

SAJUNGOS VYRIAUSIASIS
ĮGALIOJINIS UŽSIENIO
REIKALAMS IR
SAUGUMO POLITIKAI

Briuselis, 2015 05 21
JOIN(2015) 24 final

ANNEX 1

PRIEDAS

**Europos Sąjungos ir Kazachstano Respublikos tvirtesnės partnerystės ir
bendradarbiavimo susitarimas**

prie

**bendro pasiūlymo dėl TARYBOS SPRENDIMO dėl Europos Sąjungos ir Kazachstano
Respublikos tvirtesnės partnerystės ir bendradarbiavimo susitarimo pasirašymo
Europos Sąjungos vardu ir laikino taikymo**

TURINYS

PREAMBULĖ

I ANTRAŠTINĖ DALIS ŠIO SUSITARIMO BENDRIEJI PRINCIPAI IR TIKSLAI

II ANTRAŠTINĖ DALIS POLITINIS DIALOGAS; BENDRADARBIAVIMAS UŽSIENIO IR SAUGUMO POLITIKOS SRITYJE

III ANTRAŠTINĖ DALIS PREKYBA IR VERSLAS

1 SKYRIUS PREKYBA PREKĖMIS

2 SKYRIUS MUITINĖ

3 SKYRIUS TECHNINĖS PREKYBOS KLIŪTYS

4 SKYRIUS SANITARIJOS IR FITOSANITARIJOS KLAUSIMAI

5 SKYRIUS PASLAUGOS IR ĮSISTEIGIMAS

1 SKIRSNIS BENDROSIOS NUOSTATOS

2 SKIRSNIS ĮSISTEIGIMAS IR PASLAUGOS, KURIAS TEIKIANT KERTAMA SIENA

1 POSKIRSNIS VISOS EKONOMINĖS VEIKLOS RŪŠYS

2 POSKIRSNIS EKONOMINĖ VEIKLA, IŠSKYRUS PASLAUGAS

3 SKIRSNIS LAIKINAS FIZINIŲ ASMENŲ ATVYKIMAS VERSLO REIKALAIS

4 SKIRSNIS	ŠALIES VIDAUS REGLAMENTAVIMO NUOSTATOS
5 SKIRSNIS	TAM TIKRIEMS SEKTORIAMS TAIKOMOS NUOSTATOS
6 SKIRSNIS	IŠIMTYS
7 SKIRSNIS	INVESTICIJOS
6 SKYRIUS	KAPITALO JUDĖJIMAS IR MOKĖJIMAI
7 SKYRIUS	INTELEKTINĖ NUOSAVYBĖ
1 SKIRSNIS	PRINCIPAI
2 SKIRSNIS	INTELEKTINĖS NUOSAVYBĖS TEISIŲ STANDARTAI
3 SKIRSNIS	INTELEKTINĖS NUOSAVYBĖS TEISIŲ UŽTIKRINIMAS
4 SKIRSNIS	TARPININKAVIMO PASLAUGŲ TEIKĖJŲ ATSAKOMYBĖ
8 SKYRIUS	VIEŠIEJI PIRKIMAI
9 SKYRIUS	ŽALIAVOS IR ENERGETIKA
10 SKYRIUS	PREKYBA IR DARNUS VYSTYMASIS
11 SKYRIUS	KONKURENCIJA
12 SKYRIUS	VALSTYBEI PRIKLAUSANČIOS ĮMONĖS, VALSTYBĖS KONTROLIUOJAMOS ĮMONĖS IR ĮMONĖS, KURIOMS SUTEIKTOS SPECIALIOSIOS AR IŠIMTINĖS TEISĖS ARBA PRIVILEGIJOS

13 SKYRIUS	SKAIDRUMAS
14 SKYRIUS	GINČŲ SPRENDIMAS
1 SKIRSNIS	TIKSLAS IR TAIKYMO SRITIS
2 SKIRSNIS	KONSULTACIJOS IR TARPININKAVIMAS
3 SKIRSNIS	GINČŲ SPRENDIMO PROCEDŪROS
1 POSKIRSNIS	ARBITRAŽAS
2 POSKIRSNIS	GALUTINĖS ATASKAITOS NUOSTATŲ VYKDYMAS
3 POSKIRSNIS	BENDROS NUOSTATOS
4 SKIRSNIS	BENDROSIOS NUOSTATOS
IV ANTRAŠTINĖ DALIS	BENDRADARBIAVIMAS EKONOMIKOS IR DARNAUS VYSTYMO SI SRITYJE
1 SKYRIUS	DIALOGAS EKONOMIKOS KLAUSIMAIS
2 SKYRIUS	BENDRADARBIAVIMAS VIEŠŲJŲ FINANSŲ VALDYMO, IŠKAITANT VIEŠĄJĮ AUDITĄ IR VIDAUS KONTROLĘ, SRITYJE
3 SKYRIUS	BENDRADARBIAVIMAS APMOKESTINIMO SRITYJE
4 SKYRIUS	BENDRADARBIAVIMAS STATISTIKOS SRITYJE
5 SKYRIUS	BENDRADARBIAVIMAS ENERGETIKOS SRITYJE

6 SKYRIUS	BENDRADARBIAVIMAS TRANSPORTO SRITYJE
7 SKYRIUS	BENDRADARBIAVIMAS APLINKOS SRITYJE
8 SKYRIUS	BENDRADARBIAVIMAS KLIMATO KAITOS SRITYJE
9 SKYRIUS	BENDRADARBIAVIMAS PRAMONĖS SRITYJE
10 SKYRIUS	BENDRADARBIAVIMAS DĖL MAŽŪJŲ IR VIDUTINIŲ ĮMONIŲ
11 SKYRIUS	BENDRADARBIAVIMAS BENDROVIŲ TEISĖS SRITYJE
12 SKYRIUS	BENDRADARBIAVIMAS BANKININKYSTĖS, DRAUDIMO IR KITŲ FINANSINIŲ PASLAUGŲ SRITYJE
13 SKYRIUS	BENDRADARBIAVIMAS DĖL INFORMACINĖS VISUOMENĖS
14 SKYRIUS	BENDRADARBIAVIMAS TURIZMO SRITYJE
15 SKYRIUS	BENDRADARBIAVIMAS ŽEMĖS ŪKIO IR KAIMO PLĖTROS SRITYJE
16 SKYRIUS	BENDRADARBIAVIMAS UŽIMTUMO, DARBO SANTYKIŲ, SOCIALINĖS POLITIKOS IR LYGIŲ GALIMYBIŲ SRITYJE
17 SKYRIUS	BENDRADARBIAVIMAS SVEIKATOS SRITYJE
V ANTRAŠTINĖ DALIS	BENDRADARBIAVIMAS TEISINGUMO, LAISVĖS IR SAUGUMO SRITYJE
VI ANTRAŠTINĖ DALIS	KITA BENDRADARBIAVIMO POLITIKA
1 SKYRIUS	BENDRADARBIAVIMAS ŠVIETIMO SRITYJE

2 SKYRIUS	BENDRADARBIAVIMAS KULTŪROS SRITYJE
3 SKYRIUS	BENDRADARBIAVIMAS MOKSLINIŲ TYRIMŲ IR INOVACIJŲ SRITYJE
4 SKYRIUS	BENDRADARBIAVIMAS ŽINIASKLAIDOS IR AUDIOVIZUALINĖS POLITIKOS SRITYSE
5 SKYRIUS	BENDRADARBIAVIMAS DĖL PILIETINĖS VISUOMENĖS
6 SKYRIUS	BENDRADARBIAVIMAS SPORTO IR FIZINĖS VEIKLOS SRITYJE
7 SKYRIUS	BENDRADARBIAVIMAS CIVILINĖS SAUGOS SRITYJE
8 SKYRIUS	BENDRADARBIAVIMAS KOSMOSO SRITYJE
9 SKYRIUS	BENDRADARBIAVIMAS VARTOTOJŲ APSAUGOS SRITYJE
10 SKYRIUS	REGIONINIS BENDRADARBIAVIMAS
11 SKYRIUS	BENDRADARBIAVIMAS VALSTYBĖS TARNYBOS SRITYJE
VII ANTRAŠTINĖ DALIS	FINANSINIS IR TECHNINIS BENDRADARBIAVIMAS
VIII ANTRAŠTINĖ DALIS	INSTITUCINĖ SISTEMA
IX ANTRAŠTINĖ DALIS	BENDROSIOS IR BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

I PRIEDAS	IŠLYGOS PAGAL 46 STRAIPSNĮ
II PRIEDAS	APRIBOJIMAI, KAZACHSTANO RESPUBLIKOS TAIKOMI PAGAL 48 STRAIPSNIO 2 DALĮ
III PRIEDAS	III ANTRAŠTINĖS DALIES (PREKYBA IR VERSLAS) 8 SKYRIAUS (VIEŠIEJI PIRKIMAI) TAIKYMO SRITIS
IV PRIEDAS	INFORMACIJOS IR PRANEŠIMŲ APIE VIEŠUOSIUS PIRKIMUS SKELBIMO PAGAL III ANTRAŠTINĖS DALIES (PREKYBA IR VERSLAS) 8 SKYRIŲ (VIEŠIEJI PIRKIMAI) PRIEMONĖS
V PRIEDAS	ARBITRAŽO PAGAL III ANTRAŠTINĖS DALIES (PREKYBA IR VERSLAS) 14 SKYRIŲ (GINČŲ SPRENDIMAS) DARBO TVARKOS TAISYKLĖS
VI PRIEDAS	ARBITRAŽO KOLEGIJŲ NARIŲ IR TARPININKŲ ELGESIO KODEKSAS, NURODYTAS III ANTRAŠTINĖS DALIES (PREKYBA IR VERSLAS) 14 SKYRIUJE (GINČŲ SPRENDIMAS)
VII PRIEDAS	TARPININKAVIMAS PAGAL III ANTRAŠTINĖS DALIES (PREKYBA IR VERSLAS) 14 SKYRIŲ (GINČŲ SPRENDIMAS)
PROTOKOLAS DĖL SAVITARPIO ADMINISTRACINĖS PAGALBOS MUITINĖS REIKALŲ SRITYJE	

EUROPOS SAJUNGOS
IR
KAZACHSTANO RESPUBLIKOS
TVIRTESNĖS PARTNERYSTĖS IR BENDRADARBIAVIMO SUSITARIMAS

PREAMBULĖ

EUROPOS SAJUNGA

ir

KAZACHSTANO RESPUBLIKA

(toliau – Šalys),

ATSIŽVELGDAMOS į tvirtus Šalių tarpusavio ryšius ir bendras vertybes, taip pat norą toliau stiprinti ir plėsti ryšius, užmegztus įgyvendinant 1995 m. sausio 23 d. Briuselyje pasirašytą Europos Bendrijų bei jų valstybių narių ir Kazachstano Respublikos partnerystės ir bendradarbiavimo susitarimą, 2007 m. birželio mėn. Europos Vadovų Tarybos priimtą Europos Sąjungos ir Vidurinės Azijos naujos partnerystės strategiją ir 2008 m. priimtą Kazachstano Respublikos valstybinę programą „Kelias į Europą“ ;

ATSIŽVELGDAMOS į Šalių įsipareigojimą visiškai įgyvendinti Jungtinių Tautų Chartijos (toliau – JT Chartija), Visuotinės žmogaus teisių deklaracijos ir Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos (ESBO), visų pirma Helsinkio baigiamojo akto, principus ir nuostatas bei kitas visuotinai pripažintas tarptautinės teisės normas;

ATSIŽVELGDAMOS į tvirtą Šalių įsipareigojimą aktyviau skatinti, ginti ir diegti pagrindines laisves, žmogaus teises ir pagarbą demokratijos, teisinės valstybės ir gero valdymo principams;

PRIPAŽINDAMOS, kad Šalys, bendradarbiaudamos žmogaus teisių ir demokratijos klausimais, tvirtai laikosi šių principų: skatinti bendrus tikslus, atvirą ir konstruktyvų politinį dialogą, skaidrumą ir pagarbą tarptautiniams žmogaus teisių standartams;

ATSIŽVELGDAMOS į Šalių įsipareigojimą laikytis laisvosios rinkos ekonomikos principų;

PRIPAŽINDAMOS didėjančią Europos Sąjungos ir Kazachstano Respublikos tarpusavio prekybos ir investicijų ryšių svarbą;

ATSIŽVELGDAMOS į tai, kad šiuo susitarimu bus dar labiau sustiprinti glaudūs ekonominiai ryšiai ir sukurtos naujos ir geresnės sąlygos toliau plėtoti Šalių tarpusavio prekybą ir investicijas, taip pat ir energetikos srityje;

ATSIŽVELGDAMOS į tikslą aktyviau vykdyti prekybą ir investicijas visuose sektoriuose, remiantis tvirtesniu teisiniu pagrindu, visų pirma – šiuo susitarimu ir Pasaulio prekybos organizacijos (PPO) steigimo sutartimi;

ATSIŽVELGDAMOS į Šalių įsipareigojimą skatinti tarptautinę taiką ir saugumą bei taikų ginčų sprendimą, visų pirma tuo tikslu veiksmingai bendradarbiaujant Jungtinių Tautų Organizacijoje ir ESBO;

ATSIŽVELGDAMOS į Šalių norą toliau palaikyti reguliary politinį dialogą dvišaliais ir tarptautiniais abiem Šalims svarbiais klausimais;

ATSIŽVELGDAMOS į Šalių įsipareigojimą laikytis tarptautinių prievolių kovoti su masinio naikinimo ginklų ir jų siuntimo į taikinių priemonių platinimu ir bendradarbiauti ginklų neplatinimo, branduolinės saugos ir saugumo srityse;

ATSIŽVELGDAMOS į Šalių įsipareigojimą kovoti su neteisėta prekyba šaulių ir lengvaisiais ginklais ir jų kaupimu taip pat į JT Generalinės Asamblėjos priimtą Sutartį dėl prekybos ginklais (SPG);

ATSIŽVELGDAMOS į aktyvaus Kazachstano Respublikos dalyvavimo įgyvendinant Europos Sąjungos ir Vidurinės Azijos naujos partnerystės strategiją svarbą;

ATSIŽVELGDAMOS į Šalių įsipareigojimą kovoti su organizuotu nusikalstamumu ir prekyba žmonėmis bei aktyviau bendradarbiauti kovojant su terorizmu;

ATSIŽVELGDAMOS į Šalių įsipareigojimą aktyviau palaikyti dialogą ir bendradarbiauti su migracija susijusiais klausimais, kad, vadovaujantis visaapimančiu požiūriu, būtų siekiama bendradarbiauti teisėtos migracijos ir kovos su neteisėta migracija ir prekyba žmonėmis klausimais, ir pripažindamos šiame susitarime įtvirtinamos nuostatos dėl readmisijos svarbą;

SIEKDAMOS užtikrinti subalansuotas Europos Sąjungos ir Kazachstano Respublikos dvišalių prekybos ryšių sąlygas;

ATSIŽVELGDAMOS į Šalių įsipareigojimą laikytis teisių ir prievolių, susijusių su naryste PPO, ir šias teises ir prievoles įgyvendinti skaidriai ir nediskriminuojant;

ATSIŽVELGDAMOS į Šalių įsipareigojimą laikytis darnaus vystymosi principo, taip pat skatinant įgyvendinti daugiašalius tarptautinius susitarimus ir plėtoti regioninį bendradarbiavimą;

SIEKDAMOS aktyviau bendradarbiauti abiem Šalims svarbiose srityse ir, kaip tinkama, stiprinti tokio abipusiškai naudingo bendradarbiavimo pagrindą;

PRIPAŽINDAMOS poreikį aktyviau bendradarbiauti energetikos srityje, siekti didesnio energijos tiekimo saugumo ir sudaryti palankesnes sąlygas vystyti atitinkamą infrastruktūrą, remiantis 2006 m. gruodžio 4 d. Briuselyje priimtu Susitarimo memorandumu dėl Europos Sąjungos ir Kazachstano Respublikos bendradarbiavimo energetikos srityje ir Energetikos chartijos sutartimi;

PRIPAŽINDAMOS, kad bet kokį bendradarbiavimą dėl taikaus branduolinės energijos naudojimo reglamentuoja 1999 m. liepos 19 d. Briuselyje pasirašytas Europos atominės energijos bendrijos ir Kazachstano Respublikos bendradarbiavimo susitarimas branduolinės saugos srityje, ir tokiam bendradarbiavimui šis susitarimas netaikomas;

ATSIŽVELGDAMOS į Šalių įsipareigojimą kelti visuomenės sveikatos apsaugos lygį ir gerinti žmonių sveikatos apsaugą kaip darnaus vystymosi ir ekonomikos augimo sąlygą;

ATSIŽVELGDAMOS į Šalių įsipareigojimą stiprinti tiesioginius žmonių ryšius, įskaitant bendradarbiavimą ir mainus mokslo ir technologijų, inovacijų, plėtros, švietimo ir kultūros srityse;

ATSIŽVELGDAMOS į tai, kad Šalys skatina geriau suprasti viena kitos teisės aktus ir reglamentavimo sistemas ir jas derinti, siekdamos dar labiau stiprinti abipusiškai naudingus ryšius ir darnų vystymąsi;

PAŽYMĖDAMOS, kad Šalims nusprendus laikantis šio susitarimo sudaryti konkrečius laisvės, saugumo ir teisingumo srities susitarimus, kuriuos Europos Sąjunga turėtų sudaryti pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo Trečiosios dalies V antraštinę dalį, šių būsimų susitarimų nuostatos nebūtų privalomos Jungtinei Karalystei ir (arba) Airijai, nebent Europos Sąjunga kartu su Jungtine Karalyste ir (arba) Airija kartu praneštų Kazachstano Respublikai, kad Jungtinei Karalystei ir (arba) Airijai šie susitarimai privalomi kaip Europos Sąjungos daliai pagal prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo pridėtą protokolą Nr. 21 dėl Jungtinės Karalystės ir Airijos pozicijos dėl laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės. Taip pat bet kokios ES vidaus priemonės, kurios būtų vėliau priimtoms pagal minėtą V antraštinę dalį šiam susitarimui įgyvendinti, nebūtų privalomos Jungtinei Karalystei ir (arba) Airijai, nebent jos pagal Protokolą Nr. 21 praneštų apie savo pageidavimą dalyvauti įgyvendinant tokias priemones arba su jomis sutikti. Be to, pažymėdamos, kad tokiems būsimiems susitarimams arba vėliau priimtoms ES vidaus priemonėms būtų taikomas prie minėtų Sutarčių pridėtas Protokolas Nr. 22 dėl Danijos pozicijos,

SUSITARĖ:

I ANTRAŠTINĖ DALIS

ŠIO SUSITARIMO BENDRIEJI PRINCIPAI IR TIKSLAI

1 STRAIPSNIS

Bendrieji principai

Pagarba demokratijos principams ir žmogaus teisėms, kaip nustatyta Visuotinėje žmogaus teisių deklaracijoje, Helsinkio baigiamajame akte, Paryžiaus chartijoje dėl naujos Europos ir susijusiuose tarptautiniuose žmogaus teisių dokumentuose, ir teisinės valstybės principui, yra abiejų Šalių vidaus ir tarptautinės politikos pagrindas ir esminis šio susitarimo elementas.

Šalys pakartoja įsipareigojančios laikytis laisvosios rinkos ekonomikos principų, skatinti darnų vystymąsi ir ekonomikos augimą.

Šis susitarimas įgyvendinamas remiantis dialogo, abipusio pasitikėjimo ir pagarbos, lygios partnerystės ir abipusės naudos principų ir visiškai laikantis JT Chartijoje įtvirtintų principų ir vertybių.

2 STRAIPSNIS

Šio susitarimo tikslai

1. Šiuo susitarimu nustatoma tvirtesnė Šalių partnerystė ir bendradarbiavimas, laikantis atitinkamų jų kompetencijos sričių ir bendrų interesų ir siekiant glaudesnių santykių visose jo taikymo srityse.
2. Šiuo Šalių tarpusavio bendradarbiavimu prisidedama prie tarptautinės ir regioninės taikos bei stabilumo ir ekonominio vystymosi, ir jis vystomas vadovaujantis principais, kuriuos Šalys dar kartą patvirtina savo tarptautiniais įsipareigojimais, visų pirma JT ir ESBO.

3 STRAIPSNIS

Bendradarbiavimas regioninėse ir tarptautinėse organizacijose

Šalys susitaria bendradarbiauti ir keistis nuomonėmis regioniniuose ir tarptautiniuose forumuose ir organizacijose.

II ANTRAŠTINĖ DALIS

POLITINIS DIALOGAS; BENDRADARBIAVIMAS UŽSIENIO IR SAUGUMO POLITIKOS SRITYJE

4 STRAIPSNIS

Politinis dialogas

Šalys toliau plėtoja ir stiprina veiksmingą politinį dialogą visose abipusiškai svarbiose srityse, siekdamas skatinti tarptautinę taiką, stabilumą ir saugumą, taip pat Eurazijos žemyne, remdamosi tarptautine teise, veiksmingu bendradarbiavimu daugiašalėse institucijose ir bendromis vertybėmis.

Šalys bendradarbiauja, kad stiprintų JT ir ESBO vaidmenį ir gerintų susijusių tarptautinių ir regioninių organizacijų veiksmingumą.

Šalys glaudžiau bendradarbiauja ir palaiko dialogą tarptautinio saugumo ir krizių valdymo klausimais, kad galėtų reaguoti į dabartines pasaulines ir regionines problemas bei dideles grėsmes.

Šalys įsipareigoja stiprinti bendradarbiavimą visais abipusiškai svarbiais klausimais ir visų pirma dėl tarptautinės teisės laikymosi, didesnės pagarbos demokratijos, teisinės valstybės, žmogaus teisių ir gero valdymo principams. Šalys susitaria siekti sudaryti palankesnes sąlygas tolesniam regioniniam bendradarbiavimui, visų pirma Vidurinėje Azijoje, bet ne vien.

5 STRAIPSNIS

Demokratija ir teisinė valstybė

Šalys susitaria bendradarbiauti ir skatinti laikytis žmogaus teisių ir teisinės valstybės principų bei juos veiksmingai saugoti, taip pat įgyvendindamos susijusius tarptautinius žmogaus teisių dokumentus.

Šis bendradarbiavimas vykdomas Šalių abipusiškai susitarta veikla, taip pat stiprinant pagarbą teisinės valstybės principams, dar aktyviau palaikant dialogą žmogaus teisių klausimais, toliau plėtojant demokratines institucijas, skatinant informuotumą žmogaus teisių klausimais ir aktyviau bendradarbiaujant JT ir ESBO žmogaus teisių klausimams skirtuose organuose.

6 STRAIPSNIS

Užsienio ir saugumo politika

Šalys aktyviau plėtoja dialogą ir bendradarbiavimą užsienio ir saugumo politikos srityje ir visų pirma sprendžia konfliktų prevencijos ir krizių valdymo, regioninio stabilumo, ginklų neplatavimo, nusiginklavimo ir ginklų kontrolės, branduolinio saugumo ir ginklų bei dvejopo naudojimo prekių eksporto kontrolės klausimus.

Bendradarbiavimas grindžiamas bendromis vertybėmis ir abipusiškais interesais ir juo siekiama didinti politikos veiksmingumą bei tarpusavio ryšius ir naudotis dvišaliais, regioniniais ir tarptautiniais forumais.

Šalys dar kartą patvirtina įsipareigojančios laikytis teritorinio vientisumo, sienų neliečiamumo, suvereniteto ir nepriklausomybės principų, nustatytų JT Chartijoje ir ESBO Helsinkio baigiamajame akte, ir skatinti laikytis šių principų savo dvišaliuose ir daugiašaliuose santykiuose.

7 STRAIPSNIS

Kosmoso saugumas

Šalys skatina didesnę visos su kosmosu susijusios veiklos saugą, saugumą ir darnumą ir susitaria veikti drauge dvišaliu, regioniniu ir tarptautiniu lygmenimis, kad kosmosas būtų naudojamas taikioms reikmėms. Abi Šalys pažymi, kad svarbu užkirsti kelią ginklavimosi kosmose varžyboms.

8 STRAIPSNIS

Tarptautinei bendruomenei susirūpinimą keliantys sunkūs nusikaltimai

Šalys dar kartą patvirtina, kad asmenys, atsakingi už tarptautinei bendruomenei susirūpinimą keliančius sunkiausius nusikaltimus, neturėtų likti nubausti ir juos reikėtų persekioti vidaus ar tarptautinėmis priemonėmis, taip pat įtraukiant Tarptautinį baudžiamąjį teismą.

Tinkamai atsižvelgdamos į poreikį užtikrinti Romos statuto vientisumą, Šalys susitaria palaikyti dialogą dėl visapusio prisijungimo prie Romos statuto ir imtis atitinkamų veiksmų, remdamosi savo teise, įskaitant pagalbą gebėjimams stiprinti.

9 STRAIPSNIS

Konfliktų prevencija ir krizių valdymas

Šalys, siekdamos taikos ir stabilumo, stiprina bendradarbiavimą konfliktų prevencijos, regioninių konfliktų sprendimo ir krizių valdymo srityse.

10 STRAIPSNIS

Regioninis stabilumas

Šalys aktyviau dės bendras pastangas skatinti stabilumą ir saugumą Vidurinėje Azijoje ir gerinti tolesnio regioninio bendradarbiavimo sąlygas, remdamosi JT Chartijoje, ESBO Helsinkio baigiamajame akte ir kituose susijusiuose daugiašaliuose dokumentuose, prie kurių abi Šalys yra prisijungusios, nustatytais principais.

11 STRAIPSNIS

Kova su masinio naikinimo ginklų platinimu

Šalys laikosi požiūrio, kad masinio naikinimo ginklų (MNG) ir jų siuntimo į taikinių priemonių platinimas tiek valstybiniais, tiek nevalstybiniais subjektams yra viena iš didžiausių grėsmių tarptautiniam stabilumui ir taikai.

Šalys bendradarbiauja ir prisideda kovodamos su MNG ir jų siuntimo į taikinių priemonių platinimu, visapusiškai laikydamosi prievolių, kurias jos turi pagal tarptautines sutartis, ir kitų svarbių nusiginklavimo ir neplatinimo srities tarptautinių prievolių, ir jas įgyvendindamos. Šalys susitaria, kad ši nuostata yra esminis šio susitarimo elementas.

Šioje srityje, be kita ko, bendradarbiaujama:

- toliau plėtojant karinių ir dvejojo naudojimo prekių ir technologijų eksporto kontrolės sistemas;
- reguliariai palaikant dialogą dėl klausimų, kuriems taikomas šis straipsnis.

12 STRAIPSNIS

Šaulių ir lengvieji ginklai

Šalys bendradarbiauja ir užtikrina kovos su neteisėta prekyba šaulių ir lengvaisiais ginklais, įskaitant jų šaudmenis, pastangų koordinavimą, papildomumą ir sąveiką visais svarbiais lygmenimis ir susitaria toliau reguliariai palaikyti politinį dialogą, taip pat daugiašalėse instancijose.

Šalys bendradarbiauja visapusiškai laikydamosi galiojančių tarptautinių susitarimų ir JT Saugumo Tarybos rezoliucijų, taip pat savo įsipareigojimų, nustatytų kituose šioje srityje taikomuose tarptautiniuose dokumentuose, prie kurių Šalys yra prisijungusios. Abi Šalys šiuo atžvilgiu yra įsitikinusios SPG svarba.

13 STRAIPSNIS

Kova su terorizmu

Šalys susitaria kartu veikti dvišaliu, regioniniu ir tarptautiniu lygmenimis, kad užkirstų kelią terorizmui ir su juo kovotų, visapusiškai laikydamosi teisinės valstybės principų, tarptautinės teisės, tarptautinių žmogaus teisių standartų, humanitarinės teisės ir atitinkamų JT sprendimų, įskaitant JT pasaulinės kovos su terorizmu strategiją.

Bendradarbiaudamos Šalys siekia:

- a) kaip tinkama, įgyvendinti JT rezoliucijas, JT pasaulinės kovos su terorizmu strategiją ir savo įsipareigojimus pagal kitas tarptautines kovos su terorizmu konvencijas ir dokumentus;
- b) keistis informacija apie planuojamus ir įvykdytus teroro aktus, jų vykdymo formas ir metodus, teroristų grupes, planuojančias, vykdančias ar įvykdžiusias nusikaltimą kitos Šalies teritorijoje, kaip nustatyta tarptautinėje teisėje ir vidaus teisės aktuose;

- c) keistis patirtimi, kaip vykdyti visų formų terorizmo, įskaitant viešas provokacijas internete įvykdyti teroristinį nusikaltimą, prevenciją, ir patirtimi, susijusia su kovos su terorizmu būdais ir metodais, technine patirtimi ir mokymų, kuriuos rengia ar už kuriuos moka Europos Sąjungos institucijos, įstaigos ir agentūros, patirtimi;
- d) dėti daugiau bendrų pastangų kovojant su teroristų finansavimu ir keistis nuomonėmis apie radikalizacijos bei verbavimo procesus ir
- e) keistis žmogaus teisių apsaugos kovojant su terorizmu geriausios praktikos pavyzdžiais.

III ANTRAŠTINĖ DALIS

PREKYBA IR VERSLAS

1 SKYRIUS

PREKYBA PREKĖMIS

14 STRAIPSNIS

Didžiausio palankumo režimas

1. Kiekviena Šalis kitos Šalies prekėms taiko didžiausio palankumo režimą pagal 1994 m. Bendrojo susitarimo dėl muitų tarifų ir prekybos (GATT 1994) I straipsnį ir jo aiškinamąsias pastabas, kurie įtraukiami į šį susitarimą ir tampa jo dalimi, *mutatis mutandis*.
2. 1 dalis netaikoma kurios nors iš Šalių kitos šalies prekėms pagal GATT 1994 taikomam lengvatiniam režimui.

15 STRAIPSNIS

Nacionalinis režimas

Kiekviena Šalis kitos Šalies prekėms taiko nacionalinį režimą pagal GATT 1994 III straipsnį ir jo aiškinamąsias pastabas, kurie įtraukiami į šį susitarimą ir tampa jo dalimi, *mutatis mutandis*.

16 STRAIPSNIS

Importo ir eksporto muitai

Kiekviena Šalis taiko importo ir eksporto muitus pagal savo PPO įsipareigojimus dėl tarifų.

17 STRAIPSNIS

Importo ir eksporto apribojimai

Nė viena Šalis negali nustatyti arba toliau taikyti draudimų ar apribojimų, išskyrus muitus, mokesčius ar kitus mokėjimus, be kita ko, nustatomų kaip kvotos, importo ar eksporto licencijos ar kitos priemonės, jokioms kitos Šalies importuojamoms prekėms arba kitos Šalies teritorijai skirtoms eksportuojamoms prekėms, arba prekėms, parduotoms eksportuoti į kitos Šalies teritoriją, kaip nustatyta GATT 1994 XI straipsnyje ir jo aiškinamosiose pastabose. Todėl GATT 1994 XI straipsnis ir jo aiškinamosios pastabos įtraukiami į šį susitarimą ir tampa jo dalimi, *mutatis mutandis*.

18 STRAIPSNIS

Laikinas prekių įvežimas

Kiekviena Šalis netaiko kitos Šalies laikinai įvežtoms prekėms importo mokesčių ir muitų bet kokioje tai Šaliai privalomoje tarptautinėje konvencijoje dėl laikino prekių įvežimo nustatytais atvejais ir laikantis joje nustatytų procedūrų. Ši išimtis taikoma laikantis kiekvienos Šalies teisės aktų.

19 STRAIPSNIS

Tranzitas

Šalys susitaria, kad tranzito laisvė yra esminė sąlyga norint įgyvendinti šio susitarimo tikslus. Todėl kiekviena Šalis užtikrina laisvą tranzitą per savo teritoriją iš kitos Šalies muitų teritorijos siunčiamoms arba jai skirtoms prekėms, kaip nustatyta GATT 1994 V straipsnyje ir jo aiškinamosiose pastabose, kurie įtraukiami į šį susitarimą ir tampa jo dalimi, *mutatis mutandis*.

20 STRAIPSNIS

Apsaugos priemonės

Nė viena šio susitarimo nuostata nepažeidžiamos kiekvienos Šalies teisės ir prievolės pagal GATT 1994 XIX straipsnį ir PPO susitarimą dėl apsaugos priemonių, ir nedaromas joms poveikis.

21 STRAIPSNIS

Specialios žemės ūkio apsaugos priemonės

Nė viena šio susitarimo nuostata nepažeidžiamos kiekvienos Šalies teisės ir prievolės pagal PPO sutarties dėl žemės ūkio 5 straipsnį dėl specialių apsaugos priemonių, ir nedaromas joms poveikis.

22 STRAIPSNIS

Antidempingo ir kompensacinės priemonės

1. Nė viena šio susitarimo nuostata nepažeidžiamos kiekvienos Šalies teisės ir prievolės pagal GATT 1994 VI straipsnį, PPO sutartį dėl GATT 1994 VI straipsnio įgyvendinimo ir PPO sutartį dėl subsidijų ir kompensacinių priemonių (SKP sutartis), ir nedaromas joms poveikis.
2. Prieš nustatydamas galutines priemones Šalys užtikrina, kad būtų tinkamai atskleisti visi pagrindiniai faktai, kuriais remiantis priimtas sprendimas taikyti priemones, nepažeidžiant PPO sutarties dėl GATT 1994 VI straipsnio įgyvendinimo 6 straipsnio 5 dalies ir SKP sutarties 12 straipsnio 4 dalies. Faktai atskleidžiami taip, kad suinteresuotosioms šalims būtų suteikta pakankamai laiko pastaboms pateikti.

3. Kiekvienai suinteresuotajai šaliai suteikiama galimybė būti išklaustyta ir išsakyti savo nuomonę per antidempingo ar kompensacinių priemonių tyrimus, išskyrus atvejus, kai tai nepagrįstai trukdo laiku užbaigti tyrimą.
4. Šio straipsnio nuostatomis netaikomos šio susitarimo nuostatos dėl ginčų sprendimo.

23 STRAIPSNIS

Kainodara

Kiekviena Šalis užtikrina, kad įmonės ar subjektai, kuriems suteiktos specialiosios ar išimtinės teisės arba kuriuos ji kontroliuoja, ir kurie ne tik parduoda prekes vidaus rinkoje, bet ir tą patį produktą eksportuoja, rengtų atskiras sąskaitas tam, kad būtų galima aiškiai nustatyti:

- a) sąnaudas ir pajamas, susijusias su vidaus ir tarptautine veikla, ir
- b) išsamią informaciją apie metodus, kuriais sąnaudos ir pajamos priskiriamos ar paskirstomos vidaus ir tarptautinei veiklai.

Šios atskiros sąskaitos turėtų būti grindžiamos apskaitos priežastingumo, objektyvumo, skaidrumo ir nuoseklumo principais, laikantis tarptautiniu mastu pripažintų apskaitos standartų ir naudojant audituotus duomenis.

24 STRAIPSNIS

Išimtys

1. Šalys patvirtina, kad jų teisės ir prievolės pagal GATT 1994 XX straipsnį ir jo aiškinamąsias pastabas taikomos prekybai prekėmis pagal šį susitarimą, *mutatis mutandis*. Todėl GATT 1994 XX straipsnis ir jo aiškinamosios pastabos įtraukiami į šį susitarimą ir tampa jo dalimi, *mutatis mutandis*.

2. Šalys susitaria, kad Šalis, ketinanti imtis priemonių pagal GATT 1994 XX straipsnio i ir j punktus, prieš tai kitai Šaliai pateiks visą svarbią informaciją, kad būtų pasiektas abiem Šalims priimtinas sprendimas. Šalys gali susitarti dėl bet kokių priemonių, kurių reikia sunkumams išspręsti. Jeigu per 30 dienų po minėtos informacijos pateikimo nesusitariama, Šalis gali pagal šią straipsnio dalį atitinkamai prekei taikyti priemones. Jei, susiklosčius ypatingoms ir kritiškomis aplinkybėms, reikia imtis neatidėliotinių veiksmų ir iš anksto informuoti arba atlikti vertinimą neįmanoma, Šalis, ketinanti taikyti priemones, gali nedelsdama imtis atsargumo priemonių padėčiai ištaisyti ir apie tai ji nedelsdama informuoja kitą Šalį.

3. Kazachstano Respublika gali toliau taikyti tam tikras priemones, neatitinkančias šio skyriaus 14, 15 ir 17 straipsnių ir nurodytas Kazachstano Respublikos prisijungimo prie PPO protokole, kol baigsis pereinamieji laikotarpiai, toms priemonėms nustatyti minėtame protokole.

2 SKYRIUS

MUITINĖ

25 STRAIPSNIS

Muitinių bendradarbiavimas

1. Šalys glaudžiau bendradarbiauja muitinės srities klausimais, kad užtikrintų skaidrias prekybos sąlygas, lengvintų prekybą, didintų tiekimo grandinės saugumą, skatintų vartotojų saugą, stabdytų prekių, kuriomis pažeidžiamos intelektinės nuosavybės teisės, srautus ir kovotų su kontrabanda ir sukčiavimu.
2. Siekdamos šių tikslų ir naudodamos turimus išteklius, Šalys, *inter alia*, bendradarbiauja, kad:
  - a) tobulintų muitų teisę, derintų ir paprastintų muitinės procedūras, laikydamosi tarptautinių konvencijų ir standartų, taikytinų muitinės ir prekybos lengvinimo srityje, įskaitant parengtus Europos Sąjungos (taip pat ir muitinės strategines direktyvas), Pasaulio prekybos organizacijos ir Pasaulio muitinių organizacijos (visų pirma – atnaujintą Kioto konvenciją);

- b) sukurtų modernias muitinių sistemas, taip pat susijusias su moderniomis muitinio įforminimo technologijomis, įgaliotųjų ekonominių operacijų vykdytojų nuostatomis, automatine rizika pagrįsta analize ir kontrole, supaprastintomis prekių išleidimo procedūromis, priežiūrą atlikus įforminimo procedūras, skaidriu muitiniu įvertinimu ir muitinių bei įmonių partnerystės nuostatomis;
- c) skatintų muitinės veiklos srityje laikytis aukščiausių profesinio sąžiningumo standartų, ypač pasienyje, taikydamos priemones, atitinkančias Pasaulinės muitinių organizacijos Arušos deklaracijoje nustatytus principus;
- d) keistųsi geriausios praktikos pavyzdžiais ir teiktų mokymo bei techninę paramą planuojant ir stiprinant gebėjimus bei užtikrinant, kad būtų laikomasi aukščiausių profesinio sąžiningumo standartų;
- e) prireikus keistųsi atitinkama informacija ir duomenimis, nepažeisdamos Šalių taisyklių dėl neskelbtinų duomenų konfidencialumo ir asmens duomenų apsaugos;
- f) Šalių muitinės imtųsi suderintų muitinės veiksmų;
- g) kai svarbu ir tinkama, nustatytų įgaliotųjų ekonominių operacijų vykdytojų programų ir muitinio tikrinimo, įskaitant lygiavertes prekybos lengvinimo priemones, tarpusavio pripažinimo tvarką;

- h) kai svarbu ir tinkama, gilintųsi į atitinkamų muitinės tranzito sistemų junglumo galimybes.
3. Bendradarbiavimo taryba įsteigia Muitinių bendradarbiavimo pakomitetį.
  4. Dėl klausimų, kuriems taikomas šis skyrius, bus reguliariai palaikomas dialogas. Bendradarbiavimo taryba gali nustatyti minėto dialogo palaikymo taisykles.

26 STRAIPSNIS

Savitarpio administracinė pagalba

Nedarydamos poveikio šiame susitarime, ypač 25 straipsnyje (Muitinių bendradarbiavimas), numatytam kitų formų bendradarbiavimui, Šalys teikia viena kitai muitinės reikalų srities administracinę pagalbą, laikydamosi šio susitarimo Protokolo dėl savitarpio administracinės pagalbos muitinės reikalų srityje nuostatų.

27 STRAIPSNIS

Muitinis įvertinimas

Šalių tarpusavio prekybos muitinis prekių įvertinimas reglamentuojamas Sutartimi dėl GATT 1994 VII straipsnio įgyvendinimo. Jos nuostatos įtraukiamos į šį susitarimą ir tampa jo dalimi, *mutatis mutandis*.

3 SKYRIUS

TECHNINĖS PREKYBOS KLIŪTYS

28 STRAIPSNIS

Sutartis dėl techninių prekybos kliūčių

Šalys patvirtina, kad tarpusavio santykiuose laikysis teisių ir prievolių pagal PPO sutartį dėl techninių prekybos kliūčių (TPK sutartis), kuri įtraukiama į šį susitarimą ir tampa jo dalimi, *mutatis mutandis*.

29 STRAIPSNIS

Techniniai reglamentai, standartizacija, metrologija, akreditacija ir atitikties vertinimas

1. Šalys susitaria:
  - a) sumažinti tarpusavio skirtumus šiose srityse: techninių reglamentų, teisinės metrologijos, standartizacijos, rinkos priežiūros, akreditacijos ir atitikties vertinimo, be kita ko, skatindamos taikyti tarptautiniu mastu sutartus šių sričių dokumentus;
  - b) skatinti taikyti akreditaciją pagal tarptautines taisykles, remti atitikties vertinimo įstaigas ir jų veiklą ir
  - c) skatinti Kazachstano Respubliką ir jos susijusias įstaigas dalyvauti Europos organizacijų, kurių veikla susijusi su standartais, atitikties vertinimu, metrologija ir susijusiomis funkcijomis, veikloje ir, kai įmanoma, tapti jų narėmis.
2. Šalys siekia parengti ir taikyti procesą, pagal kurį jų techniniai reglamentai, standartai ir atitikties vertinimo procedūros bus palaipsniui suderinti.

3. Jau suderintose srityse Šalys gali svarstyti galimybę derėtis dėl susitarimų, susijusių su pramonės produktų atitikties vertinimu ir pripažinimu.

30 STRAIPSNIS

Skaidrumas

1. Nedarydama poveikio šios antraštinės dalies 13 skyriaus (Skaidrumas) nuostatomis, kiekviena Šalis užtikrina, kad rengiant jos techninius reglamentus ir atitikties vertinimo procedūras būtų numatytos pakankamai ankstyvos viešos konsultacijos su suinteresuotosiomis šalimis, kad per jas gautas pastabas būtų galima įtraukti ir į jas atsižvelgti, išskyrus tuos atvejus, kai tai neįmanoma dėl nepaprastosios padėties ar tokios padėties grėsmės, kai padėtis ar jos grėsmė yra susijusi su sauga, sveikata, aplinkos apsauga ar nacionaliniu saugumu.

2. Remdamasi TPK sutarties 2 straipsnio 9 dalimi, kiekviena Šalis nustato, kad po pranešimo apie siūlomus techninius reglamentus ar atitikties vertinimo procedūras, bet pakankamai anksti, būtų numatytas laikotarpis pastaboms pateikti. Jei konsultacijos dėl siūlomų techninių reglamentų ar atitikties vertinimo procedūrų projektų vyksta viešai, kiekviena Šalis leidžia kitai Šaliai arba kitos Šalies teritorijoje esantiems fiziniams ar juridiniams asmenims dalyvauti šiose konsultacijose ne mažiau palankiomis sąlygomis, nei taikomos tos Šalies teritorijoje esantiems fiziniams ar juridiniams asmenims.

3. Kiekviena Šalis užtikrina, kad jos priimti techniniai reglamentai ir atitikties vertinimo procedūros būtų viešai prieinami.

4 SKYRIUS

SANITARIJOS IR FITOSANITARIJOS KLAUSIMAI

31 STRAIPSNIS

Tikslas

Šio skyriaus tikslas – nustatyti principus, taikytinus sanitarinėms ir fitosanitarinėms (SF) priemonėms ir gyvūnų gerovės klausimams, susijusiems su Šalių tarpusavio prekyba. Šalys šiuos principus taiko taip, kad dar labiau lengvintų prekybą ir kartu palaikytų kiekvienos Šalies užtikrinamą žmonių, gyvūnų ar augalų gyvybės ar sveikatos apsaugos lygį.

32 STRAIPSNIS

Principai

1. Šalys užtikrina, kad SF priemonės būtų rengiamos ir taikomos remiantis proporcingumo, skaidrumo, nediskriminavimo ir mokslinio pagrįstumo principais.

2. Šalis užtikrina, kad dėl jos taikomų SF priemonių kitos Šalies teritorija, palyginti su tos Šalies teritorija, nebūtų šališkai ar nesąžiningai diskriminuojama, jei jose vyraujančios sąlygos yra vienodos ar panašios. SF priemonės netaikomos taip, kad būtų užslėptai ribojama prekyba.

3. Šalys užtikrina, kad kiekvienos Šalies atitinkamos institucijos SF priemonės, procedūras ar kontrolę taikytų ir į prašymus suteikti informacijos atsakytų be priežasties nedelsdamos ir dėl importuojamų produktų ne mažiau palankiai kaip dėl vidaus produktų.

33 STRAIPSNIS

Importo reikalavimai

1. Importuojančios Šalies importo reikalavimai taikomi visai eksportuojančios Šalies teritorijai, laikantis 35 straipsnio nuostatų. Sertifikatuose nustatyti importo reikalavimai grindžiami Maisto kodekso komisijos (Komisija *Codex Alimentarius*), Pasaulinės gyvūnų sveikatos organizacijos (OIE) ir Tarptautinės augalų apsaugos konvencijos (IPPC) principais, nebent šie reikalavimai būtų paremti moksliniais duomenimis pagrįstu rizikos vertinimu, atliktu pagal taikytinas tarptautines taisykles, kaip nustatyta PPO sutartyje dėl sanitarinių ir fitosanitarinių priemonių taikymo (toliau – SF sutartis).
2. Importo leidimuose nurodytuose reikalavimuose nustatomos sanitarinės ir veterinarinės sąlygos negali būti griežtesnės nei pagal 1 dalį sertifikatuose nustatytos sąlygos.

34 STRAIPSNIS

Lygiavertiškumas

Eksportuojančiai Šaliai paprašius ir importuojančiai Šaliai palankiai prašymą įvertinus, Šalys pripažįsta atskiros priemonės ir (arba) priemonių grupės ir (arba) sistemų, taikomų bendrai arba konkrečiam sektoriui ar sektoriaus daliai, lygiavertiškumą, laikydamosi tinkamų tarptautinių procedūrų.

35 STRAIPSNIS

Su gyvūnų ir augalų sveikata susijusios priemonės

1. Šalys pripažįsta kenksmingaisiais organizmais ar liga neužkrėstų teritorijų ir nedidelio kenksmingųjų organizmų ar ligos paplitimo teritorijų statusą pagal SF sutartį ir atitinkamus Komisijos *Codex Alimentarius*, OIE ir IPPC standartus, gaires arba rekomendacijas.
2. Nustatydamas kenksmingaisiais organizmais ar liga neužkrėstas teritorijas ir nedidelio kenksmingųjų organizmų ar ligos paplitimo teritorijas, Šalys įvertina įvairius veiksnius, kaip antai geografinę padėtį, ekosistemas, epidemiologinę priežiūrą ir sanitarinės ar fitosanitarinės kontrolės tokiose teritorijose veiksmingumą.

36 STRAIPSNIS

Prekybos lengvinimas

1. Remdamosi tuo, kad importuojanti Šalis pripažįsta eksportuojančios Šalies tikrinimo ir sertifikavimo sistemas, Šalys parengia ir taiko prekybos lengvinimo priemones.
2. Šiomis prekybos lengvinimo priemonėmis siekiama išvengti, kad importuojanti Šalis pagal galiojančius teisės aktus tikrintų kiekvieną siuntą arba kiekvieną eksportuojančią įmonę eksportuojančios Šalies teritorijoje. Tarp tokių priemonių gali būti numatyta, remiantis eksportuojančios Šalies suteiktomis garantijomis, tvirtinti eksportuojančias įmones ir sudaryti tokių įmonių, esančių eksportuojančios Šalies teritorijoje, sąrašus.

37 STRAIPSNIS

Patikros ir auditas

Importuojančios Šalies patikros ir auditas, atliekami eksportuojančios Šalies teritorijoje pastarosios tikrinimo ir sertifikavimo sistemoms įvertinti, grindžiami atitinkamais tarptautiniais standartais, gairėmis ir rekomendacijomis. Patikrų ir audito sąnaudas dengia juos atliekanti Šalis.

38 STRAIPSNIS

Keitimasis informacija ir bendradarbiavimas

1. Šalys aptaria galiojančias SF ir gyvūnų gerovės priemones ir jų plėtojamą bei įgyvendinimą ir keičiasi atitinkama informacija. Kai tinkama, vykdant šias diskusijas ir keičiantis informacija atsižvelgiama į SF sutartį ir IPPC, OIE ir Komisijos *Codex Alimentarius* standartus, gaires ar rekomendacijas.
2. Šalys susitaria, kad keisdamosi informacija, žiniomis ir patirtimi, bendradarbiaus gyvūnų ir augalų gerovės klausimais, kad stiprintų šios srities gebėjimus. Taip bendradarbiaujama atsižvelgiant į kiekvienos Šalies poreikius ir siekiant vienai Šaliai padėti laikytis kitos Šalies teisinių reikalavimų.
3. Šalys, gavusios kurios nors iš Šalių prašymą apsvarstyti su SF susijusius klausimus arba kitus skubius klausimus, kuriems taikomas šis skyrius, nedelsdamos pradeda dialogą dėl SF klausimų. Bendradarbiavimo komitetas gali priimti tokio dialogo palaikymo taisykles.
4. Šalys paskiria ryšių palaikymo klausimais, kuriems taikomas šis skyrius, centrus ir reguliariai atnaujina jų informaciją.

5 SKYRIUS

PASLAUGOS IR ĮSISTEIGIMAS

1 SKIRSNIS

BENDROSIOS NUOSTATOS

39 STRAIPSNIS

Tikslas, taikymo sritis ir aprėptis

1. Šalys, dar kartą patvirtindamos atitinkamus savo įsipareigojimus pagal PPO steigimo sutartį, nustato prekybos paslaugomis ir įsisteigimo abipusėms sąlygoms gerinti būtinas nuostatas.
2. Nė viena šio skyriaus nuostata nenustatoma su viešaisiais pirkimais, kuriems taikomos šios antraštinės dalies 8 skyrius, susijusios prievolės.
3. Šio skyriaus nuostatos netaikomos Šalių teikiamoms subsidijoms.

4. Pagal šio susitarimo nuostatas kiekviena Šalis pasilieka teisę reglamentuoti ir priimti naujus teisės aktus teisėtiems politikos tikslams įgyvendinti.
5. Šis skyrius netaikomas priemonėms, kurios turi poveikio Europos Sąjungoje arba Kazachstano Respublikoje įsidarbinti siekiantiems fiziniams asmenims, taip pat priemonėms, susijusioms su pilietybe, nuolatine gyvenamąja vieta ar nuolatiniu darbu.
6. Nė viena šio skyriaus nuostata nekliudoma Šalims taikyti fizinių asmenų atvykimą ar laikiną buvimą jų teritorijoje reglamentuojančių priemonių, įskaitant priemones, kurios reikalingos jų sienų vientisumui apsaugoti ir tvarkingam fizinių asmenų judėjimui per sienas užtikrinti, jeigu tokios priemonės taikomos taip, kad neišnyktų ir nesumažėtų nauda, kurią bet kuri Šalis įgyja pagal šio skyriaus nuostatas¹.
7. Šis skyrius netaikomas Šalių priimtoms ar toliau taikomoms priemonėms, turinčioms poveikio prekybai paslaugomis ar įsisteigimui audiovizualiniame sektoriuje.

---

¹ Vien tai, kad tam tikrų šalių fiziniai asmenys privalo turėti vizą, nereiškia, kad šiuo susitarimu teikiama nauda išnyksta ar sumažėja.

40 STRAIPSNIS

Terminų apibrėžtys

Šiame skyriuje:

- a) priemonė – bet kokia Šalies taikoma priemonė: įstatymas, kitas norminis aktas, taisyklė, procedūra, sprendimas, administracinis veiksmas ar kita;
- b) Šalies nustatomos arba toliau taikomos priemonės – priemonės, kurių imasi:
  - i) Šalies centrinė, regioninė ar vietos valdžia bei jos institucijos ir
  - ii) Šalies nevyriausybinės organizacijos, vykdančios Šalies centrinės, regioninės arba vietos valdžios arba jos institucijų suteiktus įgaliojimus;
- c) Europos Sąjungos fizinis asmuo arba Kazachstano Respublikos fizinis asmuo – vienos iš Europos Sąjungos valstybių narių arba Kazachstano Respublikos pilietis, kaip nustatyta jų atitinkamuose teisės aktuose;

- d) juridinis asmuo – juridinis asmuo, įsteigtas ar kitaip organizuotas pagal taikytiną teisę, siekiantis ar nesiekiantis pelno, valdomas privačios ar valstybinės nuosavybės teise, įskaitant bet kokią korporaciją, patiką, ūkinę bendriją, bendrąją įmonę, individualiąją įmonę ar asociaciją;
- e) Šalies juridinis asmuo – Europos Sąjungos arba Kazachstano Respublikos juridinis asmuo, įsteigtas pagal atitinkamai Europos Sąjungos valstybės narės arba Kazachstano Respublikos teisę ir turintis registruotą buveinę, pagrindinę administraciją arba pagrindinę verslo vietą teritorijoje, kuriai taikoma Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo, arba Kazachstano Respublikos teritorijoje.

Jeigu juridinis asmuo, įsteigtas atitinkamai pagal Europos Sąjungos valstybės narės arba Kazachstano Respublikos teisę, atitinkamai teritorijoje, kuriai taikoma Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo, arba Kazachstano Respublikos teritorijoje turi tik registruotąją būstinę arba centrinę administraciją, jis nelaikomas atitinkamai Europos Sąjungos arba Kazachstano Respublikos juridiniu asmeniu, nebent jis vykdo didelę ekonominės veiklos dalį atitinkamai teritorijoje, kuriai taikoma Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo, arba Kazachstano Respublikos teritorijoje;

- f) neatsižvelgiant į e punktą, dėl tarptautinio jūrų transporto, įskaitant įvairiarūšias operacijas, kurių dalis vykdoma jūroje, laivybos bendrovėms, kurios įsteigtos už Europos Sąjungos arba Kazachstano Respublikos ribų ir kurias kontroliuoja atitinkamai Europos Sąjungos valstybės narės arba Kazachstano Respublikos piliečiai, taip pat taikomos šio skyriaus nuostatos, jeigu jų laivai yra registruoti pagal atitinkamus teisės aktus toje Europos Sąjungos valstybėje narėje arba Kazachstano Respublikoje ir jie plaukioja su Europos Sąjungos valstybės narės arba Kazachstano Respublikos vėliava;
- g) ekonominės integracijos susitarimas – susitarimas, kuriuo iš esmės liberalizuojama prekyba paslaugomis ir įsisteigimas, remiantis Bendruoju susitarimu dėl prekybos paslaugomis (GATS) ir visų pirma jo V ir *Vbis* straipsniais, ir (arba) kurio nuostatomis iš esmės liberalizuojamas įsisteigimas vykdamas kitą ekonominę veiklą, jei, *mutatis mutandis*, tenkinami GATS V ir *Vbis* straipsnių kriterijai dėl tokios veiklos;
- h) ekonominė veikla – be kita ko, ekonominio pobūdžio veikla, išskyrus ekonominę veiklą, vykdomą atliekant oficialias valdžios funkcijas;

- i) veikla, vykdoma atliekant oficialias valdžios funkcijas – nekomerciniais tikslais arba nekonkuruojant su vienu arba daugiau ekonominės veiklos vykdytojų vykdoma veikla;
- j) veikla – ekonominės veiklos pradėjimas ir tolesnis vykdymas;
- k) juridinio asmens patrunuojamoji įmonė – juridinis asmuo, faktiškai kontroliuojamas kito tos Šalies juridinio asmens¹;
- l) juridinio asmens filialas – teisinio subjektiškumo neturinti įmonė, kuri nuolat veikia kaip patrunuojančiosios įmonės skyrius, turi valdymo struktūrą ir yra materialiai aprūpinta verslo deryboms su trečiosiomis šalimis vesti; todėl toms trečiosioms šalims nereikia tiesiogiai kreiptis į patrunuojančiąją įmonę, jos gali sudaryti verslo sandorius patrunuojamosios įmonės skyriuje, nors ir žino, kad prirėikus gali atsirasti teisinis santykis su patrunuojančiąja įmone, kurios buveinė yra užsienyje;

---

¹ Juridinis asmuo yra kontroliuojamas kito juridinio asmens, jei pastarasis gali skirti daugumą pirmojo juridinio asmens vadovų arba kitaip teisiškai daryti poveikį jo veiklai.

- m) įsisteigimas – bet kokio tipo verslo ar komercinės struktūros sukūrimas, įskaitant
- i) juridinio asmens sudarymą, įsigijimą ar jo veiklos tęsimą¹, arba
  - ii) filialo ar atstovybės² sukūrimą ar veiklos tęsimą Šalies teritorijoje, siekiant vykdyti ekonominę veiklą;
- n) Šalies investuotojas – fizinis arba juridinis asmuo, siekiantis vykdyti arba vykdamas ekonominę veiklą per įsteigtą įmonę;
- o) paslaugos – visos³ bet kuriame sektoriuje teikiamos paslaugos, išskyrus teikiamas vykdamas oficialias valdžios funkcijas;
- p) paslaugos, teikiamos vykdamas oficialias valdžios funkcijas – nekomerciniais tikslais arba nekonkuruojant su vienu arba daugiau paslaugų teikėjų teikiamos paslaugos;
- q) paslaugų teikėjas – paslaugą teikiantis fizinis arba juridinis asmuo;

---

¹ Juridinio asmens sudarymas ir įsigijimas – tai dalyvavimas juridinio asmens kapitale, siekiant nustatyti ar tęsti ilgalaikius ekonominius ryšius.

² Kitos Šalies juridinio asmens atstovybės Kazachstano Respublikos teritorijoje negali vykdyti komercinės ekonominės veiklos. Europos Sąjunga šiuo klausimu pasilieka teisę taikyti lygiavertes priemones.

³ Patikslinama, kad šiame skyriuje paslaugomis laikomos paslaugos, išvardytos PPO dokumento MTN.GNS/W/120 naujausioje versijoje.

- r) paslaugos teikimas aprėpia paslaugos parengimą, platinimą, rinkodarą, pardavimą ir suteikimą.

2 SKIRSNIS

ĮSISTEIGIMAS IR PASLAUGOS, KURIAS TEIKIANT KERTAMA SIENA

1 POSKIRSNIS

VISOS EKONOMINĖS VEIKLOS RŪŠYS

41 STRAIPSNIS

Aprėptis ir taikymo sritis

1. Šis poskirsnis taikomas Šalių priemonėms, turinčioms poveikio įsisteigimui visų rūšių ekonominės veiklos sektoriuose, ir paslaugoms, kurias teikiant kertama siena.

2. Šalys patvirtina atitinkamas savo teises ir prievoles, susijusias su įsipareigojimais pagal GATS.

Patikslinama, kad su paslaugomis susiję Šalių atitinkami konkrečių įsipareigojimų pagal GATS sąrašai¹, įskaitant išlygas ir didžiausio palankumo režimo išimčių sąrašus, įtraukiami į šį susitarimą, tampa jo dalimi ir yra taikomi.

42 STRAIPSNIS

Palaiptinis įsisteigimo sąlygų gerinimas

1. Prekybos klausimams skirtos sudėties Bendradarbiavimo komitetas teikia Šalims rekomendacijų dėl tolesnio įsisteigimo liberalizavimo pagal šį susitarimą.
2. Šalys deda pastangas nepriimti priemonių, dėl kurių įsisteigimo sąlygos taptų griežtesnės nei padėtis dieną prieš pasirašant šį susitarimą.

---

¹ Kazachstano Respublikos atveju ši nuoroda aprėpia Protokolo dėl Kazachstano Respublikos stojimo į PPO paslaugoms skirtą skyrių.

43 STRAIPSNIS

Palaiptnis prekybos paslaugomis, kurias teikiant kertama siena, sąlygų gerinimas

1. Šalys visiškai pripažįsta, kad svarbu liberalizuoti paslaugų, kurias teikiant kertama siena, teikimą iš vienos Šalies kitai Šaliai.
2. Prekybos klausimams skirtos sudėties Bendradarbiavimo komitetas teikia Šalims rekomendacijų dėl tolesnio paslaugų, kurias teikiant kertama siena, teikimo liberalizavimo pagal šį susitarimą.

2 POSKIRSNIS

EKONOMINĖ VEIKLA, IŠSKYRUS PASLAUGAS

44 STRAIPSNIS

Aprėptis ir taikymo sritis

Šis poskirsnis taikomas Šalių priemonėms, turinčioms poveikio įsisteigimui visų rūšių ekonominės veiklos sektoriuose, išskyrus paslaugas.

45 STRAIPSNIS

Didžiausio palankumo režimas

1. Kiekviena Šalis kitos Šalies juridiniams asmenims taiko režimą, ne mažiau palankų nei taikomas bet kokios kitos trečiosios šalies juridinių asmenų įsisteigimui.

2. Kiekviena Šalis kitos Šalies juridinių asmenų, įsteigtų pirmosios Šalies teritorijoje, veiklai taiko režimą, ne mažiau palankų, nei taikomas bet kokios kitos trečiosios šalies juridiniams asmenims.
3. Bet koks pranašumas, palankumas, privilegija ar imunitetas, kuriuos Kazachstano Respublika taiko PPO šalies narės juridiniams asmenims, įsteigtiems kaip juridiniai asmenys Kazachstano Respublikoje, dėl vietos turinio reikalavimo nedelsiant ir besąlygiškai taikomi Europos Sąjungos juridiniams asmenims, įsteigtiems kaip juridiniai asmenys Kazachstano Respublikoje.
4. Režimas, taikomas pagal 1 ir 2 dalių nuostatas, netaikomas režimui, kurį Šalis taiko pagal ekonominės integracijos susitarimus, laisvosios prekybos susitarimus, susitarimą dėl dvigubo apmokestinimo vengimo ir susitarimus, kuriais visų pirma reglamentuojami mokesčių klausimai, be to, tas režimas neaprepia investicijų apsaugos, išskyrus režimą, numatytą 46 straipsnyje, įskaitant investuotojų ir valstybės ginčų sprendimo procedūras.

5. Neatsižvelgiant į ankstesnę dalį, dėl strateginių išteklių ir objektų Kazachstano Respublika jokiais atvejais netaiko Europos Sąjungos juridinių asmenų, įsteigtų kaip juridiniai asmenys Kazachstano Respublikoje, patronuojamosioms įmonėms režimo, mažiau palankaus nei režimas, taikomas po dienos, kurią ši antraštinė dalis pradeda taikyti, bet kokios trečiosios šalies juridinių asmenų, įsteigtų kaip juridiniai asmenys Kazachstano Respublikoje, patronuojamosioms įmonėms.

46 STRAIPSNIS

Nacionalinis režimas

Atsižvelgiant į I priede nustatytas Šalių išlygas,

1. kiekviena Šalis kitos Šalies juridinių asmenų, įsteigtų kaip juridiniai asmenys pirmosios Šalies teritorijoje, patronuojamosioms įmonėms taiko režimą, ne mažiau palankų nei ta Šalis taiko savo juridinių asmenų veiklai;

2. Kazachstano Respublika Europos Sąjungos juridiniams asmenims ir filialams taiko režimą, ne mažiau palankų nei taikomas atitinkamai Kazachstano Respublikos juridinių asmenų ir filialų įsisteigimui ir ekonominei veiklai, išskyrus paslaugas. Kazachstano Respublikos taikomas nacionalinis režimas nedaro poveikio Protokolo dėl Kazachstano Respublikos stojimo į PPO sąlygoms.

3 SKIRSNIS

LAIKINAS FIZINIŲ ASMENŲ ATVYKIMAS VERSLO REIKALAIS

47 STRAIPSNIS

Aprėptis ir terminų apibrėžtys

1. Šis skirsnis taikomas Šalių priemonėms, susijusioms su verslo svečių, atvykstančių į jų teritoriją įsisteigimo reikalais, bendrovės viduje perkeliamų asmenų ir sutartinių paslaugų teikėjų atvykimui ir laikinam buvimui Šalių teritorijoje, kaip nustatyta 39 straipsnio 5 ir 6 dalyse.

2. Šiame skirsnyje vartojamų terminų apibrėžtys:

- a) verslo svečiai, atvykstantys įsisteigimo reikalais – Šalies juridinio asmens įdarbinti aukštesnes pareigas einantys fiziniai asmenys, atsakingi už įmonės įsteigimą kitos Šalies teritorijoje. Jie nesūlo ir neteikia paslaugų ir nevykdo jokios kitos ekonominės veiklos, išskyrus įsisteigimo reikmėms būtiną veiklą. Jie negauna atlygio iš priimančiojoje Šalyje esančio šaltinio;
- b) bendrovės viduje perkeliama asmenys – bent vienus metus Šalies juridinio asmens įdarbinti arba jo partneriais¹ esantys fiziniai asmenys, kurie yra laikinai perkeliama į įmonę, kuri gali būti Šalies juridinio asmens patronuojamoji įmonė, filialas ar pagrindinė bendrovė, kitos Šalies teritorijoje.

Atitinkamas fizinis asmuo turi būti priskiriamas vienai iš kategorijų, nurodytų Šalių atitinkamuose GATS sąrašuose, kurie šio skirsnio reikmėms taikomi visų rūšių ekonominei veiklai;

---

¹ Patikslinama, kad partneriai yra to paties juridinio asmens dalis.

- c) sutartinių paslaugų teikėjas – fizinis asmuo, įdarbintas vienos Šalies juridinio asmens, kuris pats nėra įdarbinimo ir aprūpinimo darbuotojais agentūra ir nevykdo veiklos per tokią agentūrą, nėra įsteigęs įmonės kitos Šalies teritorijoje ir kuris toje Šalyje su galutiniu vartotoju yra sudaręs *bona fide*¹ paslaugų teikimo sutartį, pagal kurią, kad galėtų teikti sutartas paslaugas, darbuotojai turi laikinai apsistoti toje Šalyje;
- d) kvalifikacija – diplomai, pažymėjimai ar kitas (oficialią kvalifikaciją) patvirtinantis dokumentas, kurį išdavė įstatymais ar kitais teisės aktais paskirta institucija ir kuriuo patvirtinamas sėkmingas profesinio mokymo baigimas.

48 STRAIPSNIS

Bendrovės viduje perkeliama asmenys ir verslo svečiai

1. Dėl paslaugų Šalys dar kartą patvirtina savo prievoles, kurias turi dėl įsipareigojimų pagal GATS, susijusias su bendrovės viduje perkeliama asmenų ir verslo svečių atvykimu ir laikinu buvimu. Taikomos tuose įsipareigojimuose išvardytos išlygos².

---

¹ Paslaugų teikimo sutartis turi atitikti Šalies, kurioje vykdoma sutartis, įstatymus, kitus norminius aktus ir teisinius reikalavimus.

² Patikslinama, kad išlygos taip pat aprėpia išlygas dėl bendrovės viduje perkeliama asmenų ir verslo svečių kategorijų apibrėžčių.

2. Dėl ekonominės veiklos, išskyrus paslaugas, ir laikydamosi II priede nustatytų išlygų, kiekviena Šalis:

- a) leidžia investuotojams, gaminantiems prekes kitos Šalies teritorijoje, perkelti bendrovės viduje asmenis, kaip apibrėžta 47 straipsnio 2 dalies b punkte, ir verslo svečius, atvykstančius įsisteigimo reikalais, kaip apibrėžta 47 straipsnio 2 dalies a punkte. Leidžiama bendrovės viduje perkeliamų asmenų atvykimo ir laikino buvimo trukmė – ne ilgiau kaip treji metai, o verslo svečių, atvykstančių įsisteigimo reikalais, – 90 dienų per bet kurį 12 mėnesių laikotarpį;
- b) nenustato arba toliau netaiko priemonių, kuriomis ribojamas bendras fizinių asmenų, kuriuos investuotojas gali perkelti kaip bendrovės viduje perkeliamus asmenis ar verslo svečius, skaičius, nustatydamą kiekybines kvotas arba reikalavimą dėl ekonominių poreikių analizės, ir priemonių, kurios taikomos kaip diskriminaciniai apribojimai.

49 STRAIPSNIS

Sutartinių paslaugų teikėjai

1. Kazachstano Respublika leidžia Europos Sąjungos juridiniams asmenims teikti paslaugas jos teritorijoje per fizinius asmenis, kurie yra Europos Sąjungos valstybių narių piliečiai, jei tenkinamos šios sąlygos:

- a) į Kazachstano Respubliką atvykstantys fiziniai asmenys turi turėti i) universitetinį išsilavinimą arba lygiavertį lygio žinias patvirtinančią techninę kvalifikaciją ir ii) profesinę kvalifikaciją, jeigu ji reikalinga norint užsiimti veikla atitinkamame sektoriuje pagal Kazachstano Respublikos įstatymus, kitus norminius aktus ar reikalavimus;
- b) būdami Kazachstano Respublikos teritorijoje fiziniai asmenys negauna kito atlyginimo už paslaugų teikimą, išskyrus mokamą Europos Sąjungos juridinio asmens;

- c) į Kazachstano Respubliką atvykstantys fiziniai asmenys turi būti įdarbinti Europos Sąjungos juridinio asmens bent vienus metus iki prašymo leisti atvykti į Kazachstano Respubliką pateikimo dienos. Be to, fiziniai asmenys prašymo leisti atvykti į Kazachstano Respubliką pateikimo dieną turi turėti bent penkerių metų profesinės patirties su sutartimi susijusiame veiklos sektoriuje;

- d) Kazachstano Respublika gali taikyti ekonominių poreikių analizę ir metinę darbo leidimų kvotą, skirtą Europos Sąjungos sutartinių paslaugų teikėjams, patenkantiems į Kazachstano Respublikos paslaugų rinką. Iš viso į Kazachstano Respublikos paslaugų rinką per metus gali patekti ne daugiau kaip 800 Europos Sąjungos sutartinių paslaugų teikėjų;

- e) ekonominių poreikių analizė nebevykdoma praėjus penkeriems metams nuo Kazachstano Respublikos įstojimo į PPO¹. Kol Kazachstano Respublika taiko ekonominių poreikių analizę², pagal sutartį fiziniai asmenys galės atvykti į Kazachstano Respublikos teritoriją ir laikinai joje būti iš viso ne ilgiau nei keturis mėnesius per bet kurį 12-os mėnesių laikotarpį arba tol, kol galios sutartis, jei ji galios trumpiau. Praėjus penkeriems metas po įstojimo į PPO, atvykimo ir laikino buvimo laikotarpis galės būti ne ilgesnis kaip iš viso šeši mėnesiai per bet kurį 12-os mėnesių laikotarpį arba tol, kol galios sutartis, jei ji galios trumpiau. Europos Sąjungos juridiniai asmenys yra atsakingi už tai, kad jų darbuotojai laiku išvyktų iš Kazachstano Respublikos teritorijos.

---

¹ Visi kiti reikalavimai, įstatymai ir kiti norminiai aktai dėl įvažiavimo, buvimo ir darbo, taikomi ir toliau.

² Patikslinama, kad Kazachstano Respublikos atveju ekonominių poreikių analize vadinamos procedūros, kurias atlieka Kazachstano Respublikos juridinis asmuo, pritraukdamas sutartinių paslaugų teikėjus, kai, remiantis nacionalinės darbo rinkos sąlygomis, būtina atsižvelgti į poreikį naudoti užsienio darbo jėgą. Tokios sąlygos susiklosto tada, kai paskelbus pranešimą apie laisvą darbo vietą žiniasklaidos priemonėse ir atlikus kompetentingo asmens paiešką kompetentingos institucijos duomenų bazėje nė vienas iš pareiškėjų netenkina pranešime apie laisvą darbo vietą nustatytų reikalavimų. Procedūra neturėtų trukti ilgiau kaip vieną mėnesį. Tik po šios procedūros juridinis asmuo gali įdarbinti sutartinių paslaugų teikėjus.

2. Kazachstano Respublika leidžia Europos Sąjungos juridiniams asmenims teikti paslaugas jos teritorijoje per joje esančius fizinius asmenis, jei paslaugų sutartis tenkina šias sąlygas:

a) sutartis teikti paslaugas:

i) sudaryta tiesiogiai tarp Europos Sąjungos juridinio asmens ir galutinio vartotojo, kuris yra Kazachstano Respublikos juridinis asmuo, ir

ii) būtina, kad, norėdami teikti paslaugą, to juridinio asmens darbuotojai laikinai būtų Kazachstano Respublikos teritorijoje, ir

iii) tenkina Kazachstano Respublikos įstatymus, kitus norminius aktus ir reikalavimus;

b) sutartis teikti paslaugas turi būti sudaryta viename iš toliau nurodytų veiklos sektorių, įtrauktame į Kazachstano Respublikos įsipareigojimų pagal GATS sąrašą ir jame apibrėžtame:

1. teisinės paslaugos;
2. apskaitos ir buhalterijos paslaugos;
3. mokesčių paslaugos;

4. architektūros paslaugos;
5. inžinerijos paslaugos;
6. suvienytosios inžinerijos paslaugos;
7. miesto planavimo ir gamtovaizdžio architektūros paslaugos;
8. kompiuterių ir susijusios paslaugos;
9. reklamos paslaugos;
10. rinkos tyrimo paslaugos;
11. valdymo konsultacijų paslaugos;
12. su valdymo konsultavimu susijusios paslaugos;
13. techninio tikrinimo ir analizės paslaugos;
14. konsultavimo paslaugos, susijusios su kasyba;
15. susijusios mokslinių ir techninių konsultacijų paslaugos;
16. vertimo raštu ir vertimo žodžiu paslaugos;
17. įrangos, įskaitant transporto įrangą, priežiūra ir remontas (paslaugos, teikiamos pagal sutartį po pardavimo);
18. aplinkosaugos paslaugos;

c) pagal šios dalies nuostatas leidžiama teikti tik tas paslaugas, kurios yra numatytos sutartyje; teisė verstis profesine veikla Kazachstano Respublikos teritorijoje nesuteikiama.

3. Europos Sąjunga dar kartą patvirtina atitinkamas savo prievoles, kurias ji turi dėl įsipareigojimų pagal GATS dėl sutartinių paslaugų teikėjų atvykimo ir laikino buvimo. Taikomos tuose įsipareigojimuose išvardytos išlygos¹.

50 STRAIPSNIS

Didžiausio palankumo režimas

1. Kazachstano Respublikos sutartinių paslaugų teikėjams Europos Sąjunga taiko ne mažiau palankų režimą nei bet kokios trečiosios šalies sutartinių paslaugų teikėjams taikomas režimas.
2. Režimui, taikomam pagal kitus Europos Sąjungos ir trečiųjų šalių susitarimus, apie kuriuos pranešta pagal GATS V straipsnį arba kuriems taikomas Europos Sąjungos GATS didžiausio palankumo režimo išlygų sąrašas, ši nuostata netaikoma. Ši nuostata taip pat netaikoma režimui, taikomam suderinus taisykles pagal Europos Sąjungos sudarytus susitarimus dėl tarpusavio pripažinimo, kaip nustatyta GATS VII straipsnyje.

---

¹ Patikslinama, kad išlygos taip pat aprėpia išlygas dėl kategorijų apibrėžčių.

3. Jei Kazachstano Respublika kitos PPO narės, išskyrus Nepriklausomų valstybių sandraugos (NVS) šalis ir šalis, su kuriomis Kazachstano Respublika yra sudariusi ekonominės integracijos susitarimus, sutartinių paslaugų teikėjams taiko režimą, palankesnę nei nustatytas šiuo susitarimu, toks režimas taikomas ir Europos Sąjungos sutartinių paslaugų teikėjams. Ši nuostata taip pat netaikoma režimui, taikomam suderinus taisykles pagal Kazachstano Respublikos sudarytus susitarimus dėl tarpusavio pripažinimo, kaip nustatyta GATS VII straipsnyje.

51 STRAIPSNIS

Palaipsnis fizinių asmenų laikino buvimo verslo reikalais sąlygų gerinimas

Prekybos klausimams skirtos sudėties Bendradarbiavimo komitetas teikia Šalims rekomendacijų dėl tolesnio fizinių asmenų laikino buvimo verslo reikalais liberalizavimo.

4 SKIRSNIS

ŠALIES VIDAUS REGLAMENTAVIMO NUOSTATOS

52 STRAIPSNIS

Taikymo sritis ir aprėptis

1. 53 straipsnyje nustatytos taisyklės taikomos Šalių priemonėms, susijusioms su licencijų išdavimo ir tinkamumo vertinimo procedūromis, turinčiomis poveikio:
  - a) paslaugoms, kurias teikiant kertama siena;
  - b) įsisteigimui;
  - c) paslaugos teikimui per fizinius asmenis, esančius kitos Šalies teritorijoje pagal šio skyriaus 3 skirsnį.

2. 53 straipsnyje nustatytos taisyklės taikomos visų rūšių ekonominei veiklai, kuriai taikomas šis skyrius. Paslaugoms jos taikomos pagal atitinkamas Šalies konkrečius įsipareigojimus pagal GATS¹. Šios taisyklės netaikomos priemonėms, jeigu jos laikomos apribojimais, įtrauktiniais į sąrašus pagal GATS XVI arba XVII straipsnius.

53 STRAIPSNIS

Licencijų išdavimas ir tinkamumo įvertinimas

1. Kiekviena Šalis užtikrina, kad licencijų išdavimo ir tinkamumo vertinimo procedūros, taikomos norint gauti leidimą teikti paslaugą arba įsisteigti, būtų pagrįstos, aiškios ir susijusios su pagrindiniais politikos tikslais, atsižvelgiant į tenkintinų reikalavimų ir vertintinų kriterijų pobūdį, ir savaime nesudarytų apribojimo teikti paslaugas ar įsisteigti.
2. Jeigu pareiškėjas turi pateikti paraišką per konkretų laikotarpį, tas laikotarpis turi būti pagrįstas. Paraišką kompetentinga institucija pradeda tvarkyti be priežasties nedelsdama. Jei įmanoma, elektroninėmis priemonėmis teikiamos paraiškos priimamos tokiomis pačiomis sąlygomis kaip popierinės paraiškos.

---

¹ Kazachstano Respublikos atveju ši nuoroda aprėpia Protokolo dėl Kazachstano Respublikos stojimo į PPO paslaugoms skirtą skirsnį.

3. Jei įmanoma, vietoj dokumentų originalų turėtų būti leidžiama pateikti patvirtintas jų kopijas.
4. Kiekviena Šalis užtikrina, kad paraiška būtų išnagrinėta ir galutinis sprendimas dėl jos priimtas per pagrįstą laikotarpį, nustatytą jos teisės aktuose, arba bet kuriuo atveju be priežasties nedelsiant. Kiekviena Šalis stengiasi nustatyti laikotarpį, per kurį paprastai paraiška turi būti baigta tvarkyti. Kiekviena Šalis užtikrina, kad suteikta licencija ar leidimas įsigaliotų be priežasties nedelsiant pagal licencijoje arba leidime nurodytas sąlygas.
5. Kiekviena Šalis užtikrina, kad licencijų išdavimo mokesčiai¹ būtų pagrįsti kompetentingos institucijos patirtomis sąnaudomis ir savaime nesudarytų apribojimo teikti paslaugą ar įsisteigti.
6. Jei kompetentinga institucija mano, kad paraiška neišsami arba nusprendžia, kad jai reikia papildomos informacijos, ji per pagrįstą laikotarpį:
  - a) apie tai praneša pareiškėjui;
  - b) kiek praktiškai įmanoma tiksliau nurodo reikiamą informaciją ir
  - c) kiek praktiškai įmanoma, suteikia galimybę ištaisyti trūkumus.

---

¹ Licencijų išdavimo mokesčiai neapima gamtos išteklių naudojimo, aukciono, konkurso mokesčių ar kitų nediskriminacinių priemonių, kuriomis suteikiamos koncesijos, arba pagal įgaliojimus skirtų įnašų už universaliųjų paslaugų teikimą.

7. Jeigu kompetentinga institucija paraišką atmeta, apie tai ji be priežasties nedelsdama praneša pareiškėjui, jei praktiškai įmanoma – raštu. Kompetentinga institucija turėtų, pareiškėjui pateikus prašymą, nurodyti jam paraiškos atmetimo priežastis ir, jei įmanoma, nustatytus trūkumus. Ji turėtų pranešti pareiškėjui apie sprendimo ginčijimo pagal atitinkamus teisės aktus procedūras.

Kompetentinga institucija turėtų leisti pareiškėjui pateikti naują paraišką pagal atitinkamos institucijos nustatytas procedūras, jei atitinkama institucija neriboja licencijų ar tinkamumo vertinimų skaičiaus.

8. Kiekviena Šalis užtikrina, kad kompetentingos institucijos išduodant licencijas ar leidimus taikomos procedūros ir priimami sprendimai būtų nešališki visų pareiškėjų atžvilgiu.

Kompetentinga institucija sprendimus turėtų priimti nepriklausomai ir neturėtų būti atskaitinga jokiam licenciją ar leidimą siekiančiam gauti paslaugų teikėjui ar investuotojui.

5 SKIRSNIS

TAM TIKRIEMS SEKTORIAMS TAIKOMOS NUOSTATOS

54 STRAIPSNIS

Tarptautinis jūrų transportas

1. Šiame skirsnyje nustatomi tarptautinio jūrų transporto paslaugų liberalizavimo principai. Tolesnėmis nuostatomis nedaromas poveikis kiekvienos Šalies teisėms ir prievolėms pagal jų GATS įsipareigojimus.
2. Šiame skirsnyje tarptautinis jūrų transportas – taip pat „nuo durų iki durų“ ir daugiarūšio transporto operacijos, t. y. prekių vežimas daugiau kaip vienos rūšies transportu, įskaitant plukdymą jūra, su vienu bendru transporto dokumentu, ir teisė šiuo tikslu tarptautinio jūrų transporto paslaugų teikėjams tiesiogiai sudaryti sutartis su kitų rūšių transporto paslaugų teikėjais.

3. Dėl 4 dalyje nurodytų rūšių veiklos, kurią, teikdamos tarptautinio jūrų transporto paslaugas, vykdo laivybos agentūros, kiekviena Šalis kitos Šalies juridiniams asmenims savo teritorijoje leidžia įsteigti patronuojamąsias įmones ar filialus, taikydama įsteigimo ir veiklos sąlygas, kurios yra ne mažiau palankios už taikomas savo arba bet kurios trečiosios šalies patronuojamosioms įmonėms ar filialams, atsižvelgdama į tai, kurios sąlygos yra palankesnės.

Ši dalis netaikoma įmonėms, įsteigiamoms tam, kad eksploatuotų laivyną, kurio laivai plaukioja su Kazachstano Respublikos arba vienos iš Europos Sąjungos valstybių narių vėliava.

4. Tokiai veiklai, be kita ko, priskiriama:

- a) jūrų transporto ir susijusių paslaugų rinkodara ir pardavimas, palaikant tiesioginį ryšį su klientais nuo kainos nustatymo iki sąskaitų faktūrų išrašymo; šias paslaugas paslaugų teikėjas gali teikti arba siūlyti pats arba jas gali teikti paslaugų teikėjai, su kuriais paslaugos pardavėjas yra sudaręs ilgalaikio pobūdžio verslo susitarimus;
- b) bet kokių transporto ir susijusių paslaugų, įskaitant bet kokias sausumos transporto paslaugas, kurios yra reikalingos įvairiarūšio vežimo paslaugoms teikti, pirkimas ir naudojimas jomis savo pačių ar klientų reikmėms arba jų vardu (ir jų perpardavimas savo klientams);

- c) transporto dokumentų, muitinės dokumentų ar kitų su vežamų prekių kilme ir pobūdžiu susijusių dokumentų rengimas;
  - d) verslo informacijos teikimas bet kokiais būdais, įskaitant kompiuterizuotas informacines sistemas ir elektroninius duomenų mainus (laikantis nediskriminacinių apribojimų telekomunikacijų srityje);
  - e) verslo susitarimų sudarymas su kitomis laivybos agentūromis, įskaitant dalyvavimo bendrovės akciniame kapitale susitarimus ir vietinių darbuotojų (arba iš užsienio pagal atitinkamas šio susitarimo nuostatas) paskyrimą į vietoje įsteigtas laivybos agentūras;
  - f) veikla juridinių asmenų vardu, *inter alia*, organizuojant laivo įplaukimą į uostą arba prireikus krovinių perėmimą.
5. Atsižvelgdamos į esamą Šalių tarptautinio jūrų transporto paslaugų, kurias teikiant kertama siena, liberalizavimo lygį:
- a) Šalys veiksmingai taiko neribojamo patekimo į tarptautines rinkas ir prekybą principą komercinėmis ir nediskriminacinėmis sąlygomis;

- b) kiekviena Šalis laivams, eksploatuojamiems kitos Šalies paslaugų teikėjų, taiko režimą, kuris yra ne mažiau palankus už taikomą savo ar bet kurios trečiosios šalies laivams, atsižvelgdama į tai, kuris režimas yra palankesnis, ir kuris, *inter alia*, apima patekimą į uostus, naudojimąsi uostų infrastruktūra bei paslaugomis ir naudojimąsi papildomomis jūrų transporto paslaugomis, taip pat susijusius mokesčius ir privalomuosius mokėjimus, muitinės priemonės ir prieplaukų bei krovinių pakrovimo ir iškrovimo įrangos skyrimą.
6. Taikydamos 5 dalyje nustatytus principus Šalys:
- a) šiam susitarimui įsigaliojus nebetaiko jokių krovinių dalijimosi nuostatų, numatytų dvišaliuose Europos Sąjungos valstybių narių ir Kazachstano Respublikos susitarimuose;
  - b) į būsimus dvišalius susitarimus su trečiosiomis šalimis neįtraukia krovinių dalijimosi nuostatų, išskyrus išimtinius atvejus, kai kurios nors iš šio susitarimo Šalių linijinės laivybos bendrovės kitokiu atveju neturėtų faktinės galimybės prekiauti su atitinkama trečiąja šalimi;
  - c) uždraudžia įtraukti krovinių dalijimosi susitarimus į būsimus dvišalius susitarimus dėl prekybos sausais biriaisiais ir skystaisiais krovinių;

d) įsigaliojus šiam susitarimui panaikina visas vienašales priemones ir administracines, technines ir kitas kliūtis, kuriomis gali būti užslėptai ribojamas arba diskriminuojamas laisvas tarptautinio jūrų transporto paslaugų teikimas, ir vėliau jų nenustato.

7. Europos Sąjungos fiziniai ir juridiniai asmenys, teikiantys tarptautinio jūrų transporto paslaugas, gali laisvai teikti tarptautinio jūrų ir upių transporto paslaugas Kazachstano Respublikos vidaus vandens keliuose ir *vice versa*.

8. Šalys viena kitos tarptautinio jūrų transporto paslaugų teikėjams suteikia galimybę uostuose pagrįstomis ir nediskriminacinėmis sąlygomis naudotis šiomis paslaugomis: laivų valdymo, vilkimo pagalbos, aprūpinimo maistu, kuru ir vandeniu, šiukšlių surinkimo ir balastinio vandens šalinimo, uosto kapitono ir pakrantės paslaugomis, būtinomis laivams eksploatuoti, įskaitant aprūpinimą ryšiais, vandeniu ir elektra, skubaus remonto paslaugas, inkaravimo, prieplaukos ir švartavimo paslaugas.

9. Jei Kazachstano Respublika kitos PPO narės, išskyrus Kaspijos jūros pakrančių valstybes ir NVS šalis, jūrų transportui pradeda taikyti palankesnę režimą, tokios sąlygos taikomos ir Europos Sąjungos fiziniams ir juridiniams asmenims.

54 *bis* STRAIPSNIS

Kelių, geležinkelių, vidaus vandens kelių ir oro transportas

Siekiant užtikrinti prie abipusių komercinių poreikių pritaikytą suderintą Šalių transporto vystymąsi, abipusio patekimo į kelių, geležinkelių ir vidaus vandens kelių transporto ir, jei taikytina, oro transporto rinką sąlygos gali būti nustatomos būsimuose specialiuose susitarimuose, dėl kurių Šalys susiderės įsigaliojus šiam susitarimui.

6 SKIRSNIS

IŠIMTYS

55 STRAIPSNIS

Bendrosios išimtys

1. Atsižvelgiant į reikalavimą, pagal kurį esant tapačioms sąlygoms priemonėmis negali būti šališkai ar nepagrįstai diskriminuojamos kitos šalys arba siekiama užslėptai riboti įsisteigimą ir veiklą arba paslaugų, kurias teikiant kertama siena, teikimą, jokia šio skyriaus nuostata nelaikoma kliūtimi Šaliai nustatyti ar vykdyti priemones, kurias:

- a) būtinos visuomenės saugumui užtikrinti, visuomenės dorovei apsaugoti arba viešajai tvarkai palaikyti¹;
- b) būtinos žmonių, gyvūnų ar augalų gyvybei ar sveikatai apsaugoti;

---

¹ Išimtis dėl viešosios tvarkos palaikymo gali būti taikoma tik tuo atveju, jeigu vienam iš esminių visuomenės interesų kyla tikras ir pakankamai didelis pavojus.

- c) susijusios su senkančių gamtos išteklių išsaugojimu, jei tokios priemonės yra taikomos kartu su apribojimais vidaus investuotojams ar vidaus paslaugų teikimo ar vartojimo apribojimais;
- d) būtinos meninės, istorinės ar archeologinės reikšmės nacionalinėms vertybėms apsaugoti;
- e) būtinos norint užtikrinti atitiktį šios antraštinės dalies nuostatomis neprieštaraujantiems įstatymams ir kitiems teisės aktams, įskaitant nuostatas, susijusias su:
  - i) apgaulės ir sukčiavimo prevencija arba su sutarčių nevykdymo padarinių šalinimu;
  - ii) asmenų privatumo apsauga tvarkant ir teikiant asmens duomenis ir su atskirų įrašų ir sąskaitų slaptumo apsauga;
  - iii) sauga;

- f) neatitinka 46 straipsnio dėl nacionalinio režimo, jei kitokiu režimu siekiama užtikrinti, kad kitos Šalies ekonominei veiklai, investuotojams ar paslaugų teikėjams būtų veiksmingai ar teisingai nustatomi tiesioginiai mokesčiai arba kad tokie mokesčiai būtų surinkti¹.

---

¹ Priemonės, kuriomis siekiama užtikrinti teisingą ar veiksmingą tiesioginių mokesčių nustatymą ar surinkimą, apima priemones, kurių Šalis imasi pagal savo mokesčių sistemą, kurios:

- i) taikomos investuotojams ir paslaugų teikėjams nerezidentams, pripažįstant, kad nerezidentams taikoma mokesčio prievolė nustatoma atsižvelgiant į apmokestinamuosius objektus, kurių šaltinis yra Šalies teritorija arba kurie yra Šalies teritorijoje, arba
- ii) taikomos nerezidentams, siekiant užtikrinti mokesčių nustatymą ar surinkimą Šalies teritorijoje, arba
- iii) taikomos nerezidentams arba rezidentams, siekiant užkirsti kelią mokesčių vengimui ar slėpimui, įskaitant reikalavimų laikymosi priemones, arba
- iv) taikomos paslaugų vartotojams, kuriems teikiamos paslaugos iš kitos Šalies arba kitos Šalies teritorijoje, siekiant užtikrinti mokesčių iš Šalies teritorijoje esančių šaltinių taikymą ar surinkimą iš tokių vartotojų, arba
- v) atskiria investuotojus ir paslaugų teikėjus, kurie apmokestinami nuo visų pasauliniu mastu gautų ar turimų apmokestinamųjų objektų, nuo kitų investuotojų ir paslaugų teikėjų, atsižvelgiant į esminius jų mokesčių bazės skirtumus, arba
- vi) nustato, priskiria ar paskirsto pajamas, pelną, vertės padidėjimą, nuostolius, išskaitymus ar kreditą asmenims rezidentams ar filialams, arba to paties asmens susijusiems asmenims ar filialams, siekiant apsaugoti Šalies mokesčių bazę.

Šio straipsnio f punkte ir šioje išnašoje vartojami su mokesčiais susiję terminai ar sąvokos atitinka priemonę taikančios Šalies vidaus teisėje nustatytas mokesčių apibrėžtis ir sąvokas arba tapačias ar panašias apibrėžtis ir sąvokas.

2. Šio skyriaus nuostatos netaikomos atitinkamoms Šalių socialinės apsaugos sistemoms arba tokiai kiekvienos Šalies teritorijoje vykdomai veiklai, kuri yra susijusi, net jei laikinai, su valdžios funkcijų vykdymu.

7 SKIRSNIS

INVESTICIJOS

56 STRAIPSNIS

Persvarstymas ir konsultacijos

Ne vėliau kaip treji metai po datos, kai pradedama taikyti ši antraštinė dalis, Šalys kartu persvarsto teisinę investicijų sistemą, kad nustatytų galimas investicijų kliūtis. Remdamosi šiuo persvarstymu jos apsvarsto galimybę pradėti derybas dėl tokių kliūčių šalinimo, siekdamos papildyti šį susitarimą, taip pat dėl investicijų apsaugos bendrųjų principų.

6 SKYRIUS

KAPITALO JUDĖJIMAS IR MOKĖJIMAI

57 STRAIPSNIS

Einamoji sąskaita

Kiekviena Šalis, laikydamosi Tarptautinio valiutos fondo (TVF) susitarimo, leidžia atlikti Šalių tarpusavio mokėjimus ir pervedimus laisvai konvertuojama valiuta į mokėjimų balanso einamąją sąskaitą.

58 STRAIPSNIS

Kapitalo judėjimas

1. Nedarant poveikio kitoms šio susitarimo nuostatomis, dėl sandorių, susijusių su mokėjimų balanso kapitalo ir finansine sąskaita, Šalys įsipareigoja neriboti laisvo kapitalo judėjimo, susijusio su tiesioginėmis investicijomis, atliekamomis pagal priimančiosios šalies įstatymus, ekonomine veikla, kuriai taikomas šios antraštinės dalies 5 skyrius (Prekyba paslaugomis ir įsisteigimas) ir tokio investuoto kapitalo bei su juo susijusio pelno likvidavimu ar repatrijavimu.

2. Nedarant poveikio kitoms šio susitarimo nuostatomis, dėl sandorių, susijusių su mokėjimo balanso kapitalo ir finansine sąskaita, kuriems netaikoma 1 dalis, kiekviena Šalis, laikydamasi savo įstatymų, užtikrina laisvą judėjimą kapitalo, susijusio, *inter alia*, su:

- a) komerciniams sandoriams imamais kreditais, įskaitant paslaugų teikimą dalyvaujant vienos iš Šalių rezidentui;
- b) finansinėmis paskolomis ir kreditais arba

- c) dalyvavimu juridinio asmens kapitale, nesiekiant sukurti arba išlaikyti ilgalaikius ekonominius ryšius.
- 3. Nedarant poveikio kitoms šio susitarimo nuostatomis, Šalys nenustato jokių naujų apribojimų Šalių rezidentų kapitalo judėjimui ir negriežtinta galiojančių susitarimų.
- 4. Šalys gali konsultuotis, kad dar labiau palengvintų tarpusavio kapitalo judėjimą.

59 STRAIPSNIS

Išimtys

Atsižvelgiant į reikalavimą, pagal kurį priemonėmis negali būti šališkai ar nepagrįstai diskriminuojamos šalys, kuriose vyrauja panašios sąlygos, arba siekiama užslėptai riboti kapitalo judėjimą, jokia šio skyriaus nuostata nelaikoma kliūtimi Šaliai nustatyti ar vykdyti priemones, kurios:

- a) būtinos visuomenės saugumui užtikrinti, visuomenės dorovei apsaugoti arba viešajai tvarkai palaikyti, arba

- b) būtinos norint užtikrinti atitiktį šios antraštinės dalies nuostatomis neprieštaraujantiems įstatymams ir kitiems norminiams aktams, įskaitant nuostatas, susijusias su:
- i) nusikalstamos ar baudžiamosios veiklos, apgaulės ir sukčiavimo prevencija arba su sutarčių nevykdymo padarinių šalinimu (bankrotu, nemokumu, kreditorių teisių apsauga);
  - ii) priemonėmis, nustatytomis arba toliau taikomomis Šalies finansų sistemos vientisumui ir stabilumui užtikrinti;
  - iii) vertybinių popierių, pasirinkimo sandorių, išankstinių sandorių ar kitų išvestinių priemonių išleidimu ar prekyba;
  - iv) pervedimų finansine atskaitomybe ar apskaita, kai būtina padėti teisėtvarkos arba finansų reguliavimo institucijoms, arba
  - v) užtikrinimu, kad būtų laikomasi teisinių ar administracinių nutarčių ar sprendimų.

60 STRAIPSNIS

Laikinos apsaugos priemonės, susijusios
su kapitalo judėjimu, mokėjimais ir pervedimais

Išimtinėmis aplinkybėmis, kai Kazachstano Respublikos pinigų ir valiutos keitimo politikos įgyvendinimui arba Europos Sąjungos ekonominės ir pinigų sąjungos veikimui kyla didelių sunkumų ar jų pavojus, atitinkama Šalis gali ne ilgiau kaip vienus metus taikyti būtiniausias apsaugos priemones, susijusias su kapitalo judėjimu, mokėjimais ar pervedimais. Apsaugos priemones toliau taikanti arba nustatanti Šalis apie tai praneša kitai Šaliai ir kuo greičiau pateikia jų panaikinimo tvarkaraštį.

7 SKYRIUS

INTELEKTINĖ NUOSAVYBĖ

61 STRAIPSNIS

Tikslai

Šio skyriaus tikslai:

- a) lengvinti inovacinių ir kūrybinių produktų gamybą ir komercializaciją Šalyse ir
- b) pasiekti tinkamą ir veiksmingą intelektinės nuosavybės teisių apsaugos ir užtikrinimo lygį.

1 SKIRSNIS

PRINCIPAI

62 STRAIPSNIS

Prievolių pobūdis ir taikymo sritis

1. Šalys prisimena savo prievolę užtikrinti tinkamą ir veiksmingą tarptautinių susitarimų dėl intelektinės nuosavybės, kurių šalys jos yra, įskaitant PPO sutartį dėl intelektinės nuosavybės teisių aspektų, susijusių su prekyba (toliau – TRIPS sutartis), įgyvendinimą. Šio skyriaus nuostatomis papildomos ir konkrečiai išdėstomos Šalių tarpusavio teisės ir prievolės pagal TRIPS sutartį ir kitas tarptautines intelektinės nuosavybės srities sutartis.
2. Šiame susitarime intelektine nuosavybe laikoma bent visų kategorijų, kurioms taikomi 65–96 straipsniai (nuo „Autorių teisės ir gretutinės teisės“ iki „Augalų veislės“), intelektinė nuosavybė.

3. Intelektinės nuosavybės apsaugai taip pat priskiriama apsauga nuo nesąžiningos konkurencijos, kaip nurodyta 1883 m. Paryžiaus konvencijos dėl pramoninės nuosavybės saugojimo, persvarstytos 1967 m. ir iš dalies pakeistos 1979 m. (toliau – Paryžiaus konvencija), *10bis* straipsnyje.

4. Šis skyrius netrukdo Šalims savo teisėje taikyti nuostatas, kuriomis nustatomi aukštesni intelektinės nuosavybės apsaugos ir užtikrinimo standartai, jei jos neprieštarauja šio skyriaus nuostatomis.

63 STRAIPSNIS

Technologijų perdavimas

1. Šalys susitaria keistis nuomonėmis ir informacija apie savo teisę ir tarptautinę intelektinės nuosavybės teisių apsaugos ir užtikrinimo praktiką, turinčias poveikio technologijų perdavimui. Visų pirma jos keičiasi informacija apie priemones, kuriomis siekiama lengvinti informacijos srautus, įmonių partnerystę ir savanoriškus licencijų išdavimo ir subrangos susitarimus. Ypač daug dėmesio skiriama sąlygoms, būtinoms kuriant tinkamą ir technologijų perdavimui palankią aplinką technologijas perimančioiose šalyse, įskaitant su vidaus teisine sistema ir žmogiškojo kapitalo vystymu susijusius klausimus.

2. Imantis priemonių dėl technologijų perdavimo apsaugomi teisėti intelektinės nuosavybės teisių turėtojų interesai.

64 STRAIPSNIS

Galiojimo pabaiga

Kiekviena Šalis taiko intelektinės nuosavybės teisių galiojimo pabaigos nacionalinį arba regioninį¹ režimą, laikydamosi vidaus teisės dėl autorių teisių ir gretutinių teisių, dizaino ir prekių ženklų teisių.

---

¹ Terminas „regioninis“ susijęs su regioninėmis ekonominės integracijos organizacijomis, kuriančiomis vidaus rinką laisvam prekių ir paslaugų judėjimui užtikrinti.

2 SKIRSNIS

INTELEKTINĖS NUOSAVYBĖS TEISIŲ STANDARTAI

AUTORIŲ TEISĖS IR GRETUTINĖS TEISĖS

65 STRAIPSNIS

Taikoma apsauga

Kiekviena Šalis laikosi teisių ir prievolių, nustatytų šiuose tarptautiniuose susitarimuose:

- a) Berno konvencijoje dėl literatūros ir meno kūrinių apsaugos (toliau – Berno konvencija);
- b) Tarptautinėje konvencijoje dėl atlikėjų, fonogramų gamintojų ir transliuojančiųjų organizacijų apsaugos (toliau – Romos konvencija);
- c) Pasaulio intelektinės nuosavybės organizacijos (PINO) autorių teisių sutartyje;

- d) PINO atlikimų ir fonogramų sutartyje;
- e) TRIPS sutartyje.

66 STRAIPSNIS

Autoriai

Kiekviena Šalis suteikia autoriams išimtinę teisę leisti arba drausti:

- a) tiesiogiai ar netiesiogiai, laikinai arba nuolat bet kokiomis priemonėmis ir bet kokia forma atgaminti visą jų kūrinių arba jo dalį;
- b) bet kuria forma viešai platinti (parduoti ar kitaip) jų kūrinių originalus arba kopijas;
- c) bet kokį savo kūrinių viešą skelbimą laidais ar belaidžio ryšio priemonėmis, įskaitant savo kūrinių padarymą viešai prieinamais tokiu būdu, kad visuomenė galėtų juos pasiekti individualiai pasirinktoje vietoje ir pasirinktu laiku.

67 STRAIPSNIS

Atlikėjai

Kiekviena Šalis suteikia atlikėjams išimtinę teisę leisti arba drausti:

- a) įrašyti¹ jų atlikimą;
- b) tiesiogiai ar netiesiogiai, laikinai arba nuolat bet kokiomis priemonėmis ir bet kokia forma atgaminti visus jų atlikimų įrašus arba jų dalį;
- c) bet kuria forma viešai platinti (parduoti ar kitaip) jų atlikimų įrašus;
- d) atlikimų įrašus padaryti viešai prieinamus laidais ar belaidžio ryšio priemonėmis tokiu būdu, kad visuomenė galėtų juos pasiekti individualiai pasirinktoje vietoje ir pasirinktu laiku;
- e) transliuoti belaidžio ryšio priemonėmis ir viešai skelbti jų atlikimus, išskyrus tuos atvejus, kai toks atlikimas jau yra transliuojamas atlikimas arba kai jis pagaminamas iš įrašo.

---

¹ Šiame skyriuje įrašymas reiškia garsų arba jų išraiškos įrašymą, kuris prietaiso pagalba gali būti suvokiamas, atgaminamas arba perduodamas.

68 STRAIPSNIS

Fonogramų gamintojai

Kiekviena Šalis suteikia fonogramų gamintojams išimtinę teisę leisti arba drausti:

- a) tiesiogiai ar netiesiogiai, laikinai arba nuolat bet kokiomis priemonėmis ir bet kokia forma atgaminti visą jų fonogramą arba jos dalį;
- b) viešai platinti (parduoti ar kitaip) jų fonogramas, įskaitant kopijas;
- c) fonogramas padaryti viešai prieinamas laidais ar belaidžio ryšio priemonėmis tokiu būdu, kad visuomenė galėtų jas pasiekti individualiai pasirinktoje vietoje ir pasirinktu laiku.

69 STRAIPSNIS

Transliuojančiosios organizacijos

Kiekviena Šalis suteikia transliuojančiosioms organizacijoms išimtinę teisę leisti arba drausti:

- a) įrašyti jų transliacijas;
- b) atgaminti jų transliacijų įrašus;
- c) jų transliacijų įrašus padaryti viešai prieinamus laidais ar belaidžio ryšio priemonėmis tokiu būdu, kad visuomenė galėtų juos pasiekti individualiai pasirinktoje vietoje ir pasirinktu laiku, ir
- d) retransliuoti jų transliacijas belaidžio ryšio priemonėmis, taip pat viešai skelbti jų transliacijas, jeigu tai daroma viešai prieinamose vietose už įėjimo mokestį.

70 STRAIPSNIS

Transliavimas ir viešas skelbimas

Kiekviena Šalis numato teisę, užtikrinančią, kad naudotojas sumokėtų tinkamą vienkartinį atlygį, jei fonograma išleidžiama komerciniais tikslais arba jei tokia atgaminta fonograma naudojama transliuoti belaidžio ryšio priemonėmis arba kitomis priemonėmis viešai, ir užtikrina, kad toks atlygis būtų paskirstytas atitinkamiems atlikėjams ir fonogramos gamintojams. Jeigu atlikėjai ir fonogramų gamintojai tarpusavyje nesusitaria dėl atlygio pasidalijimo, kiekviena Šalis gali nustatyti jo padalijimo sąlygas.

71 STRAIPSNIS

Apsaugos taikymo trukmė

1. Literatūros ar meno kūrinio autoriaus teisės, kaip nustatyta Berno konvencijos 2 straipsniu, galioja visą autoriaus gyvenimą ir ne mažiau kaip 70 metų po jo mirties.
2. Tuo atveju, kai kūrinys sukurtas bendraautorystės pagrindu, 1 dalyje nurodytas terminas skaičiuojamas nuo paskutinio bendraautorio mirties datos.

3. Atlikėjų teisės saugomos ne mažiau kaip 50 metų po atlikimo datos. Tačiau jei per šį laikotarpį teisėtai išleidžiamas arba teisėtai viešai paskelbiamas šio atlikimo įrašas, šių teisių galiojimas baigiasi praėjus ne mažiau kaip 50 metų po pirmojo tokio išleidimo arba pirmojo tokio paskelbimo atsižvelgiant į tai, kas įvyko pirmiau.
4. Fonogramų gamintojų teisės nustoja galioti praėjus ne mažiau kaip 50 metų nuo įrašymo dienos. Tačiau jei per šį laikotarpį fonograma buvo teisėtai išleista, minėtos teisės nustoja galioti praėjus ne mažiau kaip 50 metų po pirmo teisėto išleidimo. Jei per pirmame sakinyje minėtą laikotarpį fonograma nebuvo teisėtai išleista ir jei per šį laikotarpį ji buvo teisėtai viešai paskelbta, minėtos teisės nustoja galioti praėjus ne mažiau kaip 50 metų po pirmo teisėto viešo paskelbimo datos.
5. Transliuojančiųjų organizacijų teisės nustoja galioti praėjus ne mažiau kaip 50 metų po pirmojo transliacijos perdavimo, nepriklausomai nuo to, ar ši transliacija perduota laidais, ar belaidžio ryšio priemonėmis, įskaitant perdavimą kabeliu ar palydoviniu ryšiu.
6. Šiame straipsnyje nustatyti laikotarpiai skaičiuojami nuo kitų metų po įvykio, dėl kurio laikotarpis pradedamas skaičiuoti, sausio pirmą dieną.
7. Apsaugos užtikrinimo nuostatos gali būti griežtesnės nei nustatyta šiame straipsnyje.

72 STRAIPSNIS

Techninių priemonių apsauga

1. Kiekviena Šalis nustato tinkamą teisinę apsaugą nuo bet kokių veiksmingų techninių priemonių vengimo, kuri atitinkamas asmuo vykdo žinodamas ar turėdamas pagrindo žinoti, kad jis to tikslo siekia.
2. Kiekviena Šalis nustato tinkamą teisinę apsaugą, kad nebūtų gaminami, importuojami, platinami, parduodami, nuomojami, reklamuojami pardavimui ar nuomai arba laikomi komerciniais tikslais įtaisai, gaminiai ar jų sudedamosios dalys arba nebūtų teikiamos paslaugos, kurių pagrindinis tikslas arba rezultatas – vengti veiksmingų techninių priemonių.
3. Šiame susitarime terminas „techninės priemonės“ – tai bet kokia technologija, įtaisas ar sudedamoji dalis, kurių įprasta naudojimo paskirtis yra užkirsti kelią veiksams, atliekamiems su kūrinių ar kitais saugomais objektais, kurių neleidžia vidaus teisėje nustatytų autorių teisių ar gretutinių autorių teisių turėtojai, arba tokius veiksmus riboti. Techninės priemonės laikomos veiksmingomis tais atvejais, kai kūrinio ar kito objekto naudojimą teisių turėtojas kontroliuoja taikydamas prieigos kontrolės arba apsaugos procesą, pvz., kodavimą, elementų perstatymą arba kitą kūrinio ar objekto transformaciją arba kopijų kontrolės mechanizmą, užtikrinantį siekiamą apsaugą.

73 STRAIPSNIS

Teisių valdymo informacijos apsauga

1. Kiekviena Šalis nustato tinkamą teisinę apsaugą nuo kiekvieno asmens, kuris sąmoningai be leidimo atlieka kurį nors iš šių veiksmų:

- a) panaikina arba pakeičia kokią nors elektroninę informaciją apie teisių valdymą;
- b) platina, platinimo tikslais importuoja, transliuoja, viešai skelbia arba padaro viešai prieinamus pagal šį susitarimą saugomus kūrinius ar kitus objektus, kuriuose be leidimo panaikinta arba pakeista elektroninė informacija apie teisių administravimą,

jei tas asmuo žino arba turi pagrindo žinoti, kad tai darydamas jis skatina, leidžia, lengvina ar slepia vidaus teisėje nustatytų autorių teisių ar gretutinių teisių pažeidimą.

2. Šiame skyriuje terminas „teisių valdymo informacija“ reiškia bet kokią informaciją, pateiktą teisių turėtojų, pagal kurią identifikuojamas kūrinys ar kitas autorių teisių ir gretutinių teisių saugomas objektas, autorius arba bet kuris kitas teisių turėtojas, arba informaciją apie kūrinio ar kito objekto naudojimo sąlygas ir visus skaičius arba kodus, kuriais nurodoma ši informacija.

3. 1 dalis taikoma tik jei tokia informacija yra susijusi su kūrinio ar kito autorių teisių ir gretutinių teisių saugomo objekto kopija arba tokio kūrinio, objekto ar jų kopijos viešu skelbimu.

74 STRAIPSNIS

Išimtys ir apribojimai

1. Remdamosi konvencijomis ir tarptautiniais susitarimais, kurių šalys yra Šalys, kiekviena Šalis gali nustatyti 66–70 straipsniuose nustatytų teisių taikymo išimtis ir apribojimus, tačiau tik tam tikrais specialiais atvejais, kuriais neprieštarujama įprastiniam kūrinio ar kito objekto naudojimui ir nepagrįstai nepažeidžiami teisėti teisių turėtojų interesai.

2. Kiekviena Šalis numato, kad 66–70 straipsniuose minėtiems laikiniems atgaminimo veiksmams, kurie yra trumpalaikiai arba atsitiktiniai ir kartu – būtina bei svarbi technologinio proceso dalis, kurių vienintelis tikslas yra sudaryti sąlygas:

- a) tarpininkui perduoti tinkle trečiosioms šalims arba
- b) teisėtai naudoti

kūrinių ar kitą objektą, ir kurie atskirai nėra ekonominiu atžvilgiu svarbūs, 66–69 straipsniuose nustatyta atgaminimo teisė nebūtų taikoma.

75 STRAIPSNIS

Teisė perparduoti

1. Meno kūrinio originalo autoriui, kuris yra kitos Šalies pilietis, ir jo teisių perėmėjui kiekviena Šalis numato perpardavimo teisę, apibrėžiamą kaip neatšaukiama teisė, kurios negalima atsisakyti, net iš anksto, gauti autorinį atlyginimą pardavimo kainos, gautos už kiekvieną kūrinio perpardavimą po to, kai pats autorius pirmą kartą perleidžia kūrinį, pagrindu. Autorinio atlyginimo ribos ir dydžiai nustatomi pagal Šalies, kurioje objektas perparduodamas, vidaus teisę¹.

---

¹ Šalis pagal vidaus teisę gali apriboti perpardavimo teisę ir ją taikyti tik perpardavimo veiksmams, kuriuos atliekant dalyvauja prekyautojai meno kūriniais.

76 STRAIPSNIS

Bendradarbiavimas kolektyvinio teisių valdymo klausimais

Šalys imasi pagrįstų joms prieinamų priemonių, kad sudarytų savo atitinkamoms kolektyvinio teisių valdymo bendrijoms palankias sąlygas sudaryti susitarimus, kad būtų paprasčiau pasiekti viena kitos kūrinis bei kitus saugomus objektus ir pateikti juos Šalių teritorijoje, ir perduoti autorinius atlyginimus už tokių kūrinių ir kitų saugomų objektų naudojimą. Šalys taip pat imasi pagrįstų joms prieinamų priemonių, kad jų atitinkamos kolektyvinio teisių valdymo bendrijos savo užduotis vykdytų labai racionaliai ir skaidriai.

PREKIŲ ŽENKLAI

77 STRAIPSNIS

Tarptautiniai susitarimai

Kiekviena Šalis:

- a) laikosi Madrido susitarimo dėl tarptautinės ženklų registracijos protokolo, PINO sutarties dėl prekių ženklų įstatymų ir
- b) deda visas pagrįstas pastangas prisijungti prie Singapūro sutarties dėl prekių ženklų įstatymų.

78 STRAIPSNIS

Registravimo procedūra

1. Kiekviena Šalis nustato prekių ženklų registravimo sistemą, pagal kurią visi galutiniai sprendimai, kuriuos priėmė atitinkama kompetentinga prekių ženklų administravimo tarnyba, būtų tinkamai pagrįsti ir pateikiami raštu pareiškėjui, o šiam suteikiama galimybė sprendimą užginčyti kompetentingai prekių ženklų administravimo tarnybai ir apskųsti jį teismui.
2. Kiekviena Šalis numato galimybę teisių turėtojams prieštarauti dėl prekės ženklų paraiškų ar registracijų. Esant tokiam prieštaravimui taikoma rungimosi principu pagrįsta procedūra.
3. Kiekvienoje Šalyje turi veikti viešai prieinama elektroninė prekių ženklų registracijų duomenų bazė.

79 STRAIPSNIS

Plačiai žinomi prekių ženklai

Šalys bendradarbiauja siekdamos veiksmingai apsaugoti plačiai žinomus prekių ženklus, kaip nurodyta Paryžiaus konvencijos 6 *bis* straipsnyje ir TRIPS sutarties 16 straipsnio 2 ir 3 dalyse.

80 STRAIPSNIS

Prekių ženklų suteikiamų teisių išimtys

Kiekviena Šalis nustato ribotas prekių ženklų suteikiamų teisių išimtis, kaip antai tinkamą aprašymų naudojimą, geografinių nuorodų naudojimą arba kitas ribotas išimtis, su sąlyga, kad atsižvelgiama į teisėtus prekių ženklo savininko ir trečiųjų šalių interesus.

GEOGRAFINĖS NUORODOS

81 STRAIPSNIS

Apibrėžtis

Šiame susitarime geografinės nuorodos yra nuorodos, iš kurių galima nustatyti, ar prekė yra kilusi iš Šalies teritorijos, ar iš tos teritorijos regiono ar vietovės, kai tos prekės kokybė, reputacija ar kiti ypatumai iš esmės yra priskirtini jos geografini kilmėi.

82 STRAIPSNIS

Geografinių nuorodų apsaugos principai

1. Tol, kol geografinė nuoroda teisėtai saugoma kilmės šalyje, kiekviena Šalis užtikrina tinkamą ir neribotą tos geografinės nuorodos apsaugą, taikydamos *sui generis* apsaugos sistemą ir remdamosi vidaus teise.

2. Todėl Šalys atitinkamai bendradarbiauja geografinių nuorodų klausimais, remdamosi šio straipsnio nuostatomis, kuriomis papildomi minimalūs standartai, nustatyti atitinkamose TRIPS sutarties nuostatose.
3. Kiekviena Šalis užtikrina, kad jos geografinių nuorodų apsaugos sistemoje būtų galima įregistruoti kitos Šalies geografines nuorodas. Kiekvienoje Šalyje turi veikti viešai prieinama elektroninė registruotų geografinių nuorodų duomenų bazė.
4. Dėl kiekvienos iš Šalių teritorijoje saugomų geografinių nuorodų kiekviena Šalis uždraudžia toliau nurodytus veiksmus ir užkerta jiems kelią:
  - a) tiesiogiai ar netiesiogiai komerciniams tikslams naudoti registruotą pavadinimą produktams, kurie toje registracijoje nenurodyti, kai
    - i) tie produktai palyginami su produktais, saugomais pagal minėtą pavadinimą, arba
    - ii) naudojant tą saugomą pavadinimą išnaudojama jo reputacija;
  - b) netinkamai naudoti, imituoti ar mėgdžioti, net jei nurodoma tikroji produkto kilmė arba jei saugomas pavadinimas yra išverstas, transkribuotas ar transliteruotas arba prie jo prirašomi tokie žodžiai kaip „rūšis“, „tipas“, „metodas“, „pagamintas [vieta]“, „panašus“, „imitacija“ ar kiti panašūs žodžiai;

- c) pateikti bet kokią melagingą ar klaidinančią nuorodą į produkto kilmės vietą, kilmę, pobūdį ar esmines savybes ant produkto išorinės ar vidinės pakuotės, reklaminėje medžiagoje arba su atitinkamu produktu susijusiuose dokumentuose, ir pakuoti produktą į tokią tarą, kuri gali sukelti klaidingą įspūdį apie produkto kilmę, arba
  - d) vykdyti bet kokią kitą veiklą, dėl kurios vartotojai gali susidaryti klaidingą įspūdį apie tikrąją produkto kilmę.
5. Kiekviena Šalis užtikrina, kad būtų taikoma 81–83 straipsniuose numatyta apsauga, taip pat ir tada, kad suinteresuotoji šalis administracine tvarka pagal vidaus teisę pateikia atitinkamą prašymą.
6. Kiekviena Šalis užtikrina, kad saugomas geografinis nuorodas galėtų naudoti bet koks veikos vykdytojas, teikdamas rinkai prekę, atitinkančią taikytiną specifikaciją.
7. Kiekviena Šalis užtikrina, kad pavadinimai, kuriems nustatyta apsauga pagal vidaus teisę, netaptų bendriniais.
8. Šalys nėra įpareigosios įregistruoti geografinę nuorodą, jei tokiu atveju dėl prekės ženklo gero vardo ar žinomumo vartotojai būtų klaidinami dėl tikrosios prekės tapatybės.

9. Nedarydama poveikio šiam straipsniui kiekviena Šalis taiko geografinių nuorodų apsaugą ir tada, kai egzistuoja ankstesnis prekės ženklas. Ankstesnis prekės ženklas – prekės ženklas, naudojamas vienoje iš 4 dalyje nurodytų situacijų, kurio registravimo paraiška pateikta, kuris įregistruotas arba kurio naudojimas yra nusistovėjęs, jei tokia galimybė numatyta vidaus teisėje ir jei tai padaroma iki datos, kurią geografinės nuorodos registravimo paraiška pateikta tos Šalies kompetentingai institucijai. Toks ankstesnis prekės ženklas gali būti toliau naudojamas ir atnaujinamas nepaisant geografinės nuorodos apsaugos, jei pagal Šalies, kurioje jis įregistruotas ar naudojamas, prekių ženklų teisę nėra pagrindo tą prekės ženklą pripažinti negaliojančiu ar panaikinti.

83 STRAIPSNIS

Derybos

Ne vėliau kaip septyneri metai po to, kai pradama taikyti ši antraštinė dalis, Šalys pradeda derybas dėl geografinių nuorodų apsaugos jų teritorijoje susitarimo.

DIZAINAS

84 STRAIPSNIS

Tarptautiniai susitarimai

Europos Sąjunga dar kartą patvirtina savo įsipareigojimą pagal 1999 m. Hagos susitarimo dėl pramoninio dizaino tarptautinės registracijos Ženevos aktą. Kazachstano Respublika deda pagrįstas pastangas prie jo prisijungti.

85 STRAIPSNIS

Registruoto dizaino apsaugos taikymo reikalavimai

1. Kiekviena Šalis numato apsaugą nepriklausomai sukuriamam pramoniniam dizainui, kuris yra naujas ir originalus. Dizainas saugomas jį įregistravus ir registruoto dizaino savininkui pagal vidaus teisę suteikiamos išimtinės teisės. Įgyvendindamos šį straipsnį Šalys gali laikyti, kad originalus dizainas yra dizainas, turintis individualių savybių.

2. Dizainas, pritaikytas gaminiui arba įmontuotas į gaminį, kuris yra sudėtinio gaminio sudedamoji dalis, yra laikomas nauju ir turinčiu individualių savybių tik:

- a) jeigu ta sudedamoji dalis, ją įmontavus į sudėtinį gaminį, išlieka matoma pastarąjį įprastai naudojant, išskyrus jo techninę priežiūrą, aptarnavimą ar remontą, ir
- b) tada, kai tos sudedamosios dalies matomos savybės savaime atitinka naujumo ir individualių savybių reikalavimus.

86 STRAIPSNIS

Registracija suteikiamos teisės

Registruoto dizaino turėtojas turi išimtinę teisę neleisti trečiosioms šalims, neturinčioms turėtojo sutikimo, atlikti bent šių veiksmų: gaminti, siūlyti parduoti, parduoti, importuoti, eksportuoti, sandėliuoti ar naudoti gaminius, turinčius ar išreiškiančius saugomą dizainą, kai tokių veiksmų imamasi komerciniais tikslais.

87 STRAIPSNIS

Neregistruotam dizainui taikoma apsauga

Ne vėliau kaip septyneri metai po to, kai pradama taikyti ši antraštinė dalis, Kazachstano Respublika pradeda taikyti teisinę apsaugą nuo neregistruoto dizaino kopijavimo, su sąlyga, kad Europos Sąjunga ne vėliau kaip dveji metai iki to septynerių metų laikotarpio pabaigos tinkamai išmoko įgaliotųjų įstaigų ir organizacijų atstovus ir teisėjus.

88 STRAIPSNIS

Apsaugos taikymo trukmė

Apsauga taikoma ne mažiau kaip 10 metų nuo paraiškos pateikimo datos. Kiekviena Šalis gali numatyti, kad teisių turėtojas turėtų teisę pratęsti apsaugos taikymą penkerių metų laikotarpiui vieną kartą arba kelis kartus, tačiau neviršijant ilgiausio vidaus teisėje nustatyto apsaugos laikotarpio.

89 STRAIPSNIS

Išimtys

1. Kiekviena Šalis gali nustatyti ribotas dizaino apsaugos išimtis, jei tokios išimtys nepagrįstai neprieštarauja įprastiniam saugomo dizaino naudojimui ir nepagrįstai nepažeidžia teisėtų saugomo dizaino savininko interesų, atsižvelgiant į teisėtus trečiųjų šalių interesus.
2. Dizaino apsauga negalioja išvaizdos savybėms, priklausančioms tik nuo produkto techninių funkcijų, ir produkto išvaizdos savybėms, kurių reikia sąveikumui su kitu produktu užtikrinti¹.
3. Teisė į dizainą negalioja, jei dizainas prieštarauja viešajai tvarkai ar pripažintiems moralės principams.

---

¹ Europos Sąjungoje ši nuostata netaikoma agreguotiems gaminiams.

90 STRAIPSNIS

Ryšys su autorių teisėmis

Šalyje registruotos teisės į dizainą saugomas dizainas taip pat gali būti saugomas pagal tos Šalies autorių teisių įstatymus nuo tos dienos, kai dizainas buvo sukurtas ar išreikštas koku nors pavidalu. Kiekviena Šalis nustato apsaugos aprėptį ir jos taikymo sąlygas, taip pat būtiną originalumo lygį.

PATENTAI

91 STRAIPSNIS

Tarptautiniai susitarimai

Kiekviena Šalis deda visas pagrįstas pastangas laikytis Patentų teisės sutarties 1–16 straipsnių.

92 STRAIPSNIS

Patentai ir visuomenės sveikata

1. Šalys pripažįsta 2001 m. lapkričio 14 d. PPO ministrų konferencijoje priimtos Deklaracijos dėl TRIPS sutarties ir visuomenės sveikatos svarbą. Aiškindama ir įgyvendindama šiame skyriuje nustatytas teises ir prievoles, kiekviena Šalis užtikrina atitiktį tai deklaracijai.
2. Kiekviena Šalis laikosi 2003 m. rugpjūčio 30 d. PPO Generalinės tarybos sprendimo dėl 1 dalyje nurodytos deklaracijos 6 dalies.

93 STRAIPSNIS

Papildomos apsaugos liudijimai

1. Šalys pripažįsta, kad prieš pateikiant jų rinkoms vaistus ir augalų apsaugos produktus, kurie jų teritorijoje yra saugomi pagal patentą, gali reikėti atlikti administracinę leidimų išdavimo procedūrą. Jos pripažįsta, kad dėl laikotarpio nuo patento paraiškos pateikimo iki pirmo leidimo pateikti produktą rinkai, kaip šiuo tikslu apibrėžta atitinkamoje vidaus teisėje, gali sutrumpėti veiksmingos patentu suteiktos apsaugos laikotarpis.
2. Vaistams ir augalų apsaugos produktams, kurie saugomi pagal patentą ir kuriems taikyta administracinė leidimų išdavimo procedūra, kiekviena Šalis numato papildomą apsaugos laikotarpį, kuris lygus 1 dalies antrame sakinyje nurodytam laikotarpiui, atėmus penkerius metus.
3. Neatsižvelgiant į 2 dalį, papildomas apsaugos laikotarpis negali būti ilgesnis nei penkeri metai.

94 STRAIPSNIS

Duomenų, pateiktų siekiant gauti vaisto¹ rinkodaros leidimą, apsauga

1. Kiekviena Šalis įdiegia visapusišką sistemą, kad užtikrintų duomenų, pateiktų vaisto rinkodaros leidimui gauti, konfidencialumą, ir užtikrina, kad tokie duomenys nebūtų atskleisti ir jais nebūtų remiamasi.
2. Kiekviena Šalis užtikrina, kad informacija, pateikta norint gauti vaisto rinkodaros leidimą, kaip nurodyta TRIPS sutarties 39 straipsnio 3 dalyje, nebūtų atskleista trečiosioms šalims ir būtų saugoma nuo nesąžiningo naudojimo komerciniais tikslais bent šešerius metus nuo dienos, kurią bet kurioje iš Šalių jam buvo suteiktas rinkodaros leidimas.

---

¹ Šiame skyriuje vaistas Europos Sąjungos atveju reiškia vaistus, apibrėžtus 2001 m. lapkričio 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2001/83/EB dėl Bendrijos kodekso, reglamentuojančio žmonėms skirtus vaistus.

Todėl

- a) bent šešerius metus nuo rinkodaros leidimo išdavimo asmenims ar subjektams (viešiesiems ar privatiesiems), kurie nėra neskelbtinus duomenis pateikę asmenys ar subjektai, be aiškaus duomenis pateikusio asmens ar subjekto leidimo draudžiama tiesiogiai ar netiesiogiai naudoti tuos duomenis teikiant vaisto rinkodaros leidimo paraišką;
- b) bent šešerius metus nuo rinkodaros leidimo išdavimo nesuteikiamas vaisto rinkodaros leidimas pagal vėlesnę paraišką, nebent vėlesnis pareiškėjas pateikia savo duomenis (arba duomenys naudojami pirmojo leidimo turėtojui leidus), atitinkančius tuos pačius reikalavimus kaip ir pirmojo leidimo atveju. Per minėtą 6 metų laikotarpį produktai, įregistruoti nepateikus tokių duomenų, pašalinami iš rinkos ir neteikiami jai tol, kol reikalavimai neįgyvendinami.

95 STRAIPSNIS

Augalų apsaugos produktų duomenų apsauga ir taisyklės, kuriomis siekiama išvengti bandymų dubliavimo

1. Prieš leisdamos teikti rinkai augalų apsaugos produktus, Šalys nustato saugos ir veiksmingumo reikalavimus.
2. Kiekviena Šalis bandymo ar tyrimo ataskaitos, pateiktos pirmą kartą siekiant gauti augalų apsaugos produkto rinkodaros leidimą, savininkui nustato laikiną duomenų apsaugos teisę.

Per duomenų apsaugos teisės galiojimo laikotarpį bandymo ar tyrimo ataskaita nenaudojama kito asmens, siekiančio gauti augalų apsaugos produkto rinkodaros leidimą, naudai, nebent įrodoma, kad savininkas davė aiškų sutikimą. Toliau ši teisė vadinama duomenų apsauga.

3. Bandymo ar tyrimo ataskaita turi tenkinti šiuos reikalavimus:
  - a) ji turi būti būtina leidimui suteikti arba pakeisti, kad produktą būtų galima naudoti kitiems pasėliams, ir
  - b) ji turi būti patvirtinta kaip atitinkanti geros laboratorinės praktikos arba geros eksperimentų praktikos principus.
4. Šalyje augalų apsaugos produktų duomenys saugomi 10 metų nuo dienos, kai toje Šalyje suteiktas pirmas leidimas. Kiekviena Šalis gali nustatyti ir ilgesnius apsaugos laikotarpius, norėdama, pavyzdžiui, paskatinti leisti naudoti mažos rizikos arba rečiau naudojamus augalų apsaugos produktus.
5. Bandymui arba tyrimui taip pat taikoma apsauga, jei jis buvo būtinas leidimui atnaujinti ar peržiūrėti.
6. Šalys turi nustatyti taisykles, kuriomis siekiama išvengti bandymų su stuburiniais gyvūnais dubliavimo. Pareiškėjas, ketinantis atlikti bandymus ar tyrimus su stuburiniais gyvūnais, imasi būtinų priemonių, kad patikrintų, ar tokie bandymai ir tyrimai dar neatlikti ar nepradėti.

7. Galimas pareiškėjas ir atitinkamų leidimų turėtojas ar turėtojai deda visas pastangas, kad užtikrintų, kad būtų dalijamasi informacija apie bandymus ir tyrimus su stuburiniais gyvūnais. Keitimosi bandymų ir tyrimų ataskaitomis išlaidos nustatomos sąžiningai, skaidriai ir nediskriminuojant. Galimas pareiškėjas privalo apmokėti tik dalį tos informacijos, kurią privalo pateikti, kad patenkintų leidimo reikalavimus, išlaidų.

8. Kai galimas pareiškėjas ir atitinkamų augalų apsaugos produktų leidimų turėtojas ar turėtojai negali pasiekti susitarimo dėl keitimosi bandymų ir tyrimų su stuburiniais gyvūnais ataskaitomis, galimas pareiškėjas apie tai praneša atitinkamos Šalies kompetentingai institucijai.

9. Nepavykus susitarti atitinkamos Šalies kompetentingai institucijai neužkertamas kelias naudoti bandymų ir tyrimų su stuburiniais gyvūnais ataskaitų galimo pareiškėjo paraiškos tikslais.

Atitinkamo leidimo turėtojas ar turėtojai gali reikalauti, kad galimas pareiškėjas deramai apmokėtų dalį jo (jų) patirtų išlaidų. Šalis gali nurodyti susijusioms šalims išspręsti klausimą oficialaus ir privalomo arbitražo tvarka pagal vidaus teisę.

96 STRAIPSNIS

Augalų veislės

Europos Sąjunga dar kartą patvirtina savo įsipareigojimus pagal Tarptautinę konvenciją dėl naujų augalų veislių apsaugos, o Kazachstano Respublika deda pagrįstas pastangas prie jos prisijungti.

3 SKIRSNIS

INTELEKTINĖS NUOSAVYBĖS TEISIŲ UŽTIKRINIMAS

97 STRAIPSNIS

Bendrosios prievolės

1. Šalys dar kartą patvirtina savo įsipareigojimus pagal TRIPS sutartį, ypač jos III dalį, ir nustato papildomas priemones, procedūras ir teisių gynimo priemones, kaip nustatyta šiame poskirsnyje, kurių reikia intelektinės nuosavybės teisėms¹ užtikrinti.
2. Šios priemonės, procedūros ir teisių gynimo priemonės turi būti sąžiningos bei teisingos ir neturi būti nepagrįstai sudėtingos ar brangios, taip pat neturi būti nustatomi nepagrįsti terminai ar nepateisinamai vilkinamas laikas. Jos taip pat turi būti veiksmingos, proporcingos bei atgrasomos ir taikomos taip, kad nebūtų sukuriamos kliūtys teisėtai prekybai ir kad būtų numatomos apsaugos priemonės, užkertančios kelią piktnaudžiavimui jomis.

---

¹ 98–110 straipsniuose intelektinės nuosavybės teisėms priskiriamos bent šios teisės: autorių teisės; gretutinės teisės; duomenų bazės kūrėjo *sui generis* teisė; puslaidininkinių gaminių topografijų kūrėjų teisė; prekių ženklų teisės; dizaino teisės; patento teisės, įskaitant papildomas apsaugos liudijimais suteikiamas teises; geografinės nuorodos; naudingojo modelio teisės; augalų veislių teisės; prekių pavadinimai, jei jie saugomi kaip išimtinės teisės pagal vidaus teisę.

98 STRAIPSNIS

Tinkami pareiškėjai

Kiekviena Šalis pripažįsta, kad teisė prašyti taikyti šiame poskirsnyje ir TRIPS sutarties III dalyje nurodytas priemones, procedūras ir teisių gynimo priemones suteikiama:

- a) intelektinės nuosavybės teisių turėtojams pagal vidaus teisės nuostatas;
- b) visiems kitiems asmenims, kuriems leista naudotis tomis teisėmis, visų pirma licencijų turėtojams, jei tai leidžiama pagal vidaus teisės nuostatas;
- c) intelektinės nuosavybės teisių kolektyvinio teisių valdymo institucijoms, kurios reguliariai pripažįstamos turinčiomis teisę atstovauti intelektinės nuosavybės teisių turėtojams, jei tai leidžiama ir daroma pagal vidaus teisės nuostatas;
- d) profesinėms teisių gynimo institucijoms ar kitiems asmenims, kurie pripažįstami turintys teisę atstovauti intelektinės nuosavybės teisių turėtojams, jei tai leidžiama ir daroma pagal vidaus teisės nuostatas.

99 STRAIPSNIS

Įrodymai

1. Jei šalis pateikė pagrįstai prieinamus įrodymus, kurių pakanka jos teiginiams paremti, ir pagrįsdama tuos teiginius nurodė įrodymus, kuriuos tvarko atsakovas, kiekvienos Šalies teisminės institucijos yra įgaliojamos nurodyti atsakovui pateikti šiuos įrodymus, laikydamosi sąlygų, kuriomis užtikrinama konfidencialios informacijos apsauga.
2. Tomis pačios sąlygomis, jei intelektinės nuosavybės teisė pažeidžiama turint komercinių tikslų, kiekviena Šalis imasi būtinų priemonių, kad kompetentingos teisminės institucijos galėtų, esant būtinybei ir gavusios prašymą, nurodyti joms pateikti bankininkystės, finansinius ar komercinius dokumentus, kuriuos tvarko atsakovas, laikydamosi konfidencialios informacijos apsaugos nuostatų.

100 STRAIPSNIS

Įrodymų saugojimo priemonės

1. Kiekviena Šalis užtikrina, kad dar prieš pradėdant procesą dėl bylos esmės teisių turėtojo, pateikusių pagrįstai turimus įrodymus paremti reikalavimams, kad yra pažeistos ar gali būti pažeistos jo intelektinės nuosavybės teisės, prašymu kompetentingos teisminės institucijos galėtų reikalauti skubiai imtis veiksmingų laikinųjų priemonių su įtariamu pažeidimu susijusiems įrodymams išsaugoti, laikydamosi konfidencialios informacijos apsaugos nuostatų.
2. Tokios priemonės gali būti: išsamus aprašymas imant pavyzdžius arba jų neimant arba prekių, pagamintų, kaip įtariama, pažeidžiant intelektinės nuosavybės teises, fizinis konfiskavimas ir – tam tikrais atvejais – jų gamybai ir (arba) platinimui reikalingų medžiagų ir priemonių bei susijusių dokumentų fizinis konfiskavimas. Tokių priemonių prirėikus imamasi neišklausius kitos šalies, ypač jei uždelsus teisės turėtojui gali būti padaryta neatitaisoma žala arba jei yra akivaizdi rizika, kad įrodymai gali būti sunaikinti.

101 STRAIPSNIS

Teisė gauti informaciją

1. Kiekviena Šalis užtikrina, kad vykstant teismo procesui dėl intelektinės nuosavybės teisių pažeidimo kompetentingos teisminės institucijos, reaguodamos į pagrįstą ir proporcingą pareiškėjo prašymą, galėtų nurodyti, kad informaciją apie prekių ar paslaugų, kuriomis pažeidžiamos intelektinės nuosavybės teisės, kilmę ir platinimo tinklus pateiktų pažeidėjas ir (arba) bet kuris kitas asmuo:

- a) pas kurį aptikta komerciniams tikslams skirtų prekių, pagamintų pažeidžiant intelektinės nuosavybės teises;
- b) kuris, kaip nustatyta, komerciniais tikslais naudojosi paslaugomis, sukurtomis pažeidžiant intelektinės nuosavybės teises;
- c) kuris, kaip nustatyta, komerciniais tikslais teikė paslaugas, naudotas vykdant veiklą, kuria pažeidžiamos intelektinės nuosavybės teisės, arba
- d) kurį šios dalies a, b ar c punktuose nurodytas asmuo nurodė kaip dalyvaujantį gaminant, perdirbant ar platinant prekes arba teikiant paslaugas.

2. Pateikiama ši 1 dalyje nurodyta informacija:
  - a) gamintojų, perdirbėjų, platintojų, tiekėjų ir kitų ankstesnių prekių ar paslaugų turėtojų bei numatytų didmenininkų ir mažmenininkų pavadinimai ir adresai;
  - b) informacija apie pagamintų, perdirbtų, pristatytų, gautų ar užsakytų prekių kiekį ir už atitinkamas prekes ar paslaugas gautą užmokestį.

3. 1 ir 2 dalys taikomos nedarant poveikio kitoms teisės aktų nuostatoms, pagal kurias:
  - a) teisių turėtojui suteikiama teisė gauti išsamesnę informaciją;
  - b) reglamentuojamas pagal šį straipsnį pateiktos informacijos naudojimas civiliniame ar baudžiamajame procese;
  - c) reglamentuojama atsakomybė už piktnaudžiavimą teise į informaciją;

- d) numatoma galimybė atsisakyti suteikti informaciją, kuri priverstų 1 dalyje nurodytą asmenį prisipažinti jam pačiam ar jo artimam giminaičiui dalyvavus pažeidžiant intelektinės nuosavybės teises, arba
- e) reglamentuojama informacijos šaltinių konfidencialumo apsauga arba asmens duomenų tvarkymas.

102 STRAIPSNIS

Laikinosios ir atsargumo priemonės

1. Kiekviena Šalis užtikrina, kad teisminės institucijos pareiškėjo prašymu galėtų priimti laikiną teismo draudimą, kuriuo siekiama užkirsti kelią gresiančiam intelektinės nuosavybės teisių pažeidimui, arba laikinai uždrausti toliau vykdyti įtariamą teisės pažeidimą ir prireikus nustatyti nevienkartines baudas, jei tai numatyta vidaus teisės aktuose, arba, jei teisė toliau pažeidžiama, numatyti garantijas, kuriomis būtų užtikrinama kompensacija teisių turėtojui. Tokiomis pačiomis sąlygomis ir laikantis vidaus teisės gali būti priimtas laikinas teismo draudimas tarpininkui, kurio paslaugomis trečioji šalis naudojasi intelektinės nuosavybės teisėms pažeisti.

2. Laikinas draudimas taip pat gali būti priimtas, siekiant konfiskuoti prekes, kuriomis, kaip įtariama, pažeidžiamos intelektinės nuosavybės teisės, arba sustabdyti jų tiekimą, kad jos nepatektų į prekybos srautus ir jais nejudėtų.

3. Jei įtariamas pažeidimas padarytas komerciniais tikslais, kiekviena Šalis užtikrina, kad pareiškėjui įrodžius, jog susiklostė žalai atlyginti nepalankios aplinkybės, teisminės institucijos, laikydamosi vidaus teisės, galėtų nurodyti imtis atsargumo priemonių ir konfiskuoti arba areštuoti įtariamo pažeidėjo kilnojamąjį ir (arba) nekilnojamąjį turtą, įskaitant banko sąskaitų ir kito turto įšaldymą. Todėl teisminės institucijos gali nurodyti pateikti banko, finansinius ar komercinius dokumentus arba sudaryti joms tinkamas sąlygas susipažinti su atitinkama informacija.

103 STRAIPSNIS

Taisomosios priemonės

1. Kiekviena Šalis užtikrina, kad kompetentingos teisminės institucijos pareiškėjo prašymu ir nedarydamos poveikio teisių turėtojo, kurio teisės buvo pažeistos, teisėms į žalos atlyginimą, ir be jokios kompensacijos galėtų nurodyti atšaukti, galutinai pašalinti iš prekybos srautų arba sunaikinti prekes, kuriomis, kaip nustatyta, pažeistos intelektinės nuosavybės teisės. Jei tinkama, kompetentingos teisminės institucijos gali taip pat nurodyti sunaikinti medžiagas ir priemones, daugiausia naudotas tokioms prekėms sukurti arba gaminti.
2. Kiekvienos Šalies teisminės institucijos turi turėti įgaliojimus nurodyti, kad tų priemonių taikymo išlaidas atlygintų pažeidėjas, nebent dėl tam tikrų priežasčių nurodoma kitaip.

104 STRAIPSNIS

Teismo nustatyti draudimai

Kiekviena Šalis užtikrina, kad priėmus teismo sprendimą, kuriuo patvirtinamas intelektinės nuosavybės teisių pažeidimas, teisminės institucijos galėtų priimti draudimą pažeidėjui tęsti pažeidžiančią veiklą. Jei numatyta vidaus teisėje, nesilaikant draudimo prireikus skiriama nevienkartinė bauda, kad būtų užtikrintas reikalavimų laikymasis. Be to, kiekviena Šalis užtikrina, kad teisių turėtojai turėtų galimybę prašyti teismo nustatyti draudimą tarpininkams, kurių paslaugomis trečioji šalis naudojasi intelektinės nuosavybės teisėms pažeisti.

105 STRAIPSNIS

Alternatyvios priemonės

Kiekviena Šalis pagal savo vidaus teisę gali nustatyti, kad tinkamais atvejais ir asmens, kuriam turi būti taikomos 103 ir (arba) 104 straipsniuose numatytos priemonės, prašymu kompetentingos teisminės institucijos galėtų nurodyti sumokėti nukentėjusiajai šaliai piniginę kompensaciją vietoje 103 ir (arba) 104 straipsniuose numatytų priemonių, jei tas asmuo pažeidimą padarė netyčia ir ne dėl aplaidumo, jei atitinkamų priemonių taikymas padarytų jam neproporcingos žalos ir jei pinigine kompensacija nukentėjusiąją šalį tenkina.

106 STRAIPSNIS

Žalos atlyginimas

1. Kiekviena Šalis užtikrina, kad nustatydamos žalą teisminės institucijos:
  - a) atsižvelgtų į visus tinkamus aspektus, kaip antai neigiamas ekonomines pasekmes, įskaitant nukentėjusiosios šalies prarastą pelną, bet kokį pažeidėjo gautą nesąžiningą pelną ir tinkamais atvejais kitus, ne ekonominius veiksnius, taip pat dėl pažeidimo padarytą moralinę žalą teisių turėtojui, arba
  - b) kita, nei šios dalies a punkte numatyta galimybė – tinkamais atvejais gali nustatyti vienkartinę žalos atlyginimo sumą, remdamosi tam tikrais veiksniais, pvz., bent autorinių atlyginimų suma ar mokėjimais, kuriuos būtų tekę sumokėti, jei pažeidėjas būtų prašęs leidimo naudotis aptariamomis intelektinės nuosavybės teisėmis.
2. Jei pažeidėjas nežinojo arba neturėjo pagrįstų priežasčių žinoti, kad vykdė teises pažeidžiančią veiklą, kiekviena Šalis gali nustatyti, kad teisminės institucijos gali nurodyti grąžinti nukentėjusiajai šaliai pelną arba atlyginti žalą, kuri gali būti nustatyta iš anksto.

107 STRAIPSNIS

Teismo išlaidos

Kiekviena Šalis užtikrina, kad pagrįstas ir proporcingas teismo išlaidas bei kitas išlaidas, kurias patiria laimėjusioji šalis, paprastai dengtų pralaimėjusioji šalis, išskyrus jei dėl teisingumo to padaryti negalima.

108 STRAIPSNIS

Teismo sprendimų skelbimas

Kiekviena Šalis užtikrina, kad teisiniuose procesuose dėl intelektinės nuosavybės teisių pažeidimo teisminės institucijos galėtų pareiškėjo prašymu ir pažeidėjo sąskaita reikalauti taikyti atitinkamas priemones informacijos apie sprendimą sklaidai, įskaitant viso ar dalies sprendimo pateikimą ir skelbimą.

109 STRAIPSNIS

Autorystės ar nuosavybės prielaida

Taikant šiame poskirsnyje numatytas priemones, procedūras ir teisių gynimo priemones:

- a) tam, kad literatūros ar meno kūrinio autorius būtų laikomas autoriumi ir turėtų teisę pradėti procedūras dėl pažeidimo, jei nėra priešingų įrodymų, pakanka, kad autoriaus vardas būtų įprastu būdu nurodytas ant kūrinio;
- b) šios dalies a punktas *mutatis mutandis* taikomas gretutinių teisių turėtojams jų saugomo objekto atžvilgiu.

110 STRAIPSNIS

Administracinės procedūros

Tiek, kiek administracine tvarka išnagrinėjus bylos esmę galima nurodyti imtis civilinių teisės gynimo priemonių, ta tvarka atitinka principus, iš esmės lygiaverčius susijusioms šio poskirsnio nuostatomis.

111 STRAIPSNIS

Pasienyje taikomos priemonės

1. Pasienyje įgyvendindamos priemonės, kuriomis užtikrinamos intelektinės nuosavybės teisės, Šalys užtikrina besilaikančios savo prievolių pagal GATT 1994 ir TRIPS sutartį.

2. Siekdamas užtikrinti intelektinės nuosavybės teisių apsaugą kiekvienos Šalies muitų teritorijoje, muitinės, neviršydamos savo įgaliojimų, taiko įvairias priemones, kaip nustatyti siuntas, kuriose yra prekių, kuriomis, kaip įtariama, pažeidžiamos intelektinės nuosavybės teisės, nurodytos 3 ir 4 dalyse. Pavyzdžiui, muitinės gali taikyti rizikos analizės metodus, *inter alia*, pagrįstus teisių turėtojų suteikta informacija, operatyvine informacija ir krovinių patikromis.
3. Teisių turėtojų prašymu muitinės įgaliojamos imtis priemonių sulaikyti muitinės prižiūrimas prekes arba sustabdyti jų išleidimą, jei įtariama, kad jomis pažeidžiami prekių ženklai, autorių teisės ir gretutinės teisės arba geografinės nuorodos.
4. Ne vėliau kaip treji metai po datos, kai ši antraštinė dalis pradedama taikyti, Kazachstano Respublikos muitinės įgaliojamos teisių turėtojų prašymu imtis priemonių sulaikyti muitinės prižiūrimas prekes arba sustabdyti jų išleidimą, jei įtariama, kad jomis pažeidžiami patentai, naudingojo modelio teisės, pramoninis dizainas, integrinių grandynų topografija arba augalų veislių teisės, su sąlyga, kad iki minėto trejų metų laikotarpio antrųjų metų pabaigos Europos Sąjunga tinkamai išmoko įgaliotųjų įstaigų atstovus, kaip antai muitinės pareigūnus, prokurorus, teisėjus ir kitus darbuotojus, jei tinkama.

5. Muitinės įgaliojamos savo iniciatyva sulaikyti muitinės prižiūrimas prekes arba atidėti jų išleidimą, jei įtariama, kad jomis pažeidžiami prekių ženklai, autorių teisės ir gretutinės teisės arba geografinės nuorodos.

6. Ne vėliau kaip penkeri metai po datos, kai ši antraštinė dalis pradeda taikyti, Kazachstano Respublikos muitinės įgaliojamos savo iniciatyva sulaikyti muitinės prižiūrimas prekes arba atidėti jų išleidimą, jei įtariama, kad jomis pažeidžiami patentai, naudingo modelio teisės, pramoninis dizainas, integrinių grandynų topografija arba augalų veislių teisės, su sąlyga, kad ne vėliau kaip dveji metai iki minėto penkerių metų laikotarpio pabaigos Europos Sąjunga tinkamai išmoko įgaliotųjų įstaigų atstovus, kaip antai muitinės pareigūnus, prokurorus, teisėjus ir kitus darbuotojus, jei tinkama.

7. Neatsižvelgiant į 3, 4, 5 ir 6 dalis, sulaikymo ar atidėjimo priemonių neprivaloma taikyti importuojamoms prekėms, kurias kitos šalies rinkai tiekia teisių turėtojas arba tai daroma su jo sutikimu.

8. Šalys susitaria veiksmingai įgyvendinti TRIPS sutarties 69 straipsnį dėl tarptautinės prekybos prekėmis, kuriomis, kaip įtariama, pažeidžiamos intelektinės nuosavybės teisės. Todėl kiekviena Šalis turi būti pasirengusi savo muitinės administracijoje nustatyti ryšių centrą, kuris palengvintų bendradarbiavimą, ir apie jį pranešti kitai Šaliai. Taip bendradarbiaujant gali būti keičiamasi informacija apie informacijos iš teisių turėtojų gavimo būdus, geriausios praktikos pavyzdžius ir patirtį taikant rizikos valdymo strategijas, taip pat informacija, kuri galėtų padėti nustatyti siuntas, kuriose yra prekių, kuriomis, kaip įtariama, pažeidžiamos teisės.

9. Kiekvienos Šalies muitinės kitai Šaliai paprašius ar savo iniciatyva yra pasirengusios suteikti kitos Šalies muitinei svarbią turimą informaciją, ypač dėl prekių, vežamų tranzitu per Šalies teritoriją ir skirtų kitos Šalies teritorijai arba jos kilmės prekių.

10. Nedarant poveikio kitų formų bendradarbiavimui, kai kalbama apie muitų teisės, susijusios su intelektinės nuosavybės teisėmis, pažeidimus, šio straipsnio 8 ir 9 dalims taikomas Protokolas dėl savitarpio administracinės pagalbos muitinės reikalų srityje.

11. Nedarant poveikio Bendradarbiavimo tarybos įgaliojimams, už šio straipsnio tinkamą veikimą ir įgyvendinimą yra atsakingas 25 straipsnio 3 dalyje nurodytas Muitinių bendradarbiavimo pakomitetas. Muitinių bendradarbiavimo pakomitetas nustato Šalių kompetentingų institucijų bendradarbiavimo prioritetus ir tinkamą jo tvarką.

4 SKIRSNIS

TARPININKAVIMO PASLAUGŲ TEIKĖJŲ ATSAKOMYBĖ

112 STRAIPSNIS

Tarpininkų paslaugų naudojimas

Šalys pripažįsta, kad veiklai, kuria pažeidžiamos teisės, atlikti trečiosios šalys gali naudotis tarpininkų paslaugomis. Siekdama užtikrinti laisvą informacijos paslaugų judėjimą ir intelektinės nuosavybės teises skaitmeninėje aplinkoje, kiekviena Šalis numato šiame poskirsnyje apibūdintas priemones, susijusias su paslaugų teikėjais, jei jie visiškai nėra susiję su perduodama informacija.

113 STRAIPSNIS

Tarpininkavimo paslaugų teikėjų atsakomybė. Paprastas duomenų perdavimo kanalas

1. Kai teikiama informacinės visuomenės paslauga, kurią sudaro paslaugų gavėjo pateiktos informacijos perdavimas ryšių tinklu arba prieigos prie ryšių tinklo suteikimas, kiekviena Šalis užtikrina, kad paslaugų teikėjas nebūtų atsakingas už perduodamą informaciją, jei teikėjas:
  - a) neinicijuoja perdavimo;
  - b) neparenka perduodamos informacijos gavėjo ir
  - c) neparenka ir nekeičia perduodamos informacijos.

2. Perdavimo ir prieigos suteikimo veiksmai, nurodyti 1 dalyje, aprėpia automatinį, tarpinį ir trumpalaikį perduodamos informacijos saugojimą, jei tai daroma tik siekiant perduoti tą informaciją ryšių tinklu ir tik tuo atveju, kai informacija nėra saugoma ilgiau nei pagrįstai būtina jai perduoti.

3. Šiuo straipsniu nedaromas poveikis teismo arba administracinės institucijos galimybei vadovaujantis vidaus teise reikalauti paslaugų teikėjo nutraukti pažeidimą arba užkirsti jam kelią.

114 STRAIPSNIS

Tarpininkavimo paslaugų teikėjų atsakomybė. Spartinimas

1. Kai teikiama informacinės visuomenės paslauga, kurią sudaro paslaugų gavėjo pateiktos informacijos perdavimas ryšių tinklu, kiekviena Šalis užtikrina, kad paslaugų teikėjas nebūtų atsakingas už tos informacijos automatinį, tarpinį ir laikiną saugojimą, kuris atliekamas tik tam, kad kitiems paslaugų gavėjams, jų prašymu, informacija būtų perduota veiksmingiau, jei:

- a) teikėjas nekeičia informacijos;
- b) teikėjas laikosi prieigos prie informacijos sąlygų;

- c) teikėjas laikosi informacijos atnaujinimo taisyklių, nurodytų pramonėje plačiai pripažintu ir naudojamu būdu;
  - d) teikėjas netrukdo teisėtai naudotis technologijomis, kurias pramonė plačiai pripažįsta ir naudoja duomenims apie informacijos naudojimą gauti, ir
  - e) teikėjas skubiai imasi priemonių, kad pašalintų jo saugomą informaciją arba panaikintų prieigą prie jos, jei gauna faktinių žinių, kad pradiniame perdavimo šaltinyje informacija iš tinklo pašalinta arba panaikinta prieiga prie jos, arba kad ją pašalinti arba panaikinti prieigą prie jos nurodė teismas arba administracinė institucija.
2. Šiuo straipsniu nedaromas poveikis teismo arba administracinės institucijos galimybei vadovaujantis vidaus teise reikalauti paslaugų teikėjo nutraukti pažeidimą arba užkirsti jam kelią.

115 STRAIPSNIS

Tarpininkavimo paslaugų teikėjų atsakomybė. Priegloba

1. Kai teikiama informacinės visuomenės paslauga, kurią sudaro paslaugų gavėjo pateiktos informacijos saugojimas, kiekviena Šalis užtikrina, kad paslaugų teikėjas nebūtų atsakingas už paslaugų gavėjo prašymu saugomą informaciją, jei:
  - a) teikėjas neturi faktinių žinių apie neteisėtą veiklą arba informaciją, o, kalbant apie reikalavimus atlyginti žalą, nežino apie faktus ar aplinkybes, iš kurių matyti, kad verčiamasi neteisėta veikla arba teikiama neteisėta informacija, arba
  - b) teikėjas, gavęs tokių žinių ar apie tai kitaip sužinojęs, nedelsdamas pašalina tą informaciją arba panaikina prieigą prie tos informacijos.
2. 1 dalis netaikoma, kai paslaugų gavėjas veikia teikėjo įgaliotas arba jo kontroliuojamas.

3. Šiuo straipsniu nedaromas poveikis teismo arba administracinės institucijos galimybei vadovaujantis vidaus teise reikalauti paslaugų teikėjo nutraukti pažeidimą arba užkirsti jam kelią, juo taip pat nedaromas poveikis Šalies galimybei nustatyti informacijos pašalinimo ar prieigos panaikinimo procedūrų.

116 STRAIPSNIS

Bendrosios stebėsenos prievolės nebuvimas

1. Šalys 113–115 straipsniuose nurodytų paslaugų teikėjams nenustato nei bendrosios prievolės stebėti informaciją, kurią jie perduoda arba saugo, nei bendrosios prievolės aktyviai domėtis neteisėtą veiklą leidžiančiais įtarti faktais ar aplinkybėmis.
2. Šalis informacinės visuomenės paslaugų teikėjams gali nustatyti prievoles nedelsiant pranešti kompetentingoms valdžios institucijoms apie vykdomą įtariamą neteisėtą veiklą arba jų paslaugų gavėjų pateiktą informaciją. Šalis informacinės visuomenės paslaugų teikėjams taip pat gali nustatyti prievolę kompetentingų institucijų prašymu joms pranešti apie informaciją, iš kurios galima nustatyti jų paslaugų gavėjus, su kuriais sudaryti saugojimo susitarimai.

117 STRAIPSNIS

Šio skyriaus 112–116 straipsnių taikymo pradžios data

Kazachstano Respublika visiškai įgyvendina 112–116 straipsniuose nustatytas prievoles per penkerius metus nuo šios antraštinės dalies taikymo pradžios datos.

118 STRAIPSNIS

Bendradarbiavimas

1. Šalys skatina prekybos ar profesines asociacijas ar organizacijas plačiau bendradarbiauti saugant ir užtikrinant intelektinės nuosavybės teises.

2. Šalys susitaria, kad bendradarbiaudamos sieks remti pagal šį skyrių priimtų prievolių įgyvendinimą. Bendradarbiaujama, be kita ko, šiose srityse:

- a) keitimosi informacija apie atitinkamas teises sistemas, susijusias su intelektinės nuosavybės teisėmis ir atitinkamomis apsaugos ir užtikrinimo taisyklėmis; keitimosi patirtimi, susijusia su teisėkūros pažanga šiose srityse;
- b) keitimosi patirtimi, susijusia su intelektinės nuosavybės teisių užtikrinimu;
- c) keitimosi patirtimi, susijusia su apsauga ir užtikrinimu muitinės, policijos, administracinėse ir teisminėse institucijose ir suinteresuotosiose organizacijose; suklastotų prekių eksporto prevencijos koordinavimo;
- d) gebėjimų stiprinimo ir
- e) informacijos ir žinių apie intelektinės nuosavybės teises platinimo ir sklaidos, *inter alia*, verslo sluoksniuose ir pilietinei visuomenei; vartotojų ir teisių turėtojų informuotumo ir išmanymo skatinimo.

8 SKYRIUS

VIEŠIEJI PIRKIMAI

119 STRAIPSNIS

Terminų apibrėžtys

Šiame skyriuje:

- a) komercinės prekės arba paslaugos – prekės arba paslaugos, kurios paprastai parduodamos arba siūlomos pirkti komercinėje rinkoje nevyriausybiniais pirkėjams nevalstybiniais tikslais arba paprastai yra jų perkamos;
- b) statybos paslauga – paslauga, kuria siekiama įvairiais būdais atlikti civilinės inžinerijos ar pastatų statybos darbus, nustatytus Jungtinių Tautų laikinojo svarbiausiojo produktų klasifikatoriaus (CPC prov.) 51 skyriuje;
- c) diena – kalendorinė diena;

- d) elektroninis aukcionas – pasikartojantis procesas, kai naudojamas elektroninis prietaisas naujoms kainoms pateikti ar sumažinti ir (arba) naujoms tam tikrų pasiūlymų elementų vertėms paskelbti, kuris įvyksta po pradinio išsamaus pasiūlymų įvertinimo ir leidžia juos skirstyti eilės tvarka taikant automatinius vertinimo metodus. Dėl to tam tikrų paslaugų ir darbų pirkimo sutartims, kurių objektas – intelektinė veikla, pavyzdžiui, darbų projektavimas, elektroniniai aukcionai gali būti netaikomi;
- e) raštu arba raštiškai – žodžiais arba skaitmenimis pateikta informacija, kuri gali būti perskaityta, atgaminta ir vėliau perduota. Ši informacija taip pat gali būti perduodama ir saugoma elektroninėmis priemonėmis;
- f) ribotas konkursas – viešųjų pirkimų būdas, kai perkantysis subjektas pats susisiekiama su pasirinktu (-ais) tiekėju (-ais);
- g) priemonė – įstatymas, kitas norminis aktas, procedūra, administracinės gairės arba praktika, arba perkančiojo subjekto veiksmas, susijęs su viešuoju pirkimu pagal šį susitarimą;
- h) daugkartinis sąrašas – tiekėjų, perkančiojo subjekto laikomų atitinkančiais įtraukimo į sąrašą sąlygas, sąrašas, kuriuo perkantysis subjektas ketina naudotis daugiau kaip vieną kartą;

- i) pranešimas apie numatomą viešąjį pirkimą – perkančiojo subjekto paskelbtas pranešimas, kuriame suinteresuoti tiekėjai kviečiami teikti paraiškas dalyvauti konkurse ir (arba) konkurso pasiūlymus;
- j) atviras konkursas – viešųjų pirkimų būdas, kai pasiūlymus gali teikti visi suinteresuoti tiekėjai;
- k) asmuo – fizinis arba juridinis asmuo;
- l) perkantysis subjektas – III priedo 1–3 dalyse nurodytas subjektas;
- m) tinkamas tiekėjas – tiekėjas, kurį perkantysis subjektas laiko atitinkančiu dalyvavimo sąlygas;
- n) atrankinis konkursas – viešųjų pirkimų būdas, kai perkantysis subjektas pasiūlymus kviečia pateikti tik tinkamus tiekėjus;
- o) paslaugos – taip pat statybos paslaugos, nebent nurodyta kitaip;

- p) standartas – pripažintos įstaigos patvirtintas dokumentas, kuriame nustatytos visuotiniam ir daugkartiniam naudojimui skirtos taisyklės, gairės ar produktų arba paslaugų savybės, arba atitinkami procesai ir gamybos būdai, kurių laikytis neprivaloma. Į standartą taip pat gali būti įtraukti arba jame pateikti tik terminijos, simbolių, pakuotės, žymėjimo ar ženklinimo reikalavimai, taikytini prekei, paslaugai, procesui ar gamybos būdai;
- q) tiekėjas – asmuo arba asmenų grupė, kurie tiekia ar gali tiekti prekes arba teikia ar gali teikti paslaugas;
- r) techninė specifikacija – konkurso reikalavimas, kuriame:
  - i) išdėstytos numatomų įsigyti prekių ar paslaugų savybės, įskaitant kokybę, eksploatacines savybes, saugą ir matmenis, arba jų gamybos ar tiekimo arba teikimo procesai ir būdai, arba
  - ii) nurodyti terminijos, simbolių, pakuotės, žymėjimo ar ženklinimo reikalavimai, taikytini prekei arba paslaugai.

120 STRAIPSNIS

Taikymo sritis ir aprėptis

Šio skyriaus taikymas

1. Šis skyrius taikomas visoms priemonėms, susijusioms su viešaisiais pirkimais pagal šį susitarimą, nepriklausomai nuo to, ar jis visiškai, ar iš dalies vykdomas elektroninėmis priemonėmis.
2. Šiame skyriuje viešieji pirkimai pagal šį susitarimą yra viešieji pirkimai vykdant valdžios funkcijas:
  - a) prekių, paslaugų ar bet kokio jų derinio:
    - i) kaip nurodyta III priede ir
    - ii) kurių viešieji pirkimai rengiami ne komercinio pardavimo ar perpardavimo tikslais, arba nesiekiant jų naudoti prekėms gaminti ar tiekti arba paslaugoms teikti komercinio pardavimo ar perpardavimo tikslais;
  - b) vykdomi bet kokiomis sutartinėmis priemonėmis, įskaitant pirkimą; nuomą ir išperkamąją nuomą su galimybe pirkti arba be tokios galimybės;

- c) kurių vertė 124 straipsnyje nurodyto pranešimo skelbimo metu yra ne mažesnė kaip III priede nustatyta atitinkama ribinė vertė;
- d) kuriuos vykdo perkantysis subjektas ir
- e) kurie nėra pašalinti iš taikymo srities pagal šio straipsnio 3 dalį arba III priedą.

Jei viešojo prikimo vertė neaiški, ji apskaičiuojama pagal 6–8 dalis.

3. Jei III priede nenurodyta kitaip, šis skyrius netaikomas:

- a) žemės, esamų pastatų arba kito nekilnojamojo turto ar su juo susijusių teisių įsigijimui arba nuomai;
- b) nesutartiniams susitarimams ar bet kokios formos paramai, kurią teikia Šalis, įskaitant bendradarbiavimo susitarimus, dotacijas, paskolas, akcinio kapitalo injekcijas, garantijas ir mokestines paskatas;

- c) fiskalinės įstaigos ar depozitoriumo paslaugų, likvidavimo ir valdymo paslaugų, skirtų reguliuojamoms finansų įstaigoms, ar valstybės skolos vertybinių popierių pardavimo, išpirkimo ir platinimo paslaugų, įskaitant paskolas ir vyriausybės obligacijas, vekselius ir kitus vertybinius popierius, viešiesiems pirkimams ar įsigijimui;
- d) viešojo darbų pirkimo sutartims;
- e) viešiesiems pirkimams, kurie vykdomi:
  - i) siekiant konkretaus tikslo – teikti tarptautinę paramą, įskaitant paramą vystymuisi;
  - ii) laikantis konkrečios tvarkos ar sąlygų, nustatytų tarptautiniame susitarime, susijusiame su karinių dalinių dislokavimu arba su pasirašiusiųjų valstybių bendru projekto įgyvendinimu, arba
  - iii) laikantis tarptautinės organizacijos konkrečios tvarkos ar sąlygų ar gaunant finansavimą tarptautinėmis dotacijomis, paskolomis ar kita parama, jei taikytina tvarka ar sąlygos prieštarautų šio skyriaus nuostatoms.

4. III priede apie kiekvieną šalį nurodoma ši informacija:

- a) 1 dalyje – centrinės valdžios subjektai, kurių viešiesiems pirkimams taikomas šis skyrius;
- b) 2 dalyje – centrinei valdžiai pavaldūs subjektai, kurių viešiesiems pirkimams taikomas šis skyrius;
- c) 3 dalyje – visi kiti subjektai, kurių viešiesiems pirkimams taikomas šis skyrius;
- d) 4 dalyje – prekės, kurioms taikomas šis skyrius;
- e) 5 dalyje – paslaugos, išskyrus statybos paslaugas, kurioms taikomas šis skyrius;
- f) 6 dalyje – statybos paslaugos, kurioms taikomas šis skyrius, ir
- g) 7 dalyje – bendrosios pastabos.

5. Jei perkantysis subjektas, vykdydamas viešuosius pirkimus pagal šį susitarimą, reikalauja, kad subjektai, nenurodyti III priede, dalyvautų pirkime laikydamiesi specialių reikalavimų, tiems reikalavimams *mutatis mutandis* taikomas 122 straipsnis.

Vertinimas

6. Apskaičiuodamas viešojo pirkimo vertę tam, kad įsitikintų, ar tai yra viešasis pirkimas pagal šį susitarimą, perkantysis subjektas:
- a) neskaido viešojo pirkimo į atskirus viešuosius pirkimus ir nepasirenka bei netaiko konkretaus viešojo pirkimo vertės nustatymo metodo siekdamas, kad viešajam pirkimui šio skyriaus nuostatos būtų visiškai ar iš dalies netaikomos, ir
  - b) nurodo didžiausią apskaičiuotą bendrąją viešojo pirkimo iš vieno ar daugiau tiekėjų vertę per visą viešojo pirkimo laikotarpį, atsižvelgdamas į visas atlyginimo formas, įskaitant:
    - i) priemokas, honorarus, komisinius ir palūkanas, ir
    - ii) jei vykdant viešąjį pirkimą numatyta galimybė pasirinkti, – bendrą tokių pasirinkimo galimybių vertę.

7. Jei dėl konkretaus viešajam pirkimui taikomo reikalavimo sudaroma daugiau kaip viena sutartis arba sutartys sudaromos keliais etapais (toliau – pasikartojančio pirkimo sutartys), didžiausia apskaičiuota bendroji vertė nustatoma remiantis:

- a) tokios pat rūšies prekės ar paslaugos pasikartojančio pirkimo sutarčių, sudarytų per paskutinius 12 mėnesių arba praėjusiaisiais perkančiojo subjekto finansiniais metais, vertė, kai įmanoma, koreguota dėl numatomų perkamos prekės ar paslaugos kiekio arba vertės pokyčių per ateinančius 12 mėnesių, arba
- b) apskaičiuota tokios pat rūšies prekės ar paslaugos pasikartojančio pirkimo sutarčių, kurios bus sudarytos per 12 mėnesių po pradinės sutarties sudarymo arba per perkančiojo subjekto finansinius metus, vertė.

8. Kai viešasis pirkimas apima prekių ar paslaugų nuomą arba išperkamąją nuomą, arba bendroji viešojo pirkimo kaina nėra nurodyta, vertė nustatoma pagal:

- a) terminuotos sutarties:
  - i) jei sutarties terminas ne ilgesnis kaip 12 mėnesių – didžiausią apskaičiuotą bendrąją vertę per visą terminą arba

- ii) jei sutarties terminas ilgesnis kaip 12 mėnesių – didžiausią apskaičiuotą bendrąją vertę, įskaitant apskaičiuotą likutinę vertę;
- b) kai sutartis neterminuota – apskaičiuotą mėnesio sumą, padaugintą iš 48, ir
- c) jeigu neaišku, ar sutartis bus terminuota, taikomas šios dalies b punktas.

121 STRAIPSNIS

Bendrosios išimtys

Atsižvelgiant į reikalavimą, pagal kurį taikant tokias priemones Šalys negali būti šališkai ar nepagrįstai diskriminuojamos arba siekiama užslėptai riboti tarptautinę prekybą, jokia šio skyriaus nuostata nelaikoma kliūtimi Šaliai nustatyti ar įgyvendinti priemones, kurios:

- a) būtinos visuomenės dorovei apsaugoti, viešajai tvarkai palaikyti arba saugumui užtikrinti;

- b) būtinos žmonių, gyvūnų ar augalų gyvybei ar sveikatai apsaugoti;
- c) būtinos intelektinei nuosavybei apsaugoti arba
- d) susijusios su neįgaliųjų, labdaros įstaigų ar kalinių gaminamomis prekėmis arba teikiamomis paslaugomis.

122 STRAIPSNIS

Bendrieji principai

Nediskriminavimas

1. Imdamasi bet kokių su viešaisiais pirkimais pagal šį susitarimą susijusių priemonių, kiekviena Šalis, įskaitant jos perkančiuosius subjektus, kitos Šalies prekėms bei paslaugoms ir kitos Šalies tiekėjams, siūlanties tokias prekes ar paslaugas, besąlygiškai taiko ne mažiau palankų režimą negu tas, kurį ta Šalis, įskaitant jos perkančiuosius subjektus, taiko savo prekėms, paslaugoms ir savo teritorijoje įsisteigusiems tiekėjams.

2. Dėl bet kokios priemonės, susijusios su viešaisiais pirkimais pagal šį susitarimą, Šalis, įskaitant jos perkančiuosius subjektus:

- a) savo teritorijoje įsisteigusiam tiekėjui netaiko mažiau palankaus režimo nei kitam savo teritorijoje įsisteigusiam tiekėjui dėl to, kad jį sieja tam tikri priklausomybės ar nuosavybės santykiai su užsienio asmeniu, arba
- b) nediskriminuoja savo teritorijoje įsisteigusio tiekėjo dėl to, kad to tiekėjo konkrečiam viešajam pirkimui siūlomos prekės arba paslaugos yra kitos Šalies prekės arba paslaugos.

Elektroninių priemonių naudojimas

3. Vykdydamas viešąjį pirkimą pagal šį susitarimą elektroninėmis priemonėmis, perkantysis subjektas:

- a) užtikrina, kad viešasis pirkimas vyktų naudojant informacinių technologijų sistemas ir programinę įrangą, įskaitant su informacijos autentiškumo patvirtinimu ir šifravimu susijusias sistemas bei programinę įrangą, kurios yra visuotinai prieinamos ir sąveikauja su kitomis visuotinai prieinamomis informacinių technologijų sistemomis ir programine įranga, ir
- b) taiko sistemas, kuriomis užtikrinamas dalyvavimo prašymų ir pasiūlymų vientisumas, be kita ko, nustatomas jų gavimo laikas ir užkertamas kelias neleistinai prieigai prie jų.

Viešųjų pirkimų vykdymas

4. Perkantysis subjektas viešuosius pirkimus pagal šį susitarimą vykdo skaidriai ir nešališkai:
  - a) laikydamasis šio skyriaus ir taikydamas atviro konkurso, atrankinio konkurso, riboto konkurso ir elektroninių aukcionų metodus;
  - b) vengdamas interesų konflikto ir
  - c) užkirsdamas kelią korupcijai.

Kilmės taisyklės

5. Vykdydama viešuosius pirkimus pagal šį susitarimą, nė viena Šalis negali iš kitos Šalies importuojamoms arba tiekiamoms prekėms ar jos paslaugoms taikyti kitokių kilmės taisyklių nei tos, kurias Šalis tuo pačiu metu taiko įprastomis prekybos sąlygomis iš tos kitos Šalies importuojamoms ar tiekiamoms prekėms arba teikiamoms paslaugoms.

Priemonės, kurios nėra konkrečiai susijusios su viešaisiais pirkimais

6. 1 ir 2 dalys netaikomos: muitams ir bet kokiems mokesčiams, nustatytiems importui ar su juo susijusiems; tokių muitų ir mokesčių nustatymo būdui; kitoms importo taisyklėms ar formalumams ir priemonėms, kurios turi poveikio prekybai paslaugomis ir kurios nėra priemonės, kuriomis reglamentuojami viešieji pirkimai pagal šį susitarimą.

123 STRAIPSNIS

Informacija apie viešųjų pirkimų sistemą

1. Kiekviena Šalis:
  - a) nedelsdama paskelbia visus įstatymus, kitus norminius aktus, teismų sprendimus, visuotinai taikomus administracinius nutarimus, standartines sutarčių sąlygas, nustatytas įstatymu arba kitu norminiu aktu arba minėtas pagal šį susitarimą vykdomų viešųjų pirkimų pranešimuose ar konkursų dokumentuose ir procedūrose, ir visus jų pakeitimus tam oficialiai skirtose elektroninėse arba popierinėse informacijos sklaidos priemonėse, kurios yra plačiai platinamos ir lengvai prieinamos visuomenei, ir
  - b) kitai Šaliai paprašius, pateikia jų paaiškinimus.

2. IV priedo 1 dalyje išvardijama:
  - a) elektroninės arba popierinės informacijos sklaidos priemonės, kuriose kiekviena Šalis skelbia šio straipsnio 1 dalyje apibūdintą informaciją;
  - b) elektroninės arba popierinės informacijos sklaidos priemonės, kuriose kiekviena Šalis skelbia 124 straipsnyje, 126 straipsnio 7 dalyje ir 133 straipsnio 2 dalyje nurodytus pranešimus, ir
  - c) adresą (-us) interneto svetainės (-ių), kurioje (-iose) kiekviena Šalis pagal 133 straipsnio 2 dalį skelbia savo pranešimus dėl sudaromų sutarčių.

3. Kiekviena Šalis nedelsdama praneša Bendradarbiavimo komitetui apie bet kokius IV priedo 1 dalyje pateiktos Šalies informacijos pakeitimus. Bendradarbiavimo komitetas reguliariai priima sprendimus, kuriais atsižvelgiama į IV priedo 1 dalies pakeitimus.

124 STRAIPSNIS

Pranešimai

Pranešimas apie numatomą viešąjį pirkimą

1. Dėl kiekvieno viešojo pirkimo pagal šį susitarimą, išskyrus 130 straipsnyje apibūdintus atvejus, perkantysis subjektas tinkamoje popierinėje arba elektroninėje informacijos sklaidos priemonėje, nurodytoje IV priedo 2 dalyje, skelbia pranešimą apie numatomą pirkimą. Minėta priemonė turi būti plačiai platinama ir tokie pranešimai turi būti lengvai prieinami visuomenei bent tol, kol baigiasi atitinkami juose nurodyti laikotarpiai. Perkančiųjų subjektų, kuriems taikomos III priedo 1, 2 ar 3 dalys, pranešimai skelbiami elektroninėmis priemonėmis nemokamai per vieną prieigos tašką bent IV priedo 2 dalyje nurodytą trumpiausią laikotarpį.
2. Jei šiame skyriuje nenustatyta kitaip, kiekviename pranešime apie numatomą viešąjį pirkimą:
  - a) pateikiamas perkančiojo subjekto pavadinimas ir adresas bei kita informacija, būtina norint susisiekti su perkančiuoju subjektu ir gauti visus su viešuoju pirkimu susijusius dokumentus, ir, jei reikia, jų kaina ir mokėjimo sąlygos;

- b) apibūdinamas viešasis pirkimas ir nurodomas prekių ar paslaugų, kurias numatoma pirkti, pobūdis ir kiekis arba, jei kiekis nežinomas, apytikris kiekis;
- c) kai perkama pakartotinai, jei įmanoma, nurodomas apytikris vėlesnių pranešimų apie numatomą viešąjį pirkimą paskelbimo laikas;
- d) apibūdinamos pasirinkimo galimybės, jei taikoma;
- e) nurodomi prekių tiekimo ar paslaugų teikimo terminai arba sutarties galiojimo trukmė;
- f) nurodomas pasirinktas viešojo pirkimo būdas ir informacija apie tai, ar vyks derybos arba elektroninis aukcionas;
- g) kai taikoma, nurodomas prašymų dalyvauti viešajame pirkime pateikimo adresas ir galutinis terminas;
- h) nurodomas pasiūlymų teikimo adresas ir galutinis terminas;
- i) nurodoma (-os) kalba (-os), kuria (-iomis) galima teikti pasiūlymus arba prašymus dalyvauti viešajame pirkime, jei pasiūlymus arba prašymus leidžiama teikti kita kalba, kuri nėra oficiali perkančiojo subjekto Šalies kalba;

- j) pateikiamas visų tiekėjams taikomų dalyvavimo sąlygų sąrašas ir trumpas aprašas, įskaitant bet kokius reikalavimus, susijusius su konkrečiais dokumentais arba pažymomis, kuriuos tiekėjai turi pateikti, nebent tokie reikalavimai yra nustatyti konkurso dokumentuose, kurie visiems suinteresuotiems tiekėjams pateikiami tuo pačiu metu kaip ir pranešimas apie numatomą viešąjį pirkimą, ir
- k) jeigu, atsižvelgiant į 126 straipsnį, perkantysis subjektas ketina atrinkti ribotą skaičių tinkamų tiekėjų, kurie bus kviečiami dalyvauti konkurse, nurodomi jų atrankos kriterijai ir, jei taikytina, didžiausias tiekėjų, kuriems bus leista dalyvauti konkurse, skaičius.

Sutrumpintas pranešimas

3. Dėl kiekvieno numatomo viešojo pirkimo perkantysis subjektas anglų arba prancūzų kalba paskelbia sutrumpintą pranešimą, kuris turi būti lengvai prieinamas ir skelbiamas tuo pačiu metu kaip ir pranešimas apie numatomą viešąjį pirkimą. Sutrumpintame pranešime pateikiama bent ši informacija:

- a) viešojo pirkimo dalykas;

- b) galutinis pasiūlymų pateikimo terminas arba, kai taikoma, prašymų dalyvauti viešajame pirkime arba įtraukti į daugkartinį sąrašą galutinis terminas, ir
- c) adresas, kuriuo gali būti prašoma atsiųsti su viešuoju pirkimu susijusius dokumentus.

Pranešimas apie planuojamus viešuosius pirkimus

4. Perkantieji subjektai raginami kiekvienais finansiniais metais kuo anksčiau paskelbti IV priedo 2 dalyje nurodytose tinkamose popierinėse arba elektroninėse informacijos sklaidos priemonėse pranešimą apie būsimus planuojamus viešuosius pirkimus (toliau – pranešimas apie planuojamus viešuosius pirkimus). Pranešime apie planuojamus viešuosius pirkimus turėtų būti nurodytas viešųjų pirkimų dalykas ir planuojama pranešimo apie numatomą viešąjį pirkimą paskelbimo data.

5. III priedo 3 dalyje nurodytas perkantysis subjektas pranešimu apie planuojamus viešuosius pirkimus gali naudotis kaip pranešimu apie numatomą viešąjį pirkimą, su sąlyga, kad pranešime apie planuojamus viešuosius pirkimus pateikiama visa subjekto turima informacija, nurodyta šio straipsnio 2 dalyje, ir pareiškimas, kad suinteresuoti tiekėjai perkančiajam subjektui turėtų pranešti apie savo susidomėjimą pirkimu.

125 STRAIPSNIS

Dalyvavimo sąlygos

1. Perkantysis subjektas taiko tik tokias dalyvavimo viešajame pirkime sąlygas, kurios yra būtinos siekiant užtikrinti, kad tiekėjui pakaktų teisinių bei finansinių išteklių ir komercinių bei techninių galimybių dalyvauti tame viešajame pirkime.
2. Nustatydamas dalyvavimo sąlygas perkantysis subjektas:
  - a) nenustato sąlygos, kad tiekėjas, norintis dalyvauti viešajame pirkime, turi būti anksčiau sudaręs vieną ar daugiau sutarčių su Šalies perkančiuoju subjektu;
  - b) gali reikalauti, kad tiekėjas turėtų ankstesnės patirties, būtinos viešojo pirkimo reikalavimams įvykdyti, ir
  - c) nenustato sąlygos, kad tiekėjas, norintis dalyvauti viešajame pirkime, turi būti anksčiau sudaręs vieną ar daugiau sutarčių su kitos Šalies perkančiuoju subjektu ar kad tas tiekėjas būtų anksčiau įgijęs patirties tos Šalies teritorijoje ar kad tiekėjas turėtų ankstesnės patirties, įgytos tos Šalies teritorijoje, išskyrus atvejus, kai ankstesnė patirtis būtina viešojo pirkimo reikalavimams įvykdyti.

3. Vertindamas, ar tiekėjas atitinka dalyvavimo sąlygas, perkantysis subjektas:
- a) įvertina tiekėjo finansines, komercines ir technines galimybes, atsižvelgdamas į tiekėjo verslo veiklą tiek perkančiojo subjekto Šalies teritorijoje, tiek už jos ribų, ir
  - b) remiasi sąlygomis, savo iš anksto nurodytomis pranešimuose arba konkurso dokumentuose.
4. Jei yra tai patvirtinančių įrodymų, Šalis, įskaitant jos perkančiuosius subjektus, gali neleisti tiekėjui dalyvauti viešajame pirkime dėl toliau išvardytų priežasčių:
- a) bankroto;
  - b) melagingų pareiškimų;
  - c) didelių arba nuolatinių trūkumų vykdant bet kokius esminius reikalavimus ar prievoles pagal ankstesnę (-es) sutartį (-is);
  - d) galutinių teismo sprendimų dėl sunkių nusikaltimų ar kitų sunkių pažeidimų;

- e) profesinių nusižengimų arba veiksmų ar neveikimo, dėl kurių galima abejoti tiekėjo verslo sąžiningumu, arba
- f) mokesčių nemokėjimo.

126 STRAIPSNIS

Tiekėjų tinkamumo vertinimas

Registavimo sistemos ir tinkamumo vertinimo procedūros

1. Šalis, įskaitant jos perkančiuosius subjektus, gali taikyti tiekėjų registravimo sistemą, kurioje suinteresuoti tiekėjai privalo užsiregistruoti ir pateikti tam tikrą informaciją.
2. Kiekviena Šalis užtikrina, kad:
  - a) jos perkantieji subjektai stengtųsi kuo labiau sumažinti savo tinkamumo vertinimo procedūrų skirtumus ir

b) registravimo sistemas taikantys perkantieji subjektai stengtųsi kuo labiau sumažinti savo registravimo sistemų skirtumus.

3. Jokia Šalis nei jos perkantieji subjektai nepriima ir netaiko jokių registravimo sistemų ar tinkamumo vertinimo procedūrų, kuriomis būtų siekiama sudaryti nereikalingų kliūčių kitos Šalies tiekėjams dalyvauti tos Šalies viešuosiuose pirkimuose arba dėl kurių tokios kliūtys būtų sudarytos.

Atrankinis konkursas

4. Jei perkantysis subjektas ketina rengti atrankinį konkursą, jis:

a) pranešime apie numatomą viešąjį pirkimą pateikia bent informaciją, nurodytą 124 straipsnio 2 dalies a, b, f, g, j ir k punktuose, ir paragina tiekėjus pateikti prašymus dalyvauti viešajame pirkime, ir

b) iki konkurso pradžios tinkamiems tiekėjams, kuriems apie jų tinkamumą praneša pagal 128 straipsnio 3 dalies b punktą, pateikia bent informaciją, nurodytą 124 straipsnio 2 dalies c, d, e, h ir i punktuose.

5. Perkantysis subjektas leidžia dalyvauti konkrečiame viešajame pirkime visiems tinkamiems tiekėjams, nebent perkantysis subjektas pranešime apie numatomą viešąjį pirkimą nustatytą ribotą tiekėjų, kuriems bus leista dalyvauti konkurse, skaičių ir kriterijus, pagal kuriuos atrenkamas ribotas tiekėjų skaičius.

6. Jei konkurso dokumentai nėra viešai prieinami 4 dalyje nurodyto pranešimo paskelbimo dieną, perkantysis subjektas užtikrina, kad visi pagal 5 dalį atrinkti tinkami tiekėjai tuos dokumentus gautų vienu metu.

Daugkartiniai sąrašai

7. Perkantysis subjektas gali turėti daugkartinį tiekėjų sąrašą, su sąlyga, kad pranešimas, kuriame suinteresuoti tiekėjai raginami teikti prašymus įtraukti į sąrašą, būtų:

a) skelbiamas kasmet ir

b) jei jis skelbiamas elektroninėmis priemonėmis, būtų nuolatos prieinamas

tinkamoje priemonėje, nurodytoje IV priedo 2 dalyje.

8. 7 dalyje nurodytame pranešime:
- a) apibūdinamos prekės ar paslaugos arba jų kategorijos, dėl kurių gali būti naudojamas sąrašas;
  - b) nustatomos dalyvavimo sąlygos, kurias turi atitikti į sąrašą įtraukiami tiekėjai, ir metodai, kuriais perkantysis subjektas tikrins, ar tiekėjas tas sąlygas atitinka;
  - c) pateikiamas perkančiojo subjekto pavadinimas ir adresas bei kita informacija, būtina norint susisiekti su perkančiuoju subjektu ir gauti visus su sąrašu susijusius dokumentus;
  - d) nurodoma sąrašo galiojimo trukmė ir būdai jį atnaujinti arba panaikinti arba, jei galiojimo trukmė nenurodoma, informacija apie tai, kaip bus pranešama apie sąrašo galiojimo nutraukimą;
  - e) pateikiama pastaba, kad sąrašas gali būti naudojamas vykdant viešuosius pirkimus pagal šį susitarimą.

9. Neatsižvelgiant į 7 dalį, jei daugartinis sąrašas galioja trejus metus arba trumpiau, perkantysis subjektas 7 dalyje nurodytą pranešimą gali paskelbti tik vieną kartą sąrašo galiojimo laikotarpio pradžioje su sąlyga, kad:

- a) pranešime nurodomas sąrašo galiojimo laikotarpis ir kad daugiau kvietimų nebus skelbiama, ir
- b) pranešimas skelbiamas elektroninėmis priemonėmis ir prie jo galima prieiti visą laiką tol, kol jis galioja.

10. Perkantysis subjektas leidžia tiekėjams bet kada pateikti paraišką įtraukti į daugartinį sąrašą ir per pagrįstai trumpą laiką į sąrašą įtraukia visus tinkamus tiekėjus.

11. Kai į daugartinį sąrašą neįtrauktas tiekėjas pateikia prašymą dalyvauti viešajame pirkime pagal daugartinį sąrašą ir visus reikiamus dokumentus per 128 straipsnio 2 dalyje nustatytą terminą, perkantysis subjektas jo prašymą išnagrinėja. Perkantysis subjektas negali neleisti tiekėjui dalyvauti viešajame pirkime dėl to, kad jam nepakanka laiko tiekėjo prašymui išnagrinėti, nebent išimtiniais atvejais, kai dėl viešojo pirkimo procedūros sudėtingumo subjektas negali išnagrinėti prašymo per nustatytą pasiūlymų pateikimo terminą.

III priedo 3 dalyje nurodyti subjektai

12. III priedo 3 dalyje nurodytas perkantysis subjektas pranešimu, kuriame tiekėjai raginami teikti paraiškas įtraukti į daugkartinį sąrašą, gali naudotis kaip pranešimu apie numatomą viešąjį pirkimą, su sąlyga, kad:

- a) pranešimas skelbiamas pagal šio straipsnio 7 dalį ir jame pateikiama šio straipsnio 8 dalyje nurodyta informacija, kuo išsamesnė 124 straipsnio 2 dalyje nurodyta informacija ir pareiškimas, kad šis pranešimas yra laikomas pranešimu apie numatomą viešąjį pirkimą arba kad tik į daugkartinį sąrašą įtraukti tiekėjai gaus kitus pranešimus apie viešąjį pirkimą pagal daugkartinį sąrašą, ir
- b) subjektas nedelsdamas pateikia tiekėjams, išreiškusiems susidomėjimą dalyvauti subjekto rengiamame viešajame pirkime, tiek informacijos, kad jie galėtų įvertinti savo susidomėjimą viešuoju pirkimu, įskaitant visą kitą turimą informaciją, reikalaujamą pagal 124 straipsnio 2 dalį.

13. III priedo 3 dalyje nurodytas perkantysis subjektas pagal šio straipsnio 10 dalį paraišką įtraukti į daugkartinį sąrašą pateikusiam tiekėjui gali leisti teikti paraišką dalyvauti atitinkamame viešajame pirkime, jeigu perkantysis subjektas turi pakankamai laiko išnagrinėti, ar tiekėjas atitinka dalyvavimo sąlygas.

Informacija apie perkančiojo subjekto sprendimus

14. Perkantysis subjektas nedelsdamas informuoja visus prašymą dalyvauti viešajame pirkime arba paraišką įtraukti į daugkartinį sąrašą pateikusius tiekėjus apie savo sprendimą dėl tiekėjo prašymo arba paraiškos.

15. Kai perkantysis subjektas tiekėjo prašymą dalyvauti viešajame pirkime arba paraišką įtraukti į daugkartinį sąrašą atmeta, nebelaiko tiekėjo tinkamu arba tiekėją išbraukia iš daugkartinio sąrašo, jis apie tai nedelsdamas praneša tiekėjui ir tiekėjo prašymu nedelsdamas raštu paaiškina savo sprendimo priežastis.

127 STRAIPSNIS

Techninės specifikacijos ir konkurso dokumentai

Techninės specifikacijos

1. Perkantysis subjektas nerengia, nepriima ir netaiko jokių techninių specifikacijų ir nenustato jokių atitikties vertinimo procedūrų, kuriomis būtų siekiama sudaryti nereikalingų kliūčių tarptautinei prekybai arba dėl kurių tokios kliūtys būtų sudarytos.

Techninėmis specifikacijomis visiems tiekėjams turi būti sudaromos vienodos sąlygos ir negali būti nustatoma nepagrįstų kliūčių atverti viešųjų pirkimų rinkas konkurencijai.

2. Nustatydamas perkamų prekių ar paslaugų technines specifikacijas, kai tinkama, perkantysis subjektas:

- a) išdėsto technines specifikacijas pagal eksploatacines savybes ir funkcinius reikalavimus, o ne dizainą ar aprašomąsias savybes, ir
- b) pagrindžia technines specifikacijas tarptautiniais standartais tais atvejais, kai tokių esama; kitais atvejais jos rengiamos remiantis nacionaliniais techniniais reglamentais, pripažintais nacionaliniais standartais arba statybos standartais.

3. Jei techninėse specifikacijose pateikiamos dizaino arba aprašomosios savybės, perkantysis subjektas, kai tinkama, turėtų nurodyti, kad jis nagrinės pasiūlymus dėl lygiaverčių prekių ar paslaugų, kurios akivaizdžiai atitinka to viešojo pirkimo reikalavimus, konkurso dokumentuose vartodamas žodžius „arba lygiavertis“ ar panašius žodžius.

4. Perkantysis subjektas nenustato techninių specifikacijų, pagal kurias būtų privalomi arba nurodomi konkretūs prekių ženklai ar pavadinimai, patentai, autorių teisės, dizainas ar tipas, konkreti kilmė, gamintojas arba tiekėjas, nebent nėra jokio kito būdo pakankamai tiksliai ar suprantamai apibūdinti viešųjų pirkimų reikalavimus; tokiais atvejais subjektas konkurso dokumentuose įrašo žodžius „arba lygiavertis“ ar panašius žodžius.
5. Perkantysis subjektas jokia konkurenciją ribojančiu būdu neprašo ir nepriima konsultacijų, kuriomis būtų galima remtis rengiant ar patvirtinant bet kokias konkrečius viešojo pirkimo technines specifikacijas, iš asmens, galinčio turėti su tuo pirkimu susijusių komercinių interesų.
6. Patikslinama, kad Šalis, įskaitant jos perkančiuosius subjektus, gali laikydamasi šio straipsnio nuostatų parengti, priimti arba taikyti technines specifikacijas, kuriomis padedama tausoti gamtos išteklius arba saugoti aplinką.

Konkurso dokumentai

7. Perkantysis subjektas tiekėjams pateikia konkurso dokumentus su visa reikiama informacija, kad tiekėjai galėtų parengti ir pateikti tinkamus pasiūlymus. Išskyrus atvejus, kai tai jau nurodyta pranešime apie numatomą viešąjį pirkimą, tokiuose dokumentuose išsamiai aprašoma:

- a) pats pirkimas, nurodant prekių ar paslaugų, kurias numatoma pirkti, pobūdį ir kiekį arba, jei kiekis nežinomas, apytikrį kiekį, taip pat visus privalomus reikalavimus, įskaitant bet kokias technines specifikacijas, atitikties įvertinimo patvirtinimą, planus, brėžinius arba instrukcijas;
- b) visos tiekėjų dalyvavimo sąlygos, įskaitant su dalyvavimo sąlygomis susijusios informacijos ir dokumentų, kuriuos teikėjai privalo pateikti, sąrašą;
- c) visi vertinimo kriterijai, kuriais remdamasis subjektas sudarys sutartį, ir (išskyrus atvejus, kai vienintelis kriterijus yra kaina) santykinė tokių kriterijų svarba;
- d) jei perkantysis subjektas viešąjį pirkimą vykdys elektroninėmis priemonėmis, visi informacijos autentiškumo patvirtinimo ir šifravimo reikalavimai arba kiti reikalavimai dėl informacijos pateikimo elektroninėmis priemonėmis;

- e) jei perkantysis subjektas rengs elektroninį aukcioną, tokio aukciono vykdymo taisyklės, įskaitant taisykles, pagal kurias nustatomi su vertinimo kriterijais susiję pasiūlymo elementai;
- f) jei vokai su pasiūlymais bus atplėšiami viešai, vokų atplėšimo procedūros data, laikas ir vieta ir, kai tinkama, dalyvauti įgalioti asmenys;
- g) visos kitos sąlygos, įskaitant atsiskaitymo sąlygas ir bet kokius apribojimus, susijusius su pasiūlymų pateikimo būdais, pavyzdžiui, ar pasiūlymai turi būti teikiami raštu, ar elektroninėmis priemonėmis, ir
- h) prekių pristatymo ar paslaugų suteikimo datos.

8. Nustatydamas perkamų prekių pristatymo arba paslaugų suteikimo datas perkantysis subjektas atsižvelgia į įvairius veiksnius, kaip antai viešojo pirkimo procedūros sudėtingumą, numatomą subrangos mastą ir kiek realiai laiko reikia prekėms pagaminti, sukomplektuoti ir išvežti iš tiekimo vietos arba paslaugoms suteikti.

9. Pranešime apie numatomą viešąjį pirkimą arba konkurso dokumentuose nustatyti vertinimo kriterijai gali apimti, be kita ko, kainas ir kitus su sąnaudomis susijusius veiksnius, kokybę, techninę vertę, aplinkosaugos aspektus ir pristatymo sąlygas.

10. Perkantysis subjektas nedelsdamas:

- a) pateikia konkurso dokumentus, kad suinteresuotiems tiekėjams pakaktų laiko tinkamiems pasiūlymams pateikti;
- b) paprašius pateikia konkurso dokumentus bet kuriam suinteresuotajam tiekėjui ir
- c) atsako į visus pagrįstus bet kurio suinteresuoto ar dalyvaujančio tiekėjo prašymus suteikti susijusios informacijos, su sąlyga, kad žinodamas tą informaciją tiekėjas neįgytų pranašumo prieš kitus tiekėjus.

Pakeitimai

11. Jei prieš sudarydamas sutartį perkantysis subjektas pakeičia pranešime apie numatomą viešąjį pirkimą arba viešajame pirkime dalyvaujantiems tiekėjams pateiktuose konkurso dokumentuose nurodytus kriterijus ar reikalavimus arba iš dalies pakeičia ar pakartotinai paskelbia pranešimą arba konkurso dokumentus, jis apie visus tokius pakeitimus arba pakeistą ar pakartotinai paskelbtą pranešimą arba konkurso dokumentus praneša raštu:

- a) visiems tiekėjams, kurie informacijos keitimo arba pakartotinio paskelbimo metu dalyvauja viešajame pirkime, jei šie tiekėjai subjektui yra žinomi, ir visais kitais atvejais tuo pačiu būdu, kuriuo informacija buvo pateikta iš pradžių, ir

- b) pakankamai anksti, kad prireikus tiekėjai galėtų pakeisti ir pakartotinai pateikti iš dalies pakeistus pasiūlymus.

128 STRAIPSNIS

Laikotarpiai

Bendrosios nuostatos

1. Perkantysis subjektas, atsižvelgdamas į pagrįstus savo poreikius, suteikia tiekėjams pakankamai laiko parengti ir pateikti prašymus dalyvauti viešajame pirkime ir tinkamus pasiūlymus, atsižvelgdamas į tokius veiksnius kaip:
  - a) viešojo pirkimo pobūdis ir sudėtingumas;
  - b) numatomas subrangos mastas ir
  - c) laikas, kurio reikės pasiūlymams perduoti ne elektroninėmis priemonėmis iš užsienio šalių ir savo šalies vietovių tais atvejais, kai elektroninės priemonės nenaudojamos.

Šie laikotarpiai ir bet kokie jų pratęsimai yra vienodi visiems viešuoju pirkimu suinteresuotiems ar jame dalyvaujantiems tiekėjams.

Terminai

2. Atrankinį konkursą rengiantis perkantysis subjektas nustato galutinį prašymų dalyvauti konkurse pateikimo terminą, kuris iš esmės yra ne ankstesnis nei 25 dienos nuo pranešimo apie numatomą viešąjį pirkimą paskelbimo dienos. Kai dėl perkančiojo subjekto tinkamai pagrįsto skubos atvejo šis terminas yra neįmanomas, jis gali būti sutrumpintas iki ne mažiau kaip 10 dienų.
3. Išskyrus 4, 5, 7 ir 8 dalyse nurodytus atvejus, perkantysis subjektas nustato galutinį pasiūlymų pateikimo terminą, kuris yra ne trumpesnis kaip 40 dienų nuo:
  - a) atviro konkurso atveju – pranešimo apie numatomą viešąjį pirkimą paskelbimo dienos, arba
  - b) atrankinio konkurso atveju – dienos, kurią subjektas praneša tiekėjams, kad jie bus kviečiami teikti pasiūlymus, neatsižvelgiant į tai, ar subjektas naudojasi daugkartiniu sąrašu.

4. Perkantysis subjektas gali sutrumpinti pagal 3 dalį nustatytą pasiūlymų teikimo laikotarpį iki ne mažiau kaip 10 dienų, jeigu:

- a) perkantysis subjektas paskelbė 124 straipsnio 4 dalyje aprašytą pranešimą apie planuojamus viešuosius pirkimus ne anksčiau kaip 40 dienų ir ne vėliau kaip 12 mėnesių iki pranešimo apie numatomą viešąjį pirkimą paskelbimo dienos ir jeigu pranešime apie planuojamus viešuosius pirkimus pateikta:
  - i) viešojo pirkimo apibūdinimas;
  - ii) apytikriai galutiniai konkurso pasiūlymų arba prašymų dalyvauti konkurse pateikimo terminai;
  - iii) pareiškimas, kad suinteresuoti tiekėjai turėtų pareikšti perkančiajam subjektui savo susidomėjimą viešuoju pirkimu;
  - iv) adresas, kuriuo gali būti prašoma atsiųsti su viešuoju pirkimu susijusius dokumentus, ir
  - v) pateikiama tiek turimos informacijos, kiek reikalaujama pateikti pranešime apie numatomą viešąjį pirkimą pagal 124 straipsnio 2 dalį;

- b) pasikartojančių viešųjų pirkimų atveju perkantysis subjektas pradiniam pranešime apie numatomą viešąjį pirkimą nurodo, kad vėlesniuose pranešimuose konkursų laikotarpiai bus nustatomi remiantis šia dalimi, arba
- c) dėl perkančiojo subjekto tinkamai pagrįsto skubos atvejo pagal 3 dalį nustatyti pasiūlymų teikimo laikotarpiai netaikytini.

5. Perkantysis subjektas gali sutrumpinti pagal 3 dalį nustatytą pasiūlymų teikimo laikotarpį septyniomis dienomis kiekviena iš toliau nurodytų aplinkybių:

- a) pranešimas apie numatomą viešąjį pirkimą skelbiamas elektroninėmis priemonėmis;
- b) visi konkurso dokumentai pateikiami elektroninėmis priemonėmis nuo pranešimo apie numatomą viešąjį pirkimą paskelbimo dienos ir
- c) subjektas leidžia pasiūlymus teikti elektroninėmis priemonėmis.

6. Taikant 5 dalį kartu su 4 dalimi, jokių atveju 3 dalyje nustatytas pasiūlymų teikimo laikotarpis negali būti trumpesnis nei 7 dienos nuo pranešimo apie numatomą viešąjį pirkimą paskelbimo dienos.

7. Neatsižvelgiant į kitas šio straipsnio nuostatas, jei perkantysis subjektas perka komercines prekes ar paslaugas arba bet koki jų derinį, jis gali pagal 3 dalį nustatytą pasiūlymų teikimo laikotarpį sutrumpinti iki ne mažiau kaip 13 dienų, su sąlyga, kad jis tuo pačiu metu elektroninėmis priemonėmis paskelbia pranešimą apie numatomą viešąjį pirkimą ir konkurso dokumentus. Be to, jei subjektas leidžia teikti komercinių prekių ar paslaugų pasiūlymus elektroninėmis priemonėmis, pagal 3 dalį nustatytą laikotarpį jis gali sutrumpinti iki ne mažiau kaip 7 dienų.

8. Jei III priedo 3 dalyje nurodytas perkantysis subjektas atrinko visus arba tam tikrą skaičių tinkamų tiekėjų, pasiūlymų teikimo laikotarpis gali būti nustatytas bendru perkančiojo subjekto ir atrinktų tiekėjų sutarimu. Jiems nesutarus laikotarpis yra ne trumpesnis kaip 7 dienos.

129 STRAIPSNIS

Derybos

1. Šalis savo perkantiesiems subjektams gali numatyti galimybę surengti derybas:
  - a) jei subjektas nurodė ketinimą vykdyti derybas pranešime apie numatomą viešąjį pirkimą, kaip reikalaujama pagal 124 straipsnio 2 dalį, arba
  - b) kai atlikus vertinimą paaiškėja, kad pagal konkrečius vertinimo kriterijus, nustatytus pranešime apie numatomą viešąjį pirkimą arba konkurso dokumentuose, nė vienas pasiūlymas nėra akivaizdžiai pranašesnis už visus kitus.
2. Perkantysis subjektas:
  - a) užtikrina, kad sprendimas pašalinti derybose dalyvaujančius tiekėjus būtų priimamas vadovaujantis pranešime apie numatomą viešąjį pirkimą arba konkurso dokumentuose nustatytais kriterijais, ir
  - b) pasibaigus deryboms, visiems jose dalyvavusiems tiekėjams nustato bendrą naujų ar pakeistų pasiūlymų pateikimo terminą.

130 STRAIPSNIS

Ribotas konkursas

1. Su sąlyga, kad šia nuostata nebus naudojama siekiant išvengti tiekėjų konkurencijos arba diskriminuojant kitos Šalies tiekėjus ar teikiant apsaugą vietos tiekėjams, perkantysis subjektas gali surengti ribotą konkursą ir nuspręsti netaikyti 124, 125, 126, 127 (7–11 dalių), 128, 129, 131 ir 132 straipsnių tik šiomis aplinkybėmis:

- a) su sąlyga, kad konkurso dokumentuose nustatyti reikalavimai nėra iš esmės keičiami, kai:
  - i) nepateikta nė vieno pasiūlymo arba nė vienas tiekėjas nepateikė prašymo dalyvauti viešajame pirkime;
  - ii) nepateikta nė vieno pasiūlymo, atitinkančio pagrindinius konkurso dokumentuose nustatytus reikalavimus;
  - iii) nė vienas tiekėjas neatitiko dalyvavimo sąlygų arba
  - iv) pateikti pasiūlymai buvo suderinti;

- b) kai prekes tiekti arba paslaugas teikti gali tik konkretus tiekėjas ir nėra tinkamų alternatyvių ar pakaitinių prekių arba paslaugų dėl bet kurios iš šių priežasčių:
- i) reikalavimuose numatytas meno kūrinys;
  - ii) dėl patentų, autorių teisių ar kitų išimtinių teisių apsaugos arba
  - iii) dėl techninių priežasčių nesusidarius konkurencijai;
- c) jei pirmasis tiekėjas tiekia papildomas prekes ar teikia papildomas paslaugas, kurios nebuvo įtrauktos į pradinį viešąjį pirkimą, kai tokių papildomų prekių ar paslaugų tiekėjo:
- i) negalima pakeisti dėl ekonominių ar techninių priežasčių, pavyzdžiui, dėl būtino pakeičiamumo arba sąveikumo su esama įranga, programine įranga, paslaugomis arba įrenginiais, įsigytais per pirminį viešąjį pirkimą, ir
  - ii) pakeitimas sukeltų perkančiajam subjektui didelių nepatogumų arba labai padidėtų jo išlaidos;

- d) jei tai tikrai būtina, kai dėl itin didelės skubos priežasčių, atsiradusių dėl įvykių, kurių perkantysis subjektas negalėjo numatyti, prekių arba paslaugų nebūtų galima įsigyti laiku atviro ar atrankinio konkurso tvarka;
- e) prekėms, įsigyjamosioms prekių rinkoje;
- f) jei perkantysis subjektas įsigyja prototipą arba pirmąją prekę ar paslaugą, kurie perkančiojo subjekto prašymu buvo sukurti vykdant ar rengiantis vykdyti konkrečią tyrimų, bandymų, studijų ar kūrimo sutartį. Pirmosios prekės ar paslaugos sukūrimas gali apimti ribotą gamybą ar tiekimą siekiant atsižvelgti į bandymų rezultatus ir įrodyti, kad prekė ar paslauga yra tinkama gamybai ar tiekimui tokiais kiekiais, kokie atitinka priimtinius kokybės standartus, tačiau neapima gamybos ar tiekimu tokiais kiekiais, kokiais siekiama įtvirtinti komercinį pajėgumą arba padengti mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros sąnaudas;
- g) pirkimams, atliekamiems išskirtinai palankiomis sąlygomis, susidariusiomis per labai trumpą laiką, kai prekės išparduodamos neįprastomis sąlygomis, pavyzdžiui, likvidavimo, bankroto ir turto perdavimo valdyti administratoriams atvejais, o ne įprasto pirkimo iš nuolatinių tiekėjų būdu, arba

- h) kai sutartis sudaroma su projekto konkurso nugalėtoju, su sąlyga, kad:
  - i) konkursas surengtas laikantis šio skyriaus principų, visų pirma dėl pranešimo apie numatomą viešąjį pirkimą skelbimo, ir
  - ii) dalyvių vertina nepriklausoma komisija, siekianti sudaryti projekto sutartį su nugalėtoju.

2. Perkantysis subjektas raštu parengia kiekvienos sutarties, sudarytos pagal 1 dalį, ataskaitą. Ataskaitoje nurodomas perkančiojo subjekto pavadinimas, perkamų prekių ar paslaugų vertė ir rūšis, taip pat pažymima, kuriomis iš 1 dalyje nurodytų aplinkybių ir sąlygų remiantis buvo surengtas ribotas konkursas.

131 STRAIPSNIS

Elektroniniai aukcionai

1. Perkantieji subjektai gali rengti elektroninius aukcionus.

2. Taikydamas atviro ar riboto konkurso procedūras arba derybas, perkantysis subjektas gali nuspręsti, kad prieš sudarant sutartį bus rengiamas elektroninis aukcionas, kai galima tiksliai nustatyti sutarties specifikacijas.

Elektroninis aukcionas grindžiamas:

- vien kainomis, kai sutartis sudaroma pagal mažiausią kainą,
- arba kainomis ir (arba) naujomis pasiūlymų elementų vertėmis, nurodytomis specifikacijoje, jei sutartis sudaroma pagal ekonomiškai naudingiausią pasiūlymą.

3. Perkantysis subjektas, nusprendęs surengti elektroninį aukcioną, apie šį ketinimą nurodo pranešime apie numatomą viešąjį pirkimą.

Specifikacijose, *inter alia*, nurodoma:

- a) elementai, kurių vertės bus elektroninio aukciono dalykas, jeigu tuos elementus galima įvertinti kiekybiškai ir išreikšti skaičiais arba procentais;
- b) verčių, kurios gali būti pateiktos, ribos, kaip numatyta specifikacijose, susijusiose su viešojo pirkimo dalyku;

- c) informacija, kuri bus pateikta konkurso dalyviams vykstant elektroniniam aukcionui, ir, kai tinkama, laikas, kada ji jiems bus pateikta;
- d) atitinkama informacija, susijusi su elektroninio aukciono procesu;
- e) sąlygos, kuriomis konkurso dalyviai galės teikti pasiūlymus, ir visų pirma minimalūs skirtumai, kurių, jei taikytina, bus reikalaujama laikytis teikiant pasiūlymus;
- f) atitinkama informacija, susijusi su naudojama elektronine įranga ir ryšio priemonėmis ir techninėmis specifikacijomis.

4. Prieš pradėdamas elektroninį aukcioną, perkantysis subjektas iš pradžių išsamiai įvertina pasiūlymus vadovaudamasis sutarties sudarymo kriterijumi arba kriterijais ir jo (jų) nustatytu lyginamuoju svoriu. Visi priimtinus pasiūlymus pateikę konkurso dalyviai tuo pat metu elektroninėmis priemonėmis pakviečiami pateikti naujas kainas ir (arba) naujas vertes; kvietime pateikiama visa atitinkama informacija apie individualų prisijungimą prie naudojamos elektroninės įrangos ir nurodomi elektroninio aukciono pradžios data ir laikas. Elektroninis aukcionas gali vykti keliais vienas po kito einančiais etapais. Elektroninis aukcionas gali prasidėti ne anksčiau kaip po dviejų darbo dienų nuo kvietimų išsiuntimo dienos.

5. Kai sutartis turi būti sudaroma pagal ekonomiškai naudingiausią pasiūlymą, prie kvietimo pridedami išsamaus atitinkamo konkurso dalyvio vertinimo rezultatai. Kvietime taip pat nurodoma matematinė formulė, kuri bus naudojama elektroniniame aukcione naujam eiliškumui automatiniu būdu nustatyti remiantis pateiktomis naujomis kainomis ir (arba) naujomis vertėmis. Į tą formulę įtraukiamas visų kriterijų, taikomų ekonomiškai naudingiausiam pasiūlymui nustatyti, lyginamasis svoris, kaip nurodyta skelbime apie pirkimą arba specifikacijose; tuo tikslu visi intervalai iš anksto sumažinami iki nustatytos vertės.

6. Kiekviename elektroninio aukciono etape perkančiosios organizacijos vienu metu visiems konkurso dalyviams praneša informaciją, kurios turi pakakti bent tam, kad jie bet kuriuo metu galėtų nustatyti savo santykinę vietą pasiūlymų eilėje. Be to, jos gali suteikti ir kitą informaciją apie kitas pateiktas kainas ar vertes, kai tai buvo nurodyta specifikacijose. Jos taip pat gali bet kuriuo metu paskelbti dalyvių skaičių tame aukciono etape. Jokiu atveju jokiame elektroninio aukciono etape jos negali atskleisti konkurso dalyvių tapatybės.

7. Perkantieji subjektai užbaigia elektroninį aukcioną vienu ar daugiau toliau nurodytų būdų:
  - a) kvietime dalyvauti aukcione jie iš anksto nurodo pabaigos datą ir laiką;

- b) jei jie nebegauna naujų kainų ar naujų verčių, atitinkančių minimalių skirtumų reikalavimus. Šiuo atveju kvietime dalyvauti aukcione perkantysis subjektas nurodo laiką, kuris turi praeiti nuo paskutinio pasiūlymo gavimo iki elektroninio aukciono pabaigos;
- c) kai baigiami visi kvietime dalyvauti aukcione nurodyti aukciono etapai.

8. Kai perkantysis subjektas nusprendžia užbaigti elektroninį aukcioną pagal 7 dalies c punktą, galbūt vadovaudamasis ir 7 dalies b punkto nuostatomis, kvietime dalyvauti aukcione nurodomas kiekvieno aukciono etapo tvarkaraštis.

9. Užbaigęs elektroninį aukcioną perkantysis subjektas sudaro sutartį pagal 132 straipsnį, remdamasis elektroninio aukciono rezultatais.

10. Perkantieji subjektai negali piktnaudžiauti elektroniniu aukcionu arba juo naudotis taip, kad užkirstų kelią konkurencijai, ją apribotų ar iškreiptų arba kad pakeistų sutarties dalyką, palyginti su tuo, kaip jis buvo apibrėžtas pranešime apie numatomą viešąjį pirkimą ir specifikacijose.

132 STRAIPSNIS

Pasiūlymų nagrinėjimas ir sutarčių sudarymas

Pasiūlymų nagrinėjimas

1. Perkantysis subjektas visus pasiūlymus gauna, vokus su jais atplėšia ir juos nagrinėja tokia tvarka, kuria užtikrinamas sąžiningas ir nešališkas viešojo pirkimo procesas ir pasiūlymų konfidencialumas.
2. Perkantysis subjektas nesudaro sunkumų tiekėjui, kurio pasiūlymas gaunamas po nustatyto pasiūlymų gavimo termino, jei vėluojama tik dėl perkančiojo subjekto netinkamų veiksmų.
3. Jei perkantysis subjektas nuo vokų su pasiūlymais atplėšimo iki sutarties sudarymo tiekėjui suteikia galimybę ištaisyti netyčines formos klaidas, perkantysis subjektas tokią pačią galimybę suteikia visiems konkurse dalyvaujantiems tiekėjams.

Sutarčių sudarymas

4. Kad būtų svarstoma galimybė sudaryti sutartį, pasiūlymas turi būti pateiktas raštu, vokų atplėšimo metu turi atitikti pagrindinius pranešimuose ir konkurso dokumentuose nustatytus reikalavimus ir turi būti gautas iš dalyvavimo sąlygas atitinkančio tiekėjo.

5. Išskyrus tuos atvejus, kai perkantysis subjektas, atsižvelgdamas į viešąjį interesą, nusprendžia nesudaryti sutarties, subjektas sutartį sudaro su tuo tiekėju, kuris, perkančiojo subjekto nuomone, gali įvykdyti sutarties sąlygas ir, remiantis tik pagal pranešimuose ir konkurso dokumentuose nustatytus vertinimo kriterijus, pateikė:

- a) ekonomiškai naudingiausią pasiūlymą arba
- b) mažiausią kainą, jei kaina yra vienintelis kriterijus.

6. Jei perkančiajam subjektui pateikiamas pasiūlymas, kuriame siūloma kaina yra neįprastai mažesnė nei kituose pateiktuose pasiūlymuose nurodytos kainos, jis gali patikrinti, ar tiekėjas atitinka dalyvavimo sąlygas ir ar jis gali įvykdyti sutarties sąlygas.

7. Perkantysis subjektas nesinaudoja galimybėmis rinktis, neatšaukia viešojo pirkimo ir nekeičia sudarytų sutarčių taip, kad išvengtų šiuo skyriumi nustatytų prievolių.

133 STRAIPSNIS

Informacijos apie viešuosius pirkimus skaidrumas

Tiekėjams teikiama informacija

1. Perkantysis subjektas nedelsdamas, o tiekėjui paprašius – raštu, informuoja konkurse dalyvaujančius tiekėjus apie savo sprendimus dėl sutarčių sudarymo. Atsižvelgdamas į 134 straipsnio 2 ir 3 dalis, perkantysis subjektas konkurso nelaimėjusio tiekėjo prašymu paaiškina priežastis, kodėl jis nepasirinko to tiekėjo pasiūlymo, ir nurodo santykinis laimėjusio tiekėjo pasiūlymo pranašumus.

Informacijos apie sutarties sudarymą skelbimas

2. Ne vėliau kaip per 72 dienas nuo kiekvienos pagal šį skyrių sudarytos sutarties sudarymo perkantysis subjektas IV priedo 2 dalyje nurodytoje atitinkamoje popierinėje arba elektroninėje informacijos sklaidos priemonėje paskelbia pranešimą. Jei perkantysis subjektas pranešimą paskelbia tik elektroninėje informacijos sklaidos priemonėje, užtikrinama, kad informacija būtų prieinama pakankamai ilgai. Pranešime pateikiama bent ši informacija:

a) perkamų prekių ar paslaugų aprašymas;

- b) perkančiojo subjekto pavadinimas ir adresas;
- c) konkursą laimėjusio tiekėjo pavadinimas ir adresas;
- d) konkursą laimėjusio pasiūlymo vertė arba brangiausi ir pigiausi pasiūlymai, į kuriuos buvo atsižvelgta sudarant sutartį;
- e) sutarties sudarymo data ir
- f) taikytas viešojo pirkimo metodas, o jei taikytas ribotas konkursas pagal 130 straipsnį – tokios konkurso procedūros taikymą pagrindžiančios aplinkybės.

Dokumentų ir ataskaitų saugojimas ir elektroninis atsekamumas

3. Kiekvienas perkantysis subjektas bent trejus metus nuo sutarties sudarymo datos saugo:
  - a) viešųjų pirkimų pagal šį susitarimą dokumentus ir ataskaitas, susijusius su konkurso procedūromis ir sutarčių sudarymu, įskaitant 130 straipsnyje nurodytas ataskaitas, ir
  - b) duomenis, kuriais užtikrinamas reikiamas viešųjų pirkimų pagal šį susitarimą procesų atsekamumas elektroninėmis priemonėmis.

134 STRAIPSNIS

Informacijos atskleidimas

Informacijos teikimas Šalims

1. Kitos Šalies prašymu Šalis nedelsdama pateikia visą informaciją, kurios reikia norint nustatyti, ar viešasis pirkimas buvo atliktas sąžiningai, nešališkai ir laikantis šio skyriaus, įskaitant informaciją apie konkursą laimėjusio pasiūlymo ypatumus ir santykinius pranašumus. Tais atvejais, kai atskleidus tokią informaciją būtų pažeista konkurencija būsimuose konkursuose, informaciją gavusi Šalis jos neatskleidžia jokiems tiekėjams, išskyrus atvejus, kai su informaciją pateikusia Šalimi buvo dėl to tartasi ir ji sutiko.

Informacijos neatskleidimas

2. Neatsižvelgdama į jokią kitą šio skyriaus nuostatą, Šalis, įskaitant jos perkančiuosius subjektus, jokiame konkrečiame tiekėjui neteikia informacijos, kuri galėtų pakenkti sąžiningai tiekėjų konkurencijai.

3. Nė viena šio skyriaus nuostata nelaikoma reikalavimu, kad Šalis, įskaitant jos perkančiuosius subjektus, valdžios ir skundų nagrinėjimo institucijas, atskleistų konfidencialią informaciją, jei tai:

- a) trukdytų teisėsaugai;
- b) galėtų pakenkti sąžiningai tiekėjų konkurencijai;
- c) pažeistų konkrečių asmenų teisėtus komercinius interesus, įskaitant intelektinės nuosavybės apsaugą, arba
- d) kitaip prieštarautų visuomenės interesams.

135 STRAIPSNIS

Šalies vidaus skundų nagrinėjimo procedūros

1. Kiekviena Šalis nustato laiku taikomą, veiksmingą, skaidrią ir nediskriminacinę administracinio arba teismo skundų nagrinėjimo procedūrą, pagal kurią tiekėjas, kuris yra arba buvo pareiškęs susidomėjimą viešuoju pirkimu pagal šį susitarimą, galėtų pateikti skundą dėl:
  - a) šio skyriaus pažeidimo arba
  - b) jeigu tiekėjas pagal Šalies vidaus teisę neturi teisės tiesiogiai pateikti skundo dėl šio skyriaus pažeidimo, Šalies priemonių, kuriomis įgyvendinamas šis skyrius, nesilaikymo.
2. Visiems skundams, pateiktiems pagal 1 dalį, taikomos procedūrinės taisyklės nustatomos raštu ir skelbiamos viešai.

3. Jei tiekėjas pateikia su viešuoju pirkimu pagal šį susitarimą, dėl kurio jis yra arba buvo pareiškęs susidomėjimą, susijusį skundą dėl 1 dalyje nurodyto pažeidimo arba priemonių netaikymo, viešąjį pirkimą vykdančio perkančiojo subjekto Šalis savo perkantįjį subjektą ir tiekėją ragina skundą išspręsti per konsultacijas. Perkantysis subjektas nešališkai ir laiku svarsto bet kokią gautą skundą taip, kad tiekėjui nesutrukdytų dalyvauti vykstančiame ar vykšiančiame viešajame pirkime arba nebūtų pažeista jo teisė administracinio ar teismo skundų nagrinėjimo tvarka siekti, kad būtų imtasi reikiamų taisomųjų veiksmų.

4. Kiekvienam tiekėjui skundui parengti ir pateikti suteikiama pakankamai laiko, bet kuriuo atveju ne mažiau kaip 10 dienų, skaičiuojant nuo tada, kai tiekėjas sužinojo arba pagrįstai turėjo sužinoti apie aplinkybes, dėl kurių teikia skundą.

5. Kiekviena Šalis įsteigia arba paskiria bent vieną nešališką administracinę ar teisminę instituciją, nepriklausomą nuo jos perkančiųjų subjektų, kuri priimtų ir nagrinėtų tiekėjų skundus dėl viešųjų pirkimų pagal šį susitarimą.

6. Jei skundą pirmiausia nagrinėja ne 5 dalyje nurodyta institucija, o kita įstaiga, Šalis užtikrina, kad tiekėjas jos pirminį sprendimą galėtų apskusti nešališkai administracinei arba teisminei institucijai, nepriklausomai nuo perkančiojo subjekto, dėl kurio viešojo pirkimo pateiktas skundas.

7. Kiekviena Šalis užtikrina, kad jei skundų nagrinėjimo institucija nėra teismas, dėl jos sprendimų būtų galima kreiptis į teismo skundų nagrinėjimo įstaigą arba būtų nustatytos procedūros, kuriomis užtikrinama, kad:

- a) perkantysis subjektas pateiktų raštišką atsakymą dėl skundo ir skundų nagrinėjimo įstaigai, į kurią kreipiamasi, pateiktų visus susijusius dokumentus;
- b) proceso dalyviai (toliau – dalyviai) turėtų teisę būti išklaudyti prieš skundų nagrinėjimo įstaigai priimančią sprendimą dėl skundo;
- c) dalyviai turėtų teisę būti atstovaujami ir lydimi;
- d) dalyviams būtų leidžiama dalyvauti visuose proceso etapuose;
- e) dalyviai turėtų teisę prašyti, kad procesas vyktų viešai ir kad jame galėtų dalyvauti liudytojai, ir
- f) skundų nagrinėjimo įstaiga sprendimus ar rekomendacijas priima laiku, raštu ir paaiškindama kiekvieno sprendimo ar rekomendacijos pagrindą.

8. Kiekviena Šalis priima arba toliau taiko procedūras, kuriomis numatoma:

- a) imtis skubių laikinų priemonių, kad tiekėjas galėtų dalyvauti tame viešajame pirkime, ir
- b) jei skundų nagrinėjimo įstaiga nustato, kad buvo pažeistos nuostatos arba netaikytos priemonės, kaip nurodyta 1 dalyje, imtis taisomųjų veiksmų arba skirti kompensaciją už patirtus nuostolius ar patirtą žalą, kuriais gali būti laikomos tik pasiūlymo parengimo sąnaudos arba tik su skundu susijusios sąnaudos, arba ir viena, ir kita.

9. Taikant 8 dalies a punkte minėtas skubias laikinas priemones viešojo pirkimo procesas gali būti sustabdytas. Pagal 8 dalyje minimas procedūras gali būti numatyta, kad priimant sprendimą dėl tokių priemonių taikymo gali būti atsižvelgta į svarbesnes neigiamas pasekmes susijusiems interesams, įskaitant visuomenės interesus. Pagrįsta veiksmų nesiėmimo priežastis išdėstoma raštu.

136 STRAIPSNIS

Taikymo srities pakeitimai ir pataisos

1. Šalis gali pasiūlyti pakeisti ar pataisyti III priedo elementus, susijusius su ta Šalimi.

Pakeitimai

2. Pakeitimą siūlanti Šalis:
  - a) raštu apie tai praneša kitai Šaliai ir
  - b) pranešime taip pat pasiūlo tinkamas kompensacines priemones kitai Šaliai, kad būtų išlaikoma su ankstesniąja (iki pakeitimų) palyginama taikymo sritis.

3. Neatsižvelgdama į 2 dalies b punktą Šalis neturi nurodyti kompensacinių priemonių, jei:
  - a) siūlomo pakeitimo pasekmės yra nedidelės arba
  - b) siūlomas pakeitimas taikomas subjektui, kurio Šalis faktiškai nekontroliuoja ar nebeturi jam įtakos.

4. Laikoma, kad kita Šalis sutiko su pakeitimu, taip pat ir įgyvendinant šios antraštinės dalies 14 skyrių (Ginčų sprendimas), jei per 45 dienas nuo pranešimo, nurodyto 2 dalies a punkte, gavimo ji nepateikia prieštaravimų, kad:
  - a) taikant pagal 2 dalies b punktą pasiūlytas kompensacines priemones tinkamai išlaikomas abipusiškai sutartos taikymo srities lygis;
  - b) pakeitimo pasekmės nedidelės, kaip nustatyta 3 dalies a punkte, arba
  - c) siūlomas pakeitimas taikomas subjektui, kurio Šalis faktiškai nekontroliuoja ar nebeturi jam įtakos, kaip nustatyta 3 dalies b punkte.

Pataisos

5. Pataisomis laikomi toliau nurodyti III priedo 1–3 dalių pakeitimai, jei jie neturi įtakos abipusiškai sutartai taikymo sričiai, nustatytai šiame skyriuje:

- a) subjekto pavadinimo pakeitimas;
- b) dviejų ar daugiau subjektų, išvardytų III priedo toje pačioje dalyje, sujungimas ir
- c) subjekto padalijimas į du subjektus ar daugiau subjektų, jei visi nauji subjektai įtraukiami į tą pačią III priedo dalį kaip ir pirminis subjektas.

6. Pataisą siūlanti Šalis praneša apie tai kitai Šaliai kas dvejus metus, pradedant nuo datos, kai pradedama taikyti ši antraštinė dalis¹.

---

¹ Laikoma, kad Europos Sąjunga laikosi šios prievolės, jei ji apie pataisas Kazachstano Respublikai praneša pagal tą patį ciklą, koks taikomas pranešimams pagal PPO sutartį dėl viešųjų pirkimų.

7. Per 45 dienas nuo 6 dalyje nurodyto pranešimo gavimo Šalis gali pateikti kitai Šaliai prieštaravimą dėl siūlomos pataisos. Prieštaravimą teikianti Šalis nurodo priežastis, kodėl ji mano, kad siūloma pataisa nėra pakeitimas, nustatytas 5 dalyje, ir apibūdina poveikį, kurį siūloma pataisa turėtų abipusiškai sutartai taikymo sričiai, nustatytai šiuo susitarimu. Jei per 45 dienas nuo pranešimo gavimo raštiškas prieštaravimas nepateikiamas, laikoma, kad Šalis sutiko su siūloma pataisa.

Bendradarbiavimo komitetas

8. Jei per 4 ir 7 dalyse nustatytą laikotarpį nepateikiama prieštaravimų dėl siūlomo pakeitimo ar pataisos, Bendradarbiavimo komitetas iš dalies pakeičia III priedą, kad įtrauktų tą pakeitimą ar pataisą. Pakeitimas ar pataisa pradeda galioti kitą dieną po to, kai pasibaigia 4 ir 7 dalyse nustatytas laikotarpis.

9. Jei pateikta prieštaravimų dėl siūlomo pakeitimo ar pataisos, Bendradarbiavimo komitetas šį klausimą apsvarsto. Jis gali nuspręsti patvirtinti pakeitimą ar pataisą ir atitinkamai iš dalies pakeisti III priedą.

137 STRAIPSNIS

Pereinamasis laikotarpis

Šis skyrius pradamas taikyti po penkerių metų nuo datos, kai pradama taikyti ši antraštinė dalis. Prekėms, išvardytoms III priedo 4 dalyje, ir paslaugoms, išvardytoms III priedo 6 dalyje, šis skyrius pradamas taikyti po aštuonerių metų nuo datos, kai pradama taikyti ši antraštinė dalis.

9 SKYRIUS

ŽALIAVOS IR ENERGETIKA

138 STRAIPSNIS

Terminų apibrėžtys

Šiame skyriuje:

- a) žaliavos – pramoniniams gaminiams gaminti naudojamos medžiagos, išskyrus energetikos prekes, žuvininkystės gaminius ar žemės ūkio produktus, tačiau įskaitant gamtinį kaučiuką, neišdirbtas odas, medieną ir medienos plaušieną, šilką, vilną, medvilnę ir kitas augalines žaliavines tekstilės medžiagas;
- b) energetikos prekės – remiantis Muitinių bendradarbiavimo tarybos suderinta sistema ir Europos Bendrijų kombinuotąja nomenklatūra, tai yra gamtinės dujos, suskystintos gamtinės dujos, suskystintos naftos dujos (SND) (SS 27.11), elektra (SS 27.16), žalia nafta ir naftos produktai (SS 27.09–27.10 ir 27.13–27.15) bei anglis ir kitas kietasis kuras (SS 27.01–27.04);

- c) bendrija – bet koks juridinis asmuo, kuris yra kurios nors iš Šalių jurisdikcijoje esanti arba jos kontroliuojama komercinė organizacija, pvz., bendrovė, patikos fondas, ūkinė bendrija, bendroji įmonė, asociacija ir kt.;
- d) paslaugos teikėjas – paslaugos teikėjas, kurio apibrėžtis pateikta 40 straipsnio q punkte;
- e) priemonė – priemonė, kurios apibrėžtis pateikta 40 straipsnio a punkte;
- f) transportavimas – energetikos prekių perdavimas ir skirstymas perdavimo vamzdynais, skirtais naftai ir naftos produktams bei didelio slėgio gamtinėms dujoms, aukštosios įtampos elektros perdavimo tinklais ir linijomis, geležinkeliais, keliais ir kitais įrenginiais, kuriais galima transportuoti energetikos prekes;
- g) nesankcionuotas pasisavinimas – neteisėtas energetikos prekių pasisavinimas iš perdavimo vamzdynų, skirtų naftai ir naftos produktams bei didelio slėgio gamtinėms dujoms, aukštosios įtampos elektros perdavimo tinklų ir linijų, geležinkelių, kelių ir kitų įrenginių, kuriais galima transportuoti energetikos prekes;

- h) nepaprastoji padėtis – padėtis, dėl kurios labai sutrinka arba fiziškai pertraukiamas gamtinių dujų, naftos ar elektros tiekimas tarp Kazachstano Respublikos ir Europos Sąjungos, įskaitant tiekimą tranzitu per trečiąsias šalis, arba padėtis, kai Europos Sąjungoje arba Kazachstano Respublikoje ypač išauga energetikos prekių paklausa ir todėl, kad rinkos priemonių nepakanka, turi būti papildomai imamasi ne rinkos priemonių;
- i) vietos turinio reikalavimas – i) kai kalbama apie prekes, reikalavimas, kad įmonė pirktų arba naudotų vietinės kilmės prekes arba vietinio šaltinio prekes, kai nurodomi konkretūs produktai, produktų kiekis ar vertė arba kai nurodoma vietinės produkcijos kiekio ar vertės dalis; ii) kai kalbama apie paslaugas, reikalavimas, kuriuo ribojama galimybė rinktis paslaugų teikėjus ar teikiamas paslaugas, pakenkiant kitos Šalies paslaugoms ar paslaugų teikėjams;
- j) valstybei priklausanti įmonė – bet kokia komercinę veiklą vykdanči įmonė, kurios daugiau nei 50 proc. pasirašytojo kapitalo arba balsų, susietų su įmonės išleistomis akcijomis, tiesiogiai arba netiesiogiai priklauso Šalies centrinės valdžios institucijoms arba centrinei valdžiai pavaldaus lygmens institucijoms;
- k) juridinis asmuo – juridinis asmuo, kurio apibrėžtis pateikta 40 straipsnio d punkte;

- 1) Šalies juridinis asmuo – Šalies juridinis asmuo, kurio apibrėžtis pateikta 40 straipsnio e punkte.

139 STRAIPSNIS

Kainų kontrolė

1. Šalys siekia, kad pramoniniams naudotojams tiekiamų žaliavų ar energetikos prekių kaina, jei ją kontroliuoja Vyriausybė, būtų tokia, kad padengtų sąnaudas ir teiktų pagrįstą pelną.
2. Jei vidaus rinkoje parduodamų žaliavų ar energetikos prekių kaina skiriasi nuo to paties produkto eksporto kainos, eksportuojanti Šalis kitos Šalies prašymu pateikia informacijos apie šiuos skirtumus (be transportavimo sąnaudų ir eksporto mokesčių).

140 STRAIPSNIS

Prekybos ir eksporto monopolijos

Šalys nepalieka galioti esamų ar nesteigia naujų žaliavų ar energetikos prekių prekybos ar eksporto monopolijų, išskyrus atvejus, kai Šalis naudojasi prioritetine (pirmumo) teise įsigyti žaliavines ir sausąsias dujas ir auksą.

141 STRAIPSNIS

Angliavandenilių (žalios naftos ir gamtinių dujų) prieiga ir paieškos, žvalgybos ir gavybos teisės

1. Nė viena šio susitarimo nuostata neturi įtakos visiškam valstybių suverenitetui pagal tarptautinę teisę dėl angliavandenilių išteklių, esančių jų teritorijoje ir jos vidaus teritorijos, salynų ir teritoriniuose vandenyse, taip pat suverenias teises žvalgyti ir eksploatuoti angliavandenilių išteklius, esančius jų išskirtinėje ekonominėje zonoje ir žemyniniame šelfe.

2. Valstybės išlaiko teisę nustatyti sritis savo teritorijoje, taip pat savo teritorijos vidaus, salynų ir teritoriniuose vandenyse, išskirtinėje ekonominėje zonoje ir žemyniniame šelfe, kuriose galima ieškoti, žvalgyti ir išgauti angliavandenilius.
3. Kai valstybė priima suverenų sprendimą, apibūdintą 2 dalyje, kiekviena Šalis užtikrina, kad kitos Šalies įmonės nebūtų diskriminuojamos suteikiant prieigą prie angliavandenilių ir naudojantis teisėmis ieškoti angliavandenilių, juos žvalgyti ir išgauti, su sąlyga, kad atitinkama įmonė yra įsisteigusi kaip juridinis asmuo priimančiosios Šalies, kuri suteikia minėtą prieigą, teritorijoje.
4. Kiekviena Šalis gali reikalauti įmonės, kuriai leista ieškoti angliavandenilių, juos žvalgyti ir išgauti, sumokėti finansinį įnašą arba pateikti įnašą angliavandeniliais.
5. Šalys imasi būtinų priemonių, siekdamas užtikrinti, kad licencijos ar kiti leidimai, kuriais įmonei suteikiama teisė ieškoti angliavandenilių, juos žvalgyti arba išgauti, būtų išduodamos paskelbta tvarka arba būtų skelbiamas pranešimas pakviesti suinteresuotus Šalių pareiškėjus teikti paraiškas. Pranešime nurodoma licencijos ar kito leidimo rūšis, susijusi geografinė vietovė ir siūloma licencijos ar kitos formos leidimo suteikimo data ar terminas.

6. 3–5 dalimis nedaromas poveikis valstybei priklausančios įmonės teisei tiesioginėmis derybomis su savo Šalimi gauti prieigą prie angliavandenilių ir teises ieškoti angliavandenilių, juos žvalgyti ir išgauti. Jei tokia valstybei priklausanti įmonė nusprendžia visiškai ar iš dalies perduoti savo angliavandenilių paieškos, žvalgyimo ir išgavimo teisę, taikomos 3 ir 5 dalyse nustatytos prievolės.
7. Licencijų išdavimo sąlygoms ir licencijų išdavimo leidimo procedūrai taip pat taikomas 53 straipsnis.

142 STRAIPSNIS

Investicijų į energetikos prekes ir žaliavas sąlygos

Kad paskatintų investicijas į žaliavų ir energetikos prekių paieškos, žvalgybos, gavybos ir kasybos veiklą, nė viena Šalis:

- a) netaiko ar nenustato priemonių, kuriomis kitos Šalies produktams, paslaugų tiekėjams, investuotojams ar investicijoms būtų nustatomi vietos turinio reikalavimai, išskyrus tuos atvejus, kai Protokolo dėl Kazachstano Respublikos stojimo į PPO ir Europos Sąjungos bei jos valstybių narių konkrečių įsipareigojimų pagal GATS sąrašuose nustatyta kitaip;

- b) netaiko ar nenustato priemonių, kuriomis kitos Šalies įmonėms būtų nustatoma prievolė perduoti intelektinės nuosavybės teises arba jomis dalytis tam, kad galėtų perduoti produktus, paslaugas ar investuoti kitos tos Šalies teritorijoje. Šalims neužkertamas kelias derėtis dėl sutarčių su investuotojais, kurie nori gauti žaliavų ir energetikos prekių paieškos, žvalgybos, gavybos ir kasybos teises, dėl tokių teisių perdavimo savanoriškai, su sąlyga, kad jos perduodamos rinkos sąlygomis ir rinkos kaina.

143 STRAIPSNIS

Tranzitas

1. Šalys imasi visų reikiamų priemonių, kad palengvintų energetikos prekių tranzitą, laikydamosi tranzito laisvės principo ir Energetikos chartijos sutarties 7.1 ir 7.3 straipsnių.
2. Kiekviena Šalis uždraudžia bet kokiems subjektams, priklausantiems tos Šalies kontrolei ar jurisdikcijai, nesankcionuotai pasisavinti tranzitu per jos teritoriją transportuojamas žaliavas ir energetikos prekes ir imasi visų tinkamų priemonių tokio nesankcionuoto pasisavinimo problemai spręsti.

144 STRAIPSNIS

Trikdžiai

1. Kiekviena Šalis imasi visų galimų priemonių, kad užtikrintų, kad pagrindinių energijos tranzito ar transportavimo vamzdynų ir tinklų operatoriai:
  - a) kuo labiau sumažintų atsitiktinio tranzito ir (arba) transportavimo pertraukimo, ribojimo ar nutrūkimo riziką;
  - b) nedelsdami atkurtų įprastą atsitiktinai pertraukto, apriboto ar nutrūkusio tranzito arba transportavimo eigą.

2. Kilus ginčui tarp Šalių arba vieno ar kelių subjektų, priklausančių Šalies kontrolei ar jurisdikcijai, tol, kol bus baigta ginčų sprendimo procedūra pagal atitinkamą sutartį arba pagal šios antraštinės dalies 14 skyriuje nustatytą ginčų sprendimo procedūrą, susijusią su 138 straipsnio h punkte apibrėžta nepaprastą padėtimi, Šalis, per kurios teritoriją energetikos prekės vežamos tranzitu, transportuojamos, gaunamos ar saugomos transportavimo arba tranzito metu, nepertraukia ir neriboja tokio energetikos prekių tranzito, transportavimo, gavimo ir saugojimo transportavimo arba tranzito metu, ir neleidžia jokiame subjektui, priklausančiam jos kontrolei ar jurisdikcijai, pertraukti ar riboti tokį tranzitą, transportavimą, gavimą ir saugojimą transportavimo arba tranzito metu, išskyrus tuos atvejus, kai tai konkrečiai nustatyta sutartyje ar kitame susitarime, kuriuo reglamentuojamas toks tranzitas, transportavimas, gavimas ar saugojimas transportavimo arba tranzito metu.

3. Šalis nelaikoma atsakinga už tranzito pertraukimą ar ribojimą pagal šį straipsnį, jeigu susiklosto *force majeure* padėtis arba jeigu ta Šalis negali tiekti ar transportuoti tranzitu energetikos prekių dėl veiksmų, priskirtinų trečiajai šaliai ar trečiosios šalies kontrolei ar jurisdikcijai priklausančiam subjektui.

145 STRAIPSNIS

Prieiga prie aukštosios įtampos elektros perdavimo tinklų ir linijų

1. Kiekviena Šalis kitos Šalies įmonėms, prieigą suteikiančios Šalies teritorijoje įsteigtoms kaip juridiniai asmenys, nediskriminacinėmis sąlygomis suteikia prieigą prie aukštosios įtampos elektros perdavimo tinklų ir linijų, iš dalies arba visiškai priklausančių prieigą suteikiančiai Šaliai ir jos reguliuojamų, laikantis esamų tokių tinklų ir linijų pajėgumų. Prieiga suteikiama sąžiningai ir teisingai.
2. Taikydama priemones, susijusias su minėtais perdavimo tinklais ir linijomis, Šalis užtikrina, kad būtų laikomasi šių principų:
  - i) visos teisinės ir reguliavimo priemonės, susijusios su prieigos ir transportavimo tarifais, būtų visiškai skaidrios;
  - ii) priemonėmis nebūtų diskriminuojama dėl gaminamos elektros kilmės jos teritorijoje ir dėl elektros paskirties ir
  - iii) Europos Sąjungos ir Kazachstano Respublikos įmonėms būtų taikomi nediskriminaciniai transportavimo tarifai.

146 STRAIPSNIS

Elektros ir dujų reguliavimo institucijos

1. Šalys užtikrina, kad valstybė paskirtų reguliavimo institucijas ir suteiktų joms įgaliojimus reguliuoti elektros ir dujų rinkas Šalių teritorijose. Šios reguliavimo institucijos turi būti teisiškai atskirtos ir funkciškai nepriklausomos nuo kitų valdžios institucijų ar rinkos dalyvių.
2. Reguliavimo institucijos priimami sprendimai ir taikomos procedūros yra nešališki visų rinkos dalyvių atžvilgiu.
3. Rinkos dalyvis, kuriam reguliavimo institucijos sprendimas turi įtakos, turi teisę pateikti apeliaciją dėl tokio sprendimo apeliacinei įstaigai. Jei apeliacinė įstaiga nėra nepriklausoma nuo dalyvaujančių šalių arba nėra teismo pobūdžio įstaiga, jos sprendimai gali būti peržiūrimi nešališkos ir nepriklausomos teisminės institucijos. Apeliacinės įstaigos ir teisminės institucijos sprendimai pagrindžiami raštu. Šalys užtikrina, kad apeliacinės įstaigos arba teisminės institucijos (pagal tai, kuri sprendimą priima paskiausiai) galutinis sprendimas būtų veiksmingai vykdomas.

147 STRAIPSNIS

Atsinaujinančiosios energijos sektorius

1. Šis straipsnis taikomas priemonėms, kurios gali turėti poveikio Šalių tarpusavio prekybai ir investicijoms, susijusioms su energijos gamyba iš atsinaujinančiųjų neišskastinių išteklių, *inter alia*, vėjo, saulės ir vandens energija, tačiau netaikomas produktams, iš kurių tokia energija gaunama.
2. Kiekviena Šalis:
  - a) netaiko ir nenustato priemonių, kuriomis reikalaujama steigti bendrijas su vietos bendrovėmis, išskyrus atvejus, kai manoma, kad tokios bendrijos yra būtinos dėl techninių priežasčių, ir kai kitos Šalies prašymu šias priemones taikanti ar nustatanti Šalis gali tokias technines priežastis pagrįsti;
  - b) užtikrina, kad visos taisyklės, susijusios su taikomomis leidimų, sertifikatų ir licencijų (jei taikytina, ypač įrangos, gamybos įrenginių ir susijusių perdavimo tinklų infrastruktūros) išdavimo procedūromis, būtų objektyvios, skaidrios, nešališkos ir nediskriminacinės kitos Šalies pareiškėjų atžvilgiu;

- c) užtikrina, kad atsinaujinančiosios energijos sektoriuje taikomi mokesčiai, kaip antai tie, kuriuos moka vartotojai, planuotojai, architektai, statybininkai, įrangos įrengėjai ir tiekėjai, būtų skaidrūs ir apsiribotų apytiksle suteiktų paslaugų sąnaudų suma;
- d) užtikrina, kad kitos Šalies kilmės prekių importui ir naudojimui arba kitos Šalies tiekėjų tiekiamoms prekėms būtų taikomos šios antraštinės dalies 1 skyriaus nuostatos;
- e) užtikrina, kad kitos Šalies tiekėjų teikiamoms paslaugoms būtų taikomas 53 straipsnis;
- f) užtikrina, kad prisijungimo ir prieigos prie elektros perdavimo tinklų sąlygos ir procedūros būtų skaidrios ir nediskriminacinės kitos Šalies tiekėjų arba elektros energijos iš atsinaujinančiųjų išteklių atžvilgiu; Šalys užtikrina, kad būtų imamasi tinkamų su tinklais ir rinkomis susijusių priemonių, kad elektros energijai, gaminamai iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių, būtų taikoma kuo mažiau suvaržymų (apribojimų);

g) nenustato ar netaiko reikalavimo, kad i) kitos Šalies įmonė pirktų arba naudotų reikalavimą nustatančios Šalies vietinės kilmės prekes arba vietinio šaltinio prekes, kai nurodomi konkretūs produktai, produktų kiekis ar vertė arba kai nurodoma vietinės produkcijos kiekio ar vertės dalis; arba, kad ii) įmonės įsigyjamų ar naudojamų importuojamų produktų vertė ar kiekis atitiktų jos eksportuojamų vietos produktų kiekį ar vertę.

3. Jei yra parengta tarptautinių ar regioninių energijos gamybos iš atsinaujinančiųjų ir neiškastinių išteklių standartų, Šalys šiais standartais ar atitinkamomis jų dalimis grindžia savo techninius reglamentus, išskyrus atvejus, kai tokie tarptautiniai standartai ar jų atitinkamos dalys būtų neveiksminga ar netinkama priemonė teisėtiems tikslams įgyvendinti. Taikant šią dalį Tarptautinė standartizacijos organizacija (ISO) ir Tarptautinė elektrotechnikos komisija (IEC) laikomos pagrindinėmis šios srities tarptautinius standartus rengiančiomis organizacijomis.

4. Kai tinkama, Šalys techninius reglamentus nustato remdamosi reikalavimais dėl produkto eksploatacinių savybių, įskaitant aplinkosauginį veiksmingumą, o ne dizainu ar aprašomosiomis savybėmis.

5. Nė viena šio straipsnio nuostata nelaikoma kliūtimi Šaliai nustatyti arba įgyvendinti priemonės, kurių reikia atitinkamų energijos tinklų saugiai eksploatacijai ar energijos tiekimo saugumui užtikrinti, atsižvelgiant į reikalavimą, pagal kurį esant tapačioms sąlygoms tomis priemonėmis negali būti šališkai ar nepagrįstai diskriminuojami Šalių produktai, paslaugų teikėjai ar investuotojai arba siekiama užslėptai riboti Šalių tarpusavio prekybą ir investicijas.

148 STRAIPSNIS

Bendradarbiavimas žaliavų ir energetikos klausimais

1. Nepažeisdamos 204–208 straipsnių, Šalys sutaria stiprinti bendradarbiavimą ir skatinti tarpusavio supratimą dėl prekybos žaliavomis ir energetikos prekėmis.

2. Šalys pripažįsta, kad geriausias būdas kurti sąlygas, palankias tiesioginėms užsienio investicijoms į žaliavų ir energetikos prekių gamybą ir prekybą jomis, – laikytis skaidrumo ir nediskriminavimo principų ir užtikrinti, kad taisyklėmis nebūtų iškraipoma prekyba. Apskritai tokios sąlygos skatina veiksmingai skirstyti ir naudoti žaliavas ir energetikos prekes.

3. Bendradarbiavimas ir tarpusavio supratimo skatinimas susiję su dvišalės prekybos klausimais ir su bendrais tarptautinės prekybos srities interesais. Šie klausimai apima prekybos iškraipymus, turinčius poveikio pasaulinėms rinkoms, aplinkos ir vystymosi klausimus, konkrečiai susijusius su prekyba žaliavomis ir energetikos prekėmis, ir įmonių socialinę atsakomybę, kaip nustatyta tarptautiniu mastu pripažintuose standartuose, kaip antai EBPO rekomendacijose daugiašalėms įmonėms ir Išsamaus patikrinimo rekomendacijose. Bendradarbiaujant ir skatinant tarpusavio supratimą keičiamasi duomenimis ir informacija apie žaliavų ir energetikos sektorių reglamentavimo sistemą. Ši nuostata nelaikoma reikalavimu, kad Šalys pateiktą informaciją, kurios atskleidimas, jų nuomone, prieštarauja atitinkamiems jų saugumo interesams.

4. Bet kuri iš Šalių gali prašyti surengti *ad hoc* susitikimą, susijusį su žaliavomis ir energetikos prekėmis, arba Bendradarbiavimo komiteto posėdžio *ad hoc* sesiją, skirtą žaliavoms ir energetikos prekėms. Jei tinkama, šis dvišalis bendradarbiavimas galėtų būti išplėstas ir vykti atitinkamuose keliašaliuose ar daugiašaliuose forumuose, kuriuose dalyvauja abi Šalys.

149 STRAIPSNIS

Ankstyvojo perspėjimo procedūra

1. Šalys nustato ankstyvojo perspėjimo procedūrą, kurios tikslas – priimti praktines nepaprastosios padėties ar jos grėsmės prevencijos ir greito reagavimo į nepaprastąją padėtį ar jos grėsmę priemones.
2. Šalys bendrai imasi veiksmų, kad i) iš anksto įvertintų galimą riziką ir problemas, susijusias su gamtinių dujų, naftos ar elektros tiekimu ir paklausa, ir ii) užkirstų kelią nepaprastajai padėčiai ar jos grėsmei arba greitai į ją reaguotų.
3. Jei kuri nors iš Šalių sužino apie nepaprastąją padėtį arba padėtį, dėl kurios gali susidaryti nepaprastoji padėtis, ta Šalis kuo greičiau apie tai praneša kitai Šaliai.
4. Šiam straipsniui įgyvendinti Šalys susitaria, kad atsakingos įstaigos – tai už energetikos klausimus atsakingas Kazachstano Respublikos ministras ir už energetikos klausimus atsakingas Europos Komisijos narys.
5. Gavusios pranešimą Šalys viena kitai pateikia padėties vertinimą.

6. Bet kuri iš Šalių gali per tris kalendorines dienas nuo pranešimo prašyti surengti konsultacijas, kad:

- a) parengtų bendrą padėties vertinimą;
- b) parengtų rekomendacijas, kaip ištaisyti nepaprastąją padėtį ir kuo labiau sumažinti jos poveikį;
- c) sudarytų specialią stebėsenos grupę, kuri, *inter alia*, stebėtų energijos srautus svarbiuose atitinkamos infrastruktūros vietose.

7. Jei tinkama, Šalys bendradarbiauja su trečiosiomis šalimis, kad pašalintų nepaprastosios padėties grėsmę arba tokią padėtį ištaisyty.

8. Jei nepaprastoji padėtis tęsiasi, bet kuri iš Šalių gali pradėti skubią ginčų sprendimo procedūrą, laikydamosi specialios tvarkos, nustatytos šios antraštinės dalies 14 skyriuje (Ginčų sprendimas).

9. Šalys, kaip tinkama konkrečiomis aplinkybėmis, gavusios pranešimą nesiima jokių veiksmų, kuriais gali būti paaštrinta ar pabloginta nepaprastoji padėtis.

10. Ginčų sprendimo procedūrose pagal šį susitarimą Šalys pagrindimui nenaudoja ar neteikia kaip įrodymų:

- a) per pagal šį straipsnį taikomą procedūrą kitos Šalies išsakytų pozicijų ar pateiktų pasiūlymų, arba
- b) to, kad kita Šalis nurodė norinti sutikti su sprendimu dėl nepaprastosios padėties, kuriai taikomas šis straipsnis.

11. Jei reikia, Bendradarbiavimo komitetas gali parengti išsamias šio straipsnio įgyvendinimo nuostatas.

150 STRAIPSNIS

Išimtys

1. Šiuo skyriumi nedaromas poveikis jokioms šiame susitarime nustatytoms išimtims, išlygoms ar apribojimams.

2. Šio skyriaus nuostatos netaikomos mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros projektams ir parodomiesiems projektams, vykdomiems nekomerciniais tikslais.

3. Nė viena šio skyriaus nuostata nelaikoma kliūtimi Šaliai nustatyti arba įgyvendinti priemones, kurių reikia norint saugiai eksploatuoti energetikos infrastruktūrą, įskaitant atitinkamus energijos perdavimo ir gamybos įrenginius, siekiant užtikrinti nacionalinį saugumą ar visuomenės saugą, įskaitant nepaprastosios padėties prevenciją ir reagavimą į ją, ir atsižvelgiant į reikalavimą, pagal kurį esant tapačioms sąlygoms tomis priemonėmis negali būti šališkai ar nepagrįstai diskriminuojami Šalių produktai, paslaugų teikėjai ar investuotojai arba siekiama užslėptai riboti Šalių tarpusavio prekybą ir investicijas.

10 SKYRIUS

PREKYBA IR DARNUS VYSTYMASIS

151 STRAIPSNIS

Aplinkybės ir tikslai

1. Šalys prisimena 1992 m. Jungtinių Tautų konferencijos dėl aplinkos ir vystymosi 21-ąją darbotvarkę, 1998 m. Tarptautinės darbo organizacijos (TDO) pagrindinių darbo principų ir teisių deklaraciją, 2002 m. Johanesburgo darnaus vystymosi įgyvendinimo planą, 2006 m. Jungtinių Tautų Ekonomikos ir socialinių reikalų tarybos priimtą ministrų deklaraciją dėl visiško užimtumo ir deramo darbo, 2008 m. TDO deklaraciją dėl socialinio teisingumo sąžiningos globalizacijos tikslais ir 2012 m. JT konferencijos darnaus vystymosi klausimais baigiamąjį dokumentą „Ateitis, kurios norime“, įtrauktą į 2012 m. liepos 27 d. JT Generalinės Asamblėjos rezoliuciją Nr. 66/288.

2. Šalys dar kartą patvirtina įsipareigojančios skatinti tarptautinės prekybos plėtrą taip, kad padėtų siekti darnaus vystymosi tikslo – esamų ir būsimų kartų gerovės. Šalys sieks užtikrinti, kad šis tikslas būtų įtrauktas į visus jų prekybos santykių lygmenis ir juose atsispindėtų.

152 STRAIPSNIS

Daugiašaliai aplinkos ir darbo standartai ir susitarimai

1. Šalys pripažįsta, kad tarptautinis aplinkos valdymas ir susitarimai yra vertinga tarptautinės bendruomenės reagavimo į pasaulines arba regionines aplinkos problemas priemonė.
2. Šalys pripažįsta, kad visiškas bei našus užimtumas ir deramas darbas visiems yra pagrindinis visų šalių darnaus vystymosi elementas ir prioritetas tarptautinio bendradarbiavimo tikslas.
3. Todėl Šalys dar kartą patvirtina įsipareigojančios savo teisėje ir praktikoje veiksmingai įgyvendinti daugiašalius aplinkos srities susitarimus, kurių Šalys jos yra, ir TDO konvencijas, kurias yra atitinkamai ratifikavusios Kazachstano Respublika ir Europos Sąjungos valstybės narės.

153 STRAIPSNIS

Reglamentavimo teisė ir apsaugos lygis

1. Šalys pripažįsta viena kitos teisę nustatyti vidaus aplinkos ir darbo apsaugos lygį ir atitinkamai priimti arba keisti savo atitinkamą teisę ir politiką, nuosekliai laikantis tarptautiniu mastu pripažintų standartų ir susitarimų, nurodytų 152 straipsnyje. Šalys siekia užtikrinti aukštą aplinkos ir darbo apsaugos lygį.
2. Šalys pripažįsta, kad netinkama skatinti prekybą ar investicijas mažinant ar silpninant apsaugą, užtikrinamą vidaus aplinkos apsaugos ar darbo teise.
3. Šalis, kad paskatintų prekybą ar investicijas, savo nuosekliais ar pasikartojančiais veiksmais ar neveikimu nenukrypsta nuo savo aplinkos apsaugos ir darbo teisės ir nesiliauja veiksmingai užtikrinusi, kad šios teisės būtų laikomasi,

154 STRAIPSNIS

Teigiamas prekybos ir investicijų poveikis darniam vystymuisi

1. Šalys dar kartą patvirtina įsipareigojančios stiprinti prekybos ekonominį, socialinį ir su aplinka susijusį vaidmenį siekiant darnaus vystymosi tikslo. Atitinkamai jos susitaria skatinti:
  - a) prekybą aplinkos srities prekėmis ir paslaugomis, klimatui nekenkiančiais produktais bei technologijomis ir investicijas į juos;
  - b) taikyti darnumo užtikrinimo programas, pvz., sąžiningos ir etiškos prekybos ar ekologinio ženklavimo, ir
  - c) įmonių socialinę atsakomybę.
2. Šalys keičiasi informacija ir dalijasi patirtimi, susijusiomis su jų veiksmis, kuriais skatinama, kad prekyba ir socialiniai bei aplinkos tikslai derėtų tarpusavyje ir vienas kitą remtų. Be to, Šalys stiprina bendradarbiavimą ir dialogą darnaus vystymosi klausimais, kurie gali kilti joms vystant prekybos santykius, įskaitant susijusius aspektus, nurodytus IV antraštinėje dalyje (Bendradarbiavimas ekonomikos ir darnaus vystymosi srityje).

3. Bendradarbiaujant ir palaikant dialogą šiais klausimais įtraukiamos susijusios suinteresuotosios šalys, visų pirma socialiniai partneriai, taip pat ir kitos pilietinės visuomenės organizacijos, kai bendradarbiaujama pilietinės visuomenės klausimais pagal 251 straipsnį.

4. Bendradarbiavimo komitetas gali priimti šio bendradarbiavimo ir dialogo palaikymo taisykles.

155 STRAIPSNIS

Ginčų sprendimas

Šios antraštinės dalies 14 skyriaus 3 skirsnio 2 poskirsnis ginčams pagal šį skyrių netaikomas. Jei kyla toks ginčas, arbitražo kolegijai pateikus savo galutinę ataskaitą pagal 180 ir 182 straipsnius, Šalys, atsižvelgdamos į tą ataskaitą, aptaria tinkamas įgyvendintinas priemones. Bendradarbiavimo komitetas stebi tokių priemonių įgyvendinimą ir klausimo sprendimo raidą, taip pat pagal 154 straipsnio 3 dalį.

11 SKYRIUS

KONKURENCIJA

156 STRAIPSNIS

Principai

Šalys pripažįsta, kad jų prekybos santykiams svarbi laisva ir neiškraipyta konkurencija. Šalys pripažįsta, kad antikonkurencinė verslo praktika ir valstybės kišimasis (įskaitant subsidijas) gali iškreipti tinkamą rinkų veikimą ir mažinti prekybos liberalizavimo teikiamą naudą.

157 STRAIPSNIS

Antimonopoliniai ir susijungimų teisės aktai ir jų įgyvendinimas

1. Kiekviena Šalis savo teritorijoje toliau taiko išsamią konkurencijos teisę, veiksmingai taikomą konkurenciją ribojančių susitarimų, suderintų veiksmų ir įmonių, užimančių rinkoje dominuojančią padėtį, vienašalių konkurenciją ribojančių veiksmų atvejais ir užtikrinančią veiksmingą įmonių koncentracijos kontrolę.
2. Kiekvienoje Šalyje toliau nepriklausomai veikia konkurencijos institucijos, atsakingos už veiksmingą minėtos konkurencijos teisės vykdymą ir turinčios tam tinkamų priemonių.
3. Šalys pripažįsta, kad svarbu, kad jų atitinkama konkurencijos teisė būtų taikoma skaidriai, nediskriminuojant, laikantis proceso sąžiningumo principų ir gerbiant susijusių įmonių teisę į gynybą.

158 STRAIPSNIS

Valstybės monopolijos, valstybės įmonės ir įmonės, kurioms suteiktos specialiosios ar išimtinės teisės arba privilegijos

1. Šio skyriaus nuostatomis Šaliai neužkertamas kelias steigti ar turėti valstybės monopolijas ar valstybės įmones arba suteikti įmonėms specialiąsias ar išimtinės teises arba privilegijas, laikantis savo atitinkamos teisės.
2. Kiekviena Šalis užtikrina, kad ekonominę veiklą vykdančioms valstybės monopolijoms, valstybės įmonėms ir įmonėms, kurioms suteiktos specialiosios ar išimtinės teisės arba privilegijos, būtų taikomi konkurencijos teisės aktai, nurodyti 157 straipsnyje. Ekonominė veikla – tai prekių ir paslaugų siūlymas rinkoje. Šiame skyriuje ekonominei veiklai nepriskiriama veikla, vykdoma atliekant oficialias valdžios funkcijas – nekomerciniais tikslais arba nekonkuruojant su vienu arba daugiau ekonominės veiklos vykdytojų vykdoma veikla.
3. Taikant konkurencijos teisės aktus neturėtų būti kliudoma nei teisiškai, nei faktiškai atlikti konkrečių atitinkamoms įmonėms skirtų užduočių, susijusių su viešuoju interesu. Išimčių turėtų būti nedaug ir jos turėtų būti skaidrios. Prekybai ir investicijoms daromas poveikis neturėtų būti toks, kad trukdytų siekti šio susitarimo tikslo.

159 STRAIPSNIS

Subsidijos

1. Šiame straipsnyje subsidija yra SKP sutarties 1 straipsnyje nustatytus reikalavimus atitinkanti priemonė, nepriklausomai nuo to, ar subsidija teikiama įmonei prekėms gaminti, ar paslaugoms teikti, ir yra konkrečiam subjektui suteikta subsidija, kaip apibrėžta tos sutarties 2 straipsnyje.
2. Kiekviena Šalis užtikrina subsidijų skaidrumą. Todėl kiekviena Šalis kas dvejus metus nuo šios antraštinės dalies taikymo pradžios kitai Šaliai atsiskaito dėl jos vyriausybės arba viešųjų įstaigų suteiktų subsidijų teisinio pagrindo, įskaitant subsidijos politinį tikslą ar paskirtį, trukmės ar bet kokio kito taikomo termino, formos ir, kai įmanoma, sumos arba biudžeto ir gavėjo. Laikoma, kad ši informacija pateikta, jei ji paskelbiama viešai prieinamoje interneto svetainėje arba pateikiama teikiant PPO pranešimus.

3. Jei Šalis mano, kad kitos Šalies suteikta subsidija neigiamai veikia pirmosios Šalies interesus, ji gali prašyti pradėti konsultacijas šiuo klausimu. Prašomoji Šalis deramai atsižvelgia į tokį prašymą. Per konsultacijas visų pirma siekiama nustatyti subsidijos politinį tikslą, tai, ar subsidija turi skatinamąjį poveikį ir yra proporcinga, ir ar imtasi kokių nors priemonių sumažinti galimą iškraipomąjį poveikį prašančiosios Šalies prekybai ir investicijoms¹.

4. Siekdama palengvinti konsultacijas prašomoji Šalis ne vėliau kaip per 90 dienų nuo prašymo gavimo pateikia informaciją apie nagrinėjamą subsidiją. Jei prašančioji Šalis, gavusi informaciją apie nagrinėjamąją subsidiją, mano, kad ta subsidija neigiamai veikia arba gali neproporcingai neigiamai paveikti prašančiosios Šalies prekybos ar investicijų interesus, prašomoji Šalis dės visas pastangas, kad išspręstų nagrinėjamąją subsidijos neigiamo poveikio prašančiosios Šalies prekybos interesams klausimą.

5. 3 ir 4 dalys netaikomos subsidijoms, susijusioms su žvegyba ir prekyba prekėmis, nurodytomis PPO sutarties dėl žemės ūkio 1 priede.

---

¹ Subsidija yra proporcinga, jei jos suma apsiriboja tik tuo, kas būtina tikslui pasiekti.

160 STRAIPSNIS

Ginčų sprendimas

Šios antraštinės dalies 14 skyriaus ginčų sprendimo nuostatos netaikomos 156–158 straipsniams ir 159 straipsnio 3 ir 4 dalims.

161 STRAIPSNIS

Ryšys su PPO

Šio skyriaus nuostatomis nedaromas poveikis Šalies teisėms ir prievolėms pagal PPO steigimo sutartį, visų pirma SKP sutartį ir Susitarimą dėl ginčų sprendimo taisyklių ir tvarkos.

162 STRAIPSNIS

Konfidencialumas

Keisdamosi informacija pagal šį skyrių Šalys atsižvelgia į profesinio ir verslo slaptumo reikalavimais nustatytus apribojimus.

12 SKYRIUS

VALSTYBEI PRIKLAUSANČIOS ĮMONĖS, VALSTYBĖS KONTROLIUOJAMOS ĮMONĖS IR ĮMONĖS, KURIOMS SUTEIKTOS SPECIALIOSIOS AR IŠIMTINĖS TEISĖS ARBA PRIVILEGIJOS

163 STRAIPSNIS

Terminų apibrėžtys

Šiame skyriuje vartojamų terminų apibrėžtys:

- a) valstybei priklausanti įmonė – bet kokia komercinę veiklą vykdanči įmonė, kurios daugiau nei 50 proc. pasirašytojo kapitalo arba balsų, susietų su įmonės išleistomis akcijomis, priklauso Šalies centrinės valdžios institucijoms arba centrinei valdžiai pavaldaus lygmens institucijoms;

- b) valstybės kontroliuojama įmonė – bet kokia komercinę veiklą vykdanči įmonė, kuriai lemiamą įtaką tiesiogiai arba netiesiogiai daro arba gali daryti Šalies centrinės valdžios institucijos arba centrinei valdžiai pavaldaus lygmens institucijos dėl savo finansinio dalyvavimo įmonėje arba jos veiklos taisyklėmis ar praktika, ar bet kokiomis kitomis priemonėmis, kuriomis gali būti daroma tokia lemiamą įtaka. Laikoma, kad Šalis daro lemiamą įtaką, jei ji tiesiogiai ar netiesiogiai gali paskirti daugiau nei pusę įmonės administracinio, vadovaujamojo ar prižiūrinčiojo organo narių;
- c) įmonė, kuriai suteiktos specialiosios ar išimtinės teisės arba privilegijos – bet kokia viešoji ar privačioji komercinę veiklą vykdanči įmonė, kuriai Šalis centrinės valdžios ar jai pavaldžiu lygmeniu teisiškai ar faktiškai suteikė išimtinės ar specialiąsias teises arba privilegijas. Šios teisės ar privilegijos gali būti teisė veikti kaip platintojas, tinklo teikėjas ar kitas tarpininkas perkant ar parduodant prekes ar teikiant arba gaunant paslaugas. Įmonėms, kurioms suteiktos išimtinės teisės, taip pat priskiriamos ir komercinę veiklą vykdančios monopolijos;
- d) monopolija – komercinę veiklą vykdančias subjektas, įskaitant konsorciumus, Šalies teritorijos atitinkamoje rinkoje centrinės valdžios ar jai pavaldžiu lygmeniu paskirtas vieninteliu prekės tiekėju ar paslaugos teikėju arba pirkėju; subjektai, kuriems tik suteikta išimtinė intelektinės nuosavybės teisė, monopolijomis nelaikomi;

- e) specialiosios teisės – Šalies centrinės valdžios ar jai pavaldžiu lygmeniu nedideliame įmonių skaičiui suteiktos teisės tam tikroje geografinėje vietovėje arba produkto ar paslaugos rinkoje, jei dėl to smarkiai sumažėja visų kitų įmonių gebėjimas vykdyti savo veiklą toje pačioje geografinėje vietovėje iš esmės lygiavertėmis sąlygomis. Specialiųjų teisių savaraimė nelaikoma licencija ar leidimas, išduodami nedideliame įmonių skaičiui paskirstant ribotus išteklius pagal objektyvius, proporcingus ir nediskriminacinius kriterijus;
- f) nediskriminacinis režimas – nacionalinis režimas arba didžiausio palankumo režimas, kaip nustatyta šiame susitarime, nelygu, kuris palankesnis;
- g) komerciniais sumetimais – laikantis privačiai įmonei, veikiančiai tik pagal tarptautinei prekybai taikomus rinkos ekonomikos principus, įprastos verslo praktikos;
- h) paskirti – teisiškai arba faktiškai sukurti arba leisti sukurti monopoliją arba išplėsti monopolijos mastą iki monopolijos.

164 STRAIPSNIS

Taikymo sritis

1. Šalys patvirtina savo teises ir prievoles pagal GATT 1994 XVII straipsnio 1–3 dalis, Susitarimą dėl GATT 1994 XVII straipsnio aiškinimo, GATS VIII straipsnio 1, 2 ir 5 dalis ir Protokolo dėl Kazachstano Respublikos stojimo į PPO skyrių dėl valstybei priklausančių ir valstybės kontroliuojamų įmonių bei įmonių, kurioms suteiktos specialiosios ir išimtinės privilegijos, kurie įtraukiami į šį susitarimą, tampa jo dalimi ir yra taikomi.
2. Šis skyrius netaikomas Šalies ar jos perkančiųjų subjektų viešiesiems pirkimams pagal šį susitarimą, kaip apibrėžta 120 straipsnyje.
3. Šis skyrius taikomas visų rūšių ekonominei veiklai, kuriai taikomas šis susitarimas. Paslaugoms, nenurodytoms Šalies konkrečių įsipareigojimų pagal GATS sąrašę, 166 ir 167 straipsniai netaikomi.

165 STRAIPSNIS

1. Nedarant poveikio Šalių teisėms ir prievolėms pagal šį skyrių, nė viena šio skyriaus nuostata neužkerta kelio Šalims kurti ar išlaikyti valstybei priklausančias arba jos kontroliuojamas įmones, paskirti ar išlaikyti monopolijas arba suteikti įmonėms specialiąsias ar išimtinės teises arba privilegijas.
2. Jei įmonei taikomas šis skyrius, Šalys nereikalauja, kad įmonė veiktų nesilaikydama šio susitarimo, ir tokio elgesio neskatina.

166 STRAIPSNIS

Nediskriminavimas

Jei 142 straipsnyje arba Šalies konkrečių įsipareigojimų pagal GATS sąraše, arba I priede (Išlygos pagal 5 skyriaus (Paslaugos ir įsisteigimas) 46 straipsnį) nustatytoje nacionalinio režimo taikymo išlygose nenustatyta kitaip, kiekviena Šalis savo teritorijoje užtikrina, kad bet kokia 163 straipsnio c punkte nurodytas sąlygas tenkinanti įmonė, pirkdama ar parduodama prekę ar paslaugą kitos Šalies prekei ir (arba) paslaugai arba kitos Šalies paslaugos teikėjui taikytų nediskriminacinį režimą.

167 STRAIPSNIS

Komeriniai sumetimai

Išskyrus atvejus, kai siekiama tikslo¹, kuriam įvykdyti suteiktos specialiosios ar išimtinės teisės arba privilegijos, arba kai valstybei priklausanti arba jos kontroliuojama įmonė vykdo savo viešąjį įgaliojimą, ir su sąlyga, kad įmonės veiksmai siekiant to tikslo ar vykdant tą įgaliojimą atitinka šio skyriaus 166 straipsnio ir konkurencijai skirto skyriaus nuostatas, kiekviena Šalis užtikrina, kad visos 163 straipsnio a–c punktuose nurodytos įmonės atitinkamoje teritorijoje veiktų komerciniais sumetimais, pirkdamos ir parduodamos prekes, taip pat dėl kainos, kokybės, prieinamumo, perkamumo, transportavimo ir kitomis pirkimo ar pardavimo sąlygomis, ir pirkdamos ar teikdamos paslaugas, įskaitant tuos atvejus, kai tos prekės tiekiamos ar paslaugos teikiamos kitos Šalies investicijomis ar investuotojo.

---

¹ Pavyzdžiui, prievolė teikti viešąją paslaugą.

168 STRAIPSNIS

Kainodara

Patikslinama, kad skirtingos kainos skirtingose rinkose arba toje pačioje rinkoje nėra savaimė nesuderinamos su 166 ir 167 straipsniais, jei skirtumai pagrįsti įprastais komerciniais sumetimais, kaip antai pasiūlos ir paklausos sąlygomis.

169 STRAIPSNIS

Įmonių valdymas

1. Šalys užtikrina, kad 163 straipsnio a–c punktuose nurodytos įmonės laikytųsi griežtų skaidrumo ir įmonių valdymo standartų, kaip nustatyta 2005 m. EBPO valstybei priklausančių įmonių valdymo gairėse. Šiomis gairėmis turėtų būti remiamasi ir toliau plėtojant 163 straipsnio a–c punktuose nurodytą įmonių valdymo politiką.

2. Kiekviena Šalis užtikrina, kad reguliavimo įstaigos, atsakingos už 163 straipsnio a–c punktuose nurodytų įmonių reguliavimą, būtų teisiškai atskirtos ir funkciškai nepriklausomos nuo 163 straipsnio a–c punktuose nurodytų įmonių, ir nebūtų šioms įmonėms atskaitingos.

3. Kiekviena Šalis užtikrina, kad teisės aktų ir kitų norminių aktų vykdymas visais valdžios – centrinės ar vietos – lygmenimis būtų užtikrinamas nuosekliai ir nediskriminuojant, be kita ko, dėl 163 straipsnio a–c punktuose nurodytų įmonių. Išimčių turi būti nedaug ir jos turi būti skaidrios.

170 STRAIPSNIS

Keitimasis informacija

1. Šalis, turinti pagrindo manyti, kad kitos Šalies įmonės (-ių), nurodytos (-ų) 163 straipsnio a–c punktuose, veiksmai neigiamai veikia jos interesus pagal šį susitarimą, gali prašyti pastarąją Šalį pateikti informacijos apie tos įmonės veiklą, susijusią su šio susitarimo nuostatų įgyvendinimu. Ši informacija gali būti organizacinė, korporacinė ir finansinė.

2. Kitos Šalies prašymu kiekviena Šalis pateikia informaciją apie konkrečias 163 straipsnio a–c punktuose nurodytas įmones, kurios pagal kiekvienos iš Šalių teisę nėra mažosios ir vidutinės įmonės. Prašymuose suteikti tokią informaciją nurodoma įmonė, susiję produktai arba paslaugos ir rinkos, taip pat nurodoma, kad įmonės veikla trukdo Šalių tarpusavio prekybai ar investicijoms.
3. Kitos Šalies prašymu kiekviena Šalis pateikia informaciją apie išimtis, netipines priemones, imunitetą ar kitas priemones, įskaitant palankesnę režimą, taikomus prašomosios Šalies teritorijoje 163 straipsnio a–c punktuose nurodytoms įmonėms.
4. 1–3 dalimis nereikalaujama, kad Šalis atskleistų konfidencialią informaciją, kurios atskleidimas trukdytų teisėsaugai ar kitaip prieštarautų viešajam interesui ar kenktų konkrečių įmonių teisėtiems komerciniams interesams.

13 SKYRIUS

SKAIDRUMAS

171 STRAIPSNIS

1. Kiekviena Šalis nedelsdama reaguoja į kitos Šalies prašymus suteikti konkrečią informaciją apie jos visuotinai taikomas priemones arba tarptautinius susitarimus, susijusius su šiuo skyriumi arba turinčius jam poveikio. Kiekviena Šalis įsteigia vieną arba daugiau ryšių centrų, kurie, kai prašoma, kitos Šalies suinteresuotiesiems asmenims teikia konkrečią informaciją visais šiais klausimais¹. Šalys per 3 mėnesius nuo šios antraštinės dalies taikymo pradžios praneša viena kitai apie savo ryšių centrus. Ryšių centrai neprivalo būti įstatymų ir kitų norminių aktų saugyklos.

---

¹ Kazachstano Respublikos ryšių centras yra ryšių centras, įsteigtas pagal PPO GATS susitarimą.

2. Visi Šalių įstatymai, kiti norminiai aktai, dekretai, sprendimai ir visuotinai taikomi administraciniai nutarimai, susiję su klausimais, reglamentuojamais šios antraštinės dalies arba turintys jiems poveikio, skelbiami greitai ir laikantis taikytinų PPO steigimo sutarties reikalavimų, įskaitant GATT 1994 X straipsnio, GATS III straipsnio ir PPO TRIPS sutarties 63 straipsnio reikalavimus. Šalys reguliariai atnaujina skelbiamus išteklius, įskaitant interneto svetaines, kuriuose skelbiamos minėtos priemonės, ir sudaro suinteresuotiesiems asmenims sąlygas su jais susipažinti. Su minėtomis priemonėmis turi būti galima susipažinti tol, kol jos galioja ir dar tam tikrą pagrįstą laikotarpį po to.

3. Visi Šalių įstatymai, kiti norminiai aktai, dekretai, sprendimai ir visuotinai taikomi administraciniai nutarimai, susiję su klausimais, reglamentuojamais šios antraštinės dalies arba turintys jiems poveikio, skelbiami prieš juos priimant. Šalys nustato pagrįstą laikotarpį, paprastai ne trumpesnę nei 30 kalendorių dienų, per kurį suinteresuotieji asmenys atsakingoms institucijoms gali pateikti pastabų, kol atitinkama priemonė nenustatoma galutinai ar neperduodama atsakingoms institucijoms priimti. Į visas pastabas, gautas per pastaboms teikti skirtą laikotarpį, bus atsižvelgta.

4. Visi Šalių įstatymai, kiti norminiai aktai, dekretai, sprendimai ir visuotinai taikomi administraciniai nutarimai, susiję su klausimais, reglamentuojamais šios antraštinės dalies arba turintys jiems poveikio, įsigalioja tik juos paskelbus.

5. Nė viena šio susitarimo nuostata nereikalaujama, kad Šalis teiktų konfidencialią informaciją, kurios atskleidimas trukdytų vykdyti įstatymus ar kitaip prieštarautų viešajam interesui ar pakenktų bet kurios konkrečios valstybinės ar privačios įmonės teisėtiems komerciniams interesams.

6. Šio skyriaus nuostatomis taikomas 55 straipsnis.

14 SKYRIUS

GINČŲ SPRENDIMAS

1 SKIRSNIS

TIKSLAS IR TAIKYMO SRITIS

172 STRAIPSNIS

Tikslas

Šiuo skyriumi siekiama nustatyti efektyvias ir veiksmingas procedūras, kad būtų išvengta Šalių ginčų dėl šio susitarimo aiškinimo ir taikymo ir kad tokie ginčai būtų išspręsti, siekiant, jei įmanoma, rasti abipusiškai priimtina sprendimą.

173 STRAIPSNIS

Taikymo sritis

Šis skyrius taikomas bet kokiam ginčui, kilusiam dėl šio susitarimo III antraštinės dalies (Prekyba ir verslas) aiškinimo ir taikymo, jei nenustatyta kitaip.

2 SKIRSNIS

KONSULTACIJOS IR TARPININKAVIMAS

174 STRAIPSNIS

Konsultacijos

1. Šalys siekia išspręsti visus 173 straipsnyje nurodytus ginčus konsultacijomis ir stengiasi rasti abipusiškai priimtina sprendimą.

2. Šalis kreipiasi dėl konsultacijų, pateikdama rašytinį prašymą kitai Šaliai ir nusiųsdama jo kopiją Bendradarbiavimo komitetui, ir nurodo ginčijamą priemonę ir 173 straipsnyje nurodytas nuostatas, kurios, jos nuomone, yra taikytinos.
3. Šalis, kuriai pateikiamas prašymas pradėti konsultacijas, į jį atsako per 10 dienų nuo prašymo gavimo, nebent šiame susitarime nustatyta kitaip arba Šalys kitaip susitaria.
4. Konsultacijos surengiamos per 30 dienų nuo prašymo gavimo dienos ir vyksta Šalies, kuriai prašymas pateiktas, teritorijoje, jei Šalys nesutaria kitaip. Konsultacijos laikomos baigtomis per 30 dienų nuo prašymo gavimo dienos, nebent abi Šalys sutinka jas tęsti. Konsultacijos, visų pirma visa jų metu atskleista informacija ir Šalių pateiktos nuomonės, yra konfidencialios ir dėl jų nedaromas poveikis nė vienos Šalies teisėms jokiose tolesnėse procedūrose.
5. Konsultacijos dėl skubių klausimų laikomos pabaigtomis per 15 dienų nuo dienos, kai prašomoji Šalis gavo prašymą, nebent abi Šalys sutinka jas tęsti.

6. Jei Šalis, kuriai pateiktas prašymas, per 10 dienų nuo prašymo gavimo dienos neatsako į prašymą surengti konsultacijas arba jei konsultacijos nesurengiamos per atitinkamai 3 arba 4 dalyje nustatytus laikotarpius, arba jei Šalys susitaria nerengti konsultacijų ar jei konsultacijos užbaigiamos neradus abipusiškai priimtino sprendimo, Šalis, kuri prašė surengti konsultacijas, gali taikyti 176 straipsnį.

7. Konsultacijų metu kiekviena Šalis pateikia pakankamai faktinės informacijos, kad būtų galima išsamiai išnagrinėti, kaip ginčijamoji priemonė galėtų paveikti šio susitarimo veikimą arba taikymą.

8. Jei konsultacijos susijusios su nepaprastąja padėtimi, kaip apibrėžta 138 straipsnio h punkte, jos laikomos pabaigtomis per penkias darbo dienas nuo prašymo dėl konsultacijų gavimo dienos, nebent Šalys susitaria kitaip.

175 STRAIPSNIS

Tarpininkavimas

Šalis gali prašyti kitos Šalies pradėti tarpininkavimo procedūrą pagal VII priedą (Tarpininkavimas) dėl bet kokios priemonės, turinčios neigiamo poveikio Šalių tarpusavio prekybai ar investicijoms.

3 SKIRSNIS

GINČŲ SPRENDIMO PROCEDŪROS

1 POSKIRSNIS

ARBITRAŽAS

176 STRAIPSNIS

Arbitražo inicijavimas

1. Jei Šalims nepavyko išspręsti ginčo per konsultacijas, nurodytas 174 straipsnyje, Šalis, kuri prašė surengti konsultacijas, gali pateikti prašymą sudaryti arbitražo kolegiją pagal šį straipsnį.

2. Raštiškas prašymas sudaryti arbitražo kolegiją pateikiamas kitai Šaliai atsakovei ir Bendradarbiavimo komitetui. Šalis ieškovė prašyme nurodo konkrečią ginčijamą priemonę ir paaiškina, kodėl ta priemone pažeidžiamos 173 straipsnyje nurodytos nuostatos, taip, kad būtų aiškus skundo teisinis pagrindas.

177 STRAIPSNIS

Arbitražo kolegijos sudarymas

1. Arbitražo kolegiją sudaro trys arbitrai.
2. Per 10 dienų nuo raštiško prašymo sudaryti arbitražo kolegiją pateikimo Šaliai atsakovei Šalys konsultuojasi, siekdamas susitarti dėl arbitražo kolegijos sudėties.

3. Šalims nepavykus susitarti dėl arbitražo kolegijos sudėties per 2 dalyje nustatytą laikotarpį, kiekviena Šalis per 5 dienas nuo 2 dalyje nustatyto laikotarpio pabaigos gali paskirti arbitrą iš pagal 196 straipsnį sudaryto atitinkamo tos Šalies sąrašo. Jei kuri nors iš Šalių nepaskiria arbitro, jį kitos Šalies prašymu iš pagal 196 straipsnį sudaryto tos Šalies sąrašo gali burtų kelių atrinkti Bendradarbiavimo komiteto pirmininkas arba jo įgaliotas asmuo.
4. Šalims nepavykus susitarti dėl arbitražo kolegijos pirmininko per 2 dalyje nustatytą laikotarpį, bet kurios iš Šalių prašymu Bendradarbiavimo komiteto pirmininkas arba jo įgaliotas asmuo arbitražo kolegijos pirmininką atrenka burtų keliu iš pagal 196 straipsnį sudarytame sąrašė esančio pirmininkų sąrašo.
5. Bendradarbiavimo komiteto pirmininkas ar jo įgaliotas asmuo parenka tarpininką per penkias dienas nuo 3 arba 4 dalyje nurodyto bet kurios iš Šalių prašymo pateikimo.
6. Arbitražo kolegijos sudarymo diena laikoma diena, kai paskutinis iš trijų atrinktų arbitrų sutinka su paskyrimu, kaip nustatyta V priede pateiktose Darbo tvarkos taisyklėse.

7. Jeigu kuris nors iš 196 straipsnyje numatytų sąrašų nėra sudarytas arba jame nėra pakankamai asmenų tuo metu, kai pagal šio straipsnio 3 ar 4 dalis pateikiamas prašymas, arbitrai išrenkami burtų keliu iš asmenų, kuriuos oficialiai pasiūlė viena arba abi Šalys.

9. Jei Šalys nesusitaria kitaip, Šalių ginčams, susijusiems su nepaprastąja padėtimi, kaip apibrėžta 138 straipsnio h punkte, taikomas 3 dalies antras sakinytis ir 4 dalis, 2 dalis netaikoma, o 5 dalyje nurodytas laikotarpis yra dvi dienos.

178 STRAIPSNIS

Preliminarus nutarimas dėl skubos

Šaliai paprašius arbitražo kolegija per 10 dienų nuo jos sudarymo pateikia preliminarų nutarimą, ar atvejis vertintinas kaip skubus.

179 STRAIPSNIS

Taikinimas kilus skubiai sprendiniems ginčams dėl energetikos

1. Kilus ginčui, susijusiam su nepaprastąja padėtimi, kaip apibrėžta 138 straipsnio h punkte, bet kuri iš Šalių, pateikdama kolegijai prašymą, gali prašyti kolegijos pirmininko būti taikintoju dėl bet kurio su ginču susijusio klausimo.
2. Taikintojas siekia rasti bendrą ginčo sprendimą arba susitarti dėl tvarkos tokiam sprendimui pasiekti. Jeigu per 15 dienų nuo paskyrimo taikintojui nepavyksta pasiekti tokio susitarimo, jis rekomenduoja ginčo sprendimą arba tvarką tokiam sprendimui pasiekti ir nustato sąlygas, kurių reikia laikytis nuo jo nustatytos dienos iki tol, kol ginčas bus išspręstas.
3. Šalys ir jų kontrolei ar jurisdikcijai priklausantys subjektai tris mėnesius nuo taikintojo sprendimo dienos arba iki ginčo išsprendimo dienos, atsižvelgiant į tai, kuri ankstesnė, laikosi pagal 2 dalį nustatytų rekomendacijų dėl sąlygų.
4. Taikintojas laikosi VI priede pateikto Arbitrų elgesio kodekso.

180 STRAIPSNIS

Arbitražo kolegijos ataskaitos

1. Arbitražo kolegija pateikia Šalims tarpinę ataskaitą, kurioje nurodomi nustatyti faktai, atitinkamų nuostatų taikomumas ir pagrindžiami visi nustatyti faktai ir rekomendacijos.
2. Bet kuri Šalis gali pateikti arbitražo kolegijai rašytinį prašymą peržiūrėti konkrečius tarpinės ataskaitos aspektus per 14 dienų nuo jos gavimo.
3. Išnagrinėjusi rašytines Šalių pastabas dėl tarpinės ataskaitos arbitražo kolegija gali ataskaitą pataisyti ir nagrinėti klausimą toliau, jei mano, kad to reikia.
4. Galutinėje kolegijos ataskaitoje nurodomi nustatyti faktai, atitinkamų 173 straipsnyje nurodytų nuostatų taikomumas ir pagrindžiami kolegijos nustatyti faktai ir išvados. Galutinėje arbitražo kolegijos ataskaitoje pakankamai išsamiai aptariami tarpinės peržiūros etapu pateikti argumentai ir aiškiai atsakoma į abiejų Šalių pateiktus klausimus ir pastabas.

181 STRAIPSNIS

Arbitražo kolegijos tarpinė ataskaita

1. Arbitražo kolegija ne vėliau kaip per 90 dienų nuo arbitražo kolegijos sudarymo dienos pateikia Šalims tarpinę ataskaitą. Jei, arbitražo kolegijos manymu, šio termino laikytis neįmanoma, arbitražo kolegijos pirmininkas raštu praneša apie tai Šalims ir Bendradarbiavimo komitetui, nurodydamas vėlavimo priežastis ir dieną, kurią arbitražo kolegija ketina pateikti tarpinę ataskaitą. Tarpinė ataskaita jokia būdu negali būti pateikta vėliau nei per 120 dienų nuo arbitražo kolegijos sudarymo dienos.
2. Skubos atvejais arbitražo kolegija deda visas pastangas, kad tarpinę ataskaitą pateiktų per 45 dienas ir bet kuriuo atveju ne vėliau kaip per 60 dienų nuo arbitražo kolegijos sudarymo. Bet kuri Šalis gali per 7 dienas nuo tarpinės ataskaitos pateikimo pateikti arbitražo kolegijai rašytinį prašymą peržiūrėti konkrečius jos aspektus pagal 180 straipsnio 2 dalį.

3. Dėl Šalių ginčo, susijusio su nepaprastąja padėtimi, kaip apibrėžta 138 straipsnio h punkte, tarpinė ataskaita teikiama per 20 dienų nuo arbitražo kolegijos sudarymo, o prašymas pagal 180 straipsnio 2 dalį pateikiamas per penkias dienas nuo tarpinės ataskaitos pateikimo. Arbitražo kolegija taip pat gali nuspręsti neteikti tarpinės ataskaitos.

182 STRAIPSNIS

Arbitražo kolegijos galutinė ataskaita

1. Arbitražo kolegija pateikia savo galutinę ataskaitą Šalims ir Bendradarbiavimo komitetui per 120 dienų nuo arbitražo kolegijos sudarymo dienos. Jei, arbitražo kolegijos manymu, šio termino laikytis neįmanoma, arbitražo kolegijos pirmininkas raštu praneša apie tai Šalims ir Bendradarbiavimo komitetui, nuroydamas vėlavimo priežastis ir dieną, kurią arbitražo kolegija ketina pateikti galutinę ataskaitą. Galutinė ataskaita jokių būdu negali būti pateikta vėliau nei per 150 dienų nuo arbitražo kolegijos sudarymo dienos.

2. Skubos atvejais arbitražo kolegija deda visas pastangas, kad ataskaita būtų pateikta per 60 dienų nuo kolegijos sudarymo dienos. Galutinė ataskaita jokia būdu negali būti pateikta vėliau nei per 75 dienas nuo arbitražo kolegijos sudarymo dienos.

3. Dėl Šalių ginčo, susijusio su nepaprastąja padėtimi, kaip apibrėžta 138 straipsnio h punkte, galutinė ataskaita teikiama per 40 dienų nuo arbitražo kolegijos sudarymo.

2 POSKIRSNIS

GALUTINĖS ATASKAITOS NUOSTATŲ VYKDYMAS

183 STRAIPSNIS

Arbitražo kolegijos galutinės ataskaitos nuostatų vykdymas

Šalis atsakovė imasi priemonių, kad greitai ir sąžiningai įvykdytų arbitražo kolegijos ataskaitos nuostatas.

184 STRAIPSNIS

Pagrįstos trukmės galutinės ataskaitos nuostatų įvykdymo laikotarpis

1. Jei ataskaitos nuostatų neįmanoma įvykdyti iš karto, Šalys stengiasi susitarti dėl jų įvykdymo laikotarpio. Tokiu atveju ne vėliau kaip per 30 dienų nuo arbitražo kolegijos galutinės ataskaitos gavimo dienos, Šalis atsakovė Šaliai ieškovei ir Bendradarbiavimo komitetui praneša, kokio laikotarpio jai reikės galutinės ataskaitos nuostatoms įvykdyti (toliau – pagrįstos trukmės laikotarpis).
2. Šalims nesusitarus dėl pagrįstos trukmės laikotarpio, Šalis ieškove per 20 dienų nuo 1 dalyje nurodyto pranešimo gavimo gali raštu prašyti pirmosios arbitražo kolegijos, sudarytos pagal 177 straipsnį (toliau – pirmoji arbitražo kolegija), nustatyti pagrįstos trukmės laikotarpį. Toks prašymas tuo pačiu metu pateikiamas kitai Šaliai ir Bendradarbiavimo komitetui. Arbitražo kolegija pateikia savo ataskaitą Šalims ir Bendradarbiavimo komitetui per 20 dienų nuo prašymo gavimo dienos.
3. Šalis atsakovė raštu praneša Šaliai ieškovei apie arbitražo kolegijos galutinės ataskaitos nuostatų vykdymo pažangą. Ši informacija pateikiama raštu ne vėliau kaip likus vienam mėnesiui iki pagrįstos trukmės laikotarpio pabaigos.

4. Pagrįstos trukmės laikotarpis gali būti pratęstas Šalių bendru sutarimu.

185 STRAIPSNIS

Priemonių, kurių imtasi arbitražo kolegijos galutinės ataskaitos nuostatomis įvykdyti, peržiūra

1. Šalis atsakovė praneša Šaliai ieškovei ir Bendradarbiavimo komitetui apie priemones, kurių ji ėmėsi arbitražo kolegijos galutinės ataskaitos nuostatomis įvykdyti. Ši informacija pateikiama iki pagrįstos trukmės laikotarpio pabaigos.

2. Jei Šalys nesutaria dėl to, ar priemonė, apie kurią pranešta pagal šio straipsnio 1 dalį, yra taikoma, arba dėl jos atitikties 173 straipsnyje nurodytoms nuostatomis, Šalis ieškove gali raštu pateikti prašymą pirmajai arbitražo kolegijai priimti sprendimą šiuo klausimu. Šiame prašyme nurodoma konkreči ginčijama priemonė ir paaiškinama, kodėl ta priemonė neatitinka 173 straipsnyje nurodytų nuostatų, taip, kad būtų aiškus skundo teisinis pagrindas. Arbitražo kolegija pateikia savo ataskaitą Šalims ir Bendradarbiavimo komitetui per 45 dienų nuo prašymo gavimo dienos.

186 STRAIPSNIS

Laikinos taisomosios priemonės dėl arbitražo kolegijos galutinės ataskaitos nuostatų nevykdymo

1. Jei Šalis atsakovė iki pagrįstos trukmės laikotarpio pabaigos nepraneša apie jokią priemonę, kurios imtasi arbitražo kolegijos galutinės ataskaitos nuostatomis įvykdyti, arba jei arbitražo kolegija nusprendžia, kad priemonė, apie kurią pranešta pagal 185 straipsnio 1 dalį, netaikoma arba neatitinka Šalies prievolių pagal 173 straipsnyje nurodytas nuostatas, Šalis atsakovė Šalies ieškovės prašymu ir po konsultacijų su ta Šalimi pateikia pasiūlymą dėl kompensacijos.

2. Jei Šalis ieškovė nusprendžia neprašyti pasiūlymo dėl kompensacijos pagal 1 dalį arba, jei toks prašymas pateiktas, bet dėl kompensacijos nesutariama per 30 dienų nuo pagrįstos trukmės laikotarpio pabaigos arba nuo arbitražo kolegijos ataskaitos pateikimo pagal 185 straipsnio 2 dalį, Šalis ieškovė įgyja teisę, apie tai pranešusi kitai Šaliai ir Bendradarbiavimo komitetui, imtis tinkamų priemonių, kurių mastas turi būti lygiavertis pažeidimo padarytai panaikinimo arba sumažinimo¹ žalai. Pranešime nurodoma, kokių priemonių imamasi. Šalis ieškovė gali imtis priemonių bet kuriuo metu praėjus 10 dienų nuo Šalies atsakovės pateikto pranešimo gavimo dienos, nebent Šalis atsakovė paprašo arbitražo procedūros pagal 3 dalį.

---

¹ Panaikinimas ir sumažinimas aiškinami pagal PPO susitarimą dėl ginčų sprendimo taisyklių ir tvarkos.

3. Jei Šalis atsakovė mano, kad tinkamų priemonių mastas nėra lygiavertis tos Šalies prievolių pagal 173 straipsnį pažeidimo padarytai panaikinimo arba sumažinimo žalai, Šalis ieškovė gali raštu pateikti prašymą pirmajai arbitražo kolegijai priimti sprendimą šiuo klausimu. Apie tokį prašymą Šaliai ieškovei ir Bendradarbiavimo komitetui pranešama iki 2 dalyje nurodyto 10 dienų laikotarpio pabaigos. Pirmoji arbitražo kolegija pateikia priemonių, apie kurias pranešė šalis ieškovė, ataskaitą Šalims ir Bendradarbiavimo komitetui per 30 dienų nuo prašymo pateikimo dienos. Šalis ieškovė nelaiko priemonių, apie kurias pranešta, įsigaliojusiomis tol, kol pirmoji arbitražo kolegija nepateikia savo ataskaitos. Priemonės, įsigaliojančios po arbitražo kolegijos ataskaitos pateikimo, turi atitikti tą ataskaitą.

4. Įsigaliojusios Šalies ieškovės priemonės ir šiame straipsnyje numatyta kompensacija yra laikinos ir nebetaikomos po to, kai:

a) Šalys pasiekia abipusiškai priimtina sprendimą pagal 191 straipsnį; arba

- b) Šalys susitaria, kad taikydama priemonę, apie kurią pranešta pagal 185 straipsnio 1 dalį, Šalis atsakovė laikosi 173 straipsnyje nurodytų nuostatų, arba

- c) bet kokia priemonė, kuri, kaip pagal 185 straipsnio 2 dalį nustatė arbitražo kolegija, neatitinka 173 straipsnyje nurodytų nuostatų, atšaukiama arba iš dalies pakeičiama, kad tas nuostatas atitiktų.

187 STRAIPSNIS

Priemonių, kurių imtasi arbitražo kolegijos galutinės ataskaitos nuostatomis įvykdyti priėmus laikinas taisomąsias priemones dėl nevykdymo, peržiūra

1. Šalis atsakovė praneša Šaliai ieškovei ir Bendradarbiavimo komitetui, kokių priemonių ji ėmėsi arbitražo kolegijos galutinės ataskaitos nuostatomis įvykdyti po to, kai atitinkamai buvo nustatyta kompensacija arba Šalis ieškovė ėmėsi tinkamų priemonių pagal 186 straipsnį. Išskyrus 2 dalyje išvardytus atvejus, Šalis ieškovė per 30 dienų nuo pranešimo gavimo nutraukia priemonės taikymą. Jei taikyta kompensacija ir išskyrus 2 dalyje išvardytus atvejus, Šalis atsakovė gali nutraukti tą kompensaciją per 30 dienų nuo pranešimo, kad ji įvykdė arbitražo kolegijos galutinės ataskaitos nuostatas, gavimo.

2. Jei Šalys per 30 dienų nuo pranešimo pagal 1 dalį gavimo dienos nesusitaria, ar Šalis atsakovė įvykdė arbitražo kolegijos galutinės ataskaitos nuostatas, Šalis ieškovė raštu prašo pirmosios arbitražo kolegijos priimti sprendimą šiuo klausimu. Toks prašymas tuo pačiu metu pateikiamas kitai Šaliai ir Bendradarbiavimo komitetui. Arbitražo kolegijos ataskaita Šalims ir Bendradarbiavimo komitetui pateikiama per 45 dienas nuo prašymo pateikimo dienos. Jei arbitražo kolegija nusprendžia, kad Šalis atsakovė įvykdė arbitražo kolegijos galutinės ataskaitos nuostatas, Šalis ieškovė atitinkamai nutraukia tinkamos priemonės, kurios ji ėmėsi pagal 186 straipsnį, taikymą, arba Šalis atsakovė nutraukia kompensaciją. Jei arbitražo kolegija nusprendžia, kad Šalis atsakovė ne visiškai įvykdė arbitražo kolegijos galutinės ataskaitos nuostatas, tinkama priemonė, kurios imtasi pagal 186 straipsnį, arba kompensacija pritaikomos atsižvelgiant į arbitražo kolegijos ataskaitą.

188 STRAIPSNIS

Taisomosios priemonės kilus skubiai spęstiniems ginčams dėl energetikos

1. Šalių ginčams, susijusiems su nepaprastą padėtimi, kaip apibrėžta 138 straipsnio h punkte, taikomos šios straipsnio nuostatos dėl taisomųjų priemonių.
2. Nukrypdama nuo 184, 185 ir 186 straipsnių, Šalis ieškovė gali imtis tinkamų priemonių mastu, lygiaverčiu žalai, susijusiai su panaikinimu arba sumažinimu, kurią sukėlė Šalis, neįvykdžiusi arbitražo kolegijos galutinės ataskaitos nuostatų per 15 dienų nuo jos paskelbimo. Šios priemonės gali įsigaliooti iš karto. Priemonės gali būti taikomos tol, kol Šalis atsakovė įvykdys arbitražo kolegijos galutinės ataskaitos nuostatas.
3. Jeigu Šalis atsakovė ginčija teiginį, kad ji nevykdo galutinės ataskaitos nuostatų, arba ginčija įsigaliojusios Šalies atsakovės priemonės proporcingumą, ji gali pradėti procedūras pagal 186 straipsnio 3 dalį ir 187 straipsnį, ir šis klausimas išnagrinėjamas skubos tvarka. Šalis ieškovė privalo panaikinti arba pakoreguoti priemones tik tada, kai kolegija priima sprendimą dėl klausimo, ir ji gali taikyti priemones, kol vyksta procesas.

3 POSKIRSNIS

BENDROS NUOSTATOS

189 STRAIPSNIS

Arbitrų pakeitimas

Jei vykdant arbitražo procedūrą pagal šį skyrių pirmoji arbitražo kolegija ar kai kurie jos nariai negali dalyvauti, nusišalina arba turi būti pakeisti dėl neatitikties VI priede pateikto Elgesio kodekso reikalavimams, taikoma 177 straipsnyje nustatyta tvarka. Ataskaitai pateikti nustatytas laikotarpis gali būti pratęstas tiek, kad būtų galima paskirti naują arbitrą, bet ne ilgiau kaip 20-čia dienų.

190 STRAIPSNIS

Arbitražo ir galutinės ataskaitos nuostatų vykdymo procedūrų sustabdymas ir nutraukimas

Arbitražo kolegija abiejų Šalių prašymu sustabdo savo veiklą bet kokiam Šalių sutartam laikotarpiui, neviršijančiam 12 mėnesių iš eilės. Arbitražo kolegija pratęsia veiklą prieš to laikotarpio pabaigą abiejų Šalių raštišku prašymu, o tam laikotarpiui pasibaigus – bet kurios iš Šalių raštišku prašymu. Prašymą teikianti Šalis apie tai atitinkamai praneša Bendradarbiavimo komiteto pirmininkui ir kitai Šaliai. Jei Šalis neprašo pratęsti arbitražo kolegijos veiklos pasibaigus sutartam sustabdymo laikotarpiui, procedūra nutraukiama. Arbitražo kolegijos veiklos sustabdymu ir nutraukimu nedaromas poveikis Šalių teisėms pagal kitas procedūras, kurioms taikomas 192 straipsnis.

191 STRAIPSNIS

Abipusiškai priimtinas sprendimas

Pagal šį skyrių Šalys bet kuriuo metu gali susitarti dėl abipusiškai priimtino ginčo sprendimo. Apie tokį sprendimą jos bendrai praneša Bendradarbiavimo komitetui ir, kai tinkama, arbitražo kolegijos pirmininkui. Jeigu sprendimą reikia patvirtinti pagal bet kurios iš Šalių atitinkamas vidaus procedūras, pranešime nurodomas toks reikalavimas ir ginčo sprendimo procedūra sustabdoma. Jeigu tokio patvirtinimo nereikia arba kai pranešama, kad tokios vidaus procedūros atliktos, ginčo sprendimo procedūra užbaigiama.

192 STRAIPSNIS

Darbo tvarkos taisyklės

1. Ginčų sprendimo procedūroms pagal šį skyrių taikomos V priede nustatytos Darbo tvarkos taisyklės ir VI priede pateiktas Elgesio kodeksas.

2. Visi arbitražo kolegijos posėdžiai yra vieši, nebent V priede pateiktose Darbo tvarkos taisyklėse nustatyta kitaip.

193 STRAIPSNIS

Informacija ir techniniai patarimai

Šalies prašymu arba savo iniciatyva arbitražo kolegija gali prašyti bet kokios, jos nuomone, procedūrai reikiamos informacijos iš bet kokio šaltinio, įskaitant ginčo Šalis. Arbitražo kolegija taip pat turi teisę savo nuožiūra prašyti ekspertų nuomonės. Prieš pasirinkdama ekspertus arbitražo kolegija konsultuojasi su Šalimis. Šalies teritorijoje įsisteigę fiziniai ar juridiniai asmenys gali pateikti arbitražo kolegijai *amicus curiae* informaciją, kaip nurodyta Darbo tvarkos taisyklėse. Pagal šį straipsnį gauta informacija atskleidžiama abiem Šalims ir teikiama jų pastaboms.

194 STRAIPSNIS

Aiškinimo taisyklės

Arbitražo kolegija 173 straipsnyje nurodytas nuostatas aiškina vadovaudamasi įprastomis tarptautinės viešosios teisės aiškinimo taisyklėmis, įskaitant kodifikuotas 1969 m. Vienos konvencijoje dėl tarptautinių sutarčių teisės. Kolegija taip pat atsižvelgia į susijusius PPO kolegijų ir Apeliacinio komiteto aiškinimus, priimtus PPO ginčų sprendimo institucijos. Arbitražo kolegijos ataskaitomis Šalims negali būti nustatyta daugiau ar mažiau teisių ir prievolių, nei nustatyta šiuo susitarimu.

195 STRAIPSNIS

Arbitražo kolegijos sprendimai ir ataskaitos

1. Arbitražo kolegijos svarstymai yra konfidencialūs. Arbitražo kolegija deda visas pastangas, kad visi sprendimai būtų priimami bendru sutarimu. Jeigu sprendimo nepavyksta priimti bendru sutarimu, sprendimas dėl svarstomo klausimo priimamas balsų dauguma. Tačiau atskiros arbitrų nuomonės neskelbiamos jokių atveju.

2. Arbitražo kolegijos ataskaitos rengiamos Šalims nedalyvaujant. Ataskaitose nurodomi nustatyti faktai, atitinkamų 173 straipsnyje nurodytų nuostatų taikomumas ir pagrindžiami kolegijos nustatyti faktai ir išvados.
3. Šalys besąlygiškai sutinka su arbitražo kolegijos ataskaitomis. Jomis nenustatoma jokių teisių ar prievolių fiziniams ar juridiniams asmenims.
4. Šalys arbitražo kolegijos ataskaitą skelbia viešai, laikydamosi konfidencialios informacijos apsaugos nuostatų pagal V priede pateiktas Darbo tvarkos taisykles.

4 SKIRSNIS

BENDROSIOS NUOSTATOS

196 STRAIPSNIS

Arbitrų sąrašai

1. Remdamasis Šalių pateiktais pasiūlymais Bendradarbiavimo komitetas ne vėliau kaip per šešis mėnesius nuo šio susitarimo įsigaliojimo sudaro bent 15 asmenų, norinčių ir galinčių būti arbitrais, sąrašą. Sąrašą sudaro trys dalys: po vieną kiekvienos Šalies sąrašą ir vienas asmenų, kurie nėra nei vienos iš Šalių piliečiai ir gali būti arbitražo kolegijos pirmininkai, sąrašas. Į kiekvieną sąrašą įtraukiami bent penki asmenys. Bendradarbiavimo komitetas užtikrins, kad sąraše visuomet būtų tiek asmenų, kiek nurodyta.
2. Arbitrai turi turėti specialiųjų teisės ir tarptautinės prekybos žinių ir patirties. Jie turi būti nepriklausomi, pareigas vykdyti kaip individualūs asmenys ir nevykdyti jokios organizacijos ar vyriausybės nurodymų, neturėti ryšių su nė vienos iš Šalių vyriausybe ir laikytis VI priede nustatyto Elgesio kodekso.

3. Bendradarbiavimo komitetas gali sudaryti papildomus sąrašus iš 15 asmenų, turinčių su konkrečiais sektoriais, kuriems taikomas šis susitarimas, susijusių žinių ir patirties. Šalims pritarus šie papildomi sąrašai naudojami arbitražo kolegijai sudaryti, kaip nustatyta 177 straipsnyje.

197 STRAIPSNIS

Ryšys su PPO prievolėmis

1. Su ginčų sprendimu susijusios šios antraštinės dalies nuostatos taikomos nedarant poveikio jokiems galimiems veiksams, susijusiems su PPO, įskaitant ginčų sprendimo veiksmus.
2. Vis dėlto, kalbant apie konkrečią priemonę, Šalis nereikalauja atlyginti žalos dėl iš esmės lygiavertės prievolės pažeidimo ir pagal šį susitarimą, ir pagal PPO steigimo sutartį abejose instancijose. Tokiu atveju, inicijavus ginčo sprendimo procedūrą, Šalis nesikreipia į kitą instanciją dėl žalos atlyginimo dėl iš esmės lygiavertės prievolės, nustatytos kitame susitarime, nebent pirmoji pasirinkta instancija dėl procedūrinių ar jurisdikcijos priežasčių negali nustatyti faktų dėl prašymo atlyginti žalą dėl tos prievolės.

3. Taikant šį straipsnį

- laikoma, kad ginčo sprendimo procedūrą pagal PPO steigimo sutartį Šalis inicijuoja prašymu sudaryti kolegiją pagal PPO susitarimo dėl ginčų sprendimo taisyklių ir tvarkos 6 straipsnį;
- laikoma, kad ginčo sprendimo procedūrą pagal šį skyrių Šalis inicijuoja prašymu pagal 176 straipsnio 1 dalį sudaryti arbitražo kolegiją.

4. Nė viena šio susitarimo nuostata Šaliai netrukdoma sustabdyti prievolių, kurias sustabdyti leido PPO ginčų sprendimo institucija. PPO steigimo sutartis netaikoma siekiant sutrukdyti Šaliai taikyti laikinas taisomąsias priemones dėl nevykdymo pagal šį skyrių.

198 STRAIPSNIS

Terminai

1. Visi šiame skyriuje nustatyti terminai, įskaitant terminą, per kurį arbitražo kolegija turi pateikti savo ataskaitas, skaičiuojami kalendorinėmis dienomis nuo pirmos dienos po veiksmo ar fakto, su kuriuo jie susiję, nebent nustatoma kitaip.
2. Visi šiame skyriuje nurodyti terminai gali būti keičiami ginčo Šalių bendru sutarimu. Arbitražo kolegija gali bet kuriuo metu pasiūlyti Šalims pakeisti šiame skyriuje nurodytus terminus, nurodydama pasiūlymo priežastis.

IV ANTRAŠTINĖ DALIS

BENDRADARBIAVIMAS EKONOMIKOS IR DARNAUS VYSTYMOŠI SRITYJE

1 SKYRIUS

DIALOGAS EKONOMIKOS KLAUSIMAIŠ

199 STRAIPSNIS

Šalys laikosi laisvos rinkos ekonomikos principų ir užtikrina, kad būtų įgyvendinama patikima makroekonominė politika, plėtoja ir stiprina reguliarų dialogą ekonomikos klausimais, kuriuo siekia plėsti ir gilinti abipusiškai naudingus ekonominius ryšius ir skatinti darnų vystymąsi ir ekonomikos augimą.

200 STRAIPSNIS

Šalys reguliariai apžvelgia dvišalio bendradarbiavimo statusą ir keičiasi ekonomikos politikos, ekonominio ir finansinio vystymosi bei statistikos sričių informacija, patirtimi ir geriausios praktikos pavyzdžiais.

2 SKYRIUS

BENDRADARBIAVIMAS VIEŠŪJŲ FINANSŲ VALDYMO, ĮSKAITANT VIEŠĄJĮ AUDITĄ IR VIDAUS KONTROLĘ, SRITYJE

201 STRAIPSNIS

Šalys bendradarbiauja viešųjų finansų valdymo srityje, įskaitant viešąjį auditą ir vidaus kontrolę, siekdamas toliau plėtoti patikimą viešųjų finansų valdymo sistemą, suderinamą su ekonomiškumo, veiksmingumo, efektyvumo, skaidrumo ir atskaitomybės principais.

Bendradarbiaujant, be kita ko:

- a) skatinama diegti priimtinus ir plačiu mastu pripažintus tarptautinius standartus ir derintis su šios srities Europos Sąjungos gerąja praktika;
- b) keistis šios srities informacija ir patirtimi.

3 SKYRIUS

BENDRADARBIAVIMAS APMOKESTINIMO SRITYJE

202 STRAIPSNIS

Šalys stengiasi gerinti tarptautinį bendradarbiavimą mokesčių srityje, visų pirma teisėtų mokesčių pajamų surinkimo lengvinimo srityje, ir plėtoti tarptautinius standartus atitinkančias priemones, skirtas gero valdymo principams, įskaitant skaidrumo ir keitimosi informacija principus, veiksmingai įgyvendinti mokesčių srityje. Šalys aktyviau palaiko dialogą ir keičiasi patirtimi, kad užkirstų kelią kenksmingai apmokestinimo praktikai.

4 SKYRIUS

BENDRADARBIAVIMAS STATISTIKOS SRITYJE

203 STRAIPSNIS

Šalys skatina derinti statistinius metodus ir praktiką, be kita ko, susijusius su statistinių duomenų rinkimu ir sklaida. Bendradarbiaujant statistikos srityje daugiausia dėmesio skiriama keitimuisi žiniomis, skatinimui vadovautis gerosios praktikos pavyzdžiais ir laikytis JT pagrindinių oficialiosios statistikos principų ir Europos statistikos praktikos kodekso.

Prie šio tikslo Europos Sąjunga prisidės teikdama Kazachstano Respublikai techninę pagalbą.

5 SKYRIUS

BENDRADARBIAVIMAS ENERGETIKOS SRITYJE

204 STRAIPSNIS

Šalys toliau ir intensyviau bendradarbiaus energetikos srityje, siekdamos didinti energetinį saugumą, veiksmingumą, darnumą ir konkurencingumą. Bendradarbiavimas grindžiamas visapusiška partneryste ir abipusiu interesu, abipusiškumu, skaidrumu ir nuspėjamumu, remiantis rinkos ekonomikos principais ir esamais susijusiais daugiašaliais ir dvišaliais susitarimais.

205 STRAIPSNIS

Bendradarbiaujama, *inter alia*, šiose srityse:

- a) įgyvendinamos energetikos strategijos ir politika, rengiamos ir plėtojamos prognozės ir scenarijai, įskaitant dėl pasaulinių rinkos sąlygų energetikos produktams, taip pat tobulinama energetikos sektoriaus statistikos sistema;

- b) kuriamas patrauklus ir stabilus investicinis klimatas ir skatinamos tarpusavio investicijos energetikos srityje pagal nediskriminavimo ir skaidrumo principus;
- c) veiksmingai bendradarbiaujama su Europos investicijų banku, Europos rekonstrukcijos ir plėtros banku ir kitomis tarptautinėmis finansų įstaigomis ir įgyvendinamos kitos priemonės Šalių tarpusavio bendradarbiavimui energetikos srityje paremti;
- d) aktyviau bendradarbiaujama moksliniais ir techniniais klausimais ir keičiamasi informacija energetikos technologijoms vystyti, ypač daug dėmesio skiriant efektyvaus energijos vartojimo ir aplinką tausojančioms technologijoms, kaip nurodyta šio susitarimo VI antraštinėje dalyje 3 skyriuje (Bendradarbiavimas mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje);
- e) energetikos srities valdymo ir techninio mokymo srityse, *inter alia*, sudaromos palankesnės sąlygos keistis stažuotojais, besimokančiais specialiujų dalykų Europos Sąjungos ir Kazachstano Respublikos aukštojo mokslo įstaigose ir pagal gerosios praktikos pavyzdžius plėtojamos bendros mokymo programos;
- f) plačiau bendradarbiaujama daugiašaliuose energetikos forumuose ir susijusiose institucijose bei įgyvendinamos susijusios iniciatyvos;
- g) bendradarbiaujama žinių ir patirties mainų srityje ir perduodamos naujoviškos technologijos, taip pat valdymo ir energetikos technologijų srityse.

206 STRAIPSNIS

Angliavandenilinė energija

Su angliavandeniline energija susijęs bendradarbiavimas plėtojamas šiose srityse:

- a) modernizuojama ir stiprinama esama energetikos infrastruktūra ir plėtojama nauja su bendrais interesais susijusi energetikos infrastruktūra, remiantis rinkos principais, įskaitant tuos, kuriais siekiama didinti energijos išteklių, tiekėjų ir transportavimo maršrutų ir metodų įvairovę, be to, plėtojami nauji energijos gamybos pajėgumai ir užtikrinamas energetikos infrastruktūros, įskaitant elektros energijos infrastruktūrą, vientisumas, veiksmingumas, sauga ir saugumas;
- b) plėtojamos konkurencingos, skaidrios ir nediskriminacinės energetikos rinkos, vykdamas reglamentavimo reformas ir laikantis geriausios patirties pavyzdžių;
- c) didinamas ir stiprinamas ilgalaikis prekybos energija stabilumas ir saugumas, taip pat užtikrinamas energijos paklausos numatomumas ir stabilumas pagal nediskriminavimo principą ir kuo mažiau kenkiant aplinkai ir keliant jai kuo mažesnę grėsmę;
- d) skatinama energetikos sektoriuje laikytis aukšto lygio aplinkos apsaugos ir darnaus vystymosi principų, taip pat juos taikant išgaunant, gaminant, skirstant ir vartojant energiją;

- e) stiprinama jūrinės angliavandenilių žvalgybos ir gavybos sauga, keičiantis avarijų prevencijos, įvykusių avarijų analizės, reagavimo į jas ir padėties ištaisymo politikos patirtimi ir geriausios praktikos pavyzdžiais, susijusiais su atsakomybe ir teisine praktika nelaimių atveju.

207 STRAIPSNIS

Atsinaujinantieji energijos ištekliai

Siekama bendradarbiauti šiose srityse:

- a) plėtojant ekonomišką ir ekologišką atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimą, įskaitant bendradarbiavimą reglamentavimo, sertifikavimo bei standartizavimo ir technologinės plėtros srityse;
- b) sudarant Kazachstano Respublikos ir Europos institucijoms, laboratorijoms ir privačiojo sektoriaus subjektams palankesnes mainų sąlygas, taip pat pagal bendras programas, kad būtų įgyvendinami geriausios praktikos pavyzdžiai ir siekiama sukurti ateities energiją ir žaliąją ekonomiką;

- c) rengiant bendrus seminarus, konferencijas, mokymo programas ir reguliariai keičiantis informacija bei atvirais statistiniais duomenimis ir informacija apie atsinaujinančiųjų energijos šaltinių vystymąsi.

208 STRAIPSNIS

Efektyvus energijos vartojimas ir taupymas

Skatinant efektyvų energijos vartojimą ir taupymą, įskaitant klausimus, susijusius su anglies sektoriumi, dujų deginimu (ir naftos dujų naudojimą), pastatais, įrenginiais ir transportu, bendradarbiaujama, *inter alia*, šiomis priemonėmis:

- a) keičiantis informacija apie efektyvaus energijos vartojimo politiką, teisinę ir reglamentavimo sistemas bei veiksmų planus;
- b) sudarant palankesnes sąlygas keistis teorine ir praktine patirtimi, kaip taupyti ir efektyviai vartoti energiją;
- c) inicijuojant ir įgyvendinant projektus, taip pat ir parodomuosius, kuriais siekiama pradėti naudoti naujoviškas energijos taupymo ir efektyvaus vartojimo technologijas ir sprendimus;

- d) efektyvaus energijos vartojimo mokymo programomis ir kursais, siekiant šiame straipsnyje nustatytų tikslų.

6 SKYRIUS

BENDRADARBIAVIMAS TRANSPORTO SRITYJE

209 STRAIPSNIS

Šalys bendradarbiauja klausimais, susijusiais su:

- a) bendradarbiavimo transporto srityje plėtimu ir stiprinimu, kad padėtų vystyti darnias transporto sistemas;
- b) transporto sistemų siejimu su socialiniais ir aplinkos aspektais;
- c) veiksmingo ir saugaus transporto skatinimu;
- d) pagrindinių transporto jungčių tarp savo teritorijų stiprinimu.

210 STRAIPSNIS

Bendradarbiaujama, be kita ko, šiose srityse:

- a) keičiamasi transporto politikos geriausios praktikos pavyzdžiais;
- b) gerinamas keleivių ir prekių judėjimas, panaikinant administracines, technines ir kitas kliūtis didinami transporto srautai, siekiama glaudžiau integruoti rinkas, gerinti transporto tinklus ir atnaujinti infrastruktūrą;
- c) keičiamasi informacija, imamasi bendros veiklos regioniniu ir tarptautiniu lygmenimis ir įgyvendinami taikytini tarptautiniai susitarimai ir konvencijos;
- d) keičiamasi geriausios praktikos pavyzdžiais, susijusiais su jūrų transporto sauga ir darniu vystymusi.

Kazachstano Respublika priderina savo dvišalius aviacijos srities susitarimus su Europos Sąjungos valstybėmis narėmis prie Europos Sąjungos teisės aktų.

211 STRAIPSNIS

Dėl klausimų, kuriems taikomas šis skyrius, reguliariai palaikomas dialogas.

7 SKYRIUS

BENDRADARBIAVIMAS APLINKOS SRITYJE

212 STRAIPSNIS

Šalys plėtoja ir stiprina bendradarbiavimą aplinkos srityje ir taip prisideda prie darnaus vystymosi ir gero valdymo, susijusių su aplinkos apsauga.

Siekama bendradarbiauti šiose srityse:

- a) aplinkos vertinimo, stebėsenos ir kontrolės;
- b) švietimo ir informuotumo aplinkos klausimais didinimo, geresnės prieigos prie informacijos, aktyvesnio visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismą su aplinka susijusiais klausimais;

- c) aplinkos apsaugos srities teisės aktų;
- d) oro kokybės;
- e) atliekų tvarkymo;
- f) vandens kokybės valdymo, įskaitant jūros aplinkos klausimus;
- g) integruoto vandens išteklių tvarkymo, įskaitant pažangiųjų vandens taupymo technologijų skatinimą;
- h) biologinės ir kraštovaizdžio įvairovės išsaugojimo ir apsaugos;
- i) tvaraus miškų valdymo;
- j) pramoninės taršos ir pramoninių išmetalų;
- k) cheminių produktų klasifikavimo ir saugaus jų tvarkymo;

- l) žaliosios ekonomikos srities Europos Sąjungos ir Kazachstano Respublikos iniciatyvų ir
- m) abipusio keitimosi patirtimi, susijusia su žuvininkystės darnaus vystymosi politika.

213 STRAIPSNIS

Aplinkos apsaugos srityje Šalys bendradarbiauja abipusiu sutarimu ir, be kita ko, šiais būdais:

- a) keisdamosi technologijomis, mokslinė ir techninė informacija, vykdydamos aplinkos apsaugos mokslinius tyrimus;
- b) keisdamosi patirtimi, susijusia su aplinkos srities teisės aktų ir metodų tobulinimu.

214 STRAIPSNIS

Šalys ypač daug dėmesio skiria susijusių tarptautinių aplinkos susitarimų įgyvendinimui ir bendradarbiavimui aplinkos klausimais pagal tuos susitarimus, be to, jos susitaria intensyviau bendradarbiauti regioniniu lygmeniu.

Šalys keičiasi patirtimi, susijusia su aplinkos aspektų įtraukimo į kitus sektorius skatinimu, įskaitant keitimąsi geriausios praktikos pavyzdžiais, žinių ir kompetencijos didinimą, švietimą ir informuotumo didinimą aplinkos klausimais šiame skyriuje nurodytose srityse.

8 SKYRIUS

BENDRADARBIAVIMAS KLIMATO KAITOS SRITYJE

215 STRAIPSNIS

Šalys plėtoja ir stiprina tarpusavio bendradarbiavimą kovos su klimato kaita ir prisitaikymo prie jos srityje. Bendradarbiaujama paisant Šalių interesų, vadovaujantis lygybės ir abipusės naudos principais ir atsižvelgiant į dvišalių ir daugiašalių šios srities įsipareigojimų tarpusavio priklausomybę.

216 STRAIPSNIS

Bendradarbiaujant skatinama imtis priemonių vidaus ir tarptautiniu lygmenimis, be kita ko, šiose srityse:

- a) klimato kaitos švelninimo;
- b) prisitaikymo prie klimato kaitos;

- c) klimato kaitos problemos sprendimo su rinka susijusiais ir su rinka nesusijusiais būdais;
- d) naujų, saugių ir darnių mažo anglies dioksido kiekio ir prisitaikymo technologijų mokslinių tyrimų, technologinės plėtros ir demonstravimo, diegimo ir sklaidos;
- e) keitimosi su klimatu susijusia praktine patirtimi ir paramos kitiems sektoriams;
- f) informuotumo didinimo, švietimo ir mokymo.

217 STRAIPSNIS

Šalys, *inter alia*, keičiasi informacija ir praktine patirtimi, vykdo bendrus mokslinius tyrimus ir keičiasi informacija apie švaresnes technologijas, vykdo bendrą veiklą regioniniu ir tarptautiniu lygmenimis, be kita ko, susijusią su daugiašaliais Šalims taikytiniais aplinkos susitarimais, kaip antai JT bendrąja klimato kaitos konvencija, ir, kai tinkama, vykdydamos bendrą veiklą atitinkamose agentūrose.

9 SKYRIUS

BENDRADARBIAVIMAS PRAMONĖS SRITYJE

218 STRAIPSNIS

Šalys plėtoja ir stiprina tarpusavio bendradarbiavimą pramonės srityje, taip pat nustatydamas veiksmingas paskatas ir palankias sąlygas, kad gamybos pramonė būtų toliau įvairinama ir didėtų jos konkurencingumas

Siekdamos šio tikslo Šalys bendradarbiauja, taip pat keisdamosi geriausios praktikos pavyzdžiais ir patirtimi, susijusiais su:

- a) išteklių naudojimo produktyvumu ir veiksmingumu;
- b) pramonės sektorių viešojo rėmimo priemonėmis, remiantis PPO reikalavimais ir kitomis taikytinomis Šalių taisyklėmis;
- c) pramonės politikos įgyvendinimu didinant integraciją;

- d) veiksmingesnio pramonės politikos įgyvendinimo priemonėmis;
- e) investavimu į gamybos pramonę, jos suvartojamos energijos kiekio mažinimu, be kita ko, keitimusi patirtimi, susijusia su darbo našumo politikos įgyvendinimu;
- f) sąlygomis plėtoti naujas gamybos technologijas, aukštųjų technologijų pramonės šakas, perduoti žinias ir technologijas, toliau plėtoti inovacijų diegimo grupių bazinę infrastruktūrą ir joms palankią aplinką;
- g) investicijų į žaliavų kasybą ir gavybą ir prekybos jomis srityje, siekiant skatinti tarpusavio supratimą ir skaidrumą, gerinti verslo aplinką, skatinti keistis informacija ir bendradarbiauti su energetika nesusijusios kasybos klausimais, visų pirma dėl metalo rūdų ir pramoninių mineralų kasybos;
- h) žmogiškųjų išteklių gebėjimų stiprinimu gamybos pramonėje;
- i) Europos Sąjungos ir Kazachstano Respublikos įmonių verslo iniciatyvų ir pramoninio bendradarbiavimo skatinimu.

Šiuo susitarimu Šalims netrukdoma plačiau bendradarbiauti su pramone susijusiais klausimais ir sudaryti atskirus susitarimus.

10 SKYRIUS

BENDRADARBIAVIMAS DĖL MAŽŪJŲ IR VIDUTINIŲ ĮMONIŲ

219 STRAIPSNIS

Šalys plėtoja ir stiprina bendradarbiavimą dėl mažųjų ir vidutinių įmonių (MVĮ), siekdamas skatinti verslo aplinką, palankią sėkmingai vystyti ir steigti MVĮ.

Todėl Šalys bendradarbiauja:

- a) keisdamosi informacija apie MVĮ vystymo politiką
- b) keisdamosi geriausios praktikos pavyzdžiais, susijusiais su verslumo kaip bendrosios kompetencijos stiprinimo iniciatyvomis;
- c) skatindamos savo verslo asociacijas geriau palaikyti ryšius glaudesniu dialogu;
- d) dalydamosi MVĮ rėmimo patirtimi, kad šios patektų į tarptautines rinkas;

- e) keisdamosi patirtimi, kaip mažinti reglamentavimo sistemos poveikį MVI;
- f) keisdamosi geriausios praktikos pavyzdžiais, susijusiais su MVI galimybėmis gauti finansavimą.

11 SKYRIUS

BENDRADARBIAVIMAS BENDROVIŲ TEISĖS SRITYJE

220 STRAIPSNIS

Šalys pripažįsta, kad veikiančiai rinkos ekonomikai ir skaidriai verslo aplinkai užtikrinti yra svarbu, kad būtų nustatytos veiksmingos bendrovių teisės, įmonių valdymo, apskaitos ir audito taisyklės ir praktika, ir pabrėžia, kad šioje srityje svarbu skatinti derinti reglamentavimą.

Šalys bendradarbiauja klausimais, susijusiais su:

- a) keitimusi geriausios praktikos pavyzdžiais, kaip užtikrinti informacijos apie registruotų įmonių organizaciją ir reprezentaciją skaidrų ir paprastą prieinamumą ir galimybę su ja susipažinti;

- b) tolesniu įmonių valdymo politikos plėtojimu pagal tarptautinius standartus, visų pirma EBPO;
- c) skatinimu įgyvendinti ir nuosekliai taikyti tarptautinius finansinės atskaitomybės standartus (TFAS) tvarkant biržinių bendrovių konsoliduotąsias sąskaitas;
- d) apskaitos taisyklių ir finansinės atskaitomybės, taip pat ir mažųjų ir vidutinių įmonių, derinimu;
- e) auditorių ir apskaitininkų profesijų reglamentavimu ir priežiūra;
- f) tarptautiniais audito standartais ir Tarptautinės buhalterijų federacijos (IFAC) etikos kodeksu, siekdamas kelti auditorių profesinį lygį ir užtikrinti, kad būtų laikomasi profesinių ir audito organizacijų bei auditorių standartų ir etikos normų.

12 SKYRIUS

BENDRADARBIAVIMAS BANKININKYSTĖS, DRAUDIMO IR KITŲ FINANSINIŲ PASLAUGŲ SRITYJE

221 STRAIPSNIS

Šalys sutaria, kad veiksmingi teisės aktai ir praktika yra svarbūs ir susitaria bendradarbiauti finansinių paslaugų srityje, siekdamos:

- a) tobulinti finansinių paslaugų reglamentavimą;
- b) užtikrinti veiksmingą ir tinkamą investuotojų ir finansinių paslaugų vartotojų apsaugą;
- c) prisidėti prie pasaulinės finansų sistemos stabilumo ir vientisumo;
- d) skatinti įvairius finansų sistemos dalyvius, įskaitant reguliavimo ir priežiūros institucijas, bendradarbiauti;
- e) skatinti taikyti nepriklausomą ir veiksmingą priežiūrą.

Šalys skatina derinti reglamentavimą su pripažintais tarptautiniais patikimų finansinių sistemų standartais.

13 SKYRIUS

BENDRADARBIAVIMAS DĖL INFORMACINĖS VISUOMENĖS

222 STRAIPSNIS

Šalys skatina bendradarbiauti plėtojant informacinę visuomenę, kad piliečiai ir įmonės turėtų galimybę plačiai naudotis informacinėmis ir ryšių technologijomis (IRT) ir gautų geresnės kokybės paslaugas už prieinamą kainą. Taip bendradarbiaujant turėtų būti siekiama skatinti konkurenciją IRT rinkose ir jų atvirumas bei investicijos į šį sektorių.

223 STRAIPSNIS

Bendradarbiaujant, *inter alia*, keičiamasi informacija ir geriausios praktikos pavyzdžiais, susijusiais su informacinės visuomenės iniciatyvų įgyvendinimu ir daugiausia dėmesio skiriama:

- a) veiksmingos IRT sektoriaus reglamentavimo sistemos plėtojimui;
- b) plačiąjuostės prieigos populiarinimui;
- c) sąveikių elektroninių paslaugų plėtojimui;
- d) duomenų apsaugos užtikrinimui ir
- e) tarptinklinio ryšio paslaugų plėtojimui.

224 STRAIPSNIS

Šalys skatina Kazachstano Respublikos ir Europos Sąjungos IRT, įskaitant elektroninius ryšius, srities reguliavimo institucijų bendradarbiavimą.

14 SKYRIUS

BENDRADARBIAVIMAS TURIZMO SRITYJE

225 STRAIPSNIS

Šalys bendradarbiauja turizmo srityje siekdamos aktyviau vystyti konkurencingą ir darnią turizmo pramonę, kuri būtų ekonomikos augimo, įgalėjimo, užimtumo ir mainų šaltinis.

226 STRAIPSNIS

Bendradarbiaujant vadovaujamosi šiais principais:

- a) vietos bendruomenių vientisumo ir interesų puoselėjimo, ypač kaimo vietovėse;
- b) kultūros ir istorinio paveldo išsaugojimo svarbos ir
- c) teigiamos turizmo ir aplinkos išsaugojimo sąveikos.

227 STRAIPSNIS

Bendradarbiaujant dėmesio skiriama šiems aspektams:

- a) keitimuisi informacija, geriausios praktikos pavyzdžiais bei patirtimi ir praktinės patirties, be kita ko, susijusios su inovacinėmis technologijomis, perdavimui;
- b) strateginės viešiesiems, privatiems ir bendruomenių interesams atstovaujančių suinteresuotųjų subjektų partnerystės kūrimui, siekiant paremti darnų turizmo vystymą;
- c) turizmo produktų ir rinkų, infrastruktūros, žmogiškųjų išteklių ir institucinių struktūrų skatinimui ir vystymui bei kliūčių turizmo paslaugoms nustatymui ir šalinimui;
- d) veiksmingos politikos ir strategijų rengimui ir įgyvendinimui, įskaitant atitinkamus teisinius, administracinius ir finansinius aspektus;
- e) mokymui ir gebėjimų stiprinimui turizmo srityje, siekiant gerinti paslaugų teikimo standartus, ir
- f) turizmo dalyvaujant vietos gyventojams ir kitų rūšių turizmo darniam plėtojimui ir skatinimui.

15 SKYRIUS

BENDRADARBIAVIMAS ŽEMĖS ŪKIO IR KAIMO PLĖTROS SRITYJE

228 STRAIPSNIS

Šalys bendradarbiauja siekdamos skatinti žemės ūkio ir kaimo plėtrą, visų pirma laipsniškai derindamos politikos kryptis ir teisės aktus.

229 STRAIPSNIS

Bendradarbiaudamos Šalys, be kita ko:

- a) lengvina tarpusavio supratimą apie žemės ūkio ir kaimo plėtros politiką;
- b) keičiasi geriausios praktikos pavyzdžiais, susijusiais su žemės ūkio ir kaimo plėtros politikos planavimu, vertinimu ir įgyvendinimu;

- c) dalijasi kaimo plėtros politikos žiniomis ir geriausios praktikos pavyzdžiais, siekdamas skatinti kaimo vietovių gyventojų socialinę ekonominę gerovę;
- d) skatina žemės ūkio gamybos modernizavimą ir darnumą;
- e) gerina žemės ūkio sektoriaus konkurencingumą, rinkų našumą ir skaidrumą;
- f) keičiasi patirtimi, susijusia su žemės ūkio ir maisto produktų geografinėmis nuorodomis, kokybės politika ir jos kontrolės priemonėmis, maisto saugos užtikrinimu ir ekologinių žemės ūkio produktų gamybos plėtojimu;
- g) skleidžia žinias ir skatina žemės ūkio gamintojų neformalų ugdymą;
- h) skatina bendradarbiauti įgyvendinant žemės ūkio ir pramonės investicinius projektus, visų pirma susijusius su gyvulininkystės ir augalininkystės sektorių plėtra;
- i) keičiasi patirtimi įgyvendinant politiką, susijusią su darniu žemės ūkio veiklos vystymu, žemės ūkio produktų apdorojimu ir platinimu.

16 SKYRIUS

BENDRADARBIAVIMAS UŽIMTUMO, DARBO SANTYKIŲ, SOCIALINĖS POLITIKOS IR LYGIŲ GALIMYBIŲ SRITYJE

230 STRAIPSNIS

Šalys skatina palaikyti dialogą ir bendradarbiaudamos skatinti įgyvendinti Darbo darbo darbotvarkę, užimtumo politiką, gyvenimo ir darbo sąlygas, sveikatą ir saugą darbe, socialinį dialogą, socialinę apsaugą, socialinę įtrauktį ir nediskriminavimą, taip pat sąžiningą elgesį su kitoje Šalyje teisėtai gyvenančiais ir dirbančiais asmenimis.

231 STRAIPSNIS

Šalys siekia 230 straipsnyje nurodytų tikslų, be kita ko, bendradarbiaudamos ir keisdamosi praktikos pavyzdžiais šiose srityse:

- a) gyvenimo kokybės gerinimo ir geresnių socialinių sąlygų užtikrinimo;

- b) socialinės įtraukties didinimo ir socialinės apsaugos lygio kėlimo bei socialinės apsaugos sistemų modernizavimo, kiek tai susiję su jų kokybe, prieinamumu ir finansiniu tvarumu;
- c) skurdo mažinimo ir socialinės sanglaudos stiprinimo bei pažeidžiamų asmenų apsaugos;
- d) kovos su diskriminavimu užimtumo ir socialinių reikalų srityse, laikydamosi kiekvienos iš Šalių pagal tarptautinius standartus ir konvencijas priimtų prievolių;
- e) aktyvių darbo rinkos priemonių skatinimo ir užimtumo tarnybų veiksmingumo gerinimo;
- f) siekimo sukurti daugiau ir geresnių darbo vietų su deramomis darbo sąlygomis;
- g) gyvenimo ir darbo sąlygų gerinimo ir sveikatos apsaugos ir saugos darbe lygio kėlimo;
- h) lyčių lygybės didinimo, skatinant moteris dalyvauti socialiniame ir ekonominiame gyvenime ir užtikrinant lygias vyrų ir moterų užimtumo, švietimo ir mokymo, ekonomines, visuomenines ir sprendimų priėmimo galimybes;
- i) darbo teisės kokybės gerinimo ir geresnės darbuotojų apsaugos užtikrinimo;

j) socialinio dialogo, įskaitant socialinių partnerių gebėjimus, stiprinimo ir skatinimo.

232 STRAIPSNIS

Šalys dar kartą patvirtina įsipareigojančios veiksmingai įgyvendinti taikytinas TDO konvencijas.

Šalys, atsižvelgdamos į 2006 m. JT Ekonomikos ir socialinių reikalų tarybos priimtą ministrų deklaraciją dėl visiško užimtumo ir deramo darbo, pripažįsta, kad visiškas bei našus užimtumas ir deramas darbas visiems yra pagrindinis darnaus vystymosi elementas.

Laikydamosi TDO pagrindinių darbo principų ir teisių deklaracijos Šalys skatina visas susijusias suinteresuotąsias šalis, ypač socialinius partnerius, dalyvauti plėtojant atitinkamą socialinę politiką ir Kazachstano Respublikai ir Europos Sąjungai bendradarbiaujant pagal šį susitarimą.

Šalys siekia glaudžiau bendradarbiauti deramo darbo, užimtumo ir socialinės politikos klausimais visuose atitinkamuose forumuose ir organizacijose.

17 SKYRIUS

BENDRADARBIAVIMAS SVEIKATOS SRITYJE

233 STRAIPSNIS

Šalys plėtoja tarpusavio bendradarbiavimą visuomenės sveikatos srityje, kad keltų žmonių sveikatos apsaugos lygį ir mažintų sveikatos priežiūros skirtumus, vadovaudamosi bendromis sveikatos apsaugos srities vertybėmis ir principais, ir sutardamos, kad tai yra būtina darnaus vystymosi ir ekonomikos augimo sąlyga.

234 STRAIPSNIS

Bendradarbiaujant sprendžiami užkrečiamųjų ir neužkrečiamųjų ligų prevencijos ir kontrolės klausimai, be kita ko, keičiantis sveikatos srities informacija, skatinant laikytis požiūrio, kad sveikatos aspektus reikia įtraukti į visas politikas sritis, bendradarbiaujant su tarptautinėmis organizacijomis, visų pirma Pasauline sveikatos organizacija ir skatinant įgyvendinti tarptautinius sveikatos srities susitarimus, kaip antai Tabako kontrolės pagrindų konvenciją ir Tarptautines sveikatos priežiūros taisykles.

V ANTRAŠTINĖ DALIS

BENDRADARBIAVIMAS TEISINGUMO, LAISVĖS IR SAUGUMO SRITYJE

235 STRAIPSNIS

Teisinės valstybės principas ir pagarba žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms

Bendradarbiaudamos pagal V antraštinę dalį Šalys ypač didelę reikšmę teikia tolesniam teisinės valstybės principo propagavimui, įskaitant teismų sistemos nepriklausomybę, teisę kreiptis į teismą ir teisę į teisingą bylos nagrinėjimą, ir pagarbai žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms.

Šalys bendradarbiauja, kad institucijos, įskaitant teisėsaugos institucijas, prokuratūras, teisingumo ir kovos su korupcija administracines institucijas, veiktų geriau.

236 STRAIPSNIS

Teisinis bendradarbiavimas

Šalys plėtoja bendradarbiavimą civilinės ir komercinės teisės klausimais, kad būtų deramasi dėl atitinkamų daugiašalių teismo bendradarbiavimo civilinėse bylose konvencijų, visų pirma Hagos konferencijos tarptautinės privatinės teisės konvencijų, šios konvencijos būtų ratifikuojamos ir įgyvendinamos.

Šalys aktyviau bendradarbiauja baudžiamosiose bylose, taip pat dėl abipusės teisinės pagalbos. Be kita ko, kai tinkama ir priklausomai nuo taikytinų procedūrų, Kazachstano Respublika gali prisijungti prie Europos Tarybos konvencijų dėl baudžiamojo proceso ir jas įgyvendinti, taip pat gali būti įgyvendinami atitinkami JT tarptautiniai dokumentai ir bendradarbiaujama su Europos Sąjungos bendradarbiavimo baudžiamosios teisenos srityje agentūra.

237 STRAIPSNIS

Asmens duomenų apsauga

Šalys bendradarbiaudamos siekia užtikrinti aukšto lygio asmens duomenų apsaugą, keisdamosi geriausios praktikos pavyzdžiais bei patirtimi ir atsižvelgdamos į Europos ir tarptautinius teisinius dokumentus ir standartus.

Be kita ko, kai tinkama ir priklausomai nuo taikytinų procedūrų, Kazachstano Respublika gali prisijungti prie Europos Tarybos Konvencijos dėl asmenų apsaugos ryšium su asmens duomenų automatizuotu tvarkymu (Europos Tarybos 108-oji konvencija) ir jos papildomo Protokolo (Nr. 181).

238 STRAIPSNIS

Bendradarbiavimas migracijos, prieglobsčio ir sienų valdymo srityse

Šalys patvirtina migracijos srautų valdymo svarbą. Bendradarbiavimas grindžiamas Šalių tarpusavio konsultacijomis ir vykdomas laikantis jų atitinkamų galiojančių teisės aktų.

Bendradarbiaudamos neteisėtos migracijos prevencijos ir kovos su ja srityje, Šalys susitaria, kad:

- Kazachstano Respublika be prielaidų nedelsdama priims atgal visus savo piliečius, neteisėtai esančius Europos Sąjungos valstybės narės teritorijoje, šiai pateikus prašymą;
- Europos Sąjungos valstybės narės be prielaidų nedelsdamos priims atgal visus savo piliečius, neteisėtai esančius Kazachstano Respublikos teritorijoje, šiai pateikus prašymą.

Europos Sąjungos valstybės narės ir Kazachstano Respublika tuo tikslu suteiks savo piliečiams tinkamus tapatybės dokumentus, netaikydamos papildomų formalumų, išskyrus nurodytuosius šiame straipsnyje, ir be prielaidų nedelsdamos. Jei priimtinas atgal asmuo neturi jokių dokumentų ar kito savo pilietybės įrodymo, atitinkamos valstybės narės arba Kazachstano Respublikos diplomatinės ir konsulinės atstovybės, Kazachstano Respublikai arba atitinkamai valstybei narei paprašius sudaro sąlygas apklausti tą asmenį, kad be papildomų formalumų ir be prielaidų nedelsiant būtų nustatyta jo pilietybė.

Šalys susitaria pradėti išsamų dialogą su migracija susijusiais svarbiais klausimais, laikydamosi ES visuotinio požiūrio į migraciją ir judumą, ir, *inter alia*, siekdamos apvarstyti galimybę derėtis dėl Kazachstano Respublikos ir Europos Sąjungos susitarimo, kuriuo būtų reglamentuojamos konkrečios Kazachstano Respublikos ir Europos Sąjungos valstybių narių prievolės dėl readmisijos, taip pat dėl kitų šalių piliečių ir asmenų be pilietybės readmisijos prievolės, ir siekdamos taip pat apvarstyti galimybę tuo pat metu derėtis dėl susitarimo dėl Europos Sąjungos ir Kazachstano Respublikos piliečiams taikomo vizų režimo supaprastinimo.

239 STRAIPSNIS

Konsulinė apsauga

Kazachstano Respublika sutinka, kad bet kurios atstovaujamos Europos Sąjungos valstybės narės diplomatinės ir konsulinės institucijos teikia apsaugą visiems Europos Sąjungos valstybių narių, kurios neturi nuolatinės atstovybės Kazachstano Respublikoje, piliečiams, laikantis tokių pat sąlygų, kaip ir tuo atveju, jei jie būtų tos Europos Sąjungos valstybės narės piliečiai.

240 STRAIPSNIS

Kova su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu

Šalys bendradarbiaudamos siekia išvengti, kad jų finansiniai ir susiję nefinansiniai sektoriai būtų naudojami nusikalstamos veiklos apskritai ir konkrečiai – su narkotikais susijusios nusikalstamos veiklos pajamoms plauti ir terorizmui finansuoti, laikydamosi tarptautinių kovos su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimo standartų, priimtų Finansinių veiksmų darbo grupės. Bendradarbiaujant taip pat gali būti išieškomas, areštuojamas, konfiskuojamas ir gražinamas turtas ar lėšos, gauti iš nusikalstama veikla įgytų pajamų.

Bendradarbiaujant leidžiama keistis susijusia informacija, laikantis Šalių atitinkamų teisės aktų ir tarptautinių įsipareigojimų.

241 STRAIPSNIS

Neteisėti narkotikai

Šalys bendradarbiauja, kad narkotikų klausimams, visų pirma neteisėtos prekybos narkotikais, psichotropinėmis medžiagomis ir jų pirmtakais, būtų taikomas subalansuotas ir integruotas požiūris. Su narkotikais susijusia politika ir veiksmais siekiama stiprinti struktūras, skirtas kovoti su neteisėtais narkotikais, mažinti neteisėtų narkotikų pasiūlą, prekybą jais ir jų paklausą, stiprinant kompetentingų institucijų veiklos koordinavimą ir bendradarbiavimą, kad būtų mažinama prekyba neteisėtais narkotikais, jų pasiūla ir paklausa, stiprinamos prevencinės, gydymo ir reabilitacijos priemonės ir tinkamai laikomasi žmogaus teisių.

Bendradarbiaujant taip pat siekiama sumažinti narkotikų sukeltą žalą, spręsti sintetinių narkotikų gamybos ir vartojimo problemas bei veiksmingai užkirsti kelią narkotikų pirmtakų naudojimui narkotikams ir psichotropinėms medžiagoms neteisėtai gaminti.

Šalys susitaria dėl bendradarbiavimo priemonių šiems tikslams pasiekti. Veiksmai grindžiami bendrai sutartais principais, suderintais su atitinkamomis tarptautinėmis konvencijomis ir dokumentais bei ES ir Vidurinės Azijos kovos su narkotikais veiksmų planu.

242 STRAIPSNIS

Kova su organizuoetu ir tarpvalstybiniu nusikalstamumu ir korupcija

Šalys bendradarbiauja, siekdamos užkirsti kelią visų formų organizuotai, ekonominei, finansinei ir tarpvalstybinei nusikalstamai veiklai ir kovoti su tokia veikla, įskaitant kontrabandą ir prekybą žmonėmis, prekybą narkotikais ir ginklais, savinimąsi, sukčiavimą, klastojimą, dokumentų klastojimą, viešąją ir privačiąją korupciją, visiškai laikydamosi šios srities savo prisiimtų tarptautinių prievolių.

Šalys stiprina dvišalį, regioninį ir tarptautinį teisėsaugos institucijų bendradarbiavimą, įskaitant keitimąsi geriausios praktikos pavyzdžiais ir galimą bendradarbiavimą su Europos Sąjungos agentūromis.

Šalys įsipareigoja veiksmingai įgyvendinti atitinkamus tarptautinius standartus, visų pirma įtvirtintus 2000 m. JT konvencijoje prieš tarptautinį organizuotą nusikalstamumą (UNTOC) bei jos trijuose protokoluose ir 2003 m. JT konvencijoje prieš korupciją. Be kita ko, kai tinkama ir priklausomai nuo taikytinų procedūrų, Kazachstano Respublika gali prisijungti prie Europos Tarybos atitinkamų dokumentų dėl korupcijos prevencijos ir kovos su ja ir juos įgyvendinti.

243 STRAIPSNIS

Kova su elektroniais nusikaltimais

Šalys aktyviau bendradarbiauja, taip pat keisdamosi geriausios praktikos pavyzdžiais, kad užkirstų kelią nusikalstamiems veiksams, kuriems įvykdyti naudojami elektroninių ryšių tinklai ir informacinės sistemos arba kurių objektas yra šie tinklai ir sistemos, ir kovoti su tokiais veiksmais.

VI ANTRAŠTINĖ DALIS

KITA BENDRADARBIAVIMO POLITIKA

1 SKYRIUS

BENDRADARBIAVIMAS ŠVIETIMO SRITYJE

244 STRAIPSNIS

Šalys bendradarbiauja švietimo ir mokymo srityje, siekdamas skatinti modernizuoti Kazachstano Respublikos švietimo ir mokymo sistemas ir derintis su Europos Sąjungos politika ir praktika. Šalys bendradarbiaudamos siekia skatinti mokymąsi visą gyvenimą, bendradarbiavimą ir skaidrumą visais švietimo ir mokymo lygiais. Be to, Šalys ypač daug dėmesio skiria priemonėms, skirtoms institucijų bendradarbiavimui, studentų, akademinų darbuotojų ir administracijų darbuotojų, tyrėjų ir jaunimo judumui skatinti, taip pat skatinti keistis informacija ir patirtimi.

Šalys skatina vienodai koordinuoti švietimo sistemos veiklą, laikantis Europos ir tarptautinių standartų ir geriausios praktikos pavyzdžių.

2 SKYRIUS

BENDRADARBIAVIMAS KULTŪROS SRITYJE

245 STRAIPSNIS

Šalys skatina bendradarbiauti kultūros srityje taip, kad būtų gerbiama kultūrų įvairovė ir geriau suprantama bei daugiau išmanoma apie Šalių kultūras.

Šalys stengiasi imtis tinkamų priemonių kultūrų mainams ir bendroms įvairių kultūros sričių iniciatyvoms skatinti.

Šalys konsultuojasi ir plėtoja abipusiškai naudingą bendradarbiavimą pagal daugiašales tarptautines sutartis ir tarptautinėse organizacijose, kaip antai Jungtinių Tautų švietimo, mokslo ir kultūros organizacijoje (UNESCO). Šalys toliau keičiasi nuomonėmis apie kultūrų įvairovę, *inter alia*, siekdamas skatinti laikytis UNESCO konvencijos dėl kultūrų raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo principų ir įgyvendinti projektus pagal 2013–2022 m. tarptautinio kultūrų suartėjimo dešimtmečio programą, paskelbtą Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos.

Šalys skatina bendrą veiklą, programas ir planus, taip pat keistis geriausios praktikos pavyzdžiais, susijusiais su menininkų ir kultūros srities specialistų bei organizacijų mokymu ir gebėjimų stiprinimu.

3 SKYRIUS

BENDRADARBIAVIMAS MOKSLINIŲ TYRIMŲ IR INOVACIJŲ SRITYJE

246 STRAIPSNIS

Šalys skatina bendradarbiavimą:

- visose civilinių mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros srityse, remdamosi abipusės naudos principu, ir tinkama bei veiksminga intelektinės nuosavybės teisių apsauga, ir
- skatina vystyti inovacijas.

247 STRAIPSNIS

Bendradarbiaujant, be kita ko:

- a) palaikomas politinis dialogas ir keičiamasi moksline ir technologine informacija;

- b) keičiamasi informacija ir geriausios praktikos pavyzdžiais, susijusiais su inovacijomis bei mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros komercializacija, įskaitant paramos priemones technologijomis grindžiamoms naujai įsteigtoms įmonėms, inovacijų diegimo grupių plėtrą ir galimybes gauti finansavimą;
- c) lengvinamos tinkamos galimybės dalyvauti atitinkamose kiekvienos Šalies mokslinių tyrimų ir inovacijų programose;
- d) didinami Kazachstano Respublikos mokslinių tyrimų subjektų mokslinių tyrimų pajėgumai, kad šie subjektai galėtų lengviau dalyvauti Europos Sąjungos mokslinių tyrimų ir inovacijų pagrindinėse programose ir kitose galimose Europos Sąjungos finansuojamose iniciatyvose;
- e) plėtojami ir skatinami bendri mokslinių tyrimų ir inovacijų projektai;
- f) skatinama komerciškai pritaikyti bendrų mokslinių tyrimų ir inovacijų projektų rezultatus;
- g) naujoms technologijoms sudaromos palankesnes sąlygos patekti į Šalių vidaus rinkas;
- h) abejose Šalyse rengiami mokslininkų, tyrėjų ir kitų mokslinių tyrimų ir inovacijų veikloje dalyvaujančių darbuotojų mokymai ir judumo programos;

- i) laikantis taikytinų teisės aktų lengvinamas laisvas mokslinių darbuotojų, dalyvaujančių veikloje pagal šį susitarimą, judėjimas ir tarpvalstybinis prekių, skirtų naudoti tokioje veikloje, judėjimas;
- j) remiantis bendru sutarimu, kitomis formomis bendradarbiaujama mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje.

248 STRAIPSNIS

Vykdamas 247 straipsnyje nurodytą bendradarbiavimo veiklą, reikėtų siekti sąveikos su regionine ir kita veikla, įgyvendinama Europos Sąjungai ir Kazachstano Respublikai finansiškai bendradarbiaujant platesniu mastu, kaip nustatyta šio susitarimo 261 ir 262 straipsniuose.

4 SKYRIUS

BENDRADARBIAVIMAS ŽINIASKLAIDOS IR AUDIOVIZUALINĖS POLITIKOS SRITYSE

249 STRAIPSNIS

Šalys skatina bendradarbiavimą žiniasklaidos ir audiovizualinės politikos srityse, be kita ko, keičiantis informacija ir rengiant žurnalistų bei kitų žiniasklaidos, kino ir audiovizualinio sektoriaus specialistų mokymus.

250 STRAIPSNIS

Šalys keičiasi informacija ir geriausios praktikos pavyzdžiais, susijusiais su žiniasklaidos nepriklausomumo ir profesionalumo skatinimu, remiantis standartais, nustatytais taikytinose tarptautinėse konvencijose, įskaitant, kai tinkama UNESCO ir Europos Tarybos konvencijas.

5 SKYRIUS

BENDRADARBIAVIMAS DĖL PILIETINĖS VISUOMENĖS

251 STRAIPSNIS

Šalys tęsia ir stiprina dialogą, palaikomą per susitikimus ir konsultacijas, ir bendradarbiauja pilietinės visuomenės vaidmens klausimais, siekdamos šių tikslų:

- a) stiprinti kontaktus ir keitimąsi informacija ir patirtimi tarp visų Europos Sąjungos ir Kazachstano Respublikos pilietinės visuomenės sektorių; sudaryti galimybes Šalių pilietinės visuomenės atstovams susipažinti su kitos Šalies valstybės institucijų ir socialinių partnerių konsultacijų ir dialogo procesu, visų pirma siekiant dar labiau įtraukti pilietinę visuomenę į viešosios politikos formavimo procesą;
- b) užtikrinti, kad pilietinė visuomenė būtų įtraukta į Europos Sąjungos ir Kazachstano Respublikos santykius, ypač įgyvendinant šį susitarimą;
- c) skatinti labiau stiprinti pilietinės visuomenės gebėjimus, nepriklausomumą ir skaidrumą, remti jos vaidmenį Šalims didinant savo ekonominį, socialinį ir politinį potencialą.

Šalys remia Europos Sąjungos ir Kazachstano Respublikos nevyriausybinių organizacijų ryšių plėtojimą.

Šalys remia atitinkamas institucijas ir nevyriausybinės organizacijas, kurių veikla susijusi su žmogaus teisėmis. Šalys oficialiai ir reguliariai (bent kartą per metus) dalijasi visa svarbia informacija apie bendradarbiavimo programas.

6 SKYRIUS

BENDRADARBIAVIMAS SPORTO IR FIZINĖS VEIKLOS SRITYJE

252 STRAIPSNIS

Šalys skatina bendradarbiauti sporto ir fizinės veiklos srityje, kad padėtų formuoti visų amžiaus grupių sveiką gyvenimo būdą, skatintų sporto socialines funkcijas bei šviečiamąją vertę ir kovotų su sportui kylančiomis grėsmėmis, pavyzdžiui, dopingu, rasizmu ir smurtu. Bendradarbiaujant visų pirma keičiamasi informacija ir gerosios praktikos pavyzdžiais.

7 SKYRIUS

BENDRADARBIAVIMAS CIVILINĖS SAUGOS SRITYJE

253 STRAIPSNIS

Šalys pripažįsta poreikį valdyti tiek vidaus, tiek pasaulinę gaivalinių ir žmogaus keliamų nelaimių riziką.

Siekdamos padidinti savo visuomenės ir infrastruktūros atsparumą, Šalys patvirtina ketinančios tobulinti gaivalinių ir žmogaus keliamų nelaimių prevencijos, švelninimo, pasirengimo joms ir reagavimo į jas priemones, ir bendradarbiauti, kaip tinkama, dvišaliu ir daugiašaliu politiniu lygmeniu, kad pasaulinių nelaimių rizikos valdymo rezultatai būtų geresni.

Jei bus pakankamai išteklių, bendradarbiaujant remiama:

- a) kompetentingų įstaigų, kitų organizacijų ir asmenų, kurių veikla susijusi su civiline sauga, sąveika;
- b) savitarpio pagalbos, jei pateiktas prašymas, koordinavimas įvykus nelaimei;

- c) keitimasis patirtimi, susijusia su gyventojų informuotumo apie pasirengimą nelaimėms didinimu;
- d) civilinės saugos srities ir naudojimosi ankstyvojo perspėjimo sistemomis pirminis ar pakartotinis mokymas, įgūdžių tobulinimas ir specialistų mokymas.

8 SKYRIUS

BENDRADARBIAVIMAS KOSMOSO SRITYJE

254 STRAIPSNIS

Kai tinkama, Šalys skatina ilgalaikį bendradarbiavimą vykdant civilinius kosmoso mokslinius tyrimus ir technologinę plėtrą. Šalys ypač daug dėmesio skiria iniciatyvoms, kuriomis numatoma papildyti viena kitos su kosmosu susijusią veiklą.

255 STRAIPSNIS

Šalys gali bendradarbiauti palydovinės navigacijos, Žemės stebėjimo, kosmoso mokslinių tyrimų ir kitose srityse, priklausomai nuo Šalių interesų.

9 SKYRIUS

BENDRADARBIAVIMAS VARTOTOJŲ APSAUGOS SRITYJE

256 STRAIPSNIS

Šalys bendradarbiaudamos siekia užtikrinti aukšto lygio vartotojų apsaugą ir vartotojų apsaugos sistemų tarpusavio suderinamumą.

Kai tinkama, gali būti bendradarbiaujama taip:

- a) keičiamasi geriausios praktikos pavyzdžiais, susijusiais su vartotojų politika, įskaitant produktų kokybės ir saugos reikalavimus, rinkos priežiūros sistemos organizavimu ir keitimosi informacija priemonėmis;

- b) skatinama keistis patirtimi, susijusia su vartotojų apsaugos sistemomis, įskaitant vartotojų teisės aktus ir jų vykdymo užtikrinimą, vartotojų gaminių saugą, vartotojų informuotumo didinimą, įgalėjimą ir žalos atlyginimą;
- c) skatinamas administracijų darbuotojų ir kitų vartotojų interesų atstovų mokymas;
- d) skatinamas nepriklausomų vartotojų organizacijų vystymasis ir vartotojų atstovų ryšiai.

10 SKYRIUS

REGIONINIS BENDRADARBIAVIMAS

257 STRAIPSNIS

Šalys skatina tarpusavio supratimą ir dvišalį bendradarbiavimą regioninės politikos srityje, siekdamas geresnių gyvenimo sąlygų ir aktyvesnio visų regionų dalyvavimo vystant Šalių socialinį ir ekonominį potencialą.

258 STRAIPSNIS

Šalys remia ir stiprina vietos ir regioninės valdžios institucijų dalyvavimą regioninio bendradarbiavimo procese, remdamosi galiojančiais tarptautiniais susitarimais ir tvarka, kad būtų plėtojamos gebėjimų stiprinimo priemonės ir skatinama stiprinti regionų ekonominius ir verslo tinklus.

259 STRAIPSNIS

Šalys stiprina ir skatina regioninius, *inter alia*, transporto, energetikos, ryšių tinklą, kultūros, švietimo, mokslinių tyrimų, turizmo, vandens išteklių ir aplinkos, civilinės saugos ir kitų sričių, kurioms taikomas šis susitarimas, aspektus, turinčius poveikio regioniniam bendradarbiavimui.

11 SKYRIUS

BENDRADARBIAVIMAS VALSTYBĖS TARNYBOS SRITYJE

260 STRAIPSNIS

Šalys lengvina keitimąsi patirtimi ir žiniomis, kaip įgyvendinti tarptautinės geriausios praktikos pavyzdžius viešojo administravimo ir valstybės tarnybos sektoriuose ir stiprinti valstybės tarnautojų gebėjimus, profesinį tobulinimąsi ir mokymą.

Šalys lengvina dialogą dėl priemonių valstybės tarnybos kokybei gerinti ir dėl bendrų pastangų skatinti daugiašalį bendradarbiavimą, pagrįstą Kazachstano Respublikos regioniniu valstybės tarnybos centru.

Pagal šias nuostatas Šalys bendradarbiauja, *inter alia*, lengvindamos:

- a) ekspertų mainus,
- b) seminarų organizavimą ir
- c) mokymo veiklą.

VII ANTRAŠTINĖ DALIS

FINANSINIS IR TECHNINIS BENDRADARBIAVIMAS

261 STRAIPSNIS

Šalys tęsia ir intensyvina finansinį ir techninį bendradarbiavimą, pagrįstą visapusiška partneryste ir abipusio intereso, abipusiškumo, skaidrumo, nuspėjamumo principais ir abipusio Šalių interesų apsaugos principais.

Kazachstano Respublika, kad pasiektų šio susitarimo tikslus, gali gauti Europos Sąjungos finansinę paramą: dotacijas ir paskolas, kurios gali būti teikiamos bendradarbiaujant su Europos investicijų banku ir kitomis tarptautinėmis finansų įstaigomis.

Finansinė parama gali būti teikiama remiantis atitinkamais reglamentais, kuriais reglamentuojama Europos Sąjungos daugiametė finansinė programa¹: gali būti keičiamasi ekspertais, vykdomi moksliniai tyrimai, organizuojami forumai, konferencijos, seminarai ir mokymai, teikiamos dotacijos vystymo ir įgyvendinimo programoms ir projektams remti. Europos Sąjungos teikiamam finansavimui taikomas Finansinis reglamentas² ir Įgyvendinimo taisyklės³.

Finansinė parama grindžiama metinėmis veiksmų programomis, kurias nustato Europos Sąjunga po konsultacijų su Kazachstano Respublika.

---

¹ Visų pirma 2014 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 233/2014, kuriuo nustatoma vystomojo bendradarbiavimo finansavimo priemonė 2014–2020 m. laikotarpiui (ES OL L 77, 2014 3 15, p. 44) ir 2014 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 236/2014, kuriuo nustatomos bendros Sąjungos išorės veiksmų finansavimo priemonių įgyvendinimo taisyklės ir procedūros (ES OL L 77, 2014 3 15, p. 95).

² 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 966/2012 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių ir kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 (ES OL L 298, 2012 10 26, p. 1).

³ 2012 m. spalio 29 d. Europos Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) Nr. 1268/2012 dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES, Euratomas) Nr. 966/2012 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių taikymo taisyklių (ES OL L 362, 2012 12 31, p. 1).

Europos Sąjunga ir Kazachstano Respublika gali bendrai finansuoti programas ir projektus. Šalys koordinuoja programas ir projektus, skirtus finansiniam ir techniniam bendradarbiavimui, ir keičiasi informacija apie visus paramos šaltinius.

Europos Sąjunga teikia finansinę paramą Kazachstano Respublikai, remdamasi pagalbos veiksmingumu, kaip nustatyta EBPO Paryžiaus deklaracijoje dėl pagalbos veiksmingumo, Europos Sąjungos techninio bendradarbiavimo reformų pagrindų strategijoje, Europos Audito Rūmų ataskaitoje, ir patirtimi, sukaupta Kazachstano Respublikoje įgyvendinant ankstesnes ir tebetęsimas Europos Sąjungos bendradarbiavimo programas.

262 STRAIPSNIS

Šalys įgyvendina finansinės ir techninės paramos priemonės remdamosi patikimo finansų valdymo principais ir bendradarbiauja saugodamos Europos Sąjungos ir Kazachstano Respublikos finansinius interesus. Šalys, teikdamos teisinę ir kitą pagalbą šiuo susitarimu reglamentuojamose srityse, imasi veiksmingų priemonių, skirtų pažeidimų¹, sukčiavimo, korupcijos ir bet kokios kitos neteisėtos veiklos, kuria daroma žala Europos Sąjungos ir Kazachstano Respublikos biudžetams, prevencijai ir kovai su jais.

Bet kuriame paskesniame susitarime arba finansavimo dokumente, kuriuos Šalys priima šio susitarimo įgyvendinimo laikotarpiu, nustatomos konkrečios finansinio bendradarbiavimo sąlygos, kuriomis reglamentuojami patikrinimai vietoje ir kontrolės priemonės.

---

¹ Kaip apibrėžta 1995 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamente (EB, Euratomas) Nr. 2988/95 dėl Europos Bendrijų finansinių interesų apsaugos, pažeidimas – Europos Sąjungos teisės aktų, šio susitarimo ar pagal jį sudarytų susitarimų ir sutarčių nuostatų pažeidimas, padarytas dėl ekonominės veiklos vykdytojo veiksmo ar neveikimo, dėl kurio Europos Sąjungos bendrajam biudžetui ar Europos Sąjungos tvarkomiems biudžetams padaroma žala, nes sumažėja ar prarandamos pajamos, gaunamos iš tiesiogiai Europos Sąjungos vardu surinktų nuosavųjų išteklių, arba padaromos nepagrįstos išlaidos, arba tokia žala galėtų būti padaryta.

263 STRAIPSNIS

Kad kuo geriau išnaudotų turimus išteklius, Šalys įsipareigoja užtikrinti, kad Europos Sąjungos įnašai būtų daromi glaudžiai koordinuojant procesą su kitų šaltinių, trečiųjų šalių ir tarptautinių finansų įstaigų įnašais.

264 STRAIPSNIS

Prevenција

Šalys reguliariai tikrina, ar Europos Sąjungos lėšomis finansuojami ir Kazachstano Respublikos lėšomis bendrai finansuojami veiksmai tinkamai įgyvendinami, ir imasi visų tinkamų priemonių, kad užkirstų kelią pažeidimams, sukčiavimui, korupcijai ir bet kokiai kitai neteisėtai veiklai, kuria daroma žala Europos Sąjungos lėšoms ir Kazachstano Respublikos bendro finansavimo lėšoms. Šalys praneša viena kitai apie visas prevencines priemones, kurių jos ėmėsi.

265 STRAIPSNIS

Bendravimas

Šalys praneša viena kitai ir visų pirma – Europos kovos su sukčiavimu tarnybai ir Kazachstano Respublikos kompetentingoms institucijoms apie įtariamus arba faktinius sukčiavimo, korupcijos ar bet kokių kitų pažeidimų atvejus, susijusius su Europos Sąjungos lėšų ir Kazachstano Respublikos bendro finansavimo lėšų panaudojimu.

Šalys praneša viena kitai apie visas priemones, kurių jos ėmėsi pagal šį straipsnį.

266 STRAIPSNIS

Patikrinimai vietoje

Patikrinimus vietoje dėl Europos Sąjungos finansinės paramos rengia ir vykdo Europos kovos su sukčiavimu tarnyba, glaudžiai bendradarbiaudama su Kazachstano Respublikos kompetentingomis institucijomis ir laikydamasi Kazachstano Respublikos teisės aktų.

Pagal šio susitarimo nuostatas Europos kovos su sukčiavimu tarnyba įgaliojama atlikti patikrinimus vietoje, kad apsaugotų Europos Sąjungos finansinius interesus pagal 1996 m. lapkričio 11 d. Tarybos reglamento (Euratomas, EB) Nr. 2185/96¹ ir Tarybos reglamento (ES, Euratomas) Nr. 883/2013² nuostatas.

267 STRAIPSNIS

Tyrimai ir persekiojimas

Kazachstano Respublikos kompetentingos institucijos tiria ir persekioja, remdamosi Kazachstano Respublikos teisės aktais, įtariamus ir faktinius sukčiavimo, korupcijos ar bet kokių kitų pažeidimų atvejus, kuriais daroma žala Europos Sąjungos lėšoms ir Kazachstano Respublikos bendro finansavimo lėšoms. Kai tinkama ir gavusi oficialų prašymą, Europos kovos su sukčiavimu tarnyba gali padėti Kazachstano Respublikos kompetentingoms institucijoms vykdyti šią užduotį.

---

¹ 1996 m. lapkričio 11 d. Tarybos reglamentas (Euratomas, EB) Nr. 2185/96 dėl Komisijos atliekamų patikrinimų ir inspektavimų vietoje siekiant apsaugoti Europos Bendrijų finansinius interesus nuo sukčiavimo ir kitų pažeidimų (ES OL L 292, 1996 11 15, p. 2).

² 2013 m. rugsėjo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 883/2013 dėl Europos kovos su sukčiavimu tarnybos (OLAF) atliekamų tyrimų ir kuriuo panaikinamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1073/1999 ir Tarybos reglamentas (Euratomas) Nr. 1074/1999 (ES OL L 248, 2013 9 18, p. 1).

VIII ANTRAŠTINĖ DALIS

INSTITUCINĖ SISTEMA

268 STRAIPSNIS

Bendradarbiavimo taryba

1. Įsteigiama Bendradarbiavimo taryba. Ji prižiūri ir reguliariai peržiūri, kaip įgyvendinamas šis susitarimas. Ji susitinka ministrų lygmeniu kartą per metus. Ji nagrinėja visus svarbius klausimus, susijusius su šiuo susitarimu, ir visus kitus dvišalius ar tarptautinius abipusiškai svarbius klausimus, kad būtų pasiekti šio susitarimo tikslai.
2. Kad būtų pasiekti šio susitarimo tikslai, Bendradarbiavimo taryba priima sprendimus, atitinkančius šio susitarimo taikymo sritį, jame numatytais atvejais. Sprendimai Šalims privalomi ir jos imasi tinkamų jų įgyvendinimo priemonių. Bendradarbiavimo taryba taip pat gali teikti rekomendacijas. Savo sprendimus ir rekomendacijas ji priima Šalių sutarimu po to, kai užbaigiamos atitinkamos vidaus procedūros.

3. Bendradarbiavimo taryba turi įgaliojimus atnaujinti arba iš dalies pakeisti šio susitarimo priedus, remdamasi Šalių bendru sutarimu ir nedarydama poveikio jokioms konkrečioms šio susitarimo III antraštinės dalies (Prekyba ir verslas) nuostatomis.
4. Bendradarbiavimo taryba gali perduoti Bendradarbiavimo komitetui bet kokius savo įgaliojimus, įskaitant įgaliojimą priimti privalomus vykdyti sprendimus.
5. Bendradarbiavimo tarybą sudaro Šalių atstovai.
6. Bendradarbiavimo tarybai paeiliui pirmininkauja Europos Sąjungos atstovas ir Kazachstano Respublikos atstovas.
7. Bendradarbiavimo taryba nustato savo darbo tvarkos taisykles.
8. Bet kuri iš Šalių gali pateikti ginčą, susijusį su šio susitarimo įgyvendinimu ar aiškinimu, spręsti Bendradarbiavimo tarybai pagal šio susitarimo 278 straipsnį.

269 STRAIPSNIS

Bendradarbiavimo komitetas ir specialūs pakomitečiai

1. Įsteigiamas Bendradarbiavimo komitetas. Jis padeda Bendradarbiavimo tarybai vykdyti pareigas.
2. Bendradarbiavimo komitetą sudaro Šalių atstovai, kurie paprastai yra vyresnieji valstybės tarnautojai.
3. Bendradarbiavimo komitetui paeiliui pirmininkauja Europos Sąjungos atstovas ir Kazachstano Respublikos atstovas.
4. Bendradarbiavimo komitetas priima sprendimus šiame susitarime numatytais atvejais ir tose srityse, kuriose Bendradarbiavimo taryba jam perdavė įgaliojimus. Sprendimai Šalims privalomi ir jos imasi tinkamų jų įgyvendinimo priemonių. Savo sprendimus Bendradarbiavimo komitetas priima Šalių sutarimu po to, kai užbaigiamos atitinkamos vidaus procedūros. Jis atsakingas už Bendradarbiavimo tarybos posėdžių parengimą.

5. Bendradarbiavimo komitetas gali posėdžiauti specialios sudėties, kai sprendžia klausimus, susijusius su šio susitarimo III antraštine dalimi (Prekyba ir verslas).
6. Bendradarbiavimo taryba gali nuspręsti įsteigti specialius pakomitečius ar kitus organus, kurie gali jai padėti atlikti užduotis, ir nustato tokių pakomitečių ar organų sudėtį ir užduotis bei jų veiklos tvarką.
7. Bendradarbiavimo taryba savo darbo tvarkos taisyklėse nustato Bendradarbiavimo komiteto ar bet kokio kito jos įsteigto pakomitečio ar organo užduotis ir veiklos tvarką.

270 STRAIPSNIS

Parlamentinio bendradarbiavimo komitetas

1. Įsteigiamas Parlamentinio bendradarbiavimo komitetas. Jame susitinka ir nuomonėmis keičiasi Europos Parlamento ir Kazachstano Respublikos Parlamento nariai. Posėdžių periodiškumą nustato pats komitetas.
2. Parlamentinio bendradarbiavimo komiteto veikla siekiama plėtoti abipusiškai naudingą ir veiksmingą abiejų Šalių parlamentinį bendradarbiavimą.

3. Parlamentinio bendradarbiavimo komitetą sudaro Europos Parlamento nariai ir Kazachstano Respublikos Parlamento nariai.
4. Parlamentinio bendradarbiavimo komitetas nustato savo darbo tvarkos taisykles.
5. Parlamentinio bendradarbiavimo komitetui paeiliui pirmininkauja Europos Parlamento atstovas ir Kazachstano Respublikos Parlamento atstovas pagal komiteto darbo tvarkos taisyklių nuostatas.
6. Parlamentinio bendradarbiavimo komitetas gali prašyti Bendradarbiavimo tarybos informacijos apie šio susitarimo įgyvendinimą, ir Bendradarbiavimo taryba suteikia komitetui prašomą informaciją.
7. Parlamentinio bendradarbiavimo komitetui pranešama apie Bendradarbiavimo tarybos sprendimus ir rekomendacijas.
8. Parlamentinio bendradarbiavimo komitetas gali teikti rekomendacijas Bendradarbiavimo tarybai.

IX ANTRAŠTINĖ DALIS

BENDROSIOS IR BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

271 STRAIPSNIS

Teisė kreiptis į teismus ir administracinius organus

Pagal šio susitarimo taikymo sritį Šalys įsipareigoja užtikrinti, kad kitos Šalies fiziniai ir juridiniai asmenys turėtų teisę be diskriminacijos ir panašiomis sąlygomis kaip tos Šalies fiziniai ir juridiniai asmenys kreiptis į jos kompetentingus teismus ir administracinius organus, kad apgintų savo asmens teises ir nuosavybės teises.

272 STRAIPSNIS

Įgaliojimų perdavimas

Jei šiame susitarime nenurodyta kitaip, kiekviena Šalis užtikrina, kad asmuo, kuriam Šalis bet koku valdžios sektoriaus lygmeniu perdavė reglamentavimo, administracinius ar kitus vyriausybinius įgaliojimus, kaip antai įgaliojimą suteikti importo ar eksporto leidimus ar leidimus vykdyti kitą ekonominę veiklą, tvirtinti komercinius sandorius ar nustatyti kvotas, mokesčius ar kitus privalomuosius mokėjimus, naudodamasis tais įgaliojimais veiktų laikydamasis Šalies prievolių pagal šį susitarimą.

273 STRAIPSNIS

Apribojimai, taikomi dėl mokėjimų balanso ir tarptautinių finansinių sunkumų

1. Jei Šalis patiria didelių mokėjimų balanso ir tarptautinių finansinių sunkumų arba iškilus jų grėsmei, ji gali nustatyti ar toliau taikyti apsaugines ar ribojamąsias priemones, turinčias poveikio kapitalo judėjimui, mokėjimams ar pervedimams.

Šio straipsnio 1 dalyje nurodytomis priemonėmis:

- a) Šaliai taikomas režimas negali būti mažiau palankus, nei panašiais atvejais ne Šaliai taikomas režimas;
  - b) nepažeidžiami taikytini Tarptautinio valiutos fondo susitarimo straipsniai;
  - c) vengiama nereikalingos žalos kitos Šalies komerciniams, ekonominiams ir finansiniams interesams;
  - d) nustatomas režimas yra laikinas ir palaipsniui jo atsisakoma, šio straipsnio 1 dalyje nurodytai padėčiai gerėjant.
3. Norėdama apsaugoti savo mokėjimų balansą arba išorės finansinę poziciją, Šalis gali nustatyti arba toliau taikyti ribojamąsias priemones, skirtas prekybai prekėmis. Šios priemonės turi atitikti GATT 1994 ir Susitarimą dėl GATT 1994 mokėjimų balanso nuostatų.

4. Norėdama apsaugoti savo mokėjimų balansą arba išorės finansinę poziciją, Šalis gali nustatyti ribojamąsias priemones, skirtas prekybai paslaugomis. Šios priemonės turi atitikti GATS.
5. Šalis, toliau taikanti ar nustačiusi ribojamąsias priemones pagal šio straipsnio 1 ir 2 dalis, nedelsdama praneša apie jas kitai Šaliai ir kuo greičiau pateikia jų taikymo nutraukimo tvarkaraštį.
6. Nustačius arba toliau taikant apribojimus pagal šį straipsnį Bendradarbiavimo komitete skubiai rengiamos konsultacijos, jei tokios konsultacijos dar nepradėtos ne pagal šį susitarimą.
7. Per konsultacijas įvertinami mokėjimų balanso ar tarptautiniai finansiniai sunkumai, dėl kurių imtasi atitinkamų priemonių, atsižvelgiant į, *inter alia*, šiuos veiksnius:
  - a) sunkumų pobūdį ir mastą;
  - b) tarptautinę ekonominę ir prekybos aplinką arba
  - c) kitas galimas taisomąsias priemones.

8. Per konsultacijas aptariama, ar ribojamosios priemonės atitinka šio straipsnio 1 ir 2 dalis.
9. Per šias konsultacijas Šalys sutinka su visais TVF pateiktais statistiniais ir kitais faktiniais duomenimis, susijusiais su užsienio valiuta, pinigų atsargomis ir mokėjimų balansu, o išvados grindžiamos TVF pateiktu atitinkamos Šalies mokėjimų balanso ir jos finansinės padėties užsienyje įvertinimu.

274 STRAIPSNIS

Su esminiais saugumo interesais susijusios priemonės

1. Nė viena šio susitarimo nuostata nelaikoma:
  - a) reikalavimu, kad Šalis teiktų informaciją, kurios atskleidimas, kaip ji mano, prieštarauja jos esminiams saugumo interesams, arba

b) kliūtimi bet kuriai Šaliai imtis, kaip ji mano, esminiams jos saugumo interesams užtikrinti būtinų veiksmų, kurie yra susiję su:

- i) ginklų, šaudmenų ir karinės paskirties medžiagų gamyba arba prekyba;
- ii) ekonomine veikla, vykdoma siekiant tiesiogiai arba netiesiogiai aprūpinti karinius objektus;
- iii) daliosiomis ir termobranduolinėmis daliosiomis medžiagomis arba medžiagomis, iš kurių šios gautos;
- iv) viešaisiais pirkimais, kurie yra būtini nacionaliniam saugumui ar nacionalinei gynybai užtikrinti, arba
- v) nuostata, kurios imamasi karo metu ar susidarius kitai nepaprastajai tarptautinių santykių padėčiai,

arba

c) kliūtimi bet kuriai Šaliai imtis bet kokių veiksmų, kad įvykdytų prievoles, kurias ji prisiėmė siekdama palaikyti tarptautinę taiką ir saugumą.

275 STRAIPSNIS

Nediskriminavimas

1. Šio susitarimo taikymo srityse ir nedarant poveikio jokioms specialioms jo nuostatomis:
  - Europos Sąjungos ir jos valstybių narių atžvilgiu Kazachstano Respublikos taikomomis priemonėmis jokiais būdais nediskriminuojamos skirtingos Europos Sąjungos valstybės narės, jų fiziniai ar juridiniai asmenys;
  - Kazachstano Respublikos atžvilgiu Europos Sąjungos arba jos valstybių narių taikomomis priemonėmis jokiais būdais nediskriminuojami Kazachstano Respublikos fiziniai ar juridiniai asmenys.
2. Šio straipsnio 1 dalies nuostatomis nedaromas poveikis Šalių teisei taikyti atitinkamas fiskalinių teisės aktų nuostatas mokesčių mokėtojams, kurių padėtis nėra vienoda gyvenamosios vietos požiūriu.

276 STRAIPSNIS

Apmokestinimas

1. Šis susitarimas taikomas apmokestinimo priemonėms tik jei taikyti būtina ir tik tiek, kiek būtina šio susitarimo nuostatomis įgyvendinti.
2. Nė viena šio susitarimo nuostata negali būti aiškinama taip, kad neleistų nustatyti arba taikyti kokios nors priemonės, kuria siekiama užkirsti kelią mokestiniam sukčiavimui, mokesčių vengimui ar jų nemokėjimui pagal susitarimų dėl dvigubo apmokestinimo išvengimo ar kitų mokestinių priemonių, arba galiojančių vidaus mokesčių teisės aktų nuostatas.

277 STRAIPSNIS

Prievolių vykdymas

1. Šalys imasi visų reikiamų priemonių, kad įvykdytų savo prievolės pagal šį susitarimą. Jos užtikrina, kad būtų pasiekti šiame susitarime nustatyti tikslai.

2. Šalys susitaria atitinkamais kanalais skubiai konsultuotis bet kurios Šalies prašymu, kad aptartų bet koki su šio susitarimo aiškinimu ar įgyvendinimu susijusį klausimą ir kitus svarbius Šalių tarpusavio santykių aspektus.
3. Kiekviena Šalis pagal šio susitarimo 278 straipsnį kreipiasi į Bendradarbiavimo tarybą dėl bet kokio ginčo, susijusio su šio susitarimo aiškinimu ar įgyvendinimu.
4. Bendradarbiavimo taryba gali išspręsti ginčą pagal šio susitarimo 278 straipsnį ir priimti privalomą vykdyti sprendimą.

278 STRAIPSNIS

Ginčų sprendimas

1. Kilus Šalių tarpusavio ginčui dėl šio susitarimo aiškinimo ar įgyvendinimo, viena Šalis pateikia kitai Šaliai ir Bendradarbiavimo tarybai oficialų prašymą, kad ginčijamas klausimas būtų išspręstas. Išimties tvarka ginčai dėl šio susitarimo III antraštinės dalies (Prekyba ir verslas) aiškinimo ar įgyvendinimo išimtinai reglamentuojami šio susitarimo III antraštinės dalies (Prekyba ir verslas) 14 skyriumi (Ginčų sprendimas).

2. Šalys stengiasi išspręsti ginčą sąžiningai konsultuodamosi Bendradarbiavimo taryboje, kaip nurodyta šio susitarimo 268 straipsnyje, kad kuo greičiau pasiektų abipusiškai priimtina sprendimą. Konsultacijos dėl ginčo taip pat gali vykti Bendradarbiavimo komiteto arba bet kurio kito šio susitarimo 269 straipsnyje nurodyto atitinkamo pakomitečio ar organo posėdyje Šalių susitarimu arba vienai iš Šalių paprašius. Konsultacijos taip pat gali vykti raštu.
3. Šalys pateikia Bendradarbiavimo tarybai, Bendradarbiavimo komitetui ar kitiems susijusiems pakomitečiams ar organams visą informaciją, kurios reikia, kad padėtis būtų išsamiai išnagrinėta.
4. Ginčas laikomas išspręstu Bendradarbiavimo tarybai priėmus privalomą vykdyti sprendimą, kuriuo siekiama išspręsti klausimą, kaip numatyta šio susitarimo 277 straipsnyje, arba jai paskelbus, kad ginčas baigtas.
5. Visa per konsultacijas atskleista informacija išlieka konfidenciali.

279 STRAIPSNIS

Tinkamos priemonės prievolių nevykdymo atveju

1. Jeigu klausimas neišsprendžiamas per tris mėnesius nuo oficialaus prašymo išspręsti ginčą pagal šio susitarimo 278 straipsnį pateikimo datos ir jeigu Šalis ieškovė toliau mano, kad kita Šalis neįvykdė prievolės pagal šį susitarimą, Šalis gali imtis tinkamų priemonių, išskyrus ginčus, susijusius su III antraštinės dalies (Prekyba ir verslas) aiškinimu ar įgyvendinimu.
2. Nukrypdama nuo šio straipsnio 1 dalies ir laikydamosi tarptautinės teisės, bet kuri iš Šalių gali nedelsdama imtis tinkamų priemonių dėl šio susitarimo šiais atvejais:
  - jei šis susitarimas denonsuojamas pažeidžiant bendrąsias tarptautinės teisės taisykles, kaip nustatyta 1969 m. Vienos konvencijos dėl tarptautinių sutarčių teisės 60 straipsnio 3 dalyje, arba
  - kai kita Šalis pažeidžia bet kurią iš esminių šio susitarimo nuostatų, nurodytų šio susitarimo 1 ir 11 straipsniuose.

Šiais atvejais apie tinkamas priemones nedelsiant pranešama kitai Šaliai. Kitos Šalies prašymu rengiamos konsultacijos, tačiau ne ilgiau kaip dvidešimt (20) dienų. Šiam laikotarpiui pasibaigus priemonė pradedama taikyti.

3. Renkantis tinkamas priemones pirmenybė teikiama toms priemonėms, kuriomis mažiausiai trikdomas šio susitarimo funkcionavimas ir kurios yra proporcingos pažeidimo pobūdžiui ir sunkumui. Apie šias priemones nedelsiant pranešama Bendradarbiavimo tarybai ir nedelsiant rengiamos konsultacijos, per kurias kiekviena Šalis turi teisę pašalinti aptariamą pažeidimą.

280 STRAIPSNIS

Vieša oficialių dokumentų prieiga

Šio susitarimo nuostatos nedaro poveikio atitinkamų Šalių teisės aktų dėl viešos oficialių dokumentų prieigos taikymui.

281 STRAIPSNIS

Įsigaliojimas, laikinas taikymas, trukmė ir nutraukimas

1. Šis susitarimas įsigalioja pirmą kito mėnesio po to, kai Šalys diplomatiniais kanalais viena kitai praneša, kad jam įsigaliooti būtinos procedūros yra baigtos, dieną.
2. Jei šio susitarimo III antraštinėje dalyje (Prekyba ir verslas) nenurodyta kitaip, ši antraštinė dalis taikoma nuo šio straipsnio 1 dalyje nurodytos įsigaliojimo datos, su sąlyga, kad iki jos Kazachstano Respublika bus tapusi PPO nare. Jei Kazachstano Respublikos taps PPO nare po šio susitarimo įsigaliojimo datos, jei šio susitarimo III antraštinėje dalyje (Prekyba ir verslas) nenurodyta kitaip, ji taikoma nuo datos, kai Kazachstano Respublika taps PPO nare.
3. Neatsižvelgdamos į šio straipsnio 1 ir 2 dalis, Europos Sąjunga ir Kazachstano Respublika gali laikinai taikyti šį susitarimą arba jo dalis, laikydamosi atitinkamų savo vidaus procedūrų ir taikomų teisės aktų.

4. Laikinas taikymas pradamas pirmąją dieną mėnesio, einančio po to, kai:
- a) Europos Sąjunga praneša Kazachstano Respublikai, kad baigtos šiam tikslui reikalingos procedūros, ir, kai tinkama, nurodo laikinai taikomas šio susitarimo dalis, ir
  - b) Kazachstano Respublika praneša Europos Sąjungai apie šio susitarimo ratifikavimą.
5. Jei šio susitarimo III antraštinėje dalyje (Prekyba ir verslas) nenurodyta kitaip, ši antraštinė dalis laikinai taikoma nuo šio straipsnio 4 dalyje nurodytos laikino taikymo pradžios datos, su sąlyga, kad iki jos Kazachstano Respublika bus tapusi PPO nare. Jei Kazachstano Respublika taps PPO nare po šio susitarimo laikino taikymo pradžios datos, bet iki jo įsigaliojimo, jei šio susitarimo III antraštinėje dalyje (Prekyba ir verslas) nenurodyta kitaip, ji taikoma nuo datos, kai Kazachstano Respublika taps PPO nare.

6. Taikant atitinkamas šio susitarimo nuostatas, įskaitant atitinkamus priedus ir protokolus, bet kokia nuoroda tokiose nuostatose į šio susitarimo įsigaliojimo datą taip pat suprantama kaip nuoroda į datą, nuo kurios šis susitarimas laikinai taikomas pagal šio straipsnio 4 ir 5 dalis.
7. Įsigaliojus šiam susitarimui 1995 m. sausio 23 d. pasirašytas ir nuo 1999 m. liepos 1 d. galiojantis Europos Bendrijų bei jų valstybių narių ir Kazachstano Respublikos partnerystės ir bendradarbiavimo susitarimas panaikinamas.
8. Minėtas susitarimas pakeičiamas šiuo susitarimu. Nuorodos į minėtą susitarimą visuose kituose Šalių susitarimuose laikomos nuorodomis į šį susitarimą.
9. Šis susitarimas sudaromas neribotam laikotarpiui su galimybe jį nutraukti bet kuriai iš Šalių pateikus pranešimą diplomatiniais kanalais. Nutraukimas pradeda galioti praėjus šešiams mėnesiams nuo tada, kai viena iš Šalių gauna pranešimą, kad šis susitarimas nutraukiamas. Toks nutraukimas neturi poveikio vykdomiems projektams, pagal šį susitarimą pradėtiems iki pranešimo gavimo.

10. Bet kuri iš Šalių gali nutraukti laikiną taikymą, kitai Šaliai pateikdama raštišką pranešimą diplomatiniais kanalais. Nutraukimas pradeda galioti praėjus šešioms mėnesiams nuo tada, viena iš Šalių gauna pranešimą, kad šio susitarimo laikinas taikymas nutraukiamas. Toks nutraukimas neturi poveikio vykdomiems projektams, pagal šį susitarimą pradėtiems iki pranešimo gavimo.

282 STRAIPSNIS

Esami konkrečių bendradarbiavimo sričių, kurioms taikomas šis susitarimas, Šalių tarpusavio susitarimai laikomi bendrų dvišalių santykių, kurie reglamentuojami šiuo susitarimu, ir bendros institucinės sistemos dalimi.

283 STRAIPSNIS

1. Šalys, siekdamos aktyviau bendradarbiauti, gali abipusiu sutarimu iš dalies keisti, peržiūrėti ir plėsti šį susitarimą.

2. Šalys gali papildyti šį susitarimą sudarydamos tarpusavyje konkrečius tarptautinius susitarimus bet kurioje srityje, kuriai taikomas šis susitarimas. Tokie konkretūs Šalių tarpusavio tarptautiniai susitarimai yra neatsiejama bendrų dvišalių santykių, kurie reglamentuojami šiuo susitarimu, ir bendros institucinės sistemos dalis.

284 STRAIPSNIS

Priedai ir protokolai

Šio susitarimo priedai ir protokolai yra sudėtinė jo dalis.

285 STRAIPSNIS

Šalių apibrėžtis

[PLACEHOLDER.]

286 STRAIPSNIS

Teritorinis taikymas

Šis susitarimas taikomas teritorijoms, kurioms taikoma Europos Sąjungos sutartis ir Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo tose sutartyse nustatytais sąlygomis, ir Kazachstano Respublikos teritorijai.

287 STRAIPSNIS

Autentiški tekstai

Šis susitarimas parengiamas dviem egzemplioriais anglų, bulgarų, čekų, danų, estų, graikų, ispanų, italų, kroatų, latvių, lenkų, lietuvių, maltiečių, olandų, portugalų, prancūzų, rumunų, slovakų, slovėnų, suomių, švedų, vengrų ir vokiečių bei kazachų ir rusų kalbomis; visi tekstai yra vienodai autentiški.

IŠLYGOS PAGAL 46 STRAIPSNĮ

A. KAZACHSTANO RESPUBLIKOS IŠLYGOS

Kazachstano Respublika pasilieka teisę toliau taikyti arba nustatyti bet kokias priemones, neatitinkančias įsipareigojimų dėl nacionalinio režimo, kaip nurodyta toliau:

1. Žemės gelmių išteklių sektorius
  - 1.1. Norint naudoti paviršinius ir žemės gelmių išteklius Kazachstano Respublikoje privaloma įsisteigti kaip Kazachstano Respublikos juridiniam asmeniui (t. y. patronuojamajai įmonei).
  - 1.2. Valstybė turi pirmumo teisę įsigyti žemės gelmių išteklių naudojimo teisę (arba jos dalį) ir (arba) objektą, susijusį su žemės gelmių išteklių naudojimo teisėmis.
2. Strateginiai ištekliai ir objektai

Kazachstano Respublika gali atsisakyti leisti juridiniams asmenims, kuriuos kontroliuoja Europos Sąjungos juridiniai ar fiziniai asmenys, ir jų filialams, įsteigtiems Kazachstano Respublikos teritorijoje, atlikti sandorius, susijusius su strateginių išteklių naudojimu ir (arba) strateginių objektų įsigijimu Kazachstano Respublikoje, jei dėl tokio naudojimo ar įsigijimo teisės gali tekti vienam asmeniui ar tų pačių šalių asmenų grupei. Šios sąlygos taip pat privaloma laikytis dėl susijusių subjektų, kaip apibrėžta atitinkamuose Kazachstano Respublikos teisės aktuose¹. Kazachstano Respublika, vadovaudamasi nacionalinio saugumo interesais, gali nustatyti Kazachstano Respublikos strateginių išteklių ir objektų nuosavybės teisių ir nuosavybės teisių perdavimo apribojimus.

---

¹ 2003 m. gegužės 13 d. Įstatymo Nr. 415 dėl Kazachstano Respublikos akcinių bendrovių 64 straipsnis ir 1998 m. balandžio 22 d. Įstatymo Nr. 220-I dėl Kazachstano Respublikos atvirųjų akcinių bendrovių ir papildomos atsakomybės akcinių bendrovių 12 straipsnis.

3. Nekilnojamasis turtas

- 3.1 Juridiniai asmenys, kuriuos kontroliuoja Europos Sąjungos fiziniai ar juridiniai asmenys, ir jų filialai, įsteigti Kazachstano Respublikos teritorijoje, negali privačios nuosavybės teise turėti žemės, naudojamos ūkininkavimo arba žemės ūkio produkcijos ar miškininkystės reikmėms. Juridiniams asmenims, kuriuos kontroliuoja Europos Sąjungos fiziniai ar juridiniai asmenys, ir jų filialams, įsteigtiems Kazachstano Respublikos teritorijoje, gali būti suteikta teisė laikinai, ne ilgesniam kaip 10 metų laikotarpiui, kurį galima atnaujinti, naudoti žemę ūkininkavimo arba žemės ūkio produkcijos reikmėms.
- 3.2 Juridiniai asmenys, kuriuos kontroliuoja Europos Sąjungos fiziniai ar juridiniai asmenys, ir jų filialai, įsteigti Kazachstano Respublikos teritorijoje, negali privačios nuosavybės teise turėti žemės sklypų, esančių pasienio zonoje, pasienyje ir Kazachstano Respublikos jūrų uostuose.
- 3.3 Juridinių asmenų, kuriuos kontroliuoja Europos Sąjungos fiziniai ar juridiniai asmenys, ir jų filialų, įsteigtų Kazachstano Respublikos teritorijoje, teisei žemės ūkio reikmėms nuomotis žemės sklypus, esančius netoli Kazachstano Respublikos valstybės sienos, taikomi apribojimai.
- 3.4 Juridiniams asmenims, kuriuos kontroliuoja Europos Sąjungos fiziniai ar juridiniai asmenys, ir jų filialams, įsteigtiems Kazachstano Respublikos teritorijoje, negali būti suteikta nuolatinė žemės naudojimo teisė.

4. Gyvūnija

- 4.1 Jeigu nenumatyta kitaip, galimybė priėti prie biologinių išteklių ir žvejojimo plotų jūrose ir vidaus vandenyse, priklausančiuose Kazachstano Respublikai arba esančiuose jos jurisdikcijoje, ir galimybė jais naudotis suteikiama tik su Kazachstano Respublikos vėliava plaukiojantiems ir Kazachstano Respublikoje įregistruotiems žvejojimo laivams. Žvejojimo laivams, priklausantiems Europos Sąjungos juridinių asmenų patronuojamosioms įmonėms, įsteigtoms kaip Kazachstano Respublikos juridiniai asmenys, nedraudžiama plaukioti su Kazachstano Respublikos vėliava.
- 4.2 Pirmenybė leisti naudoti konkrečios vietovės ar vandens zonos laukinę gyvūniją teikiama Kazachstano Respublikos juridiniams asmenims.

5. Įsisteigimo reikalavimai, taikomi išduodant leidimus

Įmonės, gaminančios prekes, kurioms dėl svarbių priežasčių, susijusių su visuomenės sveikata, sauga ar nacionaliniu saugumu, turi būti išduodami leidimai, įsteigiamos kaip Kazachstano Respublikos juridiniai asmenys.

6. Žemyninis šelfas

Kazachstano Respublikos žemyniniame šelfe gali būti taikomi apribojimai.

B. EUROPOS SĄJUNGOS IŠLYGOS

Europos Sąjunga pasilieka teisę toliau taikyti arba nustatyti bet kokias priemones, neatitinkančias įsipareigojimų dėl nacionalinio režimo, kuriuos turi jos įvairios valstybės narės, kaip nurodyta toliau.

1. Kasyba ir gavyba, įskaitant naftos ir gamtinių dujų gavybą

Kai kuriose Europos Sąjungos valstybėse narėse gali būti taikomi apribojimai; Europos Sąjunga gali taikyti apribojimus juridiniams asmenims, kuriuos kontroliuoja Kazachstano Respublikos fiziniai ar juridiniai asmenys, iš kurių Europos Sąjunga importuoja daugiau nei 5 proc. naftos ar gamtinių dujų.

2. Naftos produktų, dujų, elektros, garo, karšto vandens ir šilumos gamyba

Kai kuriose Europos Sąjungos valstybėse narėse gali būti taikomi apribojimai; Europos Sąjunga gali taikyti apribojimus juridiniams asmenims, kuriuos kontroliuoja Kazachstano Respublikos fiziniai ar juridiniai asmenys, iš kurių Europos Sąjunga importuoja daugiau nei 5 proc. naftos ar gamtinių dujų.

3. Žvejojba

Galimybė prieiti prie biologinių išteklių ir žvejojbos plotų, priklausančių Europos Sąjungos valstybėms narėms arba esančių jų jurisdikcijoje, ir galimybė jais naudotis suteikiama tik su Europos Sąjungos valstybės narės vėliava plaukiojantiems ir Europos Sąjungos teritorijoje įregistruotiems žvejojbos laivams, jeigu nenumatyta kitaip.

4. Nekilnojamojo turto, įskaitant žemę, įsigijimas

Kai kuriose Europos Sąjungos valstybėse narėse juridiniams asmenims, kuriuos kontroliuoja Kazachstano Respublikos fiziniai ar juridiniai asmenys, gali būti taikomi nekilnojamojo turto, įskaitant žemę, įsigijimo apribojimai.

5. Žemės ūkis, įskaitant medžioklę

Kai kuriose Europos Sąjungos valstybėse narėse juridiniams asmenims, kuriuos kontroliuoja Kazachstano Respublikos fiziniai ar juridiniai asmenys ir kurie nori įsteigti žemės ūkio įmonę, nacionalinis režimas netaikomas; juridiniams asmenims, kuriuos kontroliuoja Kazachstano Respublikos fiziniai ar juridiniai asmenys, norintiems įsigyti vynuogynų, taikomi pranešimo reikalavimai arba, jei reikia, turi būti gautas leidimas.

6. Akvakultūros veikla

Europos Sąjungos teritorijoje vykdomai akvakultūros veiklai nacionalinis režimas netaikomas.

7. Daliujų ir termobranduolinių daliujų medžiagų arba medžiagų, iš kurių šios gautos, gavyba ir apdorojimas

Kai kuriose Europos Sąjungos valstybėse narėse gali būti taikomi apribojimai.

APRIBOJIMAI, KAZACHSTANO RESPUBLIKOS TAIKOMI PAGAL 48 STRAIPSNIO 2 DALĮ

Europos Sąjungos juridinis asmuo, kviečiantis atvykti bendrovės viduje perkeliamus asmenis (BVPK) į ne paslaugų sektorių, privalo gaminti prekes¹.

BVPK įdarbinimas vadovais ir specialistais turi tenkinti ekonominių poreikių analizės reikalavimus². Ekonominių poreikių analizė nebevykdoma praėjus penkeriems metams nuo Kazachstano Respublikos įstojimo į PPO³.

BVPK skaičius neviršija įmonės, kurioje dirba bent trys asmenys, 50 proc. kiekvienos kategorijos viso vadovų, valdytojų ir specialistų skaičiaus.

Šalies BVPK gali atvykti ir laikinai būti trejus metus, remiantis leidimais, kuriuos įgaliota įstaiga išduoda kasmet.

---

¹ BVPK kvietimas pagal žemės gelmių išteklių naudojimo sutartis bus vykdomas pagal Kazachstano Respublikos protokolą dėl stojimo į PPO.

² Leidimas dirbti suteikiamas tik po to, kai kompetentingos institucijos duomenų bazėje atliekama tinkamų kandidatų paieška ir žiniasklaidos priemonėse paskelbiamas skelbimas apie laisvą darbo vietą. Šios procedūros netrunka ilgiau kaip 1 mėnesį. Užbaigus šias procedūras suteikiamas leidimas dėl bendrovės viduje perkeliamo asmens, nebent įmonė rado vietinį kandidatą, tenkinantį jos poreikius.

³ Toliau taikomi visi kiti reikalavimai, įstatymai ir kiti norminiai aktai dėl įvažiavimo, buvimo ir darbo.

III ANTRAŠTINĖS DALIES (PREKYBA IR VERSLAS) 8 SKYRIAUS (VIEŠIEJI PIRKIMAI)
TAIKYMO SRITIS

1 DALIS

Centrinės valdžios subjektai, kurių viešiesiems pirkimams taikomas šis susitarimas

Šio susitarimo 120 straipsnio 2 dalies a punkte nurodytos ribos:

prekėms ir paslaugoms, išskyrus statybos paslaugas (šio priedo 4 ir 5 dalys), – 300 000 specialiųjų skolinimosi teisių (SST),

statybos paslaugos (šio priedo 6 dalis) – 7 mln. SST.

Europos Sąjungos:

Europos Sąjungos valstybių narių centrinės valdžios subjektai, išvardyti PPO sutarties dėl viešųjų pirkimų 1 priedėlio 1 priede, skirtame Europos Sąjungai. Šio susitarimo III antraštinės dalies 8 skyrius netaikomas subjektams, kurie tame sąrašė pažymėti žvaigždute (*), ir tame sąrašė nurodytoms gynybos ministerijoms.

Pastaba.

Į perkančiųjų subjektų sąrašą taip pat įtraukiami visi Europos Sąjungos valstybių narių perkantiesiems subjektams, esantiems tame sąrašė, pavaldūs subjektai, jei jie neturi atskiro juridinio subjektiškumo.

Kazachstano Respublikos:

- Kazachstano Respublikos investicijų ir plėtros ministerija,
- Kazachstano Respublikos energetikos ministerija,
- Kazachstano Respublikos žemės ūkio ministerija,
- Kazachstano Respublikos vidaus ūkio ministerija,
- Kazachstano Respublikos užsienio reikalų ministerija,
- Kazachstano Respublikos sveikatos apsaugos ir socialinio vystymosi ministerija,
- Kazachstano Respublikos finansų ministerija,
- Kazachstano Respublikos teisingumo ministerija,
- Kazachstano Respublikos švietimo ir mokslo ministerija,
- Kazachstano Respublikos kultūros ir sporto ministerija,
- Valstybės biudžeto vykdymo kontrolės komitetas,
- Kazachstano Respublikos valstybės tarnybos reikalų ir kovos su korupcija agentūra,
- Nacionalinis žmogaus teisių centras.

Pastaba.

Nurodytųjų valstybės įstaigų viešuosius pirkimus gali organizuoti ir vykdyti viena institucija, nustatoma pagal Kazachstano Respublikos teisės aktus.

2 DALIS

Regioninės ir vietos valdžios subjektai, kurių viešiesiems pirkimams taikomas šis susitarimas

Šio susitarimo 120 straipsnio 2 dalies c punkte nurodytos ribos

prekėms ir paslaugoms, išskyrus statybos paslaugas (šio priedo 4 ir 5 dalys), – 400 000 specialiųjų skolinimosi teisių (SST)

statybos paslaugos (šio priedo 6 dalis) – 7 mln. SST

Europos Sąjungos:

visi Europos Sąjungos valstybių narių regioninės valdžios subjektai

Pastaba.

Šiame susitarime regioninės valdžios subjektai – administracinių vienetų, priskiriamų NUTS 1 ir 2 lygių, kaip nustatyta 2003 m. gegužės 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 1059/2003 dėl bendro teritorinių statistinių vienetų klasifikatoriaus (NUTS) nustatymo (NUTS reglamentas)¹, perkantieji subjektai.

---

¹ *Europos Sąjungos oficialusis leidinys* (OL L 154, 2003 6 21, p. 1).

Kazachstano Respublikos:

- Almatos srities administracija,
- Atyrau srities administracija,
- Aktebės srities administracija,
- Akmolos srities administracija,
- Rytų Kazachijos srities administracija,
- Žambylo srities administracija,
- Vakarų Kazachijos srities administracija,
- Karagandos srities administracija,
- Kyzylordos srities administracija,
- Kostanajaus srities administracija,
- Mangystau srities administracija,
- Pavlodaro srities administracija,
- Šiaurės Kazachijos srities administracija,
- Pietų Kazachijos srities administracija,
- Astanos miesto administracija,
- Almatos miesto administracija.

Pastaba. Nurodytųjų valstybės įstaigų viešuosius pirkimus gali organizuoti ir vykdyti viena institucija, nustatoma pagal Kazachstano Respublikos teisės aktus.

3 DALIS

Visi kiti subjektai, kurių viešiesiems pirkimams taikomas šis susitarimas

(nėra)

4 DALIS

Prekės, kurioms taikomas šis susitarimas

Europos Sąjungos ir Kazachstano Respublikos:

1. Šis susitarimas taikomas visų prekių viešiesiems pirkimams, kuriuos vykdo šio priedo 1–3 dalyse išvardyti subjektai, nebent šiame susitarime nurodyta kitaip.
2. Šio susitarimo 137 straipsnyje minėtų prekių sąrašas

Šioje dalyje nurodytais Pasaulio muitinių organizacijos Suderintos sistemos nomenklatūros SS kodais nurodomos šio susitarimo 133 straipsnyje minėtos prekės. Aprašymas pateikiamas tik kaip informacija.

Nr.	SS kodas	Prekių grupė
1	0401–0402	Pienas ir grietinėlė
2	0701–0707	Tam tikros valgomosios daržovės
3	2501–2530	Kiti nemetaliniai mineralų produktai
4	2801–2940	Tam tikros cheminės medžiagos ir chemijos produktai
5	3101–3826	Tam tikros cheminės medžiagos ir chemijos produktai
6	3917	Plastikiniai vamzdžiai, vamzdeliai, žarnos ir jų priedai
7	4801	Laikraštinis ritininis arba lakštinis popierius
8	4803	Popierinės nosinaitės ar servetėlės, rankšluosčiai ar sauskelnės ir kiti namų ūkio (buitiniai ar sanitariniai) popieriaus gaminiai
9	5101–6006	Tekstilė ir tekstilės dirbiniai
10	7201–8113	Netaurieji metalai ir netauriųjų metalų dirbiniai

Nr.	SS kodas	Prekių grupė
11	8201–8311	Apdirbti metalo dirbiniai, išskyrus mašinas ir įrangą
12	8429	Savaeigiai buldozeriai, buldozeriai su paslankiu verstuvu (<i>angledozers</i>), greideriai, lygintuvai, skreperiai, mechaniniai semtuvai, ekskavatoriai, vienkaušiai krautuvai, plūktuvai ir plentvoliai
13	8501–8517	Tam tikros mašinos ir įranga
14	8535–8548	Tam tikra elektros įranga
15	870130	Vikšriniai traktoriai
16	870190	Kiti 8701 pozicijoje klasifikuojami traktoriai ir vilkikai (išskyrus traktorius ir vilkikus, klasifikuojamus 87.09 pozicijoje)
17	8702	Autotransporto priemonės, skirtos ne mažiau kaip dešimčiai žmonių, įskaitant vairuotoją, vežti
18	8703	Automobiliai ir kitos autotransporto priemonės, daugiausia skirtos žmonėms vežti (išskyrus klasifikuojamas 8702 pozicijoje), įskaitant lengvuosius keleivinius-krovininius automobilius (universalus) ir lenktyninius automobilius
19	8704	Autotransporto priemonės, skirtos kroviniams vežti
20	8705	Specialios autotransporto priemonės, išskyrus daugiausia skirtas žmonėms arba kroviniams vežti (techninės pagalbos automobiliai, automobiliniai kranai, priešgaisriniai automobiliai, automobilinės betonmaišės, automobiliniai laistytuvai-valytuvai, automobilinės dirbtuvės, mobilios radiologijos stotys)
21	8716	Priekabos ir puspriekabės; kitos nesavaeigės transporto priemonės; jų dalys
22	8802	Sraigtašparniai ir erdvėlaiviai
23	940350	Mediniai miegamųjų baldai
24	9405	Lempos ir apšvietimo įranga

5 DALIS

Paslaugos, kurioms taikomas šis susitarimas

Europos Sąjungos ir Kazachstano Respublikos:

Šis susitarimas taikomas šio priedo 1–3 dalyse išvardytų subjektų, perkančių toliau išvardytas paslaugas, nurodomas pagal Jungtinių Tautų laikinojo svarbiausiojo produktų klasifikatoriaus (CPC prov.) 51 skyrių ir įtrauktas į Pasaulio prekybos organizacijos (PPO) paslaugų sektoriaus klasifikavimo sąrašę (MTN.GNS/W/120), vykdomiems viešiesiems pirkimams¹:

Aprašymas	CPC prov. Nr.
Telekomunikacijų paslaugos	752 ²
Finansinio audito paslaugos	86211
Apskaitos peržiūros paslaugos	86212
Rinkos tyrimo paslaugos	86401
Valdymo konsultacijų paslaugos	865
Su valdymo konsultavimu susijusios paslaugos	866 ³

¹ Išskyrus paslaugas, kurias perkantieji subjektai turi įsigyti iš kito subjekto išimtinė teise, suteikta paskelbtu įstatymu, reglamentu ar administracine nuostata.

² Kazachstano Respublikos atveju, išskyrus vietos telekomunikacijų paslaugas ir radijo ryšio paslaugas, įskaitant palydovinius ryšius, išskyrus paslaugas, kurias užsienio palydovų operatoriai teikia Kazachstano Respublikos juridiniams asmenims, turintiems telekomunikacijų paslaugų licenciją, kaip nustatyta Kazachstano Respublikos konkrečių įsipareigojimų pagal GATS sąrašę.

³ Išskyrus arbitražo ir taikinimo paslaugas.

Aprašymas	CPC prov. Nr.
Architektūros paslaugos	8671
Inžinerijos paslaugos	8672
Suvienytosios inžinerijos paslaugos	8673
Miesto planavimo ir gamtovaizdžio architektūros paslaugos	8674
Susijusios mokslinių ir techninių konsultacijų paslaugos	8675 ¹

Pastaba.

Paslaugoms, kurioms taikomas šis susitarimas, taikomi apribojimai ir sąlygos, nurodyti kiekvienos Šalies konkrečių įsipareigojimų pagal Bendrąjį susitarimą dėl prekybos paslaugomis (GATS) sąraše.

6 DALIS

Statybos paslaugos, kurioms taikomas šis susitarimas

Europos Sąjungos ir Kazachstano Respublikos:

Šis susitarimas taikomas visų CPC prov. nurodytų statybos paslaugų, kurias perka šio priedo 1–3 dalyse išvardyti subjektai, viešiesiems pirkimams.

Pastaba.

Paslaugoms, kurioms taikomas šis susitarimas, taikomi apribojimai ir sąlygos, nurodyti kiekvienos Šalies konkrečių įsipareigojimų pagal Bendrąjį susitarimą dėl prekybos paslaugomis (GATS) sąraše.

---

¹ Išskyrus geodezijos paslaugas, teikiamas siekiant nustatyti teisinės ribas, tyrinėjimų iš oro ir aerokartografijos paslaugas ir išskyrus CPC 86754, kaip nustatyta Kazachstano Respublikos konkrečių įsipareigojimų pagal GATS sąraše.

7 DALIS

Bendrosios pastabos

Europos Sąjungos:

1. Šio susitarimo III antraštinės dalies (Prekyba ir verslas) 8 skyrius netaikomas:
  - a) žemės ūkio produktų, pagamintų pagal žemės ūkio paramos ir žmonių maitinimo programas (pvz., pagalba maistu, įskaitant skubiąją pagalbą), viešiesiems pirkimams ir
  - b) transliuotojų programų medžiagos įsigijimo, kūrimo, gamybos arba bendros gamybos viešiesiems pirkimams ir sutartims dėl transliavimo laiko.
2. Perkančiųjų subjektų, kuriems taikomos šio priedo 1 ir 2 dalys, vykdomiems viešiesiems pirkimams, susijusiems su geriamojo vandens, energetikos, transporto ir pašto sektoriuose vykdoma veikla, šis susitarimas netaikomas, nebent šio priedo 3 dalyje nustatyta kitaip.
3. Alandų Saloms taikomos specialiosios sąlygos, nustatytos Sutarties dėl Suomijos stojimo į Europos Sąjungą Protokole Nr. 2 dėl Alandų Salų.
4. Gynybos ir saugumo subjektams vykdant viešuosius pirkimus, šis susitarimas taikomas tik prekėms, kurios nėra strateginio pobūdžio ir karinės paskirties medžiagos.
5. Šis susitarimas taip pat netaikomas perkančiųjų subjektų vykdomų viešųjų pirkimų dalims, susijusioms su prekėmis ar paslaugomis, kurioms netaikomas šis susitarimas.

Kazachstano Respublikos:

1. Šio susitarimo III antraštinės dalies (Prekyba ir verslas) 8 skyrius netaikomas:
  - a) žemės ūkio produktų viešiesiems pirkimams pagal žemės ūkio paramos (įskaitant viešuosius pirkimus, vykdomus aprūpinimo maistu saugumui užtikrinti) ir žmonių maitinimo programas (pvz., pagalba maistu, įskaitant skubiąją pagalbą);
  - b) transliuotojų programų medžiagos įsigijimo, kūrimo, gamybos arba bendros gamybos viešiesiems pirkimams ir sutartims dėl transliavimo laiko;
  - c) prekių, darbų ir paslaugų viešiesiems pirkimams pagal 2007 m. liepos 21 d. Įstatymo Nr. 303-III dėl viešųjų pirkimų 41 straipsnio 3 dalį, jei jie susiję su informacija, laikoma valstybės paslaptimi;
  - d) taikių kosmoso mokslinių tyrimų ir tyrinėjimų srities viešiesiems pirkimams ir viešiesiems pirkimams, susijusiems su tarptautiniu bendradarbiavimu įgyvendinant kosmoso srities bendrus projektus ir programas;
  - e) prekių, darbų ir paslaugų, kuriuos tiekia arba teikia tik natūralios ar valstybės monopolijos, viešiesiems pirkimams arba
  - f) finansinių paslaugų viešiesiems pirkimams, nebent šio priedo 5 dalyje nurodyta kitaip.

2. Šio susitarimo III antraštinės dalies (Prekyba ir verslas) 8 skyrius netaikomas privilegijoms, taikomoms mažosioms arba mažumų atstovams priklausančioms įmonėms arba įmonėms, įdarbinančioms specialių poreikių turinčius asmenis. Privilegija laikoma bet kokio pobūdžio nuolaida, kaip antai išimtinė teisė tiekti prekę ar teikti paslaugą, arba kainų nuolaida.
3. Šio susitarimo III antraštinės dalies (Prekyba ir verslas) 8 skyrius netaikomas viešiesiems pirkimas, kuriuos subjektas, kuriam taikomas šis susitarimas, vykdo subjekto, kuriam netaikomas šis susitarimas, vardu.
4. Šis susitarimas taip pat netaikomas viešiesiems pirkimams, kuriuos vykdo perkantieji subjektai, sudarytiems iš prekių ar paslaugų komponentų, kuriems netaikomas šis susitarimas.
5. Perkančiųjų subjektų, kuriems taikomos šio priedo 1 ir 2 dalys, vykdomiems viešiesiems pirkimams, susijusiems su geriamojo vandens, energetikos, transporto ir pašto sektoriuose vykdoma veikla, šis susitarimas netaikomas, nebent šio priedo 3 dalyje nustatyta kitaip.

INFORMACIJOS IR PRANEŠIMŲ
APIE VIEŠUOSIUS PIRKIMUS SKELBIMO
PAGAL III ANTRAŠTINĖS DALIES (PREKYBA IR VERSLAS) 8 SKYRIŲ (VIEŠIEJI
PIRKIMAI) PRIEMONĖS

1 DALIS

Informacijos apie viešuosius pirkimus skelbimo priemonės

EUROPOS SĄJUNGOS:

EUROPOS SĄJUNGOS OFICIALUSIS LEIDINYS

<http://simap.europa.eu>

BELGIJA

Įstatymai, karališkieji potvarkiai, ministrų įsakymai, ministerijų aplinkraščiai – *le Moniteur Belge*
Jurisprudencija – *Pasicrisie*

BULGARIJA

Įstatymai ir kiti norminiai aktai – *Държавен вестник* (valstybės oficialusis leidinys)

Teismų sprendimai – www.sac.government.bg

Administraciniai visuotinai taikomi nutarimai ir visos procedūros – www.aop.bg ir www.cpc.bg

ČEKIJA

Įstatymai ir kiti norminiai aktai – *Sbírka zákonů České republiky* (Čekijos įstatymų sąvadas)

Konkurencijos apsaugos tarybos sprendimai – Konkurencijos apsaugos tarybos sprendimų sąvadas

DANIJA

Įstatymai ir kiti norminiai aktai – *Lovtidende*

Teismų sprendimai – *Ugeskrift for Retsvaesen*

Administraciniai nutarimai ir procedūros – *Ministerialtidende*

Viešųjų pirkimų apeliacinės valdybos nutarimai – *Konkurrencerådets Dokumentation*

VOKIETIJA

Įstatymai ir kiti norminiai aktai – *Bundesanzeiger*

Teismų sprendimai – *Entscheidungsammlungen des Bundesverfassungsgerichts,*

Bundesgerichtshofs, Bundesverwaltungsgerichts,

Bundesfinanzhofs sowie der Oberlandesgerichte

ESTIJA

Įstatymai, kiti norminiai aktai ir visuotinai taikomi administraciniai nutarimai – *Riigi Teataja*

Estijos Aukščiausiojo Teismo sprendimai – *Riigi Teataja* (3 dalis)

GRAIKIJA

Graikijos Respublikos oficialusis leidinys – *Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας*

ISPANIJA

Teisės aktai – *Boletín Oficial del Estado*

Teismo sprendimai – oficialiai neskelbiama

PRANCŪZIJA

Teisės aktai – *Journal Officiel de la République française*

Jurisprudencija – *Recueil des arrêts du Conseil d'Etat*

Revue des marchés publics

AIRIJA

Įstatymai ir kiti norminiai aktai – *Iris Oifigiúil* (Airijos Vyriausybės oficialusis leidinys)

ITALIJA

Teisės aktai – *Gazzetta Ufficiale*

Jurisprudencija – oficialiai neskelbiama

KIPRAS

Teisės aktai – Respublikos oficialusis leidinys (*Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας*)

Teismų sprendimai: Aukščiausiojo Teismo sprendimai – leidykla (*Αποφάσεις Ανωτάτου Δικαστηρίου 1999 - Τυπογραφείο της Δημοκρατίας*)

LIUKSEMBURGAS

Teisės aktai – *Memorial*

Jurisprudencija – *Pasicrisie*

VENGRIJA

Teisės aktai – *Magyar Közlöny* (Vengrijos Respublikos oficialusis leidinys)

Jurisprudencija – *Közbeszerzési Értesítő - a Közbeszerzések Tanácsa*

Hivatalos Lapja (viešųjų pirkimų biuletenis, Viešųjų pirkimų tarybos oficialusis leidinys)

LATVIJA

Teisės aktai – „Latvijas Vēstnesis“ (oficialusis leidinys)

LIETUVA

Įstatymai, kiti norminiai aktai ir administracinės nuostatos – Lietuvos Respublikos oficialusis leidinys („Valstybės žinios“)

Teismų sprendimai, jurisprudencija – Lietuvos Aukščiausiojo Teismo biuletenis „Teismų praktika“;

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo biuletenis „Administracinių teismų praktika“

MALTA

Teisės aktai – Vyriausybės leidinys „Government Gazette“

NYDERLANDAI

Teisės aktai – *Nederlandse Staatscourant* ir (arba) *Staatsblad*
Jurisprudencija – oficialiai neskelbiama

AUSTRIJA

Teisės aktai – *Österreichisches Bundesgesetzblatt Amtsblatt zur Wiener Zeitung*
Teismų sprendimai, jurisprudencija – *Sammlung von Entscheidungen des Verfassungsgerichtshofes*
Sammlung der Entscheidungen des Verwaltungsgerichtshofes -administrativrechtlicher und
finanzrechtlicher Teil
Amtliche Sammlung der Entscheidungen des OGH in Zivilsachen

LENKIJA

Teisės aktai – *Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej* (Lenkijos Respublikos įstatymų leidinys)
Teismų sprendimai, jurisprudencija – „*Zamówienia publiczne w orzecznictwie. Wybrane orzeczenia*
zespołu arbitrów i Sądu Okręgowego w Warszawie“ (Rinktiniai arbitražo komisijų ir Varšuvos
regioninio teismo sprendimai)

PORTUGALIJA

Teisės aktai – *Diário da República Portuguesa 1a Série A e 2a série*
Teismų leidiniai – *Boletim do Ministério da Justiça*
Colectânea de Acordos do SupremoTribunal Administrativo;
Colectânea de Jurisprudencia das Relações

RUMUNIJA

Įstatymai ir kiti norminiai aktai – *Monitorul Oficial al României* (Rumunijos oficialusis leidinys)
Teismų sprendimai, visuotinai taikomi administraciniai nutarimai ir visos procedūros –
www.anrmap.ro

SLOVĖNIJA

Teisės aktai – Slovėnijos Respublikos oficialusis leidinys

Teismų sprendimai – oficialiai neskelbiama

SLOVAKIJA

Teisės aktai – *Zbierka zákonov* (įstatymų rinkinys)

Teismų sprendimai – oficialiai neskelbiama

SUOMIJA

Suomen Säädöskokoelma - Finlands Författningssamling (Suomijos teisės aktų rinkinys)

ŠVEDIJA

Svensk Författningssamling (Švedijos teisės aktų rinkinys)

JUNGTINĖ KARALYSTĖ

Teisės aktai – *HM Stationery Office*

Jurisprudencija – *Law Reports*

Viešosios įstaigos – *HM Stationery Office*

KAZACHSTANO RESPUBLIKOS:

Kazachstano Respublikos viešųjų pirkimų interneto svetainė

<http://goszakup.gov.kz>

Teisinės informacijos sistema, skirta Kazachstano Respublikos norminiams teisės aktams –

<http://adilet.zan.kz>

2 DALIS

Pranešimų skelbimo priemonės

Europos Sąjungos:

Europos Sąjungos oficialusis leidinys
<http://simap.europa.eu>

Kazachstano Respublikos:

Kazachstano Respublikos viešųjų pirkimų interneto svetainė
<http://goszakup.gov.kz>

ARBITRAŽO PAGAL III ANTRAŠTINĖS DALIES
(PREKYBA IR VERSLAS) 14 SKYRIŲ (GINČŲ SPRENDIMAS) DARBO TVARKOS
TAISYKLĖS

Bendrosios nuostatos

1. Šio susitarimo III antraštinės dalies 14 skyriuje ir pagal šias taisykles:

patarėjas – asmuo, ginčo Šalies pasamdytas patarti arba padėti tai Šaliai dėl arbitražo kolegijos procedūros;

arbitras – pagal šio susitarimo 177 straipsnį sudarytos arbitražo kolegijos narys;

padėjėjas – asmuo, kuris arbitro nustatytais sąlygomis atlieka tyrimus ar padeda arbitrai;

Šalis ieškovė – Šalis, kuri prašo sudaryti arbitražo kolegiją pagal šio susitarimo 176 straipsnį;

Šalis atsakovė – Šalis, kuri, kaip teigiama, pažeidė šio susitarimo 173 straipsnyje nurodytas nuostatas;

arbitražo kolegija – pagal šio susitarimo 177 straipsnį sudaryta kolegija;

Šalies atstovas – Šalies dėl ginčo pagal šį susitarimą paskirtas darbuotojas ar kitas asmuo;

diena – kalendorinė diena;

darbo diena – bet kokia diena, išskyrus valstybines šventes, šeštadienius ir sekmadienius.

2. Šalys po lygiai pasidalija išlaidas, susijusias su organizaciniais klausimais, įskaitant arbitrų atlygį ir išlaidas.

Pranešimai

3. Prašymas pradėti konsultacijas ir prašymas sudaryti kolegiją kitai Šaliai pateikiamas elektroninėmis priemonėmis, faksu, registruotu paštu, su kurjeriu arba kitomis telekomunikacijų priemonėmis, kuriomis registruojamas išsiuntimas.
4. Kiekviena ginčo Šalis ir arbitražo kolegija visus dokumentus, išskyrus prašymą pradėti konsultacijas ir prašymą sudaryti kolegiją, pateikia elektroniniu laišku ir faksu, registruotu paštu, su kurjeriu arba kitomis telekomunikacijų priemonėmis, kuriomis registruojamas jų išsiuntimas, kitai Šaliai ir, kai taikoma, kiekvienam iš arbitrų. Jei neįrodyta kitaip, elektroniniu laišku siųstas pranešimas laikomas pateiktu jo išsiuntimo dieną. Jei patvirtinamieji dokumentai yra konfidencialūs arba yra per dideli, kad juos būtų galima išsiųsti elektroniniu paštu, dokumentus siunčianti Šalis gali juos pateikti kitai Šaliai ir, kai tinkama, kiekvienam arbitrai kitu elektroniniu formatu per vieną dieną nuo elektroninio laiško pateikimo. Tokiais atvejais dokumentus teikianti Šalis elektroniniu laišku praneša kitai Šaliai ir, kai taikoma, kiekvienam arbitrai apie dokumentų siuntimą ir nurodo jų turinį.
5. Visi pranešimai adresuojami atitinkamai Kazachstano Respublikos Vyriausybei ir Europos Komisijos Prekybos generaliniam direktoratui. Per 30 dienų nuo šio susitarimo III antraštinės dalies (Prekyba ir verslas) taikymo pradžios Šalys apsikeičia duomenimis elektroniniams ryšiams palaikyti, kaip nustatyta šių Darbo tvarkos taisyklių 3 ir 4 taisyklėse. Apie visus elektroninio pašto adresų ar su kitais elektroniniais ryšiais susijusius pakeitimus nedelsiant pranešama kitai Šaliai ir, kai taikoma, arbitražo kolegijai.

6. Prašymuose, pranešimuose, rašytiniuose pareiškimuose ar kituose su ginčo nagrinėjimu arbitražo kolegijoje susijusiuose dokumentuose rastos smulkios korektūros klaidos gali būti ištaisytos nedelsiant atsiunčiant naują dokumentą, kuriame aiškiai nurodomi pakeitimai.
7. Jei paskutinė dokumento pateikimo diena yra šeštadienis, sekmadienis arba Kazachstano Respublikos arba Europos Sąjungos oficiali valstybinė šventė, paskutine pateikimo diena laikoma kita darbo diena. Jei dokumentas pateikiamas Šaliai tos Šalies ne darbo dieną, laikoma, kad dokumentas pateiktas kitą darbo dieną. Dokumento pateikimo diena yra ir jo gavimo diena.

Arbitražo pradžia

8. a) Jei pagal šio susitarimo 177 straipsnį arba šių Darbo tvarkos taisyklių 19, 20 ar 47 taisykles bent vienas arbitražo kolegijos narys pasirenkamas burtų keliu, burtų traukimo laiką ir vietą pasirenka Šalis ieškovė, o Šaliai atsakovei apie juos nedelsiant pranešama. Šalis atsakovė gali pasirinkti, ar dalyvauti traukiant burtus, ar ne. Bet kuriuo atveju burtai traukiami, nepriklausomai nuo to, kuri (-os) Šalis (-ys) dalyvauja.
- b) Jei pagal šio susitarimo 177 straipsnį arba šių Darbo tvarkos taisyklių 19, 20 ar 47 taisykles bent vienas arbitražo kolegijos narys pasirenkamas burtų keliu, o Bendradarbiavimo komitetui pirmininkauja du asmenys, atranką vykdo abu pirmininkai arba jų įgalioti asmenys, arba vienas pirmininkas, jei kitas pirmininkas ar jo įgaliotas asmuo nesutinka dalyvauti traukiant burtus.
- c) Šalys praneša atrinktiems arbitrams apie jų paskyrimą.
- d) Arbitras, paskirtas šio susitarimo 177 straipsnyje nustatyta tvarka, per penkias dienas nuo to, kai jam pranešama apie paskyrimą, patvirtina Bendradarbiavimo komitetui galįs eiti šias pareigas.

- e) Jei ginčo Šalys nesusitaria kitaip, Šalys asmeniškai ar kitomis ryšio priemonėmis susitinka su arbitražo kolegija per septynias dienas nuo jos sudarymo. Šalys ir arbitražo kolegija priima sprendimus dėl klausimų, kuriuos Šalys ar arbitražo kolegija laiko svarbiais, įskaitant mokėtiną atlygį ir padengtiną išlaidas. Atlygis ir išlaidos turi atitikti PPO standartus.
9. a) Jei per penkias dienas nuo arbitrų pasirinkimo dienos Šalys nesusitaria kitaip, arbitražo kolegijos įgaliojimai yra šie:
- „atsižvelgiant į atitinkamas ginčo šalių nurodytas Susitarimo nuostatas, nagrinėti prašyme sudaryti arbitražo kolegiją pateiktą klausimą, priimti sprendimus dėl atitinkamos priemonės atitikties III antraštinės dalies (Ginčų sprendimas) 14 skyriaus 173 straipsnyje nurodytoms nuostatomis ir pagal šio susitarimo III antraštinės dalies (Ginčų sprendimas) 14 skyriaus 180, 181, 182 ir 195 straipsnius priimti nutarimą.“
- b) Šalys turi pranešti arbitražo kolegijai apie sutartus įgaliojimus per tris dienas nuo susitarimo.

Pirminiai pareiškimai

10. Šalis ieškovė ne vėliau kaip per 20 dienų nuo arbitražo kolegijos sudarymo dienos pateikia pirminį rašytinį pareiškimą. Šalis atsakovė atsakomąjį rašytinį pareiškimą teikia ne vėliau kaip per 20 dienų po pirminio rašytinio pareiškimo gavimo dienos.

Arbitražo kolegijų darbas

11. Arbitražo kolegijos pirmininkas pirmininkauja visiems posėdžiams. Arbitražo kolegija gali įgalioti pirmininką priimti administracinius ir procedūrinius sprendimus.
12. Jei šio susitarimo III antraštinės dalies 14 skyriuje (Ginčų sprendimas) nenurodyta kitaip, arbitražo kolegija veiklą gali vykdyti naudodama bet kokias priemones, įskaitant telefoninį, faksimilinį ar kompiuterinį ryšį.
13. Arbitražo kolegijos svarstymuose gali dalyvauti tik arbitrai, tačiau arbitražo kolegija gali leisti, kad tokiuose svarstymuose dalyvautų ir jų padėjėjai.
14. Visų ataskaitų projektų rengimas yra išskirtinė arbitražo kolegijos pareiga, kuri negali būti perduodama kitiems.
15. Kilus procedūriniam klausimui, kuriam netaikomos šio susitarimo III antraštinės dalies 14 skyriaus ir šio susitarimo V–VII priedų nuostatos, arbitražo kolegija, pasitarusi su Šalimis, gali nustatyti tinkamą procedūrą, kuri atitinka minėtas nuostatas.
16. Jei arbitražo kolegija mano, kad reikia pakeisti jos darbo procedūroms taikomus terminus, išskyrus nustatytus šio susitarimo III antraštinės dalies 14 skyriuje, arba atlikti kitus procedūrinius ar administracinius koregavimus, ji raštu nurodo ginčo Šalims pakeitimų ar koregavimų priežastis ir reikiamą laikotarpį ar koregavimą.

Pakeitimas

17. Jei arbitras negali dalyvauti arbitražo procedūroje pagal šio susitarimo III antraštinės dalies 14 skyrių, nusišalina arba turi būti pakeistas dėl neatitikties Elgesio kodekso reikalavimams, jį pakeisiantis arbitras išrenkamas pagal šio susitarimo 177 straipsnį ir šių Darbo tvarkos taisyklių 8 taisyklę.
18. Jei ginčo Šalis mano, kad arbitras neatitinka šio susitarimo VI priede išdėstyto Elgesio kodekso reikalavimų ir dėl to turėtų būti pakeistas, per 15 dienų nuo tada, kai ji gavo įrodymų dėl aplinkybių, pagrindžiančių faktą, kad arbitras iš esmės pažeidė Elgesio kodeksą, ši Šalis turėtų apie tai pranešti kitai ginčo Šaliai.
19. Jei ginčo Šalis mano, kad arbitras, išskyrus pirmininką, neatitinka Elgesio kodekso reikalavimų, ginčo Šalys pasitaria ir, jei susitaria, išsirenka naują arbitrą pagal šio susitarimo 177 straipsnį ir šių Darbo tvarkos taisyklių 8 taisyklę.

Jei ginčo Šalys nesutaria, ar reikia pakeisti arbitrą, bet kuri ginčo Šalis gali prašyti šį klausimą perduoti spręsti arbitražo kolegijos pirmininkui, kurio sprendimas yra galutinis.

Jei pirmininkas, gavęs tokį prašymą, nusprendžia, kad arbitras neatitinka Elgesio kodekso reikalavimų, pagal šio susitarimo 177 straipsnį ir šių Darbo tvarkos taisyklių 8 taisyklę išrenkamas naujas arbitras.

20. Jei Šalis mano, kad arbitražo kolegijos pirmininkas neatitinka Elgesio kodekso reikalavimų, Šalys pasitaria ir, jei susitaria, išsirenka naują pirmininką pagal šio susitarimo 177 straipsnį ir šių Darbo tvarkos taisyklių 8 taisyklę.

Jei Šalys nesutaria dėl būtinybės keisti pirmininką, bet kuri Šalis gali prašyti, kad šis klausimas būtų perduotas spręsti vienam iš asmenų, likusių galimų pirmininkų sąraše, nurodytame šio susitarimo 196 straipsnio 1 dalyje. Pakeičiančio asmens vardą ir pavardę burtų keliu išrenka Bendradarbiavimo komiteto pirmininkas arba jo įgaliotas asmuo. Šio asmens sprendimas dėl būtinybės pakeisti pirmininką yra galutinis.

Jei tas asmuo nusprendžia, kad pirmasis pirmininkas neatitinka Elgesio kodekso reikalavimų, jis burtų keliu išrenka naują pirmininką iš asmenų, likusių galimų pirmininkų sąraše, nurodytame šio susitarimo 196 straipsnio 1 dalyje. Naujas pirmininkas išrenkamas per penkias dienas nuo šioje dalyje minėto sprendimo datos.

21. Arbitražo kolegijos darbas sustabdomas laikotarpiui, kuris reikalingas šių Darbo tvarkos taisyklių 18, 19 ir 20 taisyklėse nurodytoms procedūroms atlikti.

Posėdžiai

22. Arbitražo kolegijos pirmininkas, pasitaręs su ginčo Šalimis ir kitais arbitražo kolegijos nariais, paskiria posėdžio dieną bei laiką ir patvirtina juos ginčo Šalims raštu. Be to, jei posėdis nėra uždaras, už procedūros logistinę administravimą atsakinga Šalis šią informaciją paskelbia viešai. Jeigu Šalis neprieštaruja, arbitražo kolegija gali nuspręsti posėdžio nešaukti.
23. Jei Šalys nesutaria kitaip, kai Šalis ieškovė yra Kazachstano Respublika, posėdžiai rengiami Briuselyje, o kai Šalis ieškovė yra Europos Sąjunga, posėdžiai rengiami Astanoje.
24. Jei Šalys sutaria, arbitražo kolegija gali sušaukti papildomus posėdžius.

25. Visi arbitrai dalyvauja visuose posėdžiuose.
26. Nepaisant to, ar procedūra vieša, ar ne, posėdyje gali dalyvauti šie asmenys:
- a) ginčo Šalių atstovai;
  - b) ginčo Šalių patarėjai;
  - c) administracijos darbuotojai, vertėjai žodžiu ir raštu, teismo referentai ir
  - d) arbitrų padėjėjai.

Į arbitražo kolegiją gali kreiptis tik ginčo Šalių atstovai ir patarėjai.

27. Ne vėliau kaip prieš penkias dienas iki posėdžio dienos kiekviena ginčo Šalis įteikia arbitražo kolegijai asmenų, kurie posėdyje tos Šalies vardu pateiks žodinius argumentus ar sakys žodinius paaiškinimus, ir kitų atstovų ar patarėjų, kurie dalyvaus posėdyje, pavardžių sąrašą.
28. Užtikrindama, kad Šaliai ieškovei ir Šaliai atsakovei būtų skirta tiek pat laiko, arbitražo kolegija posėdį organizuoja toliau nurodytu būdu.

Argumentavimas

- a) Šalies ieškovės argumentai;
- b) Šalies atsakovės prieštaravimai.

Priešiniai argumentai

- a) Šalies ieškovės argumentai;
- b) Šalies atsakovės prieštaravimai.

- 29. Arbitražo kolegija gali pateikti klausimus bet kuriai ginčo Šaliai bet kuriuo posėdžio metu.
- 30. Arbitražo kolegija pasirūpina, kad kiekvieno posėdžio protokolas būtų kuo greičiau parengtas ir įteiktas ginčo Šalims. Ginčo Šalys gali pateikti pastabų dėl protokolo, o arbitražo kolegija gali į jas atsižvelgti.
- 31. Per 10 dienų nuo posėdžio dienos kiekviena ginčo Šalis gali pateikti papildomą rašytinį pareiškimą dėl bet kokio posėdžio metu kilusio klausimo.

Klausimai raštu

- 32. Arbitražo kolegija bet kuriuo ginčo nagrinėjimo metu gali vienai ar abiem ginčo Šalims pateikti klausimus raštu. Kiekviena ginčo Šalis turi gauti dokumento su arbitražo kolegijos užduotais klausimais kopiją.
- 33. Be to, ginčo Šalis rašytinio atsakymo į arbitražo kolegijos klausimus kopiją pateikia kitai ginčo Šaliai. Kiekvienai ginčo Šaliai suteikiama galimybė raštu pateikti pastabų dėl kitos ginčo Šalies atsakymo, ir šios pastabos turi būti pateiktos per penkias dienas nuo to atsakymo gavimo.

Konfidencialumas

34. Kiekviena ginčo Šalis ir jos patarėjai konfidencialia laiko informaciją, kurią kita ginčo Šalis pateikė arbitražo kolegijai ir nurodė, kad ji yra konfidenciali. Jei ginčo Šalis arbitražo kolegijai pateikia rašytinio pareiškimo variantą su konfidencialia informacija, ji kitos Šalies prašymu ir ne vėliau kaip per 15 dienų nuo prašymo arba pareiškimo pateikimo dienos, atsižvelgiant į tai, kuri iš jų vėlesnė, pateikia nekonfidencialią pareiškime esančios informacijos santrauką, kurią būtų galima skelbti viešai, ir paaiškina, kodėl neskelbtina informacija yra konfidenciali. Jokia šių taisyklių nuostata ginčo Šaliai netrukdo viešai atskleisti savo pozicijos tiek, kiek kalbant apie kitos Šalies pateiktą informaciją neatskleidžiama ta informacija, kurią kita Šalis nurodė esant konfidencialią.

Jei Šalies pareiškimuose ir argumentuose yra konfidencialios informacijos, arbitražo kolegija renkasi į uždarus posėdžius. Jei posėdžiaujama uždara, ginčo Šalys ir jų patarėjai užtikrina arbitražo kolegijos posėdžių konfidencialumą.

Arbitražo kolegijos ataskaitos nekonfidenciali versija

35. Jei arbitražo kolegijos ataskaitoje yra informacijos, kurią Šalis nurodė esant konfidencialią, kolegija parengia nekonfidencialią savo ataskaitos versiją. Šalims suteikiama galimybė pateikti pastabų dėl minėtos nekonfidencialios versijos ir arbitražo kolegija rengdama galutinę nekonfidencialią savo ataskaitos versiją, atsižvelgia į tas pastabas.

Ex parte ryšiai

36. Arbitražo kolegija nesusitinka ar nesusisiečia su Šalimi, jeigu nedalyvauja kita Šalis.

37. Nė vienas arbitražo kolegijos narys negali su viena Šalimi arba abiem Šalimis aptarinėti jokio su ginčo nagrinėjimu susijusio aspekto, jeigu nedalyvauja kiti arbitrai.

Amicus curiae pareiškimai

38. Jei Šalys per tris dienas nuo arbitražo kolegijos sudarymo dienos nesusitaria kitaip, arbitražo kolegija gali priimti savo iniciatyva teikiamus rašytinius ginčo Šalies teritorijoje įsisteigusių fizinių ar juridinių asmenų, nepriklausomų nuo ginčo Šalių valdžios institucijų, pareiškimus, jeigu jie pateikiami per 10 dienų nuo arbitražo kolegijos sudarymo dienos, yra glausti, jokia būdu ne ilgesni kaip 15 spausdintų puslapių (su dvigubais tarpais) ir tiesiogiai susiję su kolegijos svarstomais faktiniais ar teisiniais klausimais.
39. Pareiškime pateikiamas pareiškimą pateikusių fizinio arba juridinio asmens aprašymas, nurodoma jo pilietybė ar įsisteigimo vieta, veiklos pobūdis, teisinis statusas, bendrieji tikslai, finansavimo šaltiniai ir šio asmens interesų arbitražo procedūroje pobūdis. Pareiškimas pateikiamas Šalių pasirinktomis kalbomis pagal šių Darbo tvarkos taisyklių 42 ir 43 taisykles.
40. Arbitražo kolegija savo ataskaitoje išvardija visus gautus pareiškimus, kurie atitinka šių Darbo tvarkos taisyklių 38 ir 39 taisykles. Arbitražo kolegija neprivalo savo ataskaitoje atsižvelgti į tuose pareiškimuose pateiktus argumentus. Visus pareiškimus arbitražo kolegija pateikia ginčo Šalims, kad šios galėtų pateikti pastabų. Ginčo Šalys pastabas pateikia per 10 dienų nuo pareiškimo gavimo, ir arbitražo kolegija į jas atsižvelgia.

Skubos atvejai

41. Šio susitarimo III antraštinės dalies 14 skyriuje nurodytais skubos atvejais arbitražo kolegija, pasikonsultavusi su ginčo Šalimis, kai tinkama, pakoreguoja šiose taisyklėse nurodytus terminus ir apie tokius koregavimus praneša Šalims.

Vertimas raštu ir žodžiu

42. Vykstant šio susitarimo 174 straipsnyje nurodytoms konsultacijoms ir ne vėliau nei įvyksta šių Darbo tvarkos taisyklių 8 taisyklės e punkte nurodytas posėdis, ginčo Šalys siekia susitarti dėl bendros arbitražo kolegijos darbo kalbos.
43. Jei ginčo Šalims nepavyksta susitarti dėl bendros darbo kalbos, kiekviena Šalis rašytinius pareiškimus pateikia pasirinkta kalba. Tokiu atveju Šalis tuo pat metu pateikia vertimą į kitos Šalies pasirinktą kalbą, nebent rašytinis pareiškimas būtų pateiktas viena iš PPO darbo kalbų. Šalis atsakovė pasirūpina žodinių pareiškimų vertimu žodžiu į Šalių pasirinktas kalbas.
44. Arbitražo kolegijos ataskaitos skelbiamos ginčo Šalių pasirinkta (-omis) kalba (-omis).
45. Ginčo Šalis gali pareikšti pastabų dėl pagal šias taisykles parengto dokumento vertimo tikslumo.
46. Kiekviena Šalis padengia savo rašytinių pareiškimų vertimo išlaidas. Arbitražo kolegijos ataskaitos vertimo išlaidas ginčo Šalys pasidalina po lygiai.

Kitos procedūros

47. Šios darbo tvarkos taisyklės taip pat taikytinos procedūroms, nustatytoms pagal šio susitarimo 174 straipsnį, 184 straipsnio 2 dalį, 185 straipsnio 2 dalį, 186 straipsnio 3 dalį ir 187 straipsnio 2 dalį. Vis dėlto, šiose Darbo tvarkos taisyklėse nustatyti terminai koreguojami pagal specialius terminus, nustatytus arbitražo kolegijos ataskaitai priimti vykdant minėtas kitas procedūras.

ARBITRAŽO KOLEGIJŲ NARIŲ IR TARPININKŲ ELGESIO KODEKSAS,
NURODYTAS III ANTRAŠTINĖS DALIES (PREKYBA IR VERSLAS)
14 SKYRIUJE (GINČŲ SPRENDIMAS)

Terminų apibrėžtys

1. Šiame Elgesio kodekse:

- a) arbitras – pagal šio susitarimo 177 straipsnį sudarytos arbitražo kolegijos narys;
- b) kandidatas – asmuo, kurio pavardė yra šio susitarimo 196 straipsnyje nurodytame arbitrų sąrašė ir kurį svarstoma išrinkti arbitražo kolegijos nariu pagal šio susitarimo 177 straipsnį;
- c) padėjėjas – asmuo, kuris arbitro nustatytais sąlygomis atlieka tyrimus ar padeda arbitrai;
- d) procedūra – jei nenurodyta kitaip, arbitražo kolegijos procedūra pagal šio susitarimo III antraštinės dalies 14 skyrių;
- e) darbuotojai – kai kalbama apie arbitrus, arbitro vadovaujami ir kontroliuojami asmenys, išskyrus padėjėjus.
- f) tarpininkas – pagal šio susitarimo VII priedą tarpininkavimo procedūrą atliekantis asmuo.

Pareigos proceso metu

2. Kad visi ginčai būtų sprendžiami sąžiningai ir nešališkai, kiekvienas kandidatas ir arbitras vengia netinkamai elgtis ir neleidžia pasireikšti netinkamam elgesiui, yra nepriklausomas ir nešališkas, vengia tiesioginių ir netiesioginių interesų konfliktų ir griežtai laikosi tinkamo elgesio normų. Buvę arbitrai privalo laikytis šio Elgesio kodekso 15, 16, 17 ir 18 dalyse nustatytų prievolių.

Informacijos atskleidimo prievolės

3. Prieš patvirtinant kandidatą arbitru pagal šio susitarimo III antraštinės dalies 14 skyrių, jis atskleidžia visą informaciją apie interesus, ryšius ar dalykus, kurie gali daryti poveikį jo nepriklausomumui ar nešališkumui arba dėl kurių gali pagrįstai susidaryti įspūdis, kad nagrinėjant ginčą pažeidžiamos tinkamo elgesio normos arba kad nagrinėjimas vyksta tendencingai. Todėl kandidatas deda visas deramas pastangas, kad išsiaiškintų minėtus interesus, ryšius ir dalykus.
4. Kandidatas arba arbitras raštu pateikia su faktiniu ar galimu šio Elgesio kodekso pažeidimu susijusią informaciją tik Bendradarbiavimo komitetui, kad Šalys galėtų pateiktą informaciją apsvarstyti.
5. Išrinktas arbitras ir toliau deda visas deramas pastangas, kad sužinotų apie bet kokius šio Elgesio kodekso 3 dalyje nurodytus interesus, ryšius ar dalykus, ir juos atskleidžia. Informacijos atskleidimo prievolė yra nuolatinė arbitro pareiga atskleisti visus tokius interesus, ryšius ar dalykus, kurie gali iškilti bet kuriame procedūros etape. Minėtus interesus, ryšius ar dalykus arbitras atskleidžia raštu pranešdamas apie juos Bendradarbiavimo komitetui, kad Šalys galėtų juos apsvarstyti.

Arbitrų pareigos

6. Patvirtinus, kad jo kandidatūra buvo pasirinkta, arbitras sutinka atlikti savo pareigas ir jas visos procedūros metu vykdo kruopščiai, greitai, sąžiningai ir stropiai.
7. Arbitras nagrinėja tik procedūros metu iškeltus ir arbitražo kolegijos ataskaitai parengti reikalingus klausimus ir šios pareigos neperleidžia jokiame kitam asmeniui.
8. Arbitras imasi visų būtinų priemonių užtikrinti, kad jo padėjėjai ir darbuotojai susipažintų su šio Elgesio kodekso 2, 3, 4, 5, 16, 17 bei 18 dalimis ir jų laikytųsi.
9. Arbitras nepalaiko su procedūra susijusių *ex parte* ryšių.

Arbitrų nepriklausomumas ir nešališkumas

10. Arbitras turi būti nepriklausomas ir nešališkas, neleisti pasireikšti netinkamam elgesiui ar tendencingumui, jam neturi daryti įtakos asmeniniai interesai, išorinis spaudimas, politiniai sumetimai, visuomenės protestai ir lojalumas Šaliai arba kritikos baimė.
11. Arbitras nei tiesiogiai, nei netiesiogiai neprisiima jokių prievolių ir nesiekia jokios naudos, jeigu tai nors kiek trukdo arba gali trukdyti tinkamai vykdyti pareigas.
12. Arbitras negali naudotis savo padėtimi arbitražo kolegijoje, kad patenkintų asmeninius ar privačius interesus. Arbitras vengia veiksmų, kurie galėtų sukelti įspūdį, kad kiti asmenys gali jį paveikti.

13. Arbitras neleidžia, kad finansiniai, verslo, profesiniai, asmeniniai ar socialiniai ryšiai ar įsipareigojimai paveiktų jo elgesį arba nuomonę.
14. Arbitras privalo vengti užmegzti ryšius ar įgyti finansinių interesų, kurie gali paveikti jo nešališkumą arba dėl kurių gali kilti pagrįstų abejonių dėl jo elgesio arba tendencingumo.

Buvusių arbitrų prievolės

15. Visi buvę arbitrai privalo vengti veiksmų, kurie gali daryti įspūdį, jog vykdydami pareigas jie buvo tendencingi arba galėjo turėti naudos dėl arbitražo kolegijos sprendimo ar ataskaitos.

Konfidencialumas

16. Esami ar buvę arbitrai niekada neatskleidžia neviešos informacijos, kuri yra susijusi su procedūra arba buvo gauta procedūros metu, taip pat ja nesinaudoja kitiems tikslams, išskyrus tą procedūrą, ir niekada neatskleidžia šios informacijos arba ja nesinaudoja, kad įgytų asmeninės naudos, suteiktų naudos kitiems arba pakenktų kitų asmenų interesams.
17. Arbitras neatskleidžia arbitražo kolegijos ataskaitos ar jos dalių anksčiau nei ji paskelbiama pagal šio susitarimo III antraštinės dalies 14 skyrių.
18. Esamas arba buvęs arbitras niekada neatskleidžia arbitražo kolegijos svarstymų detalių ar kurio nors arbitro nuomonės.

Išlaidos

19. Kiekvienas arbitras registruoja procedūrai skirtą laiką ir savo išlaidas, savo padėjėjų ir darbuotojų laiką bei išlaidas ir pateikia galutinę jų ataskaitą.

Tarpininkai

20. Šiame Elgesio kodekse nustatyti principai, taikomi esamiems ar buvusiems arbitrams, *mutatis mutandis* taikomi ir tarpininkams.

TARPININKAVIMAS PAGAL III ANTRAŠTINĖS DALIES
(PREKYBA IR VERSLAS) 14 SKYRIŲ (GINČŲ SPRENDIMAS)

1 STRAIPSNIS

Tikslas

Šiuo priedu siekiama padėti rasti abipusiškai priimtina sprendimą laikantis išsamios ir greitos procedūros ir padedant tarpininkui.

A SKIRSNIS

TARPININKAVIMO PROCEDŪRA

2 STRAIPSNIS

Prašymas pateikti informaciją

1. Prieš inicijuodama tarpininkavimo procedūrą Šalis gali bet kuriuo metu raštu paprašyti informacijos apie priemonę, darančią neigiamą poveikį Šalių tarpusavio prekybai ar investicijoms. Šalis, kuriai pateikiamas toks prašymas, per 20 dienų nuo prašymo gavimo raštu pateikia atsakymą su pastabomis apie prašyme nurodytą informaciją.

2. Jeigu atsakymą teikianti Šalis mano, kad praktiškai negalės pateikti atsakymo per 20 dienų nuo prašymo gavimo, ji nedelsdama nurodo prašančiajai Šaliai vėlavimo priežastis ir galimą trumpiausią laikotarpį, per kurį ji galės pateikti atsakymą.

3 STRAIPSNIS

Procedūros inicijavimas

1. Šalis gali bet kuriuo metu prašyti Šalių pradėti tarpininkavimo procedūrą, raštu pateikdama prašymą kitai Šaliai. Prašyme pateikiama pakankamai informacijos, kad būtų aiškūs prašymą teikiančios Šalies motyvai, ir:
  - a) nurodoma konkreti ginčijama priemonė;
  - b) nurodomas neigiamas poveikis, kurį, kaip teigia prašymą teikianti Šalis, turi arba turės priemonė Šalių tarpusavio prekybai arba investicijoms, ir
  - c) paaiškinama, kaip, prašymą teikiančios Šalies nuomone, šis poveikis yra susijęs su priemone.
2. Tarpininkavimo procedūra gali būti inicijuota tik Šalių bendru sutarimu. Kai prašymas teikiamas pagal šio straipsnio 1 dalį, Šalis, kuriai tas prašymas pateikiamas, palankiai jį apsvarsto ir per 10 dienų nuo jo gavimo prašymą pateikusiai Šaliai raštu praneša su prašymu sutinkanti arba jį atmetanti.

4 STRAIPSNIS

Tarpininko atranka

1. Šalys stengiasi susitarti dėl tarpininko per 15 dienų nuo sutikimo, nurodyto šio priedo 3 straipsnio 2 dalyje, pateikimo.
2. Jei Šalys dėl tarpininko nesusitaria per šio straipsnio 1 dalyje nustatytą laikotarpį, bet kuri Šalis gali prašyti Bendradarbiavimo komiteto pirmininko arba jo įgalioto asmens išrinkti tarpininką burtų keliu iš pagal šio susitarimo 196 straipsnio 1 dalį sudaryto sąrašo. Abiejų Šalių atstovai pakankamai iš anksto pakviečiami dalyvauti traukiant burtus. Bet kuriuo atveju burtai traukiami, nepriklausomai nuo to, kuri (-os) Šalis (-ys) dalyvauja.
3. Bendradarbiavimo komiteto pirmininkas ar jo įgaliotas asmuo parenka tarpininką per penkis dienas nuo šio straipsnio 2 dalyje nurodyto prašymo pateikimo.
4. Jei šio susitarimo 196 straipsnio 1 dalyje nurodytas sąrašas nėra sudarytas tuo metu, kai pagal šio priedo 3 straipsnį pateikiamas prašymas, tarpininkas išrenkamas burtų keliu iš asmenų, kuriuos oficialiai pasiūlo viena arba abi Šalys.
5. Jei Šalys nesusitaria kitaip, tarpininkas negali būti kurios nors iš Šalių pilietis.
6. Tarpininkas nešališkai ir skaidriai padeda Šalims išsiaiškinti su priemone susijusius klausimus ir jos galimą poveikį prekybai ir pasiekti abipusiškai priimtina sprendimą.
7. Šio susitarimo VI priede pateiktas Arbitražo kolegijų narių ir tarpininkų elgesio kodeksas *mutatis mutandis* taikomas tarpininkams.

8. Šio susitarimo V priede nustatytų Arbitražo darbo tvarkos taisyklių 3–7 taisyklės (dėl pranešimų) ir 42–46 taisyklės (dėl vertimo raštu ir žodžiu) taikomos *mutatis mutandis*.

5 STRAIPSNIS

Tarpininkavimo taisyklės

1. Per 10 dienų nuo tarpininko paskyrimo tarpininkavimo procedūrą pradėjusi Šalis raštu pateikia tarpininkui ir kitai Šaliai išsamų jai susirūpinimą keliančių klausimų aprašymą, visų pirma apibūdindama ginčijamos priemonės veikimą ir poveikį prekybai. Per 20 dienų nuo šio aprašymo gavimo kita Šalis gali raštu pateikti savo pastabas dėl jo. Aprašydamos ar teikdamos pastabas Šalys gali pateikti bet kokią, jų nuomone, svarbią informaciją.
2. Tarpininkas gali nuspręsti dėl tinkamiausio būdo išaiškinti su atitinkama priemone susijusius klausimus ir jos galimą poveikį prekybai. Visų pirma tarpininkas gali rengti Šalių susitikimus, konsultuotis su Šalimis kartu ar atskirai, prašyti atitinkamų ekspertų ir suinteresuotųjų šalių pagalbos arba konsultacijų ir teikti papildomą Šalių prašomą paramą. Tačiau prieš prašydamas atitinkamų ekspertų ir suinteresuotųjų šalių pagalbos arba konsultacijų tarpininkas konsultuojasi su Šalimis.
3. Tarpininkas nepataria ir neteikia pastabų dėl ginčijamos priemonės atitikties šiam susitarimui. Tarpininkas gali pasiūlyti patarimų ir galimą sprendimą Šalims apsvarstyti. Šalys gali sutikti su siūlomu sprendimu arba jį atmesti, arba susitarti dėl kitokio sprendimo.
4. Tarpininkavimo procedūra vyksta Šalies, kuriai pateiktas prašymas, teritorijoje arba, bendru sutarimu, bet kokioje kitoje vietoje ar kitomis priemonėmis.

5. Šalys stengiasi pasiekti abipusiškai priimtina sprendimą per 60 dienų nuo tarpininko paskyrimo. Kol galutinis sprendimas nepriimtas, Šalys gali svarstyti galimus laikinus sprendimus.
6. Abipusiškai priimtinas arba laikinas sprendimas gali būti priimtas Bendradarbiavimo komiteto sprendimu. Abipusiškai priimtini sprendimai skelbiami viešai. Viešai paskelbtoje versijoje negali būti informacijos, kurią Šalis nurodo esant konfidencialią.
7. Šalių prašymu, tarpininkas Šalims raštu pateikia faktinės ataskaitos projektą, kuriame trumpai aprašoma: 1) procedūros metu nagrinėta ginčijama priemonė; 2) taikytos procedūros; 3) pasiektas abipusiškai priimtinas sprendimas, įskaitant galimus laikinus sprendimus. Tarpininkas suteikia Šalims galimybę per 15 dienų pateikti pastabas dėl ataskaitos projekto. Apsvarstęs per tą terminą gautas Šalių pastabas tarpininkas per 15 dienų joms pateikia galutinę faktinę ataskaitą. Faktinėje ataskaitoje šis susitarimas neaiškinamas.
8. Procedūra baigiama:
  - a) Šalims priėmus abipusiškai priimtina sprendimą – jo priėmimo dieną;
  - b) Šalių bendru sutarimu bet kuriuo procedūros etapu – to susitarimo dieną;
  - c) po konsultacijų su Šalimis – rašytine tarpininko deklaracija, kurioje nurodoma, kad tolesni tarpininkavimo veiksmai būtų nenaudingi, – tos deklaracijos dieną, arba
  - d) rašytine Šalies deklaracija, kuri pateikiama išnagrinėjus abipusiškai priimtus sprendimus pagal tarpininkavimo procedūrą ir apsvarsčius visus tarpininko patarimus ir sprendimus, – tos deklaracijos dieną.

B SKIRSNIS
ĮGYVENDINIMAS

6 STRAIPSNIS

Abipusiškai priimtino sprendimo įgyvendinimas

1. Susitarusios dėl sprendimo kiekviena Šalis imasi visų reikiamų priemonių abipusiškai priimtinam sprendimui įgyvendinti per sutartą terminą.
2. Įgyvendinančioji Šalis raštu praneša kitai Šaliai apie bet kokius veiksmus ar priemones, kurių imtasi abipusiškai priimtinam sprendimui įgyvendinti.

C SKIRSNIS
BENDROSIOS NUOSTATOS

7 STRAIPSNIS

Konfidencialumas ir ryšys su ginčų sprendimu

1. Jeigu Šalys nesusitaria kitaip ir nedarant poveikio šio priedo 5 straipsnio 6 daliai, visi procedūros etapai, įskaitant patarimus ar pasiūlytus sprendimus, yra konfidencialūs. Tačiau bet kuri Šalis gali paviėšinti, kad vyksta tarpininkavimo procedūra.
2. Tarpininkavimo procedūra nepažeidžiamos Šalių teisės ir prievolės pagal šio susitarimo III antraštinės dalies 14 skyrių ar kitus susitarimus.

3. Prieš pradėdant taikyti tarpininkavimo procedūrą konsultacijos pagal šio susitarimo III antraštinės dalies 14 skyrių nebūtinės. Tačiau paprastai prieš inicijuodama tarpininkavimo procedūrą Šalis turėtų pasinaudoti kitomis atitinkamomis šiame susitarime pateiktomis bendradarbiavimo ar konsultacijų nuostatomis.
4. Taikydama kitas ginčų sprendimo procedūras pagal šį susitarimą arba bet kokius kitus susitarimus Šalis pagrindimui nenaudoja ar neteikia kaip įrodymų toliau išvardytų dalykų, o kolegija į juos neatsižvelgia:
  - a) pozicijų, kurias kita Šalis pareiškė per tarpininkavimo procedūrą, ar pagal šio priedo 5 straipsnio 2 dalį surinktos informacijos;
  - b) to, kad kita Šalis nurodė norinti sutikti su sprendimu dėl priemonės, dėl kurios buvo pradėta tarpininkavimo procedūra, arba
  - c) tarpininko pateiktų patarimų ar pasiūlymų.
5. Tarpininkas negali būti kolegijos narys ginčų sprendimo procedūroje pagal šį susitarimą arba PPO steigimo sutartį, jei procedūra susijusi su tuo pačiu dalyku, dėl kurio jis tarpininkavo.

8 STRAIPSNIS

Terminai

Kiekvienas šiame priede nurodytas terminas gali būti pakeistas Šalių bendru sutarimu.

9 STRAIPSNIS

Sąnaudos

1. Kiekviena Šalis padengia savo išlaidas, susijusias su dalyvavimu tarpininkavimo procedūroje.
  2. Šalys po lygiai pasidalija išlaidas, susijusias su organizaciniais klausimais, įskaitant tarpininko atlygį ir išlaidas. Tarpininkui atlyginama pagal šio susitarimo V priede pateiktą Darbo tvarkos taisyklių 8 taisyklės e punkte nurodytą arbitražo kolegijos pirmininkui taikomą tvarką.
-

PROTOKOLAS
DĖL SAVITARPIO ADMINISTRACINĖS PAGALBOS
MUITINĖS REIKALŲ SRITYJE

1 STRAIPSNIS

Terminų apibrėžtys

Šiame protokole:

- a) muitų teisės aktai – Šalių teritorijose taikomos teisinės ar kitos norminės nuostatos, kuriomis reglamentuojamas prekių importas, eksportas ir vežimas tranzitu bei jų pateikimas pagal bet kurį kitą muitinės režimą ar procedūrą, įskaitant jų draudimo, ribojimo ir priežiūros priemones;
- b) prašančioji institucija – Šalies tam tikslui paskirta kompetentinga administracinė institucija, kuri pagal šį protokolą teikia pagalbos prašymą;
- c) prašomoji institucija – Šalies tam tikslui paskirta kompetentinga administracinė institucija, kuri pagal šį protokolą gauna pagalbos prašymą;
- d) asmens duomenys – visa informacija, susijusi su nustatytos ar nustatytinos tapatybės asmeniu;
- e) veiksmas, kuriuo pažeidžiami muitų teisės aktai – bet koks muitų teisės aktų pažeidimas ar bandymas juos pažeisti.

2 STRAIPSNIS

Taikymo sritis

1. Šalys pagal savo kompetenciją padeda viena kitai šiame protokole nustatyta tvarka ir sąlygomis, siekdamas užtikrinti, kad jų muitų teisės aktai būtų taikomi tinkamai, užkirsdamos kelią veiksams, kuriais pažeidžiami šie teisės aktai, juos tirdamos ir su jais kovodamos.
2. Šiame protokole numatytos pagalbos muitinės reikalų srityje nuostatos taikomos Šalių administracinėms institucijoms, kompetentingoms taikyti šį protokolą. Šiomis nuostatomis nepažeidžiamos savitarpio pagalbą baudžiamosiose bylose reglamentuojančios taisyklės. Pagalba taip pat nelaikomas keitimasis informacija, gauta pagal įgaliojimus, kuriais naudojamosi teisminės institucijos prašymu, išskyrus tuos atvejus, kai ta institucija leidžia tokią informaciją perduoti.
3. Šis protokolas netaikomas pagalbai išieškant muitus, mokesčius ar baudas.

3 STRAIPSNIS

Pagalbos teikimas gavus prašymą

1. Prašančiosios institucijos prašymu prašomoji institucija pateikia visą susijusią informaciją, galinčią leisti prašančiajai institucijai užtikrinti, kad muitų teisės aktai būtų taikomi teisingai, taip pat informaciją apie pastebėtus ar planuojamus veiksmus, kuriais pažeidžiami arba gali būti pažeisti muitų teisės aktai.
2. Prašančiosios institucijos prašymu prašomoji institucija jai praneša apie:
  - a) aplinkybes (faktus ir sąlygas), kuriomis prekės eksportuotos iš vienos Šalies teritorijos ir importuotos į kitos Šalies teritoriją, prireikrus nurodydama prekėms taikytą muitinės procedūrą;

- b) aplinkybes (faktus ir sąlygas), kuriomis prekės importuotos į vienos Šalies teritoriją ir eksportuotos iš kitos Šalies teritorijos, prireikus nurodydama prekėms taikytą muitinės procedūrą.
3. Prašančiosios institucijos prašymu prašomoji institucija, laikydamosi savo teisinių ar norminių nuostatų, imasi visų būtinų priemonių užtikrinti, kad būtų vykdoma speciali priežiūra:
- a) fizinių ar juridinių asmenų, kurie, kaip galima pagrįstai manyti, vykdo ar vykdė veiksmus, kuriais pažeidžiami muitų teisės aktai;
  - b) vietų, kuriose sandėliuojamos prekės, dėl kurių galima pagrįstai įtarti, kad vykdomi veiksmai, kuriais pažeidžiami muitų teisės aktai;
  - c) vežamų arba ketinamų vežti prekių, dėl kurių galima pagrįstai įtarti, kad vykdomi veiksmai, kuriais pažeidžiami muitų teisės aktai;
  - d) transporto priemonių, kuriose vežamos prekės, dėl kurių galima pagrįstai įtarti, kad vykdomi veiksmai, kuriais pažeidžiami muitų teisės aktai.

4 STRAIPSNIS

Savo iniciatyva teikiama pagalba

Šalys savo iniciatyva ir vadovaudamosi savo teisinėmis ar norminėmis nuostatomis teikia viena kitai pagalbą, jeigu mano ją esant būtina, kad būtų tinkamai taikomi muitų teisės aktai, visų pirma teikdamos informaciją, susijusią su:

- veiklą, kuria yra arba gali būti pažeidžiami muitų teisės aktai ir kuri gali būti svarbi kitai Šaliai;

- naujomis priemonėmis ar būdais, naudojamais atliekant veiksmus, kuriais pažeidžiami muitų teisės aktai;
- prekėmis, dėl kurių, kaip žinoma, buvo atlikti veiksmai, kuriais pažeidžiami muitų teisės aktai;
- fiziniiais ar juridiniais asmenimis, kurie, kaip galima pagrįstai manyti, vykdo ar vykde veiksmus, kuriais pažeidžiami muitų teisės aktai;
- transporto priemonėmis, kurios, kaip galima pagrįstai manyti, buvo, yra arba gali būti naudojamos veiksams, kuriais pažeidžiami muitų teisės aktai.

5 STRAIPSNIS

Perdavimas ir pranešimas

Prašančiosios institucijos prašymu prašomoji institucija, laikydamosi jai taikomų teisinių ir norminių nuostatų, imasi visų reikiamų priemonių, kad adresatui, gyvenančiam arba įsteigtam prašomosios institucijos teritorijoje, perduotų bet kokį dokumentą ar praneštų bet kokį sprendimą, kuriuos parengė prašančioji institucija ir kurie priklauso šio protokolo taikymo sričiai.

Prašymai perduoti dokumentus arba pranešti sprendimus pateikiami raštu oficialia prašomosios institucijos kalba arba tai institucijai priimtina kalba.

6 STRAIPSNIS

Pagalbos prašymų forma ir turinys

1. Prašymai pagal šį protokolą teikiami raštu. Dokumentai, būtini tokiems prašymams patenkinti, teikiami kartu su prašymu. Skubos atvejais gali būti priimami ir žodiniai prašymai, tačiau jie turi būti nedelsiant patvirtinami raštu.
2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytuose prašymuose pateikiama ši informacija:
  - a) prašančioji institucija;
  - b) prašymo objektas ir priežastis;
  - c) prašoma priemonė;
  - d) teisinės ar norminės nuostatos ir kiti susiję teisiniai aspektai;
  - e) kuo tikslesnė ir išsamesnė informacija apie fizinius ar juridinius asmenis, dėl kurių prašoma atlikti tyrimą;
  - f) susijusių faktų ir jau atliktų tyrimų santrauka;
  - g) bet kokia kita svarbi informacija, kurios reikia prašymui patenkinti.
3. Prašymai teikiami oficialia prašomosios institucijos kalba arba tai institucijai priimtina kalba. Šis reikalavimas netaikomas dokumentams, kurie pridedami prie prašymo pagal šio straipsnio 1 dalį.

4. Jei prašymas neatitinka pirmiau nurodytų formos reikalavimų, galima prašyti jį pataisyti ar papildyti; kol prašymas taisomas ar papildomas, gali būti nurodyta imtis atsargumo priemonių.

7 STRAIPSNIS

Prašymų tenkinimas

1. Kad patenkintų pagalbos prašymą, prašomoji institucija, neviršydama savo kompetencijos ir atsižvelgdama į turimus išteklius, imasi veiksmų taip, lyg veiktų savo pačios iniciatyva arba paprašyta kitų tos Šalies institucijų, ir pateikia jau turimą informaciją, atlieka reikiamus tyrimus arba pasirūpina, kad tie tyrimai būtų atlikti. Ši nuostata taip pat taikoma bet kuriai kitai institucijai, į kurią su prašymu kreipiasi prašomoji institucija, kai negali veikti savarankiškai.
2. Pagalbos prašymai tenkinami laikantis prašomosios Šalies teisinių ar norminių nuostatų. Jei prašymo neįmanoma patenkinti, prašančiajai Šaliai apie tai pranešama nedelsiant.
3. Gavę kitos Šalies sutikimą ir laikydamiesi jos nustatytų sąlygų, tinkamai įgalioti Šalies pareigūnai gali atvykti į prašomosios institucijos arba bet kurios kitos šio straipsnio 1 dalyje minėtos susijusios institucijos patalpas, kad gautų informacijos, susijusios su veikla, kuri yra arba gali būti veiksmai, kuriais pažeidžiami muitų teisės aktai, ir kurios prašančiajai institucijai reikia taikant šį protokolą.
4. Tinkamai įgalioti Šalies pareigūnai gali, gavę kitos Šalies sutikimą ir laikydamiesi jos nustatytų sąlygų, dalyvauti kitos Šalies teritorijoje atliekamuose tyrimuose.

8 STRAIPSNIS

Informacijos teikimo forma

1. Prašomoji institucija prašančiajai institucijai tyrimų rezultatus teikia raštu kartu su susijusiais dokumentais, patvirtintomis kopijomis ar kita informacija.
2. Informacija gali būti teikiama elektroninėmis priemonėmis.
3. Dokumentų originalai perduodami tik kai prašoma, jei patvirtintų kopijų nepakanka. Dokumentų originalai grąžinami kuo greičiau.

9 STRAIPSNIS

Prievolės teikti pagalbą išimtys

1. Teikti pagalbą gali būti atsisakoma arba ji gali būti teikiama tik jei įvykdomos tam tikros sąlygos ar reikalavimai, kai Šalis mano, kad pagalba pagal šį protokolą:
  - a) galėtų pakenkti Kazachstano Respublikos arba Europos Sąjungos valstybės narės, kurios prašoma teikti pagalbą pagal šį protokolą, suverenumui arba
  - b) galėtų pakenkti viešajai tvarkai, saugumui ar kitiems esminiams interesams, ypač šio protokolo 10 straipsnio 2 dalyje nurodytais atvejais, arba
  - c) būtų atskleista pramoninė, komercinė ar profesinė paslaptis.

2. Prašomoji institucija gali atidėti pagalbos teikimą, jei ji gali pakenkti atliekamam tyrimui, teisminei persekiojimui ar bylos nagrinėjimui teisme. Tokiu atveju prašomoji institucija tariasi su prašančiąja institucija, kad išsiaiškintų, ar pagalba gali būti teikiama prašomosios institucijos nustatytais sąlygomis.
3. Jei prašančioji institucija prašo pagalbos, kurios pati paprašyta suteikti negalėtų, savo prašyme ji turi atkreipti į tai dėmesį. Prašomoji institucija pasirenka, kaip reaguoti į tokį prašymą.
4. Šio straipsnio 1 ir 2 dalyse numatytais atvejais prašomosios institucijos sprendimas ir jo motyvai nedelsiant pranešami prašančiajai institucijai.

10 STRAIPSNIS

Keitimasis informacija ir konfidencialumas

1. Pagal šį protokolą bet kuria forma perduota informacija yra konfidenciali arba riboto naudojimo, atsižvelgiant į Šalyse taikomas taisykles. Jai taikomi tarnybinės paslapties reikalavimai ir tokia pati apsauga, kaip taikoma panašiai informacijai pagal atitinkamus informaciją gavusios Šalies įstatymus ir atitinkamas Europos Sąjungos institucijoms taikomas nuostatas.
2. Asmens duomenimis gali būti keičiamasi, tik jeigu tokius duomenis gausianti Šalis įsipareigoja juos saugoti tokiu būdu, kurį juos teiksianti Šalis laiko tinkamu.

3. Laikoma, kad informacija, gauta pagal šį protokolą, administraciniuose ar teismo procesuose, vykdomuose dėl veiksmų, kuriais pažeidžiami muitų teisės aktai, yra naudojama taikant šį protokolą. Todėl Šalis pagal šio protokolo nuostatas gautą informaciją ir dokumentus gali naudoti kaip įrodymus protokoluose, ataskaitose, liudijimuose, teisme nagrinėjamosiose bylose ir teisme pateikiamuose kaltinimuose. Apie tokį naudojimą pranešama kompetentingai institucijai, suteikusiai informaciją arba leidusiai susipažinti su tais dokumentais.

4. Pagal šį protokolą gauta informacija naudojama tik šiame protokole nustatytais tikslais. Jei šią informaciją Šalis nori naudoti kitiems tikslams, ji turi iš anksto gauti informaciją pateikusių institucijos rašytinį sutikimą. Taip naudojant informaciją laikomasi ją pateikusių institucijos nustatytų apribojimų.

11 STRAIPSNIS

Ekspertai ir liudytojai

Gali būti leista, kad administraciniuose ar teismo procesuose, susijusiuose su sritimis, kurioms taikomas šis protokolą, kaip ekspertas arba liudytojas dalyvautų, neviršydamas jam suteiktų įgaliojimų, prašomosios institucijos pareigūnas ir pateiktų dalykinius įrodymus, dokumentus ar patvirtintas jų kopijas, kurių gali reikėti tuose procesuose. Prašymą pareigūnui pateikia prašančioji institucija jame konkrečiai nurodydama, į kurią administracinę ar teismo instituciją reikės atvykti, dėl kokių klausimų ir kokių statusu (nurodo pareigas arba kvalifikaciją).

12 STRAIPSNIS

Pagalbos teikimo išlaidos

Šalys atsisako bet kokių reikalavimų viena kitai atlyginti pagal šį protokolą patirtas išlaidas, išskyrus su ekspertais ir liudytojais susijusias išlaidas bei išlaidas, susijusias su vertėjais žodžiu ir raštu, kurie nėra valstybės tarnautojai.

13 STRAIPSNIS

Įgyvendinimas

1. Įgyvendinti šį protokolą pavedama atitinkamai Kazachstano Respublikos muitinei ir Europos Komisijos kompetentingoms tarnyboms bei Europos Sąjungos valstybių narių muitinėms. Jos sprendžia visus jo taikymo praktinių priemonių ir tvarkos klausimus, atsižvelgdamos į galiojančias taisykles, ypač duomenų apsaugos.
2. Šalys tariaisi ir vėliau informuoja viena kitą apie išsamias įgyvendinimo taisykles, priimtas pagal šio protokolo nuostatas.

14 STRAIPSNIS

Kiti susitarimai

1. Atsižvelgiant į atitinkamas Europos Sąjungos ir Europos Sąjungos valstybių narių kompetencijos sritis, šio protokolo nuostatos:
  - neturi poveikio Šalių prievolėms pagal bet kurį kitą tarptautinį susitarimą ar konvenciją;

- laikomos papildančiomis savitarpio pagalbos susitarimus, kuriuos sudarė arba gali sudaryti atskiros Europos Sąjungos valstybės narės ir Kazachstano Respublika, ir
  - neturi poveikio Europos Sąjungos nuostatomis, kuriomis reglamentuojamas Europos Komisijos kompetentingų tarnybų ir Europos Sąjungos valstybių narių muitinių keitimasis informacija, gauta pagal šį protokolą, kuri galėtų būti svarbi Europos Sąjungai arba Europos Sąjungos valstybėms narėms.
2. Neatsižvelgiant į šio straipsnio 1 dalies nuostatas, šio protokolo nuostatos yra viršesnės už bet kurio dvišalio savitarpio pagalbos susitarimo, kuris yra arba gali būti sudarytas tarp atskirų Europos Sąjungos valstybių narių ir Kazachstano Respublikos, nuostatas, jei pastarųjų susitarimų nuostatos yra nesuderinamos su šio protokolo nuostatomis.
3. Dėl klausimų, susijusių su šio protokolo taikymu, Šalys konsultuojasi viena su kita ir juos sprendžia reguliariu Šalių dialogu muitinės reikalų klausimais.